

Täysistunto

Keskiviikko 16.12.2015 klo 10.01—0.48

Täysistunto alkoi klo 10.01. Täysistunto keskeytettiin klo 12.02. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.16. Täysistunto päättyi klo 00.48.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (10.01—12.02, 16.02—17.57 ja 23.59—0.48), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.16—16.02 ja 20.01—21.58) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (17.57—20.01 ja 21.58—23.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Mika Karin vapautuspyyntö Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Mika Kari pyytää vapautusta Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 17.12.2015 kello 10 alkavassa täysistunnossa. Vaalilistat on toimitettava keskuskansliaan viimeistään 17.12.2015 kello 7.

3. Välikysymys valtiovarainministerin johtaman lainvalmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle

Välikysymys VK 5/2015 vp

Pöytäkirjan liite VK 5/2015 vp Epäluottamusehdotukset Liite 3A

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään Paavo Arhinmäen ym. välikysymyksestä valtiovarainministerin johtaman lain-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

valmistelun avoimuudesta ja asianmukaisuudesta sekä oikean tiedon välittämisestä eduskunnalle. Keskustelu välikysymyksestä päättyi 15.12.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat Paavo Arhinmäki Markus Mustajärven kannattamana, Pekka Haavisto Touko Aallon kannattamana ja Joona Räsänen Mika Karin kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotukset on monistettuina jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ensin äänestetään Paavo Arhinmäen ehdotuksesta Joona Räsänen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta Pekka Haaviston ehdotusta vastaan ja lopuksi siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsänen ehdotus "jaa", Paavo Arhinmäen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 20, tyhjiä 6; poissa 18 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Joona Räsänen ehdotuksen.

2) Pekka Haaviston ehdotus "jaa", Joona Räsänen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 132, ei 44, tyhjiä 6; poissa 17 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pekka Haaviston ehdotuksen.

3) Luottamuslause valtioneuvostolle "jaa", Pekka Haaviston ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 56; poissa 17 (äänestys 3).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioesityksen (HE 30/2015 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 30/2015 vp

Hallituksen esitys HE 118/2015 vp

Talousarvioaloite TAA 1-362/2015 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2015 vp

Ainoa käsittely

Asian käsittely keskeytettiin.

4.1. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 23 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Anna-Maja Henriksson r Mikaela Nylanderin r kannattamana 23.01.22: Vähennetään 7 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 4)
2. Peter Östman kd Antero Laukkasen kd kannattamana 23.01.22: Vähennetään 5 000 000 euroa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaan ehdotetusta määrärahasta. (Vastalause 5)
3. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 23.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtio pidättäytyy myymästä sellaisia omistuksia, joilla on strategista merkitystä Suomen taloudelle ja elinkeinotoiminnan kehitykselle, tai joiden tuotto ylittää Suomen valtionlainojen korkotason." (Vastalause 3)

Puhemies Maria Lohela: Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 1 ja Peter Östmanin ehdotus 2 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Peter Östmanin ehdotus 2 "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 8; poissa 20 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen 2.

2) Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 35; poissa 24 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 51; poissa 19 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

4.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 25 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Eva Biaudet r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 25.01.03: Lisätään 85 000 euroa ihmiskaupparaporttoijan resurssien vahvistamiseen. (TAA 24)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

2. Anna-Maja Henriksson r Eva Biaudet'n r kannattamana 25.10.03: Lisätään 6 500 000 euroa muiden tuomioistuinten toimintamenoihin, josta 3 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

3. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.10.03: Lisätään 8 700 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja tuomioistuinruuhkan keventämiseen. (Vastalause 3)

4. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 25.10.03: Lisätään 8 700 000 euroa harmaan talouden torjuntaan ja ruuhkaisten tuomioistuinten toimintamenoihin. (Vastalause 1)

5. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 25.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tuomioistuinmaksujen kohtuullistamiseksi. (Vastalause 1)

6. Anna-Maja Henriksson r Eva Biaudet'n r kannattamana 25.20.21: Lisätään 1 000 000 euroa ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin, josta 500 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

7. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 25.20.21: Lisätään 3 800 000 euroa ulosottovalvonnan ja konkurssivalvonnan toimintamenoihin, harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)

8. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.20.01: Lisätään 3 800 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)

9. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 25.30.01: Lisätään 1 000 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)

10. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 25.30.01: Lisätään 1 000 000 euroa harmaan talouden torjumiseksi. (Vastalause 3)

11. Anna-Maja Henriksson r Eva Biaudet'n r kannattamana 25.30.01: Lisätään 2 500 000 euroa syyttäjälaitoksen toimintamenoihin, josta 1 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 4)

12. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 25.40.01: Lisätään 2 000 000 euroa Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenoihin. (Vastalause 1)

Mietintö "jaa", Eva Biaudet'n ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 40; poissa 17 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 145, ei 38; poissa 16 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 3 ja Pia Viitasen ehdotus 4 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 3 ja Pia Viitasen ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 65, tyhjiä 2; poissa 16 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 66; poissa 17 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 6 ja Pia Viitasen ehdotus 7 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 6 "jaa", Pia Viitasen ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 57; poissa 16 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Anna-Maja Henrikssonin ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 68; poissa 18 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 66; poissa 17 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 69; poissa 17 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 69; poissa 17 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 68; poissa 18 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 61, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 25 mietinnön mukaisena.

4.3. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 26 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 26.10.01: Lisätään 1 800 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin. (Vastalause 4)
 2. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 26.10.01: Lisätään 3 200 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 2)
 3. Peter Östman kd Sari Tanuksen kd kannattamana 26.10.01: Lisätään 3 800 000 euroa poliisin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen. (Vastalause 5)
 4. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 26.10.01: Lisätään 6 400 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)
 5. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 26.10.01: Lisätään 9 800 000 euroa poliisille harmaan talouden torjuntaan ja poliisikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseksi. (Vastalause 1)
 6. Riitta Myller sd Anneli Kiljusen sd kannattamana 26.30.01: Lisätään 100 000 euroa pelastuslaitosten lähialueyhteistyöhön. (TAA 194)
 7. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 26.40.21: Lisätään 850 000 euroa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseen. (Vastalause 4)
 8. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 26.40: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että pakolaiskriisin hoidosta aiheutuvista toimista ja kustannuksista on annettava heti alkuvuodesta 2016 selvitys eduskunnalle. Hallituksen on varauduttava kotouttamisen lisäresursseihin lisätalousarvioissa." (Vastalause 1)
- Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 59; poissa 21 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Touko Aallon ehdotus 2, Peter Östmanin ehdotus 3, Kari Uotilan ehdotus 4 ja Pia Viitasen ehdotus 5 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 5 ehdotusta 4 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 3 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 2 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

- 1) Kari Uotilan ehdotus 4 "jaa", Pia Viitasen ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 33; poissa 18 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen 4.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

2) Peter Östmanin ehdotus 3 "jaa", Kari Uotilan ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 44; poissa 17 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen 3.

3) Touko Aallon ehdotus 2 "jaa", Peter Östmanin ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 52; poissa 16 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Touko Aallon ehdotuksen 2.

4) Mietintö "jaa", Touko Aallon ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 67; poissa 20 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Riitta Myllerin ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 50; poissa 18 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 35; poissa 16 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 66; poissa 16 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 26 mietinnön mukaisena.

4.4. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 27 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskusteliansa kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 27.10.01: Lisätään 10 000 000 euroa puolustusvoimien toimintamenoihin. (Vastalause 4)

2. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 27.10.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten tason ja määrän pitämiseksi vuoden 2015 tasolla." (Vastalause 1)

3. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 27.10.18: Vähennetään 5 000 000 euroa puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetusta määrärahasta. (TAA 189, Vastalause 2)

4. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 27.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseksi." (Vastalause 1)

5. Pia Viitanen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 27.30.20: Lisätään 2 001 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

6. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 27.30.20: Lisätään 5 000 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenoihin. (TAA 190, Vastalause 2)

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 172, ei 8; poissa 19 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 130, ei 53; poissa 16 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Touko Aallon ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 15, tyhjiä 5; poissa 16 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 43; poissa 16 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Pia Viitasen ehdotus 5 ja Touko Aallon ehdotus 6 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään niiden välillä, sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pia Viitasen ehdotus 5 "jaa", Touko Aallon ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 170, ei 12, tyhjiä 1; poissa 16 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Viitasen ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 53; poissa 15 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 27 mietinnön mukaisena.

4.5. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 28 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö tiedottaa avoimesti talouspolitiikan keskeisistä olettamuksista ja laskentaperusteista niin, että ne ovat ulkopuolisten asiantuntijoiden arvioitavissa, ja että ministeriön tiedottamisessa noudatetaan tiedotusvälineiden suhteen tasapuolisuutta, pyrkimättä ohjaamaan julkista keskustelua. (Vastalause 3)

2. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.10.01: Lisätään 1 100 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

3. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 28.10.01: Lisätään 1 100 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 1)
4. Anna-Maja Henriksson r Joakim Strandin r kannattamana 28.10.01: Lisätään 5 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin. (Vastalause 4)
5. Peter Östman kd Päivi Räsäsen kd kannattamana 28.10.01: Lisätään 10 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. (Vastalause 5)
6. Peter Östman kd Päivi Räsäsen kd kannattamana 28.10.02: Lisätään 3 000 000 euroa tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen. (Vastalause 5)
7. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 28.10.02: Lisätään 3 200 000 euroa tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan ja salakuljetuksen torjuntaan. (Vastalause 3)
8. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 28.10.02: Lisätään 3 200 000 euroa tullin toimintamenoihin. (Vastalause 1)
9. Anna-Maja Henriksson r Joakim Strandin r kannattamana 28.10.02: Lisätään 6 500 000 euroa tullin toimintamenoihin. (Vastalause 4)
10. Peter Östman kd Päivi Räsäsen kd kannattamana 28.70.01: Lisätään 5 000 000 euroa valtion ICT:n ohjaukseen ja kehittämiseen. (Vastalause 5)
11. Peter Östman kd Päivi Räsäsen kd kannattamana 28.70.03: Lisätään 10 000 000 euroa valtion kansallisen tietotalouden ohjaukseen ja kehittämiseen. (Vastalause 5)
12. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lasten subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja ryhmäkokojen säilyttämiseksi nykyisellä tasolla ja osoittaa näihin muutoksiin riittävät resurssit lisätalousarviossa." (Vastalause 4)
13. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen peruuttamiseksi sekä yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien suhdeluvun pitämiseksi ennallaan 1/7:ssä." (Vastalause 1)
14. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin kokopäiväisen päivähoito-oikeuden palauttamiseksi." (Vastalause 2)
15. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 28.90.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin palauttaakseen varhaiskasvatuksen hoitajamitoituksen ennalleen." (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

16. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 28.90.31: Lisätään 45 000 000 euroa kuntien yhdistymisavustuksiin. (Vastalause 4)

17. Pia Viitanen sd Riitta Myllerin sd kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmän uudistamisesta, jolla vahvistetaan vientisektorin kilpailukykyä." (Vastalause 1)

18. Anna-Maja Henriksson r Joakim Strandin r kannattamana 28.91.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiaverotuen tason alentamiseksi 85 prosentista 75 prosenttiin, mikä tuottaisi 25 000 000 euron säästön." (Vastalause 4)

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 64; poissa 16 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Kari Uotilan ehdotus 2 ja Peter Östmanin ehdotus 5 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 5 ehdotusta 2 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Kari Uotilan ehdotus 2 "jaa", Peter Östmanin ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 25, tyhjiä 1; poissa 15 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Kari Uotilan ehdotuksen.

2) Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 69; poissa 16 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Pia Viitassen ehdotus 3 ja Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 4 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 4 ehdotusta 3 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pia Viitassen ehdotus 3 "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 26; poissa 15 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Viitassen ehdotuksen 3.

2) Mietintö "jaa", Pia Viitassen ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 70; poissa 15 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Peter Östmanin ehdotus 6 ja Kari Uotilan ehdotus 7 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 7 ehdotusta 6 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Peter Östmanin ehdotus 6 "jaa", Kari Uotilan ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 61; poissa 15 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen 6.

2) Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 70; poissa 15 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Pia Viitasen ehdotus 8 ja Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 9 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 9 ehdotusta 8 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pia Viitasen ehdotus 8 "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 23; poissa 17 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Viitasen ehdotuksen 8.

2) Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 68; poissa 21 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 29, tyhjiä 1; poissa 17 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kävikö niin, että numero 10:stä jäi äänestys pois?

Puhemies Maria Lohela: Kyllä kävi, ja nyt me palaamme siihen.

Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 28; poissa 18 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 65; poissa 15 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 13 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 65; poissa 15 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Touko Aallon ehdotus 14 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 65; poissa 16 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Touko Aallon ehdotus 15 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 68; poissa 19 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 16 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 21; poissa 17 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 17 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 41; poissa 16 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 18 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 64; poissa 16 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 15 äänestin "jaa", tarkoitus oli äänestää "ei".

Jari Myllykoski vas: Rouva puhemies! Kohdassa 17 tarkoitukseni oli äänestää "ei".

Suna Kymäläinen sd: Arvoisa puheenjohtaja! Kohdassa 3 tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 28 mietinnön mukaisena.

4.6. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2015 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Touko Aalto vihr Heli Järvisen vihr kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa rataosuuden Orivesi—Jämsä kaksoisraiteen suunnitteluun. (TAA 6)
2. Thomas Blomqvist r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 300 000 euroa Lapinkyläntien—Heikinkyläntien päällystystyön loppuun saattamiseen. (TAA 28)
3. Thomas Blomqvist r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 800 000 euroa Paavalinkyläntien—Hommansbyntien päällystämiseen Uudellamaalla. (TAA 29)
4. Thomas Blomqvist r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 000 000 euroa rantaradan parantamisen suunnittelun käynnistämiseen. (TAA 30)
5. Thomas Blomqvist r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa alueellisiin investointeihin kevyen liikenteen väylien rakentamiseksi Raaseporissa ja Loviisassa. (TAA 31)
6. Thomas Blomqvist r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 10 000 000 euroa valtatie 25 parantamiseen osuudella Hanko—Mäntsälä. (TAA 32)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

7. Anna-Maja Henriksson r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 480 000 euroa maantien 7390 ja yhdystien 17903 peruskorjaukseen Pedersören kunnassa. (TAA 229)
8. Anna-Maja Henriksson r Anders Adlercreutzin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa liikenneturvallisuuden parantamiseen seututiellä 748 Kruunupyyssä. (TAA 230)
9. Katja Hänninen vas Hanna Sarkkisen vas kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa Olkijoen kevyen liikenteen väylän jatkamiseksi. (TAA 94)
10. Katja Hänninen vas Hanna Sarkkisen vas kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 000 000 euroa kevyen liikenteen väylän jatkamiseksi Raahe—Kopsa kantatielle 88. (TAA 95)
11. Katja Hänninen vas Hanna Sarkkisen vas kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 800 000 euroa valtatie 22 Oulu—Kajaani—Vartius-tieosuuden kehittämiseen. (TAA 96)
12. Ilkka Kantola sd Krista Kiurun sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 000 000 euroa valtatie 9 Turku—Tampere-yhteysvälin parantamisen käynnistämiseen. (TAA 106)
13. Suna Kymäläinen sd Anneli Kiljusen sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 200 000 euroa kantatie 62 parantamiseen välillä Huuhkaala—Käyhkää. (TAA 140)
14. Riitta Myller sd Anneli Kiljusen sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 10 000 000 euroa valtatie 23 (Varkaus—Viinijärvi) Sarkamäen kohdan keskikaiteellisten ohituskaistojen rakentamiseen. (TAA 197)
15. Mikaela Nylander r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 300 000 euroa Lapinkyläntien—Heikinkyläntien päällystystyön loppuun saattamiseen Lapinjärvellä. (TAA 219)
16. Mikaela Nylander r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Porvoon saaristotien rakentamiseen. (TAA 220)
17. Ville Skinnari sd Mika Karin sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa Pulkilanharjun kääntösillan selvitykseen. (TAA 290)
18. Ville Skinnari sd Mika Karin sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa valtatie 24 kehittämisspolkumallin jatkotyöhön. (TAA 291)
20. Satu Taavitsainen sd Suna Kymäläisen sd kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa Savonradan raideliikenteen nopeuttamiseksi. (TAA 295)
21. Katja Taimela sd Li Anderssonin vas kannattamana 31.10.20: Lisätään 10 000 000 euroa Tunnin junan suunnitteluun laatimalla ratalain (110/2007) mukainen Espoo—Lohja—Salo-ratalinjan yleissuunnitelma (TAA 107)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

22. Stefan Wallin r Thomas Blomqvistin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 700 000 euroa kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kullan ja Slätsin kylien välille Kemiönsaaren kunnassa. (TAA 336)
23. Stefan Wallin r Thomas Blomqvistin r kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 800 000 euroa kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Nauvon ja Prostvikin välille. (TAA 337)
24. Satu Taavitsainen sd Suna Kymäläisen sd kannattamana 31.10.41: Lausumaehdotus: "Eduskunta lisää momentin 31.10.41 perusteluihin maininnan, että määrärahasta osoitetaan 400 000 euroa Mikkelin lentokentän ylläpitokustannusten ja investointien tukemiseen." (TAA 296)
25. Suna Kymäläinen sd Satu Taavitsaisen sd kannattamana 31.10.50: Lisätään 2 000 000 euroa yksityisteiden ja niiden lossien valtionavustuksiin. (TAA 141)
26. Pia Viitanen sd Susanna Huomisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 100 000 000 euroa kasvua edistäviin kehityshankkeisiin. (Vastalause 1)
27. Mikaela Nylander r Anna-Maja Henrikssonin r kannattamana 31.10.77: Lisätään 1 000 000 euroa Loviisa—Lahti-radan perusparantamisen käynnistämiseen. (TAA 221)
28. Jari Myllykoski vas Kristiina Salosen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 1 800 000 euroa Pori—Mäntyluoto—Tahkoluoto-radan sähköistykseen. (TAA 207)
29. Heli Järvinen vihr Touko Aallon vihr kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa Parikkalan raja-aseman kehittämiseen. (TAA 101)
30. Ilkka Kantola sd Katja Taimelan sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa Parainen—Nauvo kiinteän yhteyden toteuttamisen käynnistämiseen. (TAA 108)
31. Ilkka Kantola sd Katja Taimelan sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa E18 Turun kehätien parantamisen käynnistämiseen. (TAA 109)
32. Ilkka Kantola sd Katja Taimelan sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa valtatie 8 Turku—Pori-yhteysvälin toisen vaiheen toteuttamisen käynnistämiseen. (TAA 110)
35. Mika Kari sd Krista Kiurun sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa valtatie 12 Lahti—Kouvola Lahden eteläisen kehätien edistämiseen. (TAA 121)
36. Satu Taavitsainen sd Suna Kymäläisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 5 000 000 euroa valtatie 5 perusparannuksen aloittamiseksi välillä Mikkeli—Juva. (TAA 297)
37. Matti Semi vas Hanna Sarkkisen vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 10 000 000 euroa valtatie 5 perusparantamiseen välillä Mikkeli—Juva. (TAA 287)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

38. Kristiina Salonen sd Krista Kiurun sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 6 000 000 euroa valtatie 12 Eura—Raijala-osuuden perusparantamiseen. (TAA 276)
39. Sirpa Paatero sd Anneli Kiljusen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 7 000 000 euroa Keltakankaan tasoliittymän parantamiseksi eritasoliittymäksi. (TAA 247)
40. Annika Lapintie vas Li Anderssonin vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 7 500 000 euroa Varsinais-Suomen rautateiden kunnostamiseen paikallisjunaliikenteelle soveltuviksi. (TAA 146)
41. Matti Semi vas Hanna Sarkkisen vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 9 000 000 euroa valtatie 23 parantamiseen välillä Varkaus—Viinijärvi, Sarkamäen ohituskaistat. (TAA 286)
42. Suna Kymäläinen sd Satu Taavitsaisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 10 000 000 euroa Luumäki—Imatra-kaksoisraiteen rakentamiseen. (TAA 142)
43. Sirpa Paatero sd Markus Mustajärven vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 10 000 000 euroa Tornio—Laurila-radon sähköistämiseen. (TAA 234)
44. Joonas Räsänen sd Maarit Feldt-Rannan sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 10 000 000 euroa Hanko—Hyvinkää-radon sähköistykseen. (TAA 268)
45. Suna Kymäläinen sd Satu Taavitsaisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 11 000 000 euroa valtatie 13 parantamiseksi Myttymäen kohdalla. (TAA 143)
46. Hanna Sarkkinen vas Katja Hännisen vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 30 000 000 euroa valtatie 4 kehittämiseen yhteysvälillä Oulu—Kemi. (TAA 280)
47. Stefan Wallin r Thomas Blomqvistin r kannattamana 31.10.77: Lisätään 33 000 000 euroa uuden tien rakentamiseen Kirjalansalmen sillalta Kaarinan Poikluomaan. (TAA 338)
48. Sirpa Paatero sd Markus Mustajärven vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 35 000 000 euroa ohituskaistoihin välillä Kemi—Oulu nelostiellä. (TAA 236)
49. Suna Kymäläinen sd Satu Taavitsaisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 38 000 000 euroa valtatie 26 Hamina—Taavetti ongelmakohtien perusparannuksen aikaistamiseen. (TAA 144)
50. Lauri Ihalainen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 40 000 000 euroa valtatie 4 parantamiseksi välillä Kirri—Tikkakoski. (TAA 98)
51. Sirpa Paatero sd Markus Mustajärven vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 50 000 000 euroa Muonio—Kilpisjärvi-tieyhteyden perusparannukseen valtatiellä 21. (TAA 237)

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

52. Sirpa Paatero sd Markus Mustajärven vas kannattamana 31.10.77: Lisätään 50 000 000 euroa Kolarin radan sähköistämiseen. (TAA 238)

53. Sari Essayah kd Merja Mäkisalo-Ropposen sd kannattamana 31.10.77: Lisätään 116 000 000 euroa Iisalmi—Ylivieska—Kontiomäki-radon sähköistämiseen kolmioraiteeseen ja Yaran kaivokselta Savon radalle tulevan osuuden sähköistämiseen. (TAA 39)

54. Annika Lapintie vas Li Anderssonin vas kannattamana 31.10.77: Lausumaehdotus: "Liikenne- ja viestintäministeriö valtuutetaan sopimaan valtion osallistumisesta Turun kaupungin raitioliikenteen rakentamiskustannuksiin 30 prosentin osuudella siten, että valtuudesta saa aiheutua yhteensä enintään 90 900 000 euron meno." (TAA 147)

55. Kari Uotila vas Katja Hännisen vas kannattamana 31.10: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee pikaisesti, mutta viimeistään kevään julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, päätöksiä sellaisista raideliikenteen kehittämishankkeista, joille on mahdollista hakea EU:n TEN-T-tukea vuosien 2016—2017 taitteeseen ajoittuvassa haussa." (Vastalause 3)

56. Peter Östman kd Sari Essayahin kd kannattamana 31.30.63: Lisätään 10 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon. (Vastalause 5)

57. Anna-Maja Henriksson r Thomas Blomqvistin r kannattamana 31.30.63: Lisätään 11 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen. (Vastalause 4)

58. Touko Aalto vihr Ozan Yanarin vihr kannattamana 31.30.63: Lisätään 15 000 000 euroa joukkoliikenteen palveluiden ostoihin ja kehittämiseen. (TAA 129)

59. Pia Viitanen sd Krista Kiurun sd kannattamana 31.30.63: Lisätään 18 865 000 euroa joukkoliikenteen ostoihin valtakunnallisen palvelutason säilyttämiseksi. (Vastalause 1)

60. Kari Uotila vas Li Anderssonin vas kannattamana 31.30.63: Lisätään 30 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen, mistä 5 000 000 euroa suurten kaupunkien joukkoliikenteen tukeen ja 5 000 000 euroa joukkoliikenteen kehittämiseen. (Vastalause 3)

61. Lauri Ihalainen sd Susanna Huovisen sd kannattamana 31.30.63: Lisätään 1 000 000 euroa Haapamäen kautta kulkevan henkilöjunaliikenteen säilyttämiseksi. (TAA 99)

62. Peter Östman kd Sari Essayahin kd kannattamana 31.30.63: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että valtio jatkossakin huolehtii joukkoliikenneyhteyksien säilymisestä ruuhka-Suomen ulkopuolella ostosopimusten kautta." (Vastalause 5)

63. Pia Viitanen sd Krista Kiurun sd kannattamana 31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huomioi uudistustyössään laaja-alaisesti esitystensä vaikutukset alueellisesti työllisyyteen, talouskasvuun, vetovoimaan sekä kansalaisten yhdenvertaisuuteen. Uudistustyössä on huomioitava eri toimijoiden näkemyksiä sekä varmistettava tarpeelli-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

nen ohjauskyky julkisille toimijoille, jotta voidaan vaikuttaa palvelun tasoon ja järjestämiseen myös ympäristön sekä julkisen talouden näkökulmasta." (Vastalause 1)

Mietintö "jaa", Touko Aallon ehdotus 1 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 23; poissa 20 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus 2 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 14; poissa 19 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus 3 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 14; poissa 22 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus 4 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 34; poissa 16 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus 5 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 18; poissa 18 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Thomas Blomqvistin ehdotus 6 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 18; poissa 17 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 7 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 14; poissa 16 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 8 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 14; poissa 17 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Katja Hännisen ehdotus 9 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 9; poissa 23 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Katja Hännisen ehdotus 10 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 11; poissa 17 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Katja Hännisen ehdotus 11 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 12; poissa 18 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 12 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 21; poissa 20 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Suna Kymäläisen ehdotus 13 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 172, ei 9; poissa 18 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Riitta Myllerin ehdotus 14 ja Matti Semin ehdotus 41 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 14 ehdotusta 41 vastaan ja sitten voitaneesta mietintöä vastaan.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Matti Semin ehdotus 41 "jaa", Riitta Myllerin ehdotus 14 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 39; poissa 17 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Matti Semin ehdotuksen 41.

2) Mietintö "jaa", Matti Semin ehdotus 41 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 21; poissa 17 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mikaela Nylanderin ehdotus 15 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 14; poissa 17 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mikaela Nylanderin ehdotus 16 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 168, ei 15; poissa 16 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Skinnarin ehdotus 17 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 170, ei 9; poissa 20 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ville Skinnarin ehdotus 18 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 8; poissa 20 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Satu Taavitsaisen ehdotus 20 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 20; poissa 21 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Katja Taimelan ehdotus 21 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 38; poissa 18 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Maria Guzenina sd: Tarkoituksena oli äänestää "jaa".

Antero Laukkanen kd: Tarkoitus oli äänestää "jaa".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 22 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 16; poissa 19 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 23 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 16; poissa 18 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Satu Taavitsaisen ehdotus 24 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 12; poissa 22 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Suna Kymäläisen ehdotus 25 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 17; poissa 25 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Ozan Yanar vihr: Tarkoitus oli äänestää "jaa".

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 26 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 56; poissa 18 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mikaela Nylanderin ehdotus 27 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 18; poissa 18 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Jari Myllykosken ehdotus 28 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 17; poissa 19 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Heli Järvisen ehdotus 29 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 21; poissa 19 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 30 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 13; poissa 20 (äänestys 79). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 31 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 172, ei 10; poissa 17 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Ilkka Kantolan ehdotus 32 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 16; poissa 24 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Mika Karin ehdotus 35 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 9; poissa 26 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Maria Lohela: Satu Taavitsaisen ehdotus 36 ja Matti Semin ehdotus 37 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 37 ehdotusta 36 vastaan ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Satu Taavitsaisen ehdotus 36 "jaa", Matti Semin ehdotus 37 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 14; poissa 18 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Satu Taavitsaisen ehdotuksen 36.

2) Mietintö "jaa", Satu Taavitsaisen ehdotus 36 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 25; poissa 21 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kristiina Salosen ehdotus 38 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 174, ei 6; poissa 19 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus 39 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 6; poissa 24 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Mietintö "jaa", Annika Lapintien ehdotus 40 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 18; poissa 17 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Suna Kymäläisen ehdotus 42 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 15; poissa 23 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus 43 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 172, ei 9; poissa 18 (äänestys 89). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Joona Räsäsen ehdotus 44 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 31; poissa 22 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Suna Kymäläisen ehdotus 45 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 176, ei 5; poissa 18 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Hanna Sarkkisen ehdotus 46 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 14; poissa 22 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Stefan Wallinin ehdotus 47 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 15; poissa 18 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus 48 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 13; poissa 20 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Suna Kymäläisen ehdotus 49 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 174, ei 6; poissa 19 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Lauri Ihalaisen ehdotus 50 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 9; poissa 21 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus 51 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 173, ei 7; poissa 19 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sirpa Paateron ehdotus 52 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 173, ei 8; poissa 18 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Sari Essayahin ehdotus 53 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 12; poissa 21 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Annika Lapintien ehdotus 54 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 27; poissa 17 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Kari Uotilan ehdotus 55 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 55; poissa 19 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Peter Östmanin ehdotus 56, Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 57, Touko Aallon ehdotus 58, Pia Viitasen ehdotus 59 ja Kari Uotilan ehdotus 60 koskevat samaa määrärahaa. Ensin äänestetään ehdotuksesta 60 ehdotusta 59 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 58 vastaan, sitten voittaneesta ehdotusta 57 vastaan, sen jälkeen voittaneesta ehdotusta 56 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Pia Viitasen ehdotus 59 "jaa", Kari Uotilan ehdotus 60 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 25; poissa 19 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Pia Viitasen ehdotuksen 59.

2) Touko Aallon ehdotus 58 "jaa", Pia Viitasen ehdotus 59 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 45; poissa 17 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Touko Aallon ehdotuksen 58.

3) Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 57 "jaa", Touko Aallon ehdotus 58 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 57; poissa 17 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Anna-Maja Henrikssonin ehdotuksen 57.

4) Peter Östmanin ehdotus 56 "jaa", Anna-Maja Henrikssonin ehdotus 57 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 65; poissa 18 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Peter Östmanin ehdotuksen 56.

5) Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 56 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 70; poissa 18 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Lauri Ihalaisen ehdotus 61 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 33; poissa 24 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Peter Östmanin ehdotus 62 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 69; poissa 18 (äänestys 108). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö "jaa", Pia Viitasen ehdotus 63 "ei". Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 70; poissa 18 (äänestys 109). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Suna Kymäläinen sd: Arvoisa puhemies! Tarkoituksena oli äänestää kohdassa 35 "ei".

Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 55 oli tarkoitukseni äänestää "ei".

Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kohdassa 55 oli tarkoitus äänestää "ei".

Puhemies Maria Lohela: Merkitään.

Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Pahoittelen. Äänestyksessä 21 nousin seisomaan ja korjasin oikean äänestystulokseni väärin eli palaan siihen alkuperäiseen. Kiitos!

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Kiitos selvennyksestä. Merkitään.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 31 mietinnön mukaisena.

4.7. Pääluokka 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan ensi vuoden talousarvioehdotuksen käsittelyä ja esitellään ulkoasiainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Keskustelu

11.17 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainhallinnon toimintamenoiksi ehdotetaan noin 230 miljoonaa euroa, joista yli puolet on tarkoitus osoittaa edustustoverkon toimintamenoihin. Valiokunta katsoo, että oma edustustoverkko on Suomelle erittäin tärkeä. Kansainvälinen toimintaympäristö on voimakkaasti muutoksessa, mikä vaikuttaa oleellisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan hoitamiseen. Joustava ja tarkoituksenmukainen ulkoasiainhallinto on avainasemassa Suomen ulkosuhteiden varmistamisessa. Valiokunta korostaa myös kauppapoliittisten etujen ajamista. Taloudellisissa ulkosuhteissa tulee pystyä hallituspohjan mukaisesti painottamaan viennin edistämistä, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä sekä investointien saamista Suomeen.

Edustustoverkkoon on viime vuosina tehty kipeitä leikkauksia muun muassa sulkemalla edustustoja. Vuonna 2016 kustannustehokkuutta tavoitellaan uudistamalla ja keskittämällä toimintoja. Valiokunta pitää tarpeellisena, että edustustoverkon kehittämistarpeita arvioidaan ja yritetään löytää uusia kustannustehokkaita tapoja toimia. Toistuvien menoleikkausten johdosta säästämiskeinot nykyisillä toimintamalleilla alkavat olla loppuun käytetyt. Valiokunta toteaa, että esitetty määräraha on niukka. Tätä niukkuutta lisää osaltaan se, että kansainvälisen toimintaympäristön muutos nostaa tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyviä kustannuksia. Valtiontalouden nykyisessä tilanteessa valiokunta pitääkin tarpeellisena korostaa, että edustustoverkon rakennetta arvioitaessa läsnäolon tarkoituksenmukaisuus tulee suhteuttaa myös siitä aiheutuneisiin kustannuksiin ja turvallisuusriskeihin.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallitsematon maahanmuutto tulee saada hallintaan. Ulkoasiainhallinnolla on keskeinen merkitys turvapaikansaannin kriteereistä tiedotettaessa ja kohdistettaessa tiedotuksia siten, että perusteettomasti turvapaikkaa hakevien henkilöiden määrää voidaan vähentää. Valiokunta lisää 230 000 euroa maahanmuuttoon liittyvään tiedotustoimintaan.

Arvoisa puhemies! Varsinainen kehitysyhteistyö. Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan yhteensä noin 800 miljoonaa euroa vuonna 2016. Viimeisimmän arvion mukaan tämä on noin 0,38 prosenttia bruttokansantuotteesta. Osana julkisen talouden sopeuttamistoimia kehitysyhteistyöhön käytettäviä määrärahoja ehdotetaan leikattavaksi yhteensä noin 200 miljoonaa euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille ehdotetaan yhteensä noin 500 miljoonaa euroa. Suurimmat euromääräiset leikkaukset kohdistuvat monikeskeiseen yhteistyöhön. Myös maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön esitetyt leikkaukset ovat suuria. Valiokunta toteaa, että maailman humanitäärinen tilanne on poikkeuksellisen huono. Muun muassa pakolaiskriisin ratkaiseminen vaatii panostuksia kriisi-alueille ja niiden lähialueille muodostuneisiin pakolaisleireihin. Suomen humanitääriseen

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

apuun esitetään kokonaisuuteen nähden pientä leikkausta, ja sen suhteellinen osuus kehitysyhteistyöbudjetissamme nousee.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeen. Sen suuruudeksi ehdotetaan 65 miljoonaa euroa, joka on 49 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2015. Kansalaisjärjestöt tekevät merkittävää työtä, ja ne myös työllistävät satoja henkilöitä. On valitettavaa, että kansalaisjärjestöt joutuvat äkillisten määrärahalaiskausien seurauksena nopeasti sopeuttamaan toimintaansa. Valiokunta pitää tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansalaisjärjestöjen tukea momentin sisäisiin siirroin. Kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta tulee myös mahdollisuuksien mukaan hyödyntää hankevalmistelussa ja muun kehitysyhteistyön toteuttamisessa. Valiokunta korostaa, että kehitysyhteistyömäärärahojen vähentyessä niillä tehtävän työn tulee olla entistäkin vaikuttavampaa. Myös työn tulokellisuuden mittaamista on edelleen kehitettävä ja väärinkäytösten suhteen on jatkossakin oltava nollatoleranssi.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana kehitysyhteistyön finanssisijoituksista: Momentille ehdotetaan 140 miljoonan euron määrärahaa, josta on tarkoitus käyttää 130 miljoonaa euroa Finnfundin finanssisijoituksiin. Finanssisijoituksia ei lueta mukaan valtiontalouden kehykseen. Finnfund on Suomen valtion omistama kehitysrahoittaja, jonka tavoitteena on köyhyyden vähentäminen. Se rahoittaa kehitysmaissa sijaitsevien yritysten investointeja. Valtio on sijoittanut Finnfundiin noin 165 miljoonaa euroa. Pääoma on kasvanut yli 250 miljoonaan euroon, jotka on sijoitettu uusiin kehitysvaikutteisiin hankkeisiin. Valiokunta pitää Finnfundin pääomakorotusta perusteltuna. Kestävin keino poistaa köyhyyttä on työpaikkojen ja talouskasvun luominen. Varsinaisten kehitysyhteistyömäärärahojen vähentyessä valiokunta pitää tärkeänä, että Finnfundin hankkeissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Soini, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

11.22 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansainvälinen toimintaympäristö on voimakkaassa muutoksessa, ja turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on jännittynyt. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on varauduttava erityisen hyvin myös mahdollisiin muutoksiin. Tavoitteena on vahvistaa kansainvälistä asemaamme, turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Turvallisuutta pyritään vahvistamaan yhtä lailla lähialueilla, Euroopassa kuin laajemmassa kansainvälisessä yhteistyössä. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen tarvitaan taloudellisia ulkosuhteita, kestävää kehitystä ja ratkaisuja globaalihaasteisiin. Hallitusohjelman mukaisesti ulkoministeriöltä on leikattu 201 miljoonaa euroa ja vuoden 2016 kokonaismäärärahat hallinnonalalla ovat noin miljardi euroa. Suurimmat säästöt, nettovaikutukseltaan 200 miljoonaa euroa, kohdistuvat varsinaiseen kehitysyhteistyyöhön.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 226 miljoonaa euroa. Osana julkisen talouden sopeutustoimia toimintamenoja leikataan yhteensä 800 000 euroa. Toimintamenoista yli puolet on tarkoitus osoittaa 88 toimipistettä kattavan edustustoverkon toimintamenoihin. Tavoitteeni on, ettei edustustoja tällä vaalikaudella suljeta. On tärkeää, että meillä on eduskunnan julkilausuttu tuki edustustoverkon toiminnan turvaamiseksi. Kiitos siitä. Tehostamme toimintaa edelleen, ja voimavaroja painotetaan niihin maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa. Valiokunta ko-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

rosta myös kauppapoliittisten etujen ajamista. Tarkoitus onkin vauhdittaa etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä sekä investointien saamista Suomeen.

Osana hallituksen kärkihankekokonaisuutta vahvistetaan myös Team Finland -verkostoa palkkaamalla määräaikaisesti kaupallistaloudellisiin kysymyksiin keskittyviä erityisasiantuntijoita toimipisteisiin muun muassa Los Angelesissa, New Yorkissa, Ottawassa, Istanbulissa, Teheranissa ja Singaporessa. Olen iloinen, että ulkoasiainvaliokunta antaa täyden tukensa Team Finland -toiminnan kehittämiseksi.

Ulkoministeriö jatkaa työtään laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan torjunnan tehostamisessa hyödyntäen viranomaisten välistä yhteistyötä sekä pohjoismaisen ja EU-yhteistyön tuomia mahdollisuuksia. Kiitän valtiovarainvaliokuntaa, että se esittää ulkoministeriölle lisämäärärahaa maahanmuuttoon liittyvän tiedotustoiminnan tehostamiseksi 230 000 euroa. Tältä osin toimintaamme on rajoittanut nimenomaan riittävien resurssien puute muun muassa arabian kielen osaamisen hankkimisessa.

Arvoisa puhemies! Kuten edustajat ovat huomanneet, Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan. Maantieteelliset painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa, Afganistanissa, Kosovossa ja Ukrainassa. Väitteet siitä, että uusi hallitus supistaisi Suomen osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan, eivät pidä paikkaansa. Päänsäntö, uuden hallituksen aikana on tehty osallistumispäätöksiä niin YK:n UNIFIL-operaatioon Libanoniin, Naton Resolute Support -operaatioon Afganistaniin, EU:n Sophia-operaatioon Välimerelle sekä YK:n MINUSMA-operaatioon Maliin.

Lisäksi valmistelemme parasta aikaa vastausta niin Ranskan kuin Yhdysvaltain avunpyyntöihin. Vastauksemme tulee koostua konkreettisista toiminnoista, joilla osallistuisimme terrorismin ja Isilin vastaiseen toimintaan. Muita mahdollisia jatkotoimenpiteitä ovat toimenpiteet Erbilissä Pohjois-Irakissa, UNIFIL Libanonissa sekä MINUSMA Malissa. Vaikuttavuuden lisäksi kiinnitetään erityistä huomiota sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan sekä kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun ja rauhanvälitystoiminnan yhteensovittamiseen. Huomiota kiinnitetään myös kriisinhallintaan välineenä hillitä maahanmuuttovirtoja muun muassa vakauttamalla oloja lähtö- ja kauttakulkumaissa, kehittämällä oikeusvaltiota sekä parantamalla ihmisoikeuksia.

Tästä varmaan tulee keskustelua, ja tähän voidaan palata, mutta muutama huomio vielä.

Osana talousarviota ulkoministeriö yhtenäistää viestintään käytettyjen valtionapumäärärahojen kriteereitä erityisesti Eurooppatiedotuksen osalta. Olen pyrkinyt yhdenmukaistamaan määrärahojen myöntämiseen liittyviä säännöksiä, jotta yhdenvertaisuus toteutuu eri järjestöjen osalta. Jatkossa myös järjestöjen Eurooppatiedotukseen osoitettavia määrärahoja voidaan käyttää paikallismenoihin.

Aivan lopuksi vielä: arktiset kysymykset ovat erittäin tärkeä osa myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollisuus käydä debattia tästä aiheesta. — Edustaja Kaikkonen.

11.28 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyistä vaalikautta on eletty vasta kuukausia, mutta tässä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on ehtinyt tapahtua valtavasti. Olemme ehtineet kohdata aikamme suurimman pakolaiskriisin, surra terrori-iskujen uhreja lähellä Euroopassa ja kauempana maailmalla ja hyväksyneet äskettäin äärimmäisen tärkeän ilmastopöytäkirjan. Muun muassa Lähi-idässä soditaan, ja Uk-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

rainan tilanne on edelleen jännitteinen. Kaikki tämä kertoo, kuinka ulkopoliittinen ympäristö on jatkuvassa myllerryksessä.

Kehitysyhteistyöleikkaukset ovat merkittäviä, suuria, sitä ei käy kiistäminen, ja on harmi, että valtiovarainvaliokunta ei löytänyt tähän asiaan korjausta. Mutta on aika siirtyä pohtimaan sitä, miten puoliksi tyhjistä lasista tehdään puoliksi täysi. Leikkauksista huolimatta kehitysrahoja on edelleen aika paljonkin, ja hallituksen tavoite on lisätä kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja mitattavuutta. On kaikkien etu, että vähäiset voimavarat suunnataan mahdollisimman vaikuttavasti.

On myös arvokas asia, että edustustoverkko jatkaa edelleen. Toivottavasti hallitus pitää siitä kiinni ja myös Suomi jatkaa aktiivista osallistumista kriisinhallintaan. Suomella on paikkansa ja tehtävänsä tässä maailmassa.

11.29 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on viime aikoina tapahtunut isoja asioita. Yksi on se, että Ranska on pyytänyt solidaarisuutta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan puolesta, Yhdysvallat myöskin Isisin vastaisessa taistelussa. Kysyn ministeriltä: mitenkä tärkeänä näette ylipäätään sen, että Suomi osoittaa solidaarisuutta nyt näissä asioissa, koska se voi olla joskus meillekin tärkeä asia, että me saamme apua, jos sitä tarvitsemme?

Toiseksi en ymmärrä lainkaan sitä keskustelua, joka Suomessa on virinnyt, että Finnfund olisi jotenkin heikko toimimaan kehitysyhteistyössä. Olen ollut Finnfundin hallintoneuvostossa monena vuotena ja voin sanoa, että se tekee varmasti ihan karkityötä Suomen kehitysyhteistyön hyväksi. On täysin väärin asettaa vastakkain kansalaisjärjestöjä ja Finnfundia, molemmat tekevät arvokasta työtä. Jos kansalaisjärjestöt ovat saaneet liian vähän rahaa, heille pitää osoittaa sitä rahaa muualta eikä suinkaan Finnfundista.

Ja viimeisenä asiana, arvoisa puhemies, otan esille sen, että on tärkeätä, että Suomen edustustoverkko säilytetään. Mutta eräs (Puhemies koputtaa) pieni yksityiskohta on vielä se, että (Puhemies koputtaa) ei pitäisi leikata lähetystöjen itsenäisyyspäivän juhlarahoja, (Puhemies koputtaa) koska ne ovat...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Salolainen, nyt on jo aika ylitetty reippaasti.

...tärkein verkosto... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

11.31 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että valtiovarainvaliokunta on jälleen toistanut sen näkemyksen, että edustustoverkkoa ei enää pidä supistaa. Tämä on laaja yhteinen näkemys tässä salissa. Mutta tämäkin saattaa edelleen olla kyseenalaista, toteutuuko tämä sen vuoksi, että näillä kehitysyhteistyöleikkauksilla on vaikutusta myös edustustoverkkoon, koska niistä myöskin on rahoitettu tiettyjen edustustojen kuluja. Toivottavasti tätä kautta ei tapahdu tällaista tosiasiallista leikkausta.

Toiseksi, edustaja Niikko esittelypuheenvuorossaan totesi, että tätä Finnfundin lisärahoitusta ei luettaisi menoihin. Valitettavasti tilanne on nyt se, että Tilastokeskus, joka tässä on ratkaisevana lausunnonantajana, on todennut, että näin ei ole, vaan ne luetaan menokehysiin. Nyt näyttää siltä, että valiokunta on perustanut mietintönsä väärään tietoon, ja tämä olisi sinänsä oikea menettely nyt, että se palautettaisiin, jolloinka tämä mahdollistaisi myös sen, että ulkoasiainvaliokunnan yksimielisen lausunnon näkemykset tietystä tasapai-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

nottumisesta ja pehmentämisestä ennen kaikkea (Puhemies koputtaa) YK-järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöleikkauksiin voitaisiin toteuttaa.

11.32 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy antaa vastaus näihin Finnfundin leikkauksiin, että kehitysjärjestelmässä finanssisijoitukset on määritelty kehyksen ulkopuoliseksi, koska ne (Eva Biaudet: Lisäraha!) pääsääntöisesti eivät edusta lopullista menoa, vaan sijoitusten varojen odotetaan säilyttävän arvonsa. Elikä kuten esitelypuheenvuorossa luin, se tuottaa rahaa ja kansantalouden tilinpito poikkeaa etenkin finanssisijoitusten osalta kehitysjärjestelmästä.

Tämä Tilastokeskuksen ennakoarvio tarkoittaa sitä, että kansantalouden tilinpidossa Finnfundin pääomakorotus lasketaan normaaliksi menoksi. Jos päätös jää lopulliseksi, tämä vaikuttaa muun muassa kansantalouden tilinpidon mukaiseen julkisyhteisöjen alijäämään ja siten 3 prosentin alijäämäkriteerin laskentaperusteisiin, ja siinä mielessä tämä on perusteltua, että nämä täytyy käsitellä erikseen. Finnfundiin sijoitettu raha tulee takaisin, ja se ei katoa minnekään. Se on kehyksen ulkopuolista, tämä oli se oleellinen ero. Meillä olisi ollut hyvää tahtoa käyttää sitä rahaa kehitysyhteistyöjärjestöjen tukemiseen, mutta se ei ollut mahdollista juuri tämän kehyksen ulkopuolisuuden johdosta.

11.33 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen tilanne on todella epävarma, ja meillä on valitettavasti liikaa konflikteja ja hauraita valtioita, mikä osaltaan sitten näkyy myöskin Euroopassa käynnissä olevassa maahanmuuttokriisissä. Olen tyytyväinen siitä, että valtiovarainvaliokunta toteaa selkeästi mietinnössään, että kehitysyhteistyömäärärahoilla voidaan vaikuttaa muuttoliikkeen syihin ja ennaltaehkäistä myöskin maailman pakolaiskriisiä. Ja myöskin tästä näkökulmasta katsottuna minun on hirveän vaikea ymmärtää, mikä takia valtiovarainvaliokunta ei sitten huomioinut ulkoasiainvaliokunnan yksimielistä lausuntoa, jossa me toteamme, että valiokunta esittää valtiovarainvaliokunnalle, että osa suunnitellusta Finnfundin pääomakorotuksesta suunnattaisiin kansalaisjärjestöjen kannalta kielteisten vaikutusten lievittämiseen. Minusta olisi ollut perusteltua, että valtiovarainvaliokunta olisi antanut arvoa asiantuntijavaliokunnalle, joka yksimielisesti — mukaan lukien edustaja Salolainen — oli sitä mieltä, että osa Finnfundin pääomittamisen rahoista voitaisiin käyttää kehitysyhteistyöjärjestöjen leikkausten lieventämiseen. Eli haluaisin myöskin kuulla jaoston puheenjohtajalta vastauksen tähän kysymykseen.

11.34 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi kommentti, yksi kysymys:

Kommenttini koskee myöskin kehitysyhteistyömäärärahoja. Tämä on aika suuri vähenys 0,6:n tasosta, jonka Suomi saavutti, 0,35:een, ja ulkoasiainvaliokunta pyrki siihen löytämään ratkaisun järjestöjen osalta. Täällä salissahan on ollut aika suuri yksimielisyys, että kaikki haluamme niitä tukea, ja olen itsekin pettynyt siihen, että valtiovarainvaliokunta ei tässä löytänyt ratkaisua, jota ulkoasiainvaliokunta esitti. YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon Suomessa käydessään kiinnitti myöskin huomiota siihen, että tässä tilanteessa kun nimenomaan pitäisi humanitääristä apua ja kehitysyhteistyötä tuolla kentällä lisätä, jotta pakolaiskriisiä saataisiin hallintaan, tätä ei tehty.

Toinen asia on kysymykseni ministeri Soinille. Se liittyy näihin avunpyyntöihin. Kun nyt näyttää olevan trendikästä tehdä tällaisia koalitioita — on Ranskan avunpyyntö, Rans-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ka joutui hyökkäyksen kohteeksi, on Yhdysvaltain avunpyyntö — itse olen vähän huolissani siitä, käykö nyt niin, että ikään kuin YK ja tällainen kansainvälinen yhteisö vähän syrjäytyvät siinä, kun tulee näitä yksittäisiä avunpyyntöjä. Miten näette tämän, ja onko tämä poliittisesti leimaavaa sitten hypätä avunpyynnöstä toiseen? Eikö olisi parempi tehdä YK-järjestelyjä tämän avun järjestämisen osalta?

11.36 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan kaikkea, mitä edustaja Haavisto sanoi, ja olisin itsekkin kiinnittänyt huomiota tähän monenkeskiseen yhteistyöhön ja meidän tukeemme YK-järjestelmälle. Pienen maan on hyvä tukea monenkeskistä yhteistyötä, koska siellä kuitenkin tapahtuu pitkäjänteistä työtä.

Ymmärrän, että diplomatiassa puhutaan, että kiinnitetään huomiota ja erityistä huomiota ja parannetaan ja toivotaan ja tavoitteita on, mutta todellisuus on, että jos ILOta otetaan kaikki rahat ja tuki pois, niin ihmiskaupan vastainen työ heikkenee huomattavasti maailmassa, ja siitä olen myös huolissani. Samoin kysyisin: onko olemassa jotain strategiaa, millä tavalla me voisimme viedä näitä normi- ja sitoumuspuolen asioita eteenpäin esimerkiksi siten, että Suomi ajaisi konkreettisesti kansainvälisessä politiikassaan esimerkiksi YK:n pakolaissopimuksen ja sen pöytäkirjojen hyväksymistä esimerkiksi Turkin osalta — presidentti Niinistö valitsi, että hän ei niitä halunnut ottaa esille käynnillään Turkissa — tai esimerkiksi ihmiskaupan vastaisen Palermion sopimuksen tai Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastaisen sopimuksen, joka on avoin myös muille? Koska rahaa ei ole, (Puhemies koputtaa) pitäisi olla enemmän sitten normeja.

11.37 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kehitysyhteistyöleikkaukset ovat todellakin rajuja, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on tullut esille, ja erityisesti kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset samoin kuin humanitäärisestä avusta leikkaaminen. Ja vaikka täällä valiokunnan edustajat totesivat, että vaikuttavuutta pitää lisätä, niin sitä on todella vaikea lisätä niissä tapauksissa, kun joku kansalaisjärjestö joutuu kokonaan vetäytymään näistä kriisimaista, missä sitä apua juuri tarvittaisiin. Tarvittaisiin apua juuri siellä lähtömaissa, ja voitaisiin ennaltaehkäistä pakolaisuutta ja myöskin näitä kriisien syntymisiä, ja olisi äärimmäisen tärkeää tukea näitä pakolaisleirejä myöskin tuolla kriisialueitten lähialueilla. Mutta hallitus on valinnut toisenlaisen linjan ja esimerkiksi on hallitusohjelman kiintiöpakolaisjärjestelmäkirjauksella estänyt sen, että voitaisiin tehdä sitä tehokkainta mahdollista auttamista. Halutaan mieluummin osallistua näihin sisäisiin siirtoihin Euroopan sisällä, ja se on kyllä väärä signaali niin näille ihmissalakuljettajille kuin myöskin sieltä alueilta pakeneville ihmisille.

Puhemies Maria Lohela: Meillä on nyt niin vähän aikaa tälle keskustelulle, että ministeri Soinille tässä vaiheessa 2 minuuttia.

11.38 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa puhemies! Edustaja Salolaisen kysymyksiin siitä, onko tämä Ranskan ja USAn pyyntö tärkeä: Se on ehdottoman tärkeä. Tässä myös hieman vastausta edustaja Haavistolle. Nämä ovat kahdenvälisiä pyyntöjä, ja Suomelle on tullut pyyntöjä, ja Suomi niihin vastaa. Mutta näen kyllä sen huolen, mitä edustaja Haavisto tässä sanoi, että monenkeskisessä maailmassa YK:n roolia ei pidä aliarvioida, ja siinä suhteessa kannattaa katsoa näitä asioita kokonaisvaltaisesti. Eihän se sillä lailla vetele, jos näitä tulisi vielä puolentusinaa lisää kahdenvälisiä pyyntöjä. Mutta nyt on taval-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

laan tämä EU:n avunantolauseke ensimmäistä kertaa käsittelyssä, ja tässä katsotaan sen kokemuksia, ja sitten näissä on aika paljon päällekkäin meneviä, leikkaavia pintoja, esimerkiksi Erbil-operaatioon pyydetään molemmissa ja näin pois päin.

Sitten tietysti itsenäisyysjuhlarahat: Kyllä varmasti 2017 Suomen 100-vuotispäiviä juhli-taan asianmukaisesti sekä Suomessa että ulkomailla. (Pertti Salolainen: Onko tämä lupaus?) — Tämä on näkemykseni asiasta, ja teen kaikkeni, että se toteutuu. Ja se ei ole vähän, varapuheenjohtaja Salolainen, se ei ole vähän.

Ja näihin Finnfund-asioihin, joita myöskin oli monessa kohdin: Kyllä se on hyvin tärkeätä, että kehitysmaissa syntyy yritystoimintaa, tulee työllisyyttä. Se on aivan sama asia kuin opetettiin aikoinaan, että älä vie kalaa, opeta kalastamaan. Tässä on aivan sama asia.

Edustaja Tuomioja, tämä on vakavasti otettava asia, että jos nämä kehitysyhteistyöleikkaukset jollain aikavälillä vaikuttavat lähetystöverkkoon. Otan tämän kyllä vakavasti, tämä on äärimmäisen hyvä huomio.

Ikävä kyllä nyt alkaa aika painaa päälle...

Puhemies Maria Lohela: Aika loppuu, ja nyt on paljon kysymyksiä.

...mutta jos sitten saan lopussa vielä vetää yhteen näitä.

Sen verran jos saan sanoa edustaja Essayah'lle kiintiöpakolaisista: se on hallitusohjelmassa 750, ja sen tietysti hallitus hoitaa, minkä on luvannut.

11.41 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on rauhanturvatoiminnasta puhuttu — se täyttää 60 vuotta ensi vuonna — ja kriisinhallintahan se on tällä hetkellä nimeltään, ja sekin kertoo muutoksesta. Joku vuosi takaperin mittakaava oli se, että tähän toimintaan pantiin 100 miljoonaa euroa ja noin 1 000 kriisinhallintanaista ja -miestä oli sitten maailmassa eri operaatioissa. Tilanne on muuttunut, mikä kertoo vain siitä, että kalliimmaksi käy, kun kauemmaksi mennään. No, se on ymmärrettävää, en protestoi sitä vastaan. On tärkeää, että Suomi jatkaa aktiivisena kriisinhallintamaana myös tulevaisuudessa.

Mutta minä jaan saman huolen kuin edustaja Haavisto, johon ministerikin vastasi, että kyllä koalitiopolitiikka kannattaa miettiä moneen kertaan, että on nyt ymmärrettävä tämä tilanne, jossa Suomi on. En protestoi sitä vastaan, mutta se aiheuttaa tulevaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Samoiten on aika sirpaleista, että ollaan monessa paikassa pikkujoukolla. Kysymys on vaikuttavuudesta, meidän vähien voimavarojemme satsaamisesta ulkomaille tärkeisiin asioihin ja niitten vaikuttavuudesta siihen itse pääasiaan.

11.42 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kommentoin tässä lyhyesti tästä kehitysyhteistyöstä, ja se on aivan totta, mitä tuossa edustaja Urpilainenkin jo totesi siitä tilanteesta. Haluan vielä lisätä siihen, että tässä lausunnossaan valiokunta päätyi hankalassa, kehitysyhteistyömäärärahojen leikkauksenkin sävyttämässä tilanteessa myös ehdottamaan ratkaisua järjestöjen vankan asiantuntemuksen ja kokemuksen hyödyntämiseksi. Valtiovarainvaliokunta pitääkin tärkeänä, että Finnfundin hankkeissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kansalaisjärjestöjen asiantuntemusta, ja hankkeiden lisäksi pitäisi hyödyntää myös muun kehitysyhteistyön toteuttamisessa heidän asiantuntijuuttaan.

Meidän pitää muistaa, että pakolaiskriisi tosiaan liittyy eri hallinnonalojen kesken, ja kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta massiivinen

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

turvapaikanhakijoiden tulva koskettaa erityisesti UM:n, SM:n ja puolustusministeriön hallinnonaloja. Tämä kriisi on hoidettava kansainvälisellä (Puhemies koputtaa) yhteistyöllä.

11.43 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Ruoho päätti. Eli tämä koko Eurooppaa koskeva pakolaiskriisi on todella vakava ongelma, ja avainasemassa on luonnollisesti se, että kriisit ja sodat niissä sortuneissa valtioissa, jotka pakolaiskriisin alun perin aiheuttavat, ja näiden ongelmat saataisiin ratkaistua.

Toisena perustekijänä Eurooppaa ajatellen on se, että pystyttäisiin Turkin kanssa todellakin sopimaan sellaisista toimista, jotka Euroopan unioni osaltaan rahoittaisi ja joilla näiden Turkissa eli lähtömaiden lähellä olevien pakolaisleirien tasoa pystyttäisiin kunnolla kohentamaan: lapset saisivat koulutusta, aikuiset saisivat terveydenhuoltoa, ja tätä kautta ihmiset voisivat olla näillä leireillä, jolloin myös näkymä palaamisesta takaisin kotimaahan olisi paljon realistisempi kuin tuleminen esimerkiksi tänne pohjoiseen.

11.44 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on hyvin valitettavaa se, että valtiovarainvaliokunnan enemmistö ei ottanut tätä ulkoasiainvaliokunnan lausuntoa — sinänsä todella huomattavaa, että ulkoasiainvaliokunnan yksimielistä lausuntoa — täysimääräisesti huomioon, ja totta kai meidän vaihtoehdossamme tämä asia huomioidaan paremmin kuin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Haluaisin kysyä nyt entisen ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan, nykyisen ministerin kantaa tähän: eikö todella pitäisi asiantuntijavalioikunnan kantaa tämmöisessä asiassa kuunnella? Kysyn teiltä myös: kun niin monesti kuulemme kauhisteluja tässäkin salissa tästä pakolaiskriisin hoidosta ja siitä, minkälaisia kustannuksia se meille täällä Suomessakin aiheuttaa, niin eikö olisi järkevämpää todellakin auttaa esimerkiksi YK-järjestöjä pitämään noista leireistä ja niiden olosuhteista sillä tavoin huolta, että ihmisillä ei olisi välttämättä pakkoa lähteä hakemaan elämää ja polkua muualta? Tilannehan on se, että noilla leireillä on jouduttu supistamaan jopa ruoka-annoksista, terveyspalveluista ja niin edelleen. Eikö tämä ole aika arveluttava tie, jonka nyt hallitus on valinnut, leikata tästä työstä?

11.45 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni pakolaiskriisin ja kansainvälisen politiikan yhteydessä on tärkeää keskustella myös asioiden juurisyistä. Terrorijärjestöjen määrä ei ole vähenemässä, ja Isis on vain yksi monien muiden joukossa. Toivoimme arabikeväältä muita seurauksia kuin mitä nyt näemme, ja tästä syystä mielestäni on tärkeä kiinnittää huomio siihen, miten ihmisten liittyminen radikaaliliikkeisiin ennaltaehkäistään. Kysynkin ministeriltä: miten ihmisten näköalattomuutta, korruptiota ja sen kaltaisia diktatuureja, jotka romahtavat ja ajautuvat tällaiseen sekasortoon, voidaan länsimaiden osalta auttaa? Pidän erittäin vaarallisena kehityksenä sitä, mitä tapahtuu tällä hetkellä Syyriassa ja lähimaissa. Mikä on ministerin näkemys radikalisoitumisen ehkäisemisestä?

11.46 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisinhallintaan esitetään yhteensä 64,4:ää miljoonaa euroa, joista 49:ää miljoonaa euroa esitetään sotilaalliseen kriisinhallintaan. Aiempaan miinusta on 3,8 miljoonaa euroa. Painopisteet ovat Libanonissa ja Afganistanissa mutta myös muualla Lähi-idässä sekä Afrikassa. Kysyisin:

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

voisiko ministeri arvioida lisämäärärahatarpeita ja mittaluokkaa tulevissa lisäbudjeteissa kriisinhallinnan osalta?

Ilmeisesti aikaisemmin oli ajatuksena, että sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistumista vähennetään ja keskityttäisiin Suomen kannalta merkityksellisimpiin ja vaikuttavimpiin operaatioihin. Tämä määrärahatarpeen väheneminen ei varmaan nykyoloissa näytä ajankohtaiselta, mutta kysyisin vielä: pystytäänhän pitämään kiinni siitä, että Ranskan pyynnön jälkeenkin ja siihen vastattaessa (Puhemies koputtaa) keskitytään Suomen kannalta merkityksellisyyteen ja vaikuttavuuteen?

11.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös ihmetteilyyn siitä, tätä kehitysyhteistyöjärjestöjen rahoitusta ei suostuttu ulkoasiainvaliokunnan yksimielisellä kannalla ottamaan huomioon valtiovaroissa.

Mutta haluaisin kysyä teiltä, arvoisa ulkoministeri: kun nyt Turkin varaan lasketaan merkittävästi tämän pakolaissiirtojen hallinnan suhteen, niin onko noissa keskusteluissa, jotka Turkin kanssa on käyty, otettu huomioon muut kuin tämä länsiraja tärkeänä elementtinä? Pakolaisvirrat ovat osoittautuneet kääntyvän nopeasti näitten tilanteitten muutosten myötä, ja minua huolestuttaa se, jos pakolaisvirrat Turkista — jos länsiraja pelkästään on tarkastelun kohteena — kääntyvät muualle. Siellä saattaa olla Suomen näkökulmasta merkittäviä riskejä olemassa.

11.49 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, mitä maailmalla tapahtuu, on kyllä karmeata katsottavaa. Isisin tekemät toimet siellä paikan päällä ovat barbaarisia, ne ovat julmia, niitä ei voi millään tavalla edes ymmärtää täällä. Valitettavasti sitä ääriaineistoa on myös tänne Eurooppaan päässyt valumaan, mistä tietysti ovat nuo Pariisin terrori-iskut yhtenä vakavana esimerkkinä. Näyttää kuitenkin siltä, että maailman maita tämä olisi hieman lähentämässä ehkä toisiinsa. USA:n ja Venäjän ulkoministerit ovat tavanneet Pariisissa. Kysyisinkin ulkoministeri Soinilta: kuinka kommentoisitte tätä heidän tapaamistaan? Nähtävästi tiedusteluyhteistyöstä ja sen tiivistämisestä on nyt ainakin ensi vaiheessa sovittu, mutta voisiko tämä tiivistää tätä Isisin vastaista taistelua myös entisestään muutoin?

Toisena kysymyksenä kysyisin tähän palautussopimukseen liittyen, mitä te olette ollut neuvottelemassakin: Kuinka se on etenemässä, ja tullaanko se saamaan voimaan? Onhan nyt äärimmäisen tärkeää, että niitä henkilöitä, jotka eivät turvapaikkaa saa, voidaan sitten palauttaa näille mahdollisesti turvallisille alueille takaisin.

11.50 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulun niihin, jotka ovat olleet aidosti yllättyneitä, että valtiovarainvaliokunnan enemmistö ei tätä ulkoasiainvaliokunnan yksimielistä lausuntoa ottanut huomioon. Tämä varmaan antaa aiheen seurata sitten, mitä kehitysyhteistyössä tapahtuu ja mitä täällä järjestökentässä tapahtuu, että ei tule korvaamattomia vaurioita.

Toinen asia koskee sitten tätä Pariisin iskua ja Ranskan avunpyyntöä ja tätä EU:n avunantoasiaa. Tämähän on valtaisa asia Suomen pitkän linjan ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Kun Ranska on sanonut, että siihen kohdistuu hyökkäys, ja käyttänyt erittäin vahvaa kieltä, että Ranska on sodassa, ja sillä perusteella pyytänyt apua EU:n muilta mailta, pidän hyvin tärkeänä, että hallitus tulee eduskuntaan ja kertoo koko eduskunnalle, mitä hallitus aikoo tämän EU:n perussopimuksen velvoitteen pohjalta tehdä, ja hankkii tälle asialle

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

koko eduskunnan hyväksynnän. Tämä on iso asia meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, sekä suhteessa meidän asemaamme unionin sisällä että myös suhteessa siihen, mitä tulemme tekemään (Puhemies koputtaa) tämän Ranskan avunpyynnön johdosta.

11.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Urpilainen ja moni muu tästä Finnfundista vielä kysyvät, niin minä yritän nytten selkeästi sanoa sen, mitä meillä jaostossa keskusteltiin. Meillä olisi ollut hyvää tahtoa erityisesti näitä kotimaisia kehitysapujärjestöjä kohtaan ja osa tästä rahasta siirtää sinne, mutta kun tämä eduskunnan ohjeistus on tämänkaltainen, että kehysjärjestelmässä nämä finanssisijoitukset määritellään kehyksen ulkopuolisiksi menoiksi. Ja sitten Tilastokeskuksen arvio — muistutan, että se on ennakoarvio — tulkitsee siten, että kansantalouden tilinpidossa tämä Finnfundin pääomakorotus lasketaan normaaliksi menoksi. Mutta koska tämä Finnfundiin sijoitettu pääoma on ollut tuottoisaa, niin siksi se luetaan edelleen kehyksen ulkopuoliseksi menoeräksi, vaikka kyseinen pääomakorotus kansantalouden tilinpidossa laskettaisiin normaaliksi menoksi. Tämä on se syy, miksi me emme voineet tehdä tätä hyvän tahdon elettä, osoittaa sitä rahaa suomalaisen kehitysyhteistyön järjestöille. Kerran me joudumme näillä säännöillä menemään tässä talossa, niin ikävä kyllä me emme voineet tässä tehdä itse mitään.

11.52 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustustoverkon toimivuudesta ja kattavuudesta täytyy kantaa huolta, kuten myös kehitysyhteistyöstä, ennen muuta siitä kansalaisjärjestöjen vaikuttavimmasta työstä. Nostan tässä keskustelussa esille myös Daeshin myötä entistä vaarallisemmiksi tulleet kriisinhallintatehtävät, ja toivon, että vakuutusturvasta ja mahdollisesta kuntoutuksesta huolehditaan etukäteen, kun näihin tehtäviin lähdetään.

Arvoisa puhemies! Keskusteluihin ovat nousseet myös Venäjälle asetetut pakotteet, ja kysyisin ulkoministeri Soinilta: eihän Suomi ole mukana höllentämässä Venäjän vastaisia pakotteita ennen kuin Ukrainassa on todellinen rauha?

11.53 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän Finnfund-kysymykseen, niin edustaja Niikko tässä kuvasi tilanteen kohtalaisen hyvin, mutta kysyn kuitenkin vielä ulkoministeri Soinilta sitä, että eikö ole ihan kohtalainen vaatimus antaa Finnfundille sen verran rahoitusta kuin se itse pyytää, 40 miljoonaa euroa, eikä 130:tä miljoonaa euroa. Ja ennen kaikkea jos voimassa oleva Tilastokeskuksen arvio sanoo, että kyse ei ole finanssisijoituksesta vaan kehyksen sisäisestä rahoituksesta, rahaa voisi siirtää momentin sisällä paikasta a paikkaan b, niin eikö pitäisi antaa rahaa nimenomaan sinne YK:n järjestöille ja antaa rahaa Finnfundille sen verran, mitä pyydetään? Tämä on se keskeinen kysymys.

Ja toinen asia: Tiedän kyllä sen, että puoluejohtaja Soini riemuitsee joka ikisestä eurosta, mikä leikataan kehitysyhteistyöstä, mutta tietääkö ulkoministeri Soini, että kehitysyhteistyön leikkaukset kuin bumerangit tulevat iskemään takaisin humanitäärisinä kriiseinä, pakolaisuuden kasvamisena (Puhemies koputtaa) ja inhimillisenä hätänä. Mitä vastaatte Ban Ki-moonille, kun hän puhuu aivan samaa?

Puhemies Maria Lohela: Nyt alkaa aika loppumaan, ja tältä keskustelultakin alkaa aika loppumaan. Vielä edustajat Myller ja Kaikkonen ja sitten ministeri Soini.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

11.54 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää huomiota tähän, kun ministeri sanoi, että kiintiöpakolaismäärässä mennään hallitusohjelman mukaan. Tilanne on varmasti muuttunut viime keväältä huomattavasti. Mutta erityisen kysymyksen haluan osoittaa eurooppalaisten järjestöjen valtionavun käytännössä lakkauttamisesta. On aika ihmeellistä — ymmärrän hyvin, että kehitysyhteistyöjärjestöt ovat järkyttyneitä, minäkin olen heidän puolestaan — että eurooppalainen keskustelu Suomessa halutaan lakkauttaa, sekä Eurooppa-myönteiseltä että Eurooppa-kriittiseltä järjestöltä halutaan lakkauttaa kokonaan avustus. Kysyn: mihin tämä perustuu? Tiedän, että siinä tarjotaan mahdollisuutta hankerahoitukseen. Toivottavasti sitä hankerahoitusta kehitetään siihen suuntaan, että se on todella käyttökelpoinen järjestöille, joilla on myös kiinteitä kuluja, sekä hallintokuluja että henkilöstökuluja. Mutta kysymys kuuluu: (Puhemies koputtaa) miksi käynte eurooppalaisten järjestöjen kimppuun?

11.55 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorismia vastaan pitää taistella. Meitä on pyydetty taistoon yhdessä Ranskan vetämän koalition kanssa, ja Yhdysvalloilta on tullut niin ikään avunpyyntö, ja suurin piirtein sama porukka taistelee suurin piirtein samoja porukoita vastaan näissä kahdessa operaatiossa. Voitteko kirkastaa vähän näitä kahta eri porukkaa ja sitä, onko niitten työnjako selkeä? Itselleni ei ole aivan täysin vielä kirkastunut tämä kokonaisuus.

Sitten tämä Suomen osallistuminen: Ranskan avunpyynnössä on paljon keskusteltu siitä, että se voisi olla osallistumista Malissa, sen vahvistamista. Miten se suhteutuu siihen vaihtoehtoon, että sittenkin panostaisimme enemmän Libanonin UNIFIL-operaatioon, jossa meillä on pitkä perinne, vahva osallistuminen ja joka tietävästi suoraan voisi vapauttaa Ranskan joukkoja muihin tehtäviin? Omaan järkeeni tuntuisi ehkä vähän luontevammalta tämä Libanonin operaation vahvistaminen, mutta miten tämä nyt on hallituksen piirissä kirkastumassa ja millä aikataululla tässä tehdään lopullisia päätöksiä?

Vielä UaV:n jäsenille sanottakoon, että valiokunnan kokous alkaa 4 minuuttia tämän istunnon päättymisen jälkeen.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

11.57 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kääriäinen, ja siinä oli edustaja Ruoho myös: Vaikuttavuus on kaiken a ja o Suomen kriisinhallinnassa, se, että me vaikutamme siellä paikan päällä, olemme hyödyksi mutta myös pidämme yllä Suomen voimavaroja ja kykyjä. Nämä on tärkeää linkata myöskin yhteen.

Edustaja Zyskowitz, Turkista ja pakolaisleireistä: On erittäin tärkeää, että näillä leireillä on inhimilliset olot, kahdesta syystä: heidän vuokseen, jotka mahdollisesti palaavat kotimaahansa, ja sitten siitä syystä, että siellä ihmisten elinolosuhteet ovat siedettävät. Se on äärimmäisen tärkeää.

Mitä tulee Finnfundiin, niin kyllä edelleen pidän erittäin tärkeänä, että kestävällä tavalla, jotta nämä maat pääsevät eteenpäin, siellä pitää olla työtä, tulevaisuudennäkymää, yritystoimintaa, naisten yritystoimintaa, naisten maanhankintaoikeutta ja maanomistusoi-
keutta, kaikkia tällaisia asioita pitää olla. (Touko Aallon välihuuto) — Edustaja Touko

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Aalto, minä olen samaa mieltä puheenjohtajana ja ulkoministerinä, toisin kuin jotkut vihreät ovat perustuslakivaliokunnassa eri mieltä ja sitten täällä salissa toista mieltä.

Mutta edustaja Elovaaran kysymys oli aivan ytimeen menevä: korruptio ja radikalisoituminen. Meillä on täällä eturivissä edustaja Haavisto, erityislähettilääni nimenomaan Somaliassa ja Eritreassa ja niillä alueilla, jotka hän hyvin tuntee. Tämä on hyvin tärkeää, että siellä syntyy näkymä ihmiselle, että hänellä on jokin mahdollisuus tällä alueella, että hänellä on tulevaisuudennäkymä, koulutus, työtä. Tämä on aivan olennaista, sillä tällaiset ihmiset, joilla on mahdollisuus mennä elämässä eteenpäin, eivät radikalisoitu.

Edustaja Rinne, olette aivan oikeassa. Nimenomaan, se ei riitä, että Turkista tulva Kreikkaan saadaan loppumaan. Siellä voi odottaa Bulgarian-reitti, jokin muu reitti, joka johtaa Venäjälle, ja tämä on aivan olennaista, että tästä pidetään myös huoli, että se muuttovirta ei mene sinne. Ja aivan kuten sanoitte, niin ihmiskuljettajat, rahastajat, he muutamassa päivässä, joskus jopa tunteissa, pystyvät kontrolloimaan tätä muuttovirtaa.

Lavrovin ja Kerryn tapaamisesta sanoisin sen verran, että se on erittäin hyvässä mallissa. Oli niin sanotut Viennan kakkosneuvottelut, kunnes tuli tämä lentokoneen alas ampuminen, joka vaikeuttaa tätä prosessia, ei niinkään välttämättä Venäjän ja USA:n välillä, mutta Turkin ja Venäjän välillä ja muuten.

Palautussopimuksista väännetään jatkuvasti. Olen ottanut asian esiin sekä Irakin ulkoministerin että Afganistanin ulkoministerin kanssa. Tällä hetkellä toimivin tapa palauttaa irakilaisia on se, että he lähtevät itse. Noin 1 500 on lähtenyt vapaaehtoisesti.

Edustaja Heinäluoma, tämä on nimenomaan kansallisenkin konsensuksen kannalta tärkeää, että nämä avunanto- ja muut asiat asianmukaisesti informoidaan eduskunnalle ja muodostetaan niistä yhteinen Suomen kanta. Katson, että tämä tulee asianmukaisesti esitettyksi. (Puhemies koputtaa) — Täällä olisi vielä kysymyksiä, ja vastaisin niihin mielelläni, mutta onko... (Timo Heinonen: Lyhyesti Venäjä!) — No niin, Venäjän-vastaisista pakotteista. — Tilanne on se, että niin kauan kuin Venäjä ei ole toimittanut riittävää sitoutumista Minskin sopimukseen, näitä ei poisteta. Tähän tulee nyt puoli vuotta lisää, mutta totta kai meidän lopullisen politiikan tarkoituksen pitäisi olla, että päästäisiin normaaliin tilanteeseen ja päästäisiin siten näistä pakotteista eroon. Mutta ei niitä siinä mielessä hölletä, eikä Suomi ole siinä rintamassa, jos ei tätä kehitystä tule.

Sitten EU-tiedotustoiminnasta haluan erityisen painokkaasti todeta tämän, että sekä Eurooppalainen Suomi ry:ltä että Vaihtoehto EU:lle -tiedotuskeskukselta poistettiin erityisoikeudet. Ne ovat nyt samalla viivalla, samalla tasolla kuin kaikki muutkin järjestöt. Minä siteeraan nyt aivan sen, että tulee varmasti edustaja Myllerille selväksi: kaikki vain tiedotustukea saavat järjestöt asetetaan tasavertaiseen asemaan, ettei kahdella Eurooppa-tiedotusta tekevällä järjestöllä olisi jatkossa erityisasemaa muihin tärkeää tiedottamistoimintaa harjoittaviin järjestöihin nähden. Ja sitten jos tutkitte vielä vaikka Vaihtoehto EU:lle -tiedotuskeskuksen tilinpäätöksiä, niin en minä ainakaan semmoiselle yhdistykselle automaattisesti voi millään tavalla rahaa antaa, koska siellä eivät ole niin sanotusti paperit kunnossa.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 12.02.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 22.05.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan ulkoasiainministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 24 yleiskeskustelua. Puhujalistaan. Edustaja Kanerva, haluatteko käyttää tässä vaiheessa puheenvuoron?

22.05 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Voisikos kuitenkin aloittaa sillä, että ikäväkseni totean, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskustelu on manageroitunut varmaan kenenkään sitä tarkoittamatta hetkiin, jolloin eduskunta on lukumäärältään aika aneemissa kokoonpanossa koolla. (Naurua) — Harakka ilmoittautui siihen joukkoon.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristö on muutoksessa, joka luo aika vakavaa uhkaa sille, miten voisimme olla varautuneita ja vakuuttuneita siitä, että fyysinen turvallisuus on taattu. Olemme toisen maailmansodan jälkeen eläneet jo aika monta erillistä vaihetta. Hyvin voimakkaan pelonkin saatteleva, vastakkainasetteluun perustuva kylmän sodan kausi muuntui liennytykseksi ja siitä uudelleen 90-luvulle tultaessa, kommunismin bankrotin ja Neuvostoliiton kuperkeikan saattelevana, tultiin vaiheeseen, jota siivittivät toiveet ja odotukset siitä, että Euroopassa vastakkainasettelun sijasta löydetäisiin vakauden ja vaurauden edellytyksiä eteenpäin vievä vaihe.

Toisin on käynyt. Optimismi on menettänyt perustansa, ja ollaan uudelleen varsin vaikeassa, haastavassa ja osin vaarallisessakin asetelmassa. Tämä asettaa myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle omat vaateensa, joihin vastaaminen ei ole kovin helppoa, koska näihin kysymyksiin varautuminen on paitsi resurssikysymys myöskin henkisesti asia, jossa meidän tulee olla valmiita ottamaan vastuuta uudessa tilanteessa paitsi omasta turvallisuudestamme myöskin Euroopassa turvallisuusympäristömme kehitykseen liittyvistä piirteistä. Joudumme siis valitettavasti tarkastelemaan asioita kadun varjoisalta puolelta. Se on vaade, joka tänä päivänä tuntuu Suomen puolustusratkaisuihin. Se tuntuu meidän ulkopoliitikassamme, ja se heijastuu myöskin sisäministeriön hallintosektorissa. Entistä enemmän sisäministeriö, puolustusministeriö ja ulkoministeriö joutuvat toteuttamaan politiikkaansa ikään kuin yhteisen Euroopan turvallisuustilanteeseen liittyvän uhkakuvan kautta.

Kun me joudumme kiinnittämään lisäntyvää huomiota kovan turvallisuuden kysymyksiin — omasta halustamme riippumatta näin on välttämätöntä Suomessa toimia — toivoisin, että Suomen ulkopoliitikassa olisi samalla myöskin voimia, joilla riittää mielenkiintoa rauhanvälitykseen, sovitteluun ja diplomaattisten toimenpiteitten edesauttamiseen. Suomen hyvä ja myönteinen rooli kansainvälisillä areenoilla on senkaltainen, jota nyt ei saa päästää passivoitumaan. Suomella on hyvä rekordi, ja meidät tunnustetaan pyrkimyksistä löytää kansainvälisessä tilanteessa yhdistäviä tekijöitä. Meillä on edessämme monet haasteet, jotka alleviivaavat paitsi tähän kovaan turvallisuuteen varautumisen välttämättömyyttä myöskin tarvetta olla korkealla profiililla ja rohkealla otteella rauhanvälityksen teoissa ja toimissa aktiivisia ja pyrkiä edesauttamaan ratkaisuja, joissa diplomaattisin ja poliittisin keinoin sotilaallisten keinojen sijasta voitaisiin meitä uhkaavia turvallisuusriskejä olla vähentämässä.

22.10 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Suomen ulkoministeriössä on nyt perussuomalainen valta, ja se näkyy myönteisellä tavalla myös hallituksen talousarvioesityksessä vuodeksi 2016. Perussuomalaisten tavoite on edistää Suomen hyviä suhteita muihin maihin sekä maamme vaikutusvaltaa ja taloudellista hyvinvointia. Esitys ulkoasiainministeriön toimintamenoiksi on noin 226 miljoonaa euroa, josta yli puolet on tarkoitettu ottaa noin 90

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

toimipistettä kattavan edustustoverkon toimintamenoihin. Suomen talouden kohentamiseksi tehdyt toimet kirpaisevat kaikkia ja jokaista hallinnonalaa. Silti on erittäin miellyttävää huomata, että rahaa käytetään nimenomaan edustustoverkoston säilyttämiseksi, sillä se edistää maamme itsenäistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tässä ajankohtaisina kysymyksinä on tullut EU:sta rajavalvontaviranomaisiin liittyvä esitys, että voisi suorastaan pakottavilla toimenpiteillä EU kohdentaa tällaisia rajaturvallisuusviranomaisjoukkoja jäsenmaahan. Toisaalta komissiosta on esitetty muutosta asedirektiiviin, paljon erilaisia ulko- ja turvallisuuspolitiikkaankin liittyviä ratkaisuja, joissa nähdäkseni Suomen, niin kuin monen jäsenmaan, suvereniteetti perinteisessä mielessä joutuu koetukselle. Onneksi suuri valiokunta ja erikoisvaliokunnat suhtautuvat hyvin varauksellisesti tähän asedirektiivin muutokseen, halutaan vähintäänkin kansallinen poikkeusmahdollisuus Suomen puolustusratkaisun vuoksi. Tässä yhteydessä haluan kiittää kaikkia eduskuntapuolueita siitä yksituumaisuudesta, mitä tämän kansallisen edun nimissä ollaan pystytty tekemään.

Toisaalta sellainen puoli ulkoministeriön hallinnonalassa ja tässä talousarvioesityksessä, joka ei varmasti vasemmisto-oppositiota miellytä, on tietysti kehitysapuun tarkoitettujen määrärahojen merkittävä leikkaus. Vielä vuonna 2014 kehitysyhteistyömenojen osuus oli 0,6 prosenttia bruttokansantulosta, ensi vuonna 0,38. Vasemmisto-oppositio hokee suorastaan uskonnollisessa hurmiossa maagista 0,7 prosentin lukua, vaikka eivät varmaan itsekään oikein tiedä, mistä tämä luku edes tulee. (Eduskunnasta: Oho!) Se luku saa minun puolestani jäädä historian lehdelle, koska oleellista on se, mihin sitä rahaa käytetään, millaisilla perusteilla, ei joku tällainen aika lailla hatusta temmattu prosenttiluku. Huomattavaa tietysti on se, että sosialidemokraatit esittävät kehitysapuun 90 miljoonaa lisäystä, vihreät 290 miljoonaa ja vielä vasemmistoliitto nokittaa 300 miljoonalla. Tämä on tietysti ymmärrettävää, sinänsä johdonmukaista politiikkaa vasemmisto-opposition puolueilta, mutta ei luonnollisesti saa hallituksen tukea.

Hyvä puhemies! Toinen ajankohtainen asia ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on tietysti ollut Venäjän ja Yhdysvaltojen lähentyminen liittyen taisteluun ääri-islamistista Isis-järjestöä vastaan. Sitä suomalaisessa mediassa Venäjä-asiantuntija, dosentti Kauppala kutsui suorastaan läpimurroksi, ja tällaisesta luonnehdinnasta voi kyllä olla samaa mieltä. Tätä tosin suorastaan ennustin Siirtolaiskriisi-kirjassani, myös sitä, että Yhdysvallat on nyt julkisestikin taipunut siihen, että Bashar al-Assadin hallinto Syyriassa jää ainakin väliaikaisesti voimaan, eli hän pysyy vallassa. Tämä on nähdäkseni fiksu toimenpide, johon Suomenkin täytyy jollain tavalla kantaa ottaa. Suomen on omalta osaltaan oltava mukana Isisin-vastaisessa toiminnassa, annettava tukea sekä Ranskalle että Yhdysvalloille, mutta tietysti Suomen tapauksessa todennäköisesti jonkinlaista materiaali- ja muuta tällaista tukea, ei niinkään sotilaallista tukea. Mutta on selvästi Suomen etu, että ääri-islamistisen Isis-liikkeen toiminta, sen organisointikyky myös iskuihin Euroopassa, mahdollisuuksien mukaan tuhoetaan siellä lähtöalueella. Siihen tarvitaan, totta kai, sitten liittolaisiksi myös islamilaisia maita, ja ilahduttavaa on huomata, että Saudi-Arabia on omalta osaltaan koonnut islamilaisien maiden koalition Isisiä vastaan. Korostan, että tässä kysymyksessä tarvitaan nimenomaan mahdollisimman laaja koalitio, sanoisinko, tällaisessa toisen maailmansodan hengessä länsiliittoutuneet ja heidän tukijansa.

Näin lopuksi totean, että ilolla pistän merkille tosiaan tämän edustustoverkon edelleen hyvän hoidon ja sen, että Suomi vähitellen liittyy niiden länsimaiden joukkoon, joissa ulko- ja turvallisuuspolitiikastakin voi varsin vapaasti puhua.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

22.16 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo viittasi tuossa SDP:n vaihtoehtobudjettiin, jossa olennainen seikka oli se, että tähän Finnfundiin suunniteltu pääomitus olisi jaettu kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön — aivan niin kuin ulkoasiainvaliokunta yksimielisesti, yksimielisessä kannanotossaan edellytti. Ja nyt emme ole saaneet täällä salissa kunnon selvitystä siitä, miksi, vaikka tämä Finnfundin rahoitus katsotaan julkisen talouden menoksi, sitä ei ulkoasiainvaliokunnan yksimielisen toiveen mukaisesti voitu silti supistaa ja osittain jakaa kansalaisjärjestöille. Täältä puuttuvat nyt juuri ne avainhenkilöt, jotka osaisivat vastata tähän kysymykseen, mutta ei riitä vastaukseksi se, että se katsotaan teknisesti kehyksen ulkopuoliseksi menoksi. Mikään ei estä tuomasta sitä kehyksen sisään, jos kerran ulkoasiainvaliokunta on tästä yksimielisesti sitä mieltä, tai luomasta kehyksen ulkopuolelle jotain kansalaisjärjestörahistoa. (Puhemies koputtaa) Miksi ulkoasiainvaliokuntaa ei kunnioitettu?

22.17 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakka on aivan oikeassa, tämä oli tietysti sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa merkittävä asia. Sen verran voisin omalta osaltani tätä kommentoida, että Tilastokeskukselta haettiin tulkintaa siitä, laskettaisiinko nämä Finnfundin pääomakorotukset niin sanotuksi finanssisijoitukseksi eikä valtion menoksi kansantalouden tilinpidossa. Tätä tosiaan haettiin, ja tähän asti Finnfundin pääomakorotus on laskettu menoksi, mutta uutta tulkintaa haettiin, koska valtiovarainministeriön ja ulkoministeriön virkamiesvalmistelussa nähtiin, että kriteerit finanssisijoitukselle täytyisivät. No, tämä Tilastokeskus päätyi Eurostatia konsultoituaan siihen, että ne lasketaan menoksi kansantalouden tilinpidossa eli osaksi budjettitalouden alijäämää. Tämä on se tilanne, mihin sitten on perustettu, niin kuin on puheenvuoroissa aikaisemmin todettu, se ratkaisu, mihin tässä on lopulta päädytty. Mutta ymmärrän sen näkökulman, että jos ulkoasiainvaliokunta on tosiaan tällaisen yksimielisen esityksen tehnyt, niin herättää kysymyksiä, miksei sitä ole sitten otettu täysimittaisesti huomioon. Mutta tämä liittyen Tilastokeskukselta pyydettyyn arvioon.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan ainakin kaksi vastauspuheenvuoroa. Edustajat Mikkonen ja Laukkanen.

22.18 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen aivan samaa, mitä edustaja Harakka, varsinkin kun tässä todella oli ulkoasiainvaliokunnan aivan yksimielinen lausunto, ja pidän kyllä vähän nyt teknisenä kikkailuna sitä, että tätä ei otettu huomioon, koska aivan sama rahahan se käytännössä on. Täytyy myös muistaa, että sinänsähän varmasti Finnfundkin tekee ihan hyvää kehitysyhteistyötä ja vähän uudella tavalla. En sitä sinänsä moiti, mutta nyt kun järjestölle annetaan paljon enempi rahaa kuin he itse pyytävät, niin on aivan selvä, että heidän on myös vaikea nopealla aikataululla saada se järkevästi käyttöön. Aivan yhtä lailla kun kehitysyhteistyöjärjestöiltä rajusti leikataan, niin silloin ollaan todella pulassa, mitä tehdä, miten voidaan niin nopeasti sopeuttaa, niin yhtä lailla jos rajusti saa paljon enemmän kuin on edes kuvitellut toiveissaan, niin se tuo ongelmia siihen, miten se raha saadaan järkevästi käyttöön.

22.19 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Mikkonen käytti tässä loistavan puheenvuoron. Todellakaan Finnfund ei pysty tätä rahaa ensi vuoden aikana

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

käyttämään. He eivät vain pysty kehittämään semmoisia hankkeita, että se raha tulisi käytettyä.

Mutta nyt edustaja Elon näkemykset kyllä ovat hyvin ristiriitaisia. Täällä sivulla 8 valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että "valiokunta pitää tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansalaisjärjestöjen tukea momentin sisäisin siirtein". Tämä on just se, mitä koko oppositio on tässä nyt kolme kuukautta yrittänyt selittää, että ei edes tarvita lisää rahaa tälle momentille vaan sisäisillä siirroilla hoidettaisiin niin, etteivät nämä suomalaiset aivan huikeat kehitysyhteistyöjärjestöt joudu pistämään ihmisiä työttömiksi. Mutta ei ole mennyt vain perille eikä mene tänäänkään täällä perille.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

22.20 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ensiksi edustaja Kanervalle hyvästä, pohdiskelevasta avauksesta ulkopoliittikkaan. Mutta ennen varsinaiseen ulkopoliittikkaan menoa omassa puheessani haluan kyllä kiittää mitä nöyrimmin tässä asedirektiivikäsittelyssä meidän eduskuntaamme, meidän asiantuntijavaliokuntiamme, puheenjohtaja Kanervaa, muun muassa suuren valiokunnan jäseniä. Edustaja Karimäki, edustaja Marja-Leena Rinne ja Harakka ovat muun muassa täällä myöskin. Me saimme hyvän, yksimielisen, topakan kannan tänään tehtyä suuressa valiokunnassa, joka liittyy olennaisena osana meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme, meidän maanpuolustukseemme. Tämä antaa kyllä hyvän selkänojan meidän ministereillemme neuvotella tuolla EU:n päässä. Me pääsemme varmasti hyvin asiassa eteenpäin.

Rouva puhemies! Me elämme kyllä hyvin haasteellisessa maailmassa tällä hetkellä. Kriisit toisensa perään koskettavat meitä Suomea, sellaisetkin kriisit, joita ei muutama vuosi sitten uskottu edes olevan. Ukrainan tapahtumat ovat vaikuttaneet siihen aktiivisuuteen, mitä meillä tässä Suomenkin lähialueella on ollut. Aktiivisuus tuossa Itämerellä on lisääntynyt, ja tietysti myös meitä se on herättänyt monella tapaa. On puhuttu ulkopoliittikasta huomattavasti vakavampaan sävyyn kuin ehkä jokin aika sitten. Myös maanpuolustus on vakavahenkisemmässä ja suuremmassa roolissa keskustelussa, niin julkisessa keskustelussa kuin tämän talon sisäisessä keskustelussa, ja siihen myös satsataan. Puolustusmateriaalia muun muassa viime kaudella olleen parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaan tulee lisää, ja näitä asioita nyt sitten katsotaan myös muutoin hyvin tarkalla silmällä. Tietysti myös niistä resursseista, mitkä turvaavat yleisen asevelvollisuuden, halutaan pitää kiinni.

Meillä erityisesti Ukrainan kriisin seurauksena Venäjä ja länsi ovat ajautuneet napit vastakkain, jos näin voi sanoa. Tämä on kriisi, josta kaikki me kärsimme, Suomi erityisesti tässä tietysti Venäjän rajanaapurina ja Venäjän vanhana kauppakumppanina. Tämän kriisin ratkaisuksi on yritetty painostavina keinoina luoda pakotteita, ja on tullut myös vastapakotteita. Erityisesti meidän elintarvikesektorimme tästä kärsii. On tietysti löydettävä keinoja ulos tästä tilanteesta, jotta myös meidän kauppamme pääsisi elpymään ja vientimme elpymään, mikä tärkeää tässä taloudellisessa tilanteessa meille muutenkin olisi.

Mitä sitten näitä kriisin laukaisevia tekijöitä voisi olla? Ehkä se on se vielä pahempi kriisi jossain muualla. Tuolla Irakin, Syyrian maaperällä tapahtuu Isisin, tämän terroristijärjestön, toimesta kestäättömiä, kunnioittamattomia julmia asioita, mitä siellä tehdään, ja yhtenäisyys halutaan löytää sen eteen, että nämä pystyttäisiin ehkäisemään ja sitä myöten myös ne vaikutukset muun muassa turvapaikanhakijoiden vyöryn myötä Eurooppaan. Niihin asioihin täytyy puuttua. On äärimmäisen hyvä asia, että tänään ovat myös Yhdysval-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tain ja Venäjän ulkoministerit päässeet sopimaan asioiden edistämisestä, lähinnä nyt tiedustelutietojen vaihtamisesta tässä vaiheessa, mutta tällä voi olla pidempikantoisia merkityksiä, tähän ainakin haluan uskoa.

Suomea on pyydetty myös tähän kriisinhallintaan mukaan. Mehän olemme Irakissa, Eri Bilissä, kouluttajatehtävissä tällä hetkellä, ja tämän jatkoa nyt erityisesti on pyydetty, ja varmasti Suomen on siihen syytä vastata. Kaiken kaikkiaan kriisinhallintaan on syytä suhtautua vakavasti. Itsekin siihen aiemmin suhtauduin hieman ehkä skeptisemmin, mutta nyt tietysti, kun on päässyt ulkoasiainvaliokunnan pöydän ympärillä muun muassa olemaan, niin on kuullut ja nähnyt, miten tärkeää tämä työ muun muassa on.

Arvoisa rouva puhemies! Ulkopoliittikka ja puolustuspolitiikka, sisäasiainministeriön hallinnonalalla oleva politiikka, nämä ovat yksi iso kokonaisuus ja entistä vahvemmassa asemassa meillä tämän päivän keskustelussa.

22.26 Veera Ruoho ps: Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainvaliokunnassa pakolaiskriisi on ollut agendalla koko syksyn, luonnollisesti myös eri maiden edustajien kanssa tavatesamme. Ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä olemme melkoisen keskinäisriippuvaisia, jaamme globaalisti samoja ongelmia. Suomessa on vaadittu, että hätää kärsiviä autettaisiin mahdollisimman lähellä kotejaan. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa sekin, että turvapaikanhakijoiden vastaanottaminen ja perustarpeiden tarjoaminen heille, vaikkakin velkarahalla, voidaan laskea pitkälti ODA-kelpoiseksi kehitysavuksi. Täällä on aika vähän keskusteltu tästä kaikkine välillisine kustannuksineen miljardiluokan kuluerästä. Kuinka paljon tarvitsemme lisää pituutta tuottavuusloikkaan, jotta katamme nämä turvapaikanhakijoista syntyvät vuosittaiset kulut? Itse pakolaiskriisi on hoidettava kansainvälisellä yhteistyöllä.

Kiitän ulkoministeri Soinia siitä valtavasta työstä, jota hän tekee sitkeästi historiallisen haastavissa olosuhteissa. Häntä arvostetaan kokeneena ja asiantuntevana poliitikkona ulkomailla myöten. Hän tarttui myös olennaiseen kysymykseen ja alkoi neuvotella palautus-sopimuksista muun muassa Irakin kanssa.

Kriisinhallinnassakin olemme aktiivisesti mukana. Nostaisin esiin siviilikriisinhallinnan merkityksen, koska sillä pureudutaan juuri niihin juurisyihin, jotka aiheuttavat pakolaisuutta ja muuttoliikettä paremman elintason perässä. Ongelmaa on lähestyttävä kokonaisvaltaisesti kansainvälisellä yhteistyöllä ja siten, ettei mitään osapuolta jätetä ulkopuolelle, jos halutaan kestävää ratkaisua. Kun poliittisesti mietitään näitä ratkaisuja, pitää olla realisti ja ottaa lähtökohdaksi nykytilanne, eikä silloin osapuolten moralisoinneille ole sijaa. Jos tilanne Lähi-idässä halutaan ratkaista sotilaallisesti, se maksaa aina viattomia siviiliuhreja. Entä onko Syyrian jälkeen siirryttävä Afrikan manterelle, Libyaan, jossa Isiksellä on vahvoja keskittymiä ja josta käsin sen kerrotaan johtavan ihmissalakuljetusliiketoimintaansa kohti Eurooppaa?

Arvoisa puhemies! Totesin aamulla debatissa, että pakolaiskriisi limittyy meilläkin eri hallinnonalojen kesken. Krp onnistui pidättämään kaksi terroristiepäiltyä Suomessa. On mahdollista, että terroristeja on maassa muitakin, ja on todennäköistä, että heitä tulee tänne enemmän, kun länsimaat yhdessä Venäjän kanssa onnistuvat tekemään Isiksen aseman tukalammaksi. Suomi ei saa olla terroristien turvapaikka. Suomen tuleekin ajaa EU-tasolla myös yhtenäistä rangaistusasteikkoa ja -käytäntöä terrorismirikoksissa, ja toisaalta meidän täällä Suomessa tulee tarkastella elinkautisrangaistuksen käytännön pituutta, koska tällä hetkellä se ei ole pelote kansainvälisessä vertailussa. Poliisin, mukaan lukien suoje-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

poliisin, nykyisillä resursseilla kiinnijäämisriski on suhteellisen pieni suuressa turvapaikanhakijatulvassa, eivätkä kiinni jääneillekään rangaistuksemme ja olosuhteet vankiloissa ole pelote vaan päinvastoin vetovoimatekijä terroristien näkökannalta katsottuna. Me perussuomalaiset vastustamme sitä, että Suomesta muodostuu terroristeille turvapaikka.

Täällä on useammissa puheenvuoroissa tuotu esiin, kuinka turvapaikanhakijat ovat vastaus harmaantuvaan väestöömme ja sillä korjattaisiin raskas huoltosuhde. Edustaja Hakkarainen toi eilen esiin kylmät tosiasiat kotouttamisen onnistumisen todennäköisyydestä viitaten aikaisempiin kokemuksiimme ja tilastotietoihin. Itse asiassa huoltosuhde tulee entistä raskaammaksi, jos emme onnistu työllistämään turvapaikanhakijoita, jotka saavat oleskeluluvan. Oppositioista saa käsityksen, että he haluaisivat antaa miltei jokaiselle turvapaikanhakijalle oleskeluluvan, vaikeivätkä turvapaikan edellytykset täyttyisi, ja toisaalta he kauhistelevat hallituksen suunnitelmia siitä, että turvapaikanhakijalle oleskelulupa olisi määräaikainen. Jokaisen paras paikka on omassa kotonaan kotimaassaan, kunhan turvallisuus siellä on vakautettu. Turvapaikkaväylää käyttäviä ihmisiä emme voi pitää väkinä mukamas korjaamassa huoltosuhdetamme. Se ei ole moraalisesti eikä lain hengenkään mukaisesti oikein.

Kannatan kuitenkin sitä, että turvapaikanhakijat voisivat työllistyä hakemuksensa käsittelyn ajaksi, mutta sillä ei saa olla vaikutusta sen arviointiin, saako henkilö oleskelulupaa, jos hän on tullut turvapaikanhakijana maahan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vastauspuheenvuoro. Edustaja Razmyar.

22.31 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On samaan aikaan muistettava — olen siitä täysin samaa mieltä — että Suomi ei saa olla terroristien turvapaikkamaana, mutta Suomen pitää olla sellainen maa, josta voivat ihmiset, jotka omassa kotimaassaan pelkäävät ja kuolevat terrorismin vuoksi, hakea turvaa. Ja niitä ihmisiä meillä on tänä päivänä valtavasti niin Euroopassa kuin Suomessakin, eli se on hyvä mainita myös tässä keskustelussa, kun otatte esiin erityisesti terrorismin.

On totta, että ministeri Soini on tehnyt hyvää työtä, ja ministeriä arvostamme täällä kaikki hänen kokemuksestaan, mutta jossain muistelmissa hän taisi sanoa, että maailmaan ja Suomeen ei tule koskaan sellaista tilannetta, että tänne tulisi yli 30 000 turvapaikanhakijaa. Varmasti tämäkin maailmantilanne on häntä yllättänyt, ja tästä päätellen on vaikea ymmärtää, että keväällä hallitus päätti tehdä niin merkittävät kehitysapuleikkaukset, vaikka maailman tilanne on ollut hyvin tiedossa meillä jo hyvin pitkään, varmasti myöskin tällä hallituksella.

22.32 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan korjata tässä edustaja Ruohon puheenvuorossa esiin tulleen toteamuksen siitä, että näitä kotimaan pakolaiskuluja voisi laskea kehitysavuksi. Näinhän ei ole. Näihin ODA- eli Official Development Assistance -kelpoisiin kehitysapurahoihin, kun vertaillaan eri maiden osuutta, paljonko bruttokansantuotteesta kehitysapuun laitetaan, eivät sisälly suinkaan kotimaassa olevat pakolaiskulut, vaan ne ovat varoja tai lainoja kehitysmaille näiden talouden kehittämiseen ja laaja-alaiseen hyvinvointiin siellä kohdemaassa, ei suinkaan Suomessa.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

22.33 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai turvapaikanhakijat täytyy huomioida, ja varmasti valtaosa heistä on niitä, joilla oikeasti se hätä on. Tietysti aina huolestuttavat siellä joukossa olevat ääriaineekset, joita suojelupoliisi meillä seuraa ja on saanut joitain tietysti kiinnikin. Tietysti pitää muistaa mennä sinne alkulähteille, ja sinnehän meidän pitää pystyä puuttumaan entistä paremmin. Se tilanne, mikä Syyriassa ja Irakissa Isilin toimesta tällä hetkellä on, on sellainen, että sinne yksinkertaisesti pitää nyt niin vahvalla liittoumalla mennä, jotta se paha ääriaines sieltä saadaan eliminotua. Mutta sen lisäksi myös nämä muut meidän kriisinhallintakohteet ovat entistä vakavammissa tarkastelussa, muun muassa Afganistanin operaatio, missä me olemme olleet mukana. Ja sieltä me emme pois voi tulla, emme missään tapauksessa, vaan meidän täytyy sitä jatkaa, ja siihen nyt myös hallitus on varautumassa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro.

22.34 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuosta kehitysavusta, minkä takia sitä leikataan. Minulla on siitä kokemusta. Olin Nicaraguassa laittamassa paikallisia sahoja, ja siellä oli semmoinen tilanne, että kehitysapua vietiin sinne. Mikä oli kohde? Siellä meni siihen aikaan näitä työläispataljoonia vuoria ylös ja alas punaliput kourassa. He olivat viemässä sinne lähinnä sirppitalkoita ja tätä ideologiaansa. Kun Neuvostoliitto sitten hajosi, lähti pois sieltä, ne koneet ja kaikki ovat jääneet — ne neuvostoaikaiset koneet — sinne huoltamatta romuiksi. He tarvitsisivat sitä apua. Missä se humanismi nyt on, kun he tarvitsisivat muutakin kuin niitä punalippuja ja ideologiaa? He tarvitsisivat ruokaa ihan tosissaan siellä. Ei niitä kavereita näy siellä hillumassa ja marssimassa enää, kun ideologia lähti. Tässä on se ongelma, että ne kehitysapurahat menevät väärin paikkoihin.

22.36 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Harvoin olen ollut kenenkään kanssa niin eri mieltä tavoitteista ja tuloksista kuin olen edustaja Elon kanssa. Edustaja Elo totesi täällä, että mistähän tämä 0,7 prosenttia on tullut. Kyllä se on ihan YK:n antama tavoite rikkaille maille, johon Suomi on sitoutunut, ei sitä kukaan ole keksinyt. Se on myös osa EU:n tavoitteita, joihin Suomi on sitoutunut, ei tämä ole kenenkään yksittäinen keksintö.

Arvoisa puhemies! Tämä ulkoministeriön hallinnonalan talousarvioesitys on yksi tämän talousarvioesityksen surullisin osa. Ulkoministeriö on ollut jo useita vuosia leikkausten kohteena, ja leikkaukset jatkuvat myös ensi vuonna. Valtiovarainvaliokunnan mietintö puhuu karua kieltään.

Aloitetaan vaikka Suomen edustustojen toimintakyvystä. Jo lähtökohtaisesti edustustojen tila on aika heikko, koska niiden resursseja on leikattu vuosi toisensa jälkeen, ja tämän esityksen jälkeen ne pysyvät heikkoina edelleen. En ymmärrä, miten Elo näkee jotain riemuittavaa tässä, että nämä ovat nyt niin hienossa kunnossa. Ne ovat olleet heikossa hapesa jo pitkään. Suomella on useita edustustoja, joiden henkilöstömitoitus on laskettu neljäs-
tä kahteen, osissa on yksi tai kaksi henkilöä. Kun yksi sairastaa, niin Suomesta lennätetään tilalle sijainen, ja usein sijainen ei tunne aluetta eikä työtehtävää, johon hän joutuu. Jokainen voi arvata, millaista palvelua pystytään edustustoissa tarjoamaan. Nyt kun ei enää henkilöstöä voida vähentää, lopetetaan useassa lähetystössä Suomen itsenäisyyspäivän juhla,

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

joka on yksi tärkeimmistä tapahtumista, joiden kautta lähetystö luo suhteita alueellisiin toimijoihin.

Toiseksi, Suomi on muuttamassa Suomi-kuvan rakentamisen painopistettä, kun Suomi lisää sotilaallista läsnäoloaan maailmalla ja samaan aikaan vähentää humanitääristä läsnäoloaan maailmalla. Me muutamme kehitysyhteistyön painopisteen kansalaisjärjestöjen laadukkaasta ja arvostetusta työstä finanssisijoitustoiminnaksi. Vaikka Finnfund tekee hyviä asioita, kyllä nämä ovat niin eri sarjan asioita. Tämä valkokaulustoiminta on kaukana kehitysyhteistyön mullasta ja todellisuudesta eikä voi koskaan olla niin vaikuttavaa kuin nyt tehtävä työ kansalaisjärjestöjen kautta on. Sijoitustoiminta on myös huomattavasti alttiimpaa korruptiolle kuin suoraan kansalle kansan kanssa rakentuva auttaminen ilman välikäsiä.

Kolmanneksi, Suomi on kaukana kaikesta, mutta nyt se myös sulkee itsensä ulkomaailmasta, kun se ajaa alas monenkeskisen yhteistyön YK:n alajärjestöjen kanssa, Lastenrahaisto Unicefin, ympäristöohjelma UNEPin ja kehitysohjelma UNDP:n. Yleistuki järjestöille: WHO, FAO ja ILO ovat jäämässä kokonaan ilman yleistukea. Tässä on meneillään sellainen massiivinen Suomen imagon alasajo, ettei vastaavaa Suomen historiassa tunneta.

Tämän mietinnön erikoisuus löytyy kuitenkin sivulta 8, jossa ikään kuin omantunnon rippeet heräävät: "Valiokunta pitää tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansalaisjärjestöjen tukea momentin sisäisin siirtein." Kyllä valiokunta olisi itse voinut tehdä tämän sisäisen siirron ilman ministeriön selvitystä. Olisi voinut vaikka pienentää Finnfundille ohjatusta rahasta 49 miljoonaa euroa tai korvamerkitä Finnfundin rahoista suomalaisiin järjestöihin sijoitettavaksi 49 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on historiallisen paljon epätoivoa ja työttömyyttä luova esitys. Tässä ajetaan alas kansalaisjärjestötoiminta, ammattimainen osaaminen. Ihmiset ovat nyt työttömyyskortistossa, useita satoja ihmisiä, ja heidän määränsä lisääntyy. Tämä on ollut tämän talousarviokierroksen yksi surullisimpia esityksiä.

22.41 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Arvostamani kansanedustajan äskeiseen puheenvuoroon viitaten olen hieman hämilläni, koska kuuntelin edellisen pääluokan kohdalla hänen valtavaa hehkutustaan, kun hän nuorten yrittäjien yritysten perustamisen ympärillä olevaa aktiviteettia kehui ja korosti. Finnfund on järjestelmä, jossa juuri yrittäjyys tulee mukaan meidän kansainväliseen kehitysyhteistyöhömme rakentavalla ja myönteisellä panoksella — ja nyt se elementti yhtäkkiä onkin jollain tavalla pahan valtakunnan edusmiehenä. En oikein ymmärrä sitä logiikkaa, joka näiden kahden esityksen välillä on.

Arvoisa puhemies! Olen itse ollut valtioneuvoston jäsenenä, jossa on ylitetty 0,7:n bruttokansantuoteraja valtion tulo- ja menoarviossa kehitysyhteistyötä koskien. Olen sitä mieltä, että Suomen palettia on pidettävä monipuolisesti koossa, enkä näin muodoin voi hyväksyä myöskään sitä käsitystä äskeisestä puheenvuorosta, jossa kriisinhallintaa pidetään paheksuuttavana suomalaisena kansainvälisen yhteistyön muotona, jossa esimerkiksi (Puhemies koputtaa) Afganistanin tilanne on kuvaavalla tavalla antamassa vakuutuksen siitä, (Puhemies: Aika!) millä tavalla haetaan myönteisiä vaikutuksia (Puhemies koputtaa) kaikkein vaikeimmissa tilanteissa myös inhimillisesti ja humanitäärisesti.

22.43 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitän kyläedustaja Kanervan näkemyksistä ja otan kritiikkiäkin vastaan. Näiden kahden puheen-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vuoron välillä sinänsä ei ole muuta kuin tämä hankala aika, joka tässä itse istunnossa on: asiat todella vaihtavat paikkaa niin nopeasti. Nämä ovat toisistaan irrallaan olevia asioita. En todellakaan pidä Finnfundia sellaisena hankkeena, jota moittisin; puhuin vain tästä painopisteen muutoksesta. Aivan samaa tarkoitan tässä näihin erilaisiin rauhantehtäviin osallistumisessa: valtava painopisteen muutos, kun samalla koko humanitäärinen työ melkein ajetaan alas. Ja kyllä puheeni painopiste on siinä, miten voidaan tehdä näin toisistaan irrallaan olevia ratkaisuja, ikään kuin ei nähdä koko tämän ministeriön toiminnan kokonaisuutta.

Ja vielä, (Puhemies koputtaa) arvoisa puheenjohtaja, kun arvostan edustaja Kanervaa voimakkaasti, toivon, että hän kuulisi tämän oikean asian ja sisällön, mikä tässä on.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Yksi vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Razmyarille, ja sen jälkeen puhujalistaan.

22.44 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä varmaan kukaan ei ole väittänyt, edustaja Kanerva, että Finnfundin työ olisi jotenkin vähempiarvoista, mutta tällä hetkellä sitä vastakkainasettelua, mitä on tehty myös meidän erittäin arvokkaiden kansalaisjärjestöjen välillä, on vaikea ymmärtää. Molempia tarvitaan tässä maailmassa, mutta on myönnettävä, että myös meidän kansalaisjärjestömme ovat tehneet erinomaista työtä, ja sen työn puolittaminen tuntuu hyvin surulliselta. On täysin totta, että kehitysapua tarvitaan, mutta niin tarvitaan myös kriisinhallintaa, ja Afganistan, kuten sanoitte, on tästä oiva esimerkki.

Tässä yhteydessä on myös hyvä kiittää suomalaisia kriisinhallintatehtävissä. He ovat tehneet erinomaista työtä muun muassa Afganistanissa — niinkin hyvää työtä, että ei haluta oikeastaan, että sieltä lähdetään pois. Se kertoo hyvin paljon myös suomalaisesta osuamisesta maailmalla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

22.45 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan sosiaali- ja terveyspolitiikasta, me kaikki muistamme mainita, kuinka tärkeää on ennalta ehkäisevä työ, mutta turvallisuuspolitiikan kohdalla usein unohdamme, että ulkopolitiikka on sitä ennalta ehkäisevää työtä. Ja sen takia on hyvin valitettavaa, että tässä talousarviossa nyt leikataan hyvin rajusti ulkopolitiikasta: niin lähetystöistämme, jotka ovat tärkeä osa sitä ennalta ehkäisevää työtä, kuin myös kehitysyhteistyöstä, johon kohdistuvat kyllä aivan hurjan suuret, suorastaan häpeälliset leikkaukset.

Eilen täällä salissa puhuttiin paljon tästä sisäisestä turvallisuudesta ja uusista, uudentyyppisistä turvallisuushuolista ja myös siitä, kuinka pakolaisvirrat ovat yllättäneet meidät kaikki, vaikka toisaalta kyllähän me koko ajan olemme tulleet siihen tulokseen, että se on mahdollista ja jossain vaiheessa varmasti ihmiset lähtevät liikkeelle, kun olosuhteet heikkenevät ja kriisejä syntyy. Sen takia on minun mielestäni hämmäntävää, että tässä talousarvioesityksessä leikataan niin paljon kehitysyhteistyöstä, kun me tiedämme, että suuntaamalla apua sinne kriisialueille ja lähialueille todennäköisesti näitä pakolaisvirtoja pystytään merkittävästi vähentämään. Se yksi syy, mikä on saanut nämä suuret virrat liikkeelle sieltä Syyrian suunnalta, on se, että siellä lähimaissa olevissa YK:n ylläpitämissä pakolaisleireissä on jouduttu vähentämään ruoka-annoksia, koska tämän kansainvälisen yhteisön apu YK:n ruokara-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

hastoon on vähentynyt niin paljon. Ja se on ollut semmoinen viimeinen merkki ja semmoinen epätoivo, joka on sysännyt liikkeelle paljon ihmisiä, jotka olisivat muuten olleet valmiita vielä odottamaan siellä, että tilanne selkeytyisi ja he voisivat palata kotiin.

Edelleen tässä me olemme vähentämässä apua YK-järjestöiltä, hyvin monilta, myös tästä ruokaohjelmasta, ja tämä on minun mielestäni todella väärä ratkaisu. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, että juuri näille "kriisialueille, sekä lähtö- että kauttakulkumaihin, kohdistetuilla kehitysyhteistyömäärärahoilla voidaan vaikuttaa muuttoliikkeen syihin ja ennaltaehkäistä maailman pakolaisvirtoja". Sitten täällä sanotaan, että "maailman humanitäärin tilanne on poikkeuksellisen huono, muun muassa pakolaiskriisin ratkaiseminen vaatii panostuksia kriisialueille sekä niiden lähialueille muodostuneisiin pakolaisleireihin". Ja kaiken tämän jälkeen vastaus on se, että leikataan todella rajusti kehitysapurahoista. Tätä on hyvin vaikea ymmärtää.

Tässä aiemmin keuhuttiin sitä, kuinka Suomi saa lisää vaikutusvaltaa maailmalla ulkopoliittikallaan, mutta ei vaikutusvaltaa edistetä sillä, että me heikennämme YK:n rahoitusta, päinvastoin. Tämän kyllä Suomessa vierailnut pääministeri Ban Ki-moonkin pani merkille, kuinka rajusti Suomi leikkasi YK:lta ja kehitysyhteistyöstä kaiken kaikkiaan.

No, kriisinhallinta ei ehkä sitten enää ole niin sitä ennaltaehkäisevää toimintaa, vaan silloin ovat jo oikeastaan kriisit hyvinkin pitkälle eskaloituneet, mutta se on tärkeää työtä, ja myös se jälleenrakentaminen. No tässä budjetissahan leikataan siitakin, mutta kun tätä useamman kerran olen ihmetellyt, niin minulle on kyllä vakuuteltu, että Suomi edelleen tulee osallistumaan aktiivisesti ja tulee sitten tapauskohtaisesti aina harkitsemaan, minne lähteä, ja siihen annetaan erillisiä lisätalousarvioita.

Mutta kun tämä tilanne on kaiken kaikkiaan maailmassa sellainen kuin se on ja me tiedämme, että kriisit lisääntyvät ja apua tarvittaisiin nimenomaan tämän kehitysyhteistyön kautta, niin todella toivon, että Suomella on valmiutta sitten myös lisätalousarvioissa puuttua näihin kehitysyhteistyömäärärahoihin ja antaa apua YK:n kautta tai esimerkiksi erilaisien järjestöjen kautta sinne kehitysalueille, missä sitä apua tarvitaan.

22.50 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tuohon kehitysapuun, niin eräskin tutkimus oli sellainen, että prosentti menee perille siitä. Olikohan se nimeltään Korhonen — jos joku muu, niin korjataan sitten — joka sanoi, että täysin turhaa työtä, että se menee sellaisille ihmisille, jotka sitä eivät tarvitse, poppaukkojen kattiloihin, ja lihovat siellä ja ajavat valkoisilla maastureilla niin, että poro pyörii viidakossa. Ei se auta sitä todellista hätää kärsivää. Ajatelkaa sitä naista, joka siellä on: karpäset pyörivät ympärillä, pikkuinen lihava lapsi sylissä, semmoinen vesivatsa, ei se saa sitä apua. Sen takia tästä leikataan pois.

Mutta palataan tuohon turvapaikkaturismiin. Meillä on käsissämme suuren luokan ongelma, nimittäin irakilaiset ja sieltä tulevat turvapaikkaturistit. Heidän joukossaan voi olla vaarallisia henkilöitä paljon enemmän kuin mitä toistaiseksi tiedämme. Eilen kun täällä keskustelimme vilkkaasti haittamaahanmuutosta, monet edustajat puhuivat kahdesta sota-rikoksesta epäilystä. Tähän mennessä vangittuja on kuitenkin kolme, sillä ennen näitä 11 murhasta epäiltyjä kaksosia vangittiin irakilaismies, joka voi olla sama henkilö, jonka erittäin raakoja Facebook-kuvia monet meistä ovat nähneet. Näitä emme voi palauttaa Irakiin, koska siellä on kuolemantuomio. Kansalaisia kiukuttaa ja huolestaa se, että emme voi palauttaa irakilaisia laajemminkaan sinne, minne he kuuluvat. Tämä on erityisen huolestuttava asia, koska heitä on täällä niin paljon emmekä tiedä heistä oikeastaan mitään. Bagdadis-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ta saa semmoisen syntymätodistuksen kuin haluaa. Meillä on vain heidän oma sanansa, ja miten paljon siihen voi luottaa, jos kyseessä on esimerkiksi sotilas tai vankikarkuri?

Arvoisa rouva puhemies! Ulkoministeri Soini on tahtomattaan joutunut vaikeaan tilanteeseen. Muilla Pohjoismailla on ollut jo vuosia palautussopimus, mutta ei meillä. Tässä tilanteessa sitä voi olla vaikea saada, vaikka ministeri Soini on taitava neuvottelija.

Meitä perussuomalaisia on viime kuukausina syytetty milloin mistäkin, mutta myös tämän asian kohdalla on rehellistä tunnustaa, että ongelma on aikaisempien hallitusten peruja. Vuosina 2007—2011 maahanmuuttoministerinä toimi RKP:n Astrid Thors. Hän lupasi Suomelle palautussopimuksen Irakin kanssa. Lainaan tässä Iltalehden artikkelia, joka on päivätty 19. syyskuuta tänä vuonna: "Thors halusi tehdä maahanmuuttopolitiikkaa maahanmuuttajien ehdoilla ja halusi edistää työperäistä maahanmuuttoa. Sopimuksestamme tulee sisällöllisesti Ruotsin käytäntöä vastaava. Sopu on valmis syksyn aikana, kuitenkin viimeistään vuoden loppuun mennessä", Thors lupasi Kalevassa elokuussa 2009. Sopimuksen kerrottiin olleen vireillä ja jo hyvässä vaiheessa vuonna 2009. Sitä ei kuitenkaan ikinä tehty. Thors oli ministerinä vuoteen 2011 asti, ja hänen ministerikautensa jälkeen Irak ei ole enää ollut valmis solmimaan palautussopimusta."

Arvoisa rouva puhemies! Myös Afganistanin kanssa tulisi saada sovittua pikaisesti palautussopimus. Neuvottelut eivät liene helpot.

Lopuksi haluan toivottaa ministeri Soinille ja koko hallitukselle voimia tässä vaikeassa tilanteessa. — Kiitos.

22.55 Nasima Razmyar sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan heti alkuun edustaja Hakkaraiselle: ne palautussopimukset eivät ole niin yksinkertaisia, ja siihen ensinnäkin tarvitaan, ennen kuin sopimuksia syntyy, myös vakaa maa, jonne voi palauttaa ihmisiä. Siitä tähän tässä on kyse, minkä takia se on hankalaa.

Mutta, arvoisa puhemies, hallitus on kyllä tarttunut pakolaiskriisiin ja maahanmuuttajien kotoutumiseen, no, välillä varsin mielenkiintoisella tavalla, mutta työtä on kuitenkin tehty, ja tilanne on maailmalla vaikea. Kestävän politiikan tekemiseksi ja aidosti hyvän ratkaisun saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin huomattavasti paljon enemmän tekoja juuri siellä paikan päällä, ja tätähän ministeri Soini on itsekin monesti korostanut. Tarvitaan tukea siihen, että mahdollisimman moni tyttö pääsee kouluun, tukea siihen, että kyliin saadaan puhdasta vettä ja paremmat mahdollisuudet tuottaa ruokaa. Tarvitaan tasa-arvoa, tarvitaan ennen kaikkea demokratiatyötä. Toisin sanoen tarvitaan kehitysyhteistyötä ja rauhanturvaamista.

Kehitysyhteistyön kohdalla hallitus ei ota yhtä askelta eteenpäin, vaan lähinnä kymmenen taaksepäin, ja lisäksi valitettavasti kompastuu ja kompastelee siinä välissä. Sillä hetkellä kun kaikkien panosta tarvittaisiin esimerkiksi pakolaiskriisin hallintaan, hallitus leikkaa noin puolet resursseista juuri niiltä kansalaisjärjestöiltä, joilla on osaamista ja joilla on niitä vapaaehtoisia, jotka ilman rahaa tekevät eri puolilla maailmaa tällä hetkellä hyvin arvokasta työtä. Tämä on lyhytnäköistä paitsi tässä hetkessä, myös tulevaisuuden kannalta. Suomalaisilla kansalaisjärjestöillä on valtavasti projektiosaamista, ja he saavat avun perille juuri siellä ja juuri niille ihmisille, jotka sitä tarvitsevat. Jos jatkossa suurin osa varoista aiotaan kierrättää yritystoiminnan kautta, tämä on todellakin laitettava tarkan tarkkailun alle. Yhteiskunnissa, jotka kärsivät korruptiosta ja heikosta hallinnosta — se on ihan totta, näitä yhteiskuntia on valitettavan paljon — on parempi tapa siirtää varoja suoraan niille, jotka sitä tarvitsevat. Eikö se ole kuitenkin se yhteinen tavoite meillä kaikilla?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Tämän huolen lisäksi, joka minulla on tästä kokonaiskuvasta, haluaisin nostaa pari asiaa juuri tästä budjetista.

Ensimmäinen on tämä monenkeskinen yhteistyö, josta päästiin jo aamupäivällä puhumaan. Tämä tarkoittaa muun muassa YK:n alaisia järjestöjä, kuten Unicef, UNHCR ja UN Women, sekä monia muita YK:n järjestöjä. Aiemmista vuosista poiketen hallitus ei ole vielä kertonut, miten leikkaukset jakautuvat ja millä panostuksilla järjestöt näitä rahoja saavat. Vain vähän aikaa sitten Suomessa vierailut YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon kehuu Suomea YK-yhteistyöstä. En tiedä, ketkä olivat paikalla ja ketkä juttelivat pääsihteerin kanssa, mutta minua olisi lähinnä hävettänyt.

Toisena kiinnostavana yksityiskohtana tulee olemaan ilmastorahoitus, josta päätettiin historiallisella tavalla ja hyvän tuloksen perusteella Pariisin ilmastokokouksessa. Teollisuusmaat ovat sitoutuneet kasvattamaan ilmastorahoituksen pottia 100 miljardiin, mikä on ehdottoman välttämätöntä, jos me haluamme päästä näihin tavoitteisiin. Odotan selvitystä siitä, miten ja mistä varoista Suomi lisää omaa osuuttaan ilmastorahoitukseen. Kehitysyhteistyön leikkauksilla on jo nyt kavennettu aivan järkyttävällä tavalla sitä työtä, jolla vähennetään ilmastomuutoksen vaikutuksia ja niistä aiheutuvia ongelmia. Toivottavasti hallitus ottaa ilmastomuutoksen yhtä tosissaan kuin moni muu maa tällä hetkellä, esimerkiksi USA, joka tuplasi varoja, ja huonosta maineesta aiemmin tunnettu Kiinakin jopa on mukana näissä talloissa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi on todettava, että hallitus on hokenut leikkausten olevan vain väliaikaista: koska meillä on taloudellisesti vaikeaa, me joudumme tekemään näitä ikäviä päätöksiä. Minä todella odotan hallitukselta nähtäväksi sitä tiekarttaa, jolla kehitysyhteistyön varat nostetaan aiemmalle tasolle ja lopulta siihen 0,7:ään, mihin mekin olemme myös sitoutuneet. Näillä valtavilla niin sanotuilla väliaikaisilla leikkauksilla saadaan aikaan niin peruuttamatonta vahinkoa, että on vaikeata palata takaisinpäin. Toivottavasti hallitus päättää olla tekemättä niitä alun perinkään, mutta nyt kun olette päättäneet, niin korjatkaa niitä edes jossain vaiheessa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa — näyttää tulevan kolme. Edustaja Kanerva aloittaa. Hakkarainen, Savola ja Jarva. Sitten puhujalistaan.

23.00 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n pääsihteeri ei tullut Suomeen moittimaan Suomea; YK:n pääsihteeri kiitti Suomea Suomen panoksesta kansainvälisten konfliktien estämisessä viitaten Suomen panokseen rauhanturvatehtävissä, Suomen merkittävään panokseen kriisinhallintatehtävissä, siihen, että Suomella on merkittävä profiili konfliktiestotoiminnoissa, esimerkiksi radikalisoitumiseen fokusoituissa kiistoissa ja niiden estämisessä. Ja se, mikä ei vaadi rahaa mutta vaatii henkisiä panostuksia ja mihin täällä ei ole oikeastaan kukaan avauspuheenvuoroa lukuun ottamatta kiinnittänyt huomiota ja mikä on kaikkein merkittävä, on rauhanvälitystoiminta. Sitä voidaan tehdä hyvin ohuilla taloudellisilla resursseilla, mutta se vaatii henkistä ponnistelua ja sitä, että Suomi rohkeasti on rauhanvälityksen esimerkkimaa.

23.01 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Razmyar — miten se lausutaan? — (Nasima Razmyar: Ihan oikein!) mainitsi tuossa minut ja sitten tuon demokratian, että se vietäisiin sinne. Sinne tuli arabikevät, ja täälläkin muun muassa ulkoministeri riemuitsi, että demokratia tulee niihin maihin. Miten kävi? Kaaos tuli tilalle.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Siellä on nyt Isistä ja sisällissotaa ja vaikka mitä. Demokratian vieminen niihin maihin on täysin epäonnistunutta. Muistellaan vielä historiaa: Iranissa aikanaan, šaahin aikana, saivat naiset kulkea ihan bikinit päällä ja meikkipussi taskussa. Silloinkin riemuuttiin täällä Länsi-Euroopassa, kun Khomeini meni sinne, että šaahi syrjäytetään vallasta. Miten kävi? Nyt otettiin varmasti meikkipussi pois taskusta ja laitettiin huntu päähän, ja bikinit on piilossa. Se on ihan varma, että sinne kun tulee tällainen järjestelmä, niin tilanne pahenee, mennään ojasta allikkoon. Semmoista on siellä demokratia.

23.02 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tietysti tällaisen taloudellisen tilanteen aikana joudutaan siitä kehitysyhteistyöstäkin leikkaamaan. Tietysti meillä on pitkäaikaisia tavoitteita, me olemme sitoutuneet YK:n tavoitteisiin, 0,7:ään, mutta se olisi niin paljon rahaa, että meillä ei kerta kaikkiaan siihen tällä hetkellä varaa ole. Pitää elää niitten varojen mukaan, mitä meillä tällä hetkellä on. En vastusta kehitysyhteistyötä, en missään tapauksessa. Pääsin vuosi sitten ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosaston kanssa vierailemaan Nepalissa ja näin, mitä hyvää meidänkin kehitysyhteistyövaroilamme saatiin aikaan. Nyt kuitenkin on katsottava niitä asioita, mitä me pystymme tekemään vähillä varoilla, miten me pystymme niitä ohjaamaan nimenomaan sen paikallisen yritystoiminnan kehittämiseen, siihen, että sinne luodaan paikallisesti työtä ja sitä kautta hyvinvointia — se on nyt se fokus, mihinkä meidän on katsottava. Ja kun me saamme hallituksen hyvillä taloustoimenpiteillä talouden nousuun, me pystymme myös kehitysyhteistyömäärärahoja jossain vaiheessa nostamaan.

23.03 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on ollut puhetta tästä YK:sta tulleen suosituksesta, että tämä 0,7 prosentin osuus bruttokansantuotteesta käytetään tähän kehitysyhteistyöhön. Suomihan on todella valtiona sitoutunut tähän tavoitteeseen — ikävä kyllä siihen on takapakkia tullut myös edellisten hallitusten aikana. Keskustan selvä tavoite on myös siinä, että kun saamme taloustilanteen paremmaksi, niin meidän tulee mennä sitä kohti, että me voimme osallistua tämän 0,7 prosentin tavoitteen mukaisesti sitten kehitysyhteistyöhön jatkossa.

Mutta siihen, miten sitä kehitysyhteistyötä tehdään, kyllä pitää paneutua enemmän, jotta se olisi tehokkaampaa ja sitä rahaa ei menisi väärin paikkoihin, todellakaan näille diktaattoreille ja muille toimijoille. Niitä ongelmia on edelleenkin liikaa.

23.04 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kanerva varmasti pitkään valtiomiehenä olleena tietää, mitä on diplomatian kieli. Välttämättä täällä pääsihteeri Ban Ki-moon ei suoraan syytä Suomea, mutta olen ollut paljon niiden tahojen kanssa tekemisissä, jotka suoraan tekevät YK:n alaisten järjestöjen kanssa työtä, ja siellä meidän maineemme ei ole valitettavasti tällä hetkellä niin hyvä kuin mitä te täällä olette kuvailleet tänään. Me tarvitsemme monenkeskistä yhteistyötä. YK:lla on isot hartiat, ja sitä tarvitaan tämänhetkessä maailmantilanteessa. On täysin totta, että tarvitsemme myös rauhanturvaamista, sitä tarvitaan. Siinä Suomi on myös tehnyt ansiokasta työtä. Mutta kai tekin, edustaja Kanerva, ymmärrätte, että ihmiset tarvitsevat myös juomavettä, tytöt tarvitsevat myöskin koulutusta ja ihmiset tarvitsevat sille huumeviljelylle jotain vaihtoehtoja, jotta he voivat viljellä riisiä ja perunaa. Sitä kehitysyhteistyöllä myös tehdään, mikä on äärimmäisen tärkeää.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

23.05 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Jatketaan tällä samalla aiheella. Minun mielestäni ulkoministeriön hallinnonala toimii täysin hallitusohjelman mukaisesti, ja karsitaan kehitysyhteistyötä. Varsinaisesti kehitysyhteistyöstä leikataan 300 miljoonaa, se suunta on täysin oikea. Samoin 130 miljoonan siirto finanssisijoitukseksi on järkevää ja tehokasta politiikkaa. Tämä muutos tarkoittaa sitä, että tuettavien kohteiden määrää tarkennetaan ja tuki ohjataan paljon entistä järkevämmin.

Kehitysyhteistyön tuloksia pitää voida arvioida entistä tarkemmin, jotta emme tukisi vääriä kohteita. Juuri vääränlainen valtioiden välinen kehitysyhteistyö on saanut kritiikkiä hyvin paljon. Esimerkiksi sambialainen ekonomisti Dambisa Moyo on tunnettu kriitikko. Humanitaarinen apu on aina tärkeätä, mutta kaikessa muussa on oltava tarkkoja. Mielestäni jatkossa kohdistusta täytyy tehdä enemmän pakolaisleirien suuntaan. En kuitenkaan usko tämän merkittävästi vaikuttavan kansainvaellukseen, sillä on selvää, että suuri osa meidän turvapaikanhakijoistamme on tullut sopivan markkinoinnin uhreina paremman elintason perässä. Ulkoasiainministeriö pystyy kuitenkin tekemään paljon muuta kriisin ratkaisuun. Toivon, että palautussopimukset Irakin, Somalimaan ja Afganistanin kanssa saadaan voimaan mahdollisimman nopeasti — nämä maathan ovat päivitetyn turvallisuuskartoituksen mukaan ainakin osittain turvallisia maita.

23.07 Sanna Marin sd: Arvoisa rouva puhemies! Kehitys- ja kehitysyhteistyöpolitiikka ovat merkittävä osa Suomen ulkopolitiikkaa ja kansainvälistä toimintaa ja myös sitä kuvaa, mikä meistä maailmalle välittyy. Kyse ei ole siis mistään irrallisesta osasta vaan merkittävästä osasta meidän mainettamme maailmalla. Meillä on ollut pitkään hyvä maine sen takia, että me olemme tehneet hyvää työtä kansainvälisesti, ja me olemme myös saaneet Pohjoismaana ehkä ansiotontakin arvonnäköistä siitä kokonaisuudesta, mitä Pohjoismaat ovat tehneet yhdessä esimerkiksi kehitysyhteistyön saralla.

Nyt vuonna 2015 on päättynyt kahdeksan vuosituhattavoitetta ja myös Rion Agenda, ja näiden avulla on saatu merkittäviä asioita aikaiseksi: Äärimmäinen köyhyys puolitettiin etuajassa, ja yli 2 miljardia ihmistä on saanut puhdasta juomavettä. Yhdeksän kymmenestä maailman lapsesta pääsee aloittamaan peruskoulun. Nämä ovat hyviä asioita, mitä on näiden agendojen avulla muun muassa toteutettu. Nyt Suomi on sitoutunut uuteen kestävä kehityksen Agendaan 2030, ja paitsi että tässä on tarkoitus jatkaa tätä työtä, mitä aikaisemmin on tehty, niin tässä myös on paljon tavoitteita meille länsimaille, teollisuusmaille, millä tavalla me voimme tätä kehityskokonaisuutta edistää. Näitä tavoitteita on yhteensä 17, ja ne koskevat niin ekologista kestävyyttä, taloudellista kestävyyttä kuin sosiaalista kestävyyttä. Tämänkin vuoksi on todella harmillista, että hallitus on nyt murentamassa näitä tavoitteita näillä massiivisilla kehitysyhteistyöleikkauksilla. Me olemme siis sitoutuneet todellakin YK:n tavoitteeseen 0,7 prosentista bkt:sta, joka meidän pitäisi saavuttaa. Nyt tämä hallitus on murentamassa meidän kansainvälistä mainettamme leikkaamalla kehitysyhteistyörahoitusta aivan merkittäväällä tavalla, ja tämä sotii myös näitä agendoja vastaan, joihin me olemme sitoutuneet.

23.10 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on käsillä ennennäkemättömän suuri pakolaiskriisi, ja monet hallituspuolueiden jäsenet ja ministerit puhuvat siitä, että ihmisiä tulee voida auttaa kriisialueella paikan päällä. Sen takia on todella kaksina-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

maista, että varsinaisista kehitysyhteistyömäärärahoista leikataan yli 300 miljoonaa euroa. Juuri näillä rahoilla voisimme hellittää humanitääristä kriisiä, tuoda apua tarvitseville ja auttaa maailman kaikkein köyhimpiä. Monet kansalaisjärjestöt ovat tehneet vuosia pitkäjänteistä, hyvää kehitysyhteistyötä, ovat olleet mukana projekteissa, joidenka hyödyt nyt uhkaavat valua hukkaan. Näiden projektien kautta on muun muassa vahvistettu paikallisia elinkeinoja, kuten maanviljelyä kehitysmaissa. Kehitysyhteistyö on tärkeä humanitäärisissä kriiseissä, se on tärkeä nälänhädän torjumisessa, se on tärkeä tyttöjen koulutuksessa.

Arvoisa rouva puhemies! Pariisin ilmastoneuvotteluissa sovittiin, että kehittyneet maat auttavat kehitysmaita ilmatorahoituksella. Suomessa on ohjattu aikaisemmin päästöhuutokauppatuloja muun muassa kehitysyhteistyöhön ja ilmatorahoitukseen. Peräänkuulutan nyt todella, että Pariisin hengessä ei ole enää kestävää se ajatus, mikä hallitusohjelmassakin on, että päästöhuutokauppatuloja ohjattaisiin energiantensiiviselle teollisuudelle kompensoimaan päästökauppaa. Nyt juuri on paljon kestävämpää panostaa puhtaaseen teknologiaan ja cleantechiin ja ohjata kehitysvaroihin määrärahoja, jotta voimme myös kansainväliset sitoumuksemme suorittaa. Olemme luvanneet sen, että 0,7 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta olisi kehitysyhteistyömäärärahoja, ja se on aivan oikein ja kohtuullista.

23.12 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyön määrärahojen leikkaukset aikana, jolloin pakolaismäärät ovat globaalisti suuremmat kuin ikinä toisen maailmansodan jälkeen, ovat kestäättömiä. Juuri näiden varojen avulla voidaan vaikuttaa ja lievittää niitä syitä, jotka ajavat ihmisiä ensi sijassa pois kodeistaan. Erityisesti kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön suunnattavat leikkaukset ovat kestäättömiä. Kestäättöntä on varsinkin tapa, jolla leikkaukset toteutetaan. Voimakas kertaluontoinen leikkaus tulee johtamaan hankkeiden keskeytykseen ja jo saavutettujen tulosten menettämiseen ja sitä myötä rahan hukkaamiseen. On käsittämättömyyksiä, että järjestöjen ehdottama säästöjen jaksotus takapainotteisemmaksi ei ole kelvannut.

Finnfundin mittava pääoman korotus on tätä taustaa vasten erikoista. Finnfundilla ja yrittäjävetoisella kehityspolitiikalla on oma tärkeä roolinsa, ja sitä tulee kasvattaa. Se ei kuitenkaan voi täysin korvata järjestöjen tekemää niin sanottua perinteistä kehitysyhteistyötä. On erittäin valitettavaa, ettei valtiovarainvaliokunta ole ottanut huomioon ulkoasiainvaliokunnan lausuntoa, jossa se esittää, että osa suunnitellusta Finnfundin ensi vuoden pääoman korotuksesta suunnattaisiin kansalaisjärjestöjen ja YK-järjestöjen työn turvaamiseen.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyön vaikuttavuutta on arvioitava, ja sitä on pyrittävä pitkäjänteisesti parantamaan ja kehittämään. Valtava leikkaaminen ei ole kuitenkaan kehittämistä. On selvää, että kehitysyhteistyövarat on käytettävä tehokkaasti ja tavoitteena tulee olla välttämättömän humanitaaristen kriisien hoitamisen lisäksi kehitysmaiden yhteiskuntien ja talouden pitkäjänteinen vahvistaminen ja kehittäminen.

Suomi on profiloitunut naisten aseman globaalissa edistämisessä ja ollut UN Womenin merkittävä rahoittaja. Nyt myös UN Womenilta leikataan huomattavan paljon. Toivon, että järjestöjen rahoitusosuutta voitaisiin vielä joskus tulevaisuudessa kasvattaa. Se on ollut Suomelle erittäin tärkeä kohde, ja Suomi on siitä profiloitunut ja saanut mainetta. Tällä järjestöllä ei valitettavasti liikaa perusrahoittajia ole.

Toinen tärkeä painopiste Suomen politiikassa on ollut rauhanvälitys, kuten edustaja Kannerla toi esille. Se on äärimmäisen tärkeä asia, ja Suomella on siinä hyvä maine ja osaamista. On hienoa, että siihen panostetaan, ja se on hienoa varsinkin, koska se ei ole välttämättä niin kallista ja silti voidaan saada erittäin tärkeitä ja hyviä tuloksia.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Mutta on tärkeätä, että varsinkin tässä tilanteessa, jossa resurssit vähenevät, Suomi pieninä maana valitsee painopistealueensa. Koska kaikessa ei voida olla mukana ja kaikkeen eivät resurssit riitä, niin pitää aika fiksusti nyt miettiä, mitkä ovat Suomen kannalta ne merkittävimmät asiat, ja ehkä tehdä sellaista työtä, mitä muut maat eivät niin paljon välttämättä tee.

Arvoisa puhemies! Edustaja Marin otti tässä esille nämä uudet YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. YK on todellakin hyväksynyt tänä syksynä uudet kehitystavoitteet, jotka tulevat 2016 voimaan. Uusi "Agenda 2030 — kestävä kehityksen tavoitteet" on laaja ja universaali tavoitteisto koko maailmalle. Agenda koskee siis myös Suomea ja myös meitä täällä Suomen eduskunnassa, ja se tulee ottaa huomioon myös niin kotimaan politiikassa kuin ulko- ja kehityspolitiikassakin. Aikaisempi vuosituhattavoitteisto koski lähinnä vain kehitysmaita, mutta tämä uusi tavoitteisto on uudenlainen, globaali ja universaali tavoitteisto. Toivoisinkin, että keskustelua agendan toimeenpanosta ja vaatimuksista meille, Suomen parlamentille, käytäisiin myös tässä salissa tulevan vuoden aikana.

Lopuksi haluaisin myös, kuten edustaja Razmyr, kysyä sitä, miten Suomi hoitaa osuutensa ja velvoitensa Pariisissa sovitusta ilmatorahoituksesta. Länsimaat ovat sopineet, että 100 miljardia US-dollaria vuosittain pitäisi ilmatorahoitukseen kanavoida. Olisi erittäin tärkeä tietää, mikä on Suomen panos ilmatorahoitukseen, koska meidän täytyy oma osuutemme tästä myös kantaa.

23.17 Veera Ruoho ps: Arvoisa rouva puhemies! Minä aamulla debatissa jo mainitsinkin tästä kehitysyhteistyöasiasta. Totesin, että se oli ihan oikein, kun silloin edustaja Urpilainen siitä mainitsi, että meillä oli tosiaan yksimielinen lausunto ulkoasiainvaliokunnassa, ja kieltämättä se oli mielenkiintoista, että se ei sitten vaikuttanut enempää. Vielä haluaisin korostaa — sekin tuli jo esille — että tässä valiokunnan mietinnössäkkin sanotaan, että valiokunta pitää tärkeänä, että ministeriö selvittää mahdollisuuksia lisätä kansallisyhteistyön tukea momentin sisäisin siirtein. Tosiaankin sitten tässä hankalassa kehitysyhteistyön määrärahojen leikkauksien sävyttämässä tilanteessa ehdotettiin ratkaisua järjestöjen vankan asiantuntemuksen ja kokemuksen hyödyntämiseksi esimerkiksi siten, että Finnfundin hankkeissa hyödynnettäisiin mahdollisuuksien mukaan kansallisyhteistyön asiantuntemusta, eikä pelkästään näissä hankkeissa, vaan myös muussa kehitysyhteistyön toteuttamisessa.

Mielestäni edustaja Hakkarainen osui taas, jälleen kerran, asian ytimeen. Meidän pitää miettiä yleensä näitä ongelmien juurisyitä, ja hän mainitsi tästä demokratian viemisestä. Siitä haluan kertoa esimerkin, joka tulee aina minulle mieleen, kun katson olohuoneen seinällä olevaa, libyalaiselta ystävältäni Muhammed Alilta saamaani kaunista seinälautasta. En ole arabikevään jälkeen kuullut hänestä mitään, ja minä muistan aina sen, kun me silloin väittelimme Darfurissa, emme mitenkään kiivaasti, mutta kuitenkin, koska minulla oli se länsimainen näkemys Gaddafin pahuudesta ja sitten hän taas puolusteli, mitä kaikkea hyvää hän on maassa aikaansaanut: siellä oli lukutaito erittäin korkealla tasolla, afrikkalaisittain varmasti oli parhaimpia, ja naisten asemakaan ei ollut huono, ja sen näki myös ystäväni Muhammed Alin käytöksestä, miten hän puhui äidistään ja silloin tulevasta vaimostaan.

Sitten minä vielä haluaisin mainita näistä: Meidän pitää muistaa se, että me todellakin olemme asettaneet nämä meidän järjestömme tukalaan tilanteeseen. Sitä ei voi kiistää mitenkään, ja myöskin UN Women Suomessa, Suomen Unicefin taholta ja Suomen YK-lii-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ton toiminnanjohtaja Helena Laukkokin ovat ihmetelleet kovasti sitä. Nimenomaan me toivoimme valiokunnassa sitä, että tätä olisi lievennetty edes, liennytetty jotenkin. Se tuntuu silleen hassulta, koska esimerkiksi jos ajattelee, miten Finnwatch toimii: Sehän tarkkailee sitä, että esimerkiksi yritykset toimisivat sosiaalisesti vastuullisesti, ja heillä on — miten nyt sanotaan, kun puhutaan, että työn pitää olla vaikuttavaa — oikein hyviä esimerkkejä siitä, mitä ne ovat saaneet aikaan: kun he ovat todenneet jossain, että on käytetty tietynlaisia vaikka lapsityövoimaa tai jotain muuta, ja ne asiat on nostettu esiin ja sitten se ongelma on poistettu, niin nämä ovat erittäin hyviä esimerkkejä siitä, että se toiminta on vaikuttavaa. Senkin tähden minä näkisin, että me olemme asettaneet ne äärimmäisen tukalaan tilanteeseen. Tämä oli keskustelussa tosiaan. Yhtä lailla kyllä jaan tämän ihmettelyn opposition edustajien kanssa siitä, miksi ulkoasiainvaliokunnalle, jonka yksi päätehtäviä ja teemoja on kehitysyhteistyö, ei sitten niin tullut painoarvoa tuolla.

Mutta haluan vielä myöskin sanoa sen, että ulkoasiainvaliokunta totesi, ettei Finnfundin toiminnan ja YK-järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen välillä ole minkäänlaista vastakkainasettelua (Puhemies koputtaa) vaan kumpikin tukevat kokonaisvaltaista pyrkimystä kestävään kehitykseen.

23.22 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä haluan sitä erityisesti edustaja Kanervalle korostaa, että todellakin suomalaiset rauhanturvajoukot ja rauhanturvatehtävät ovat aivan ainutlaatuisia, arvostettuja, laadukkaita ja haluttuja. Siinä mielessä, kun ajatellaan meidän kehitysyhteistyötämme, niin me voimme puhua, että nämä tietyt asiat, joita Suomi tekee, Suomi tekee todella hyvin. Ehkä sen takia juuri sattuu se, että nyt tässä tehdään aika, tekisi mieli sanoa, vähän niin kuin hätiköiden todella isoja ratkaisuja. Tämä aikataulu, jolla näitä on toteutettu, on myös todella nopea, ja siinä ei ole enää kovinkaan paljon inhimillisyyttä.

Sen verran halusin, arvoisa puheenjohtaja, vielä tässä nostaa esille tämän Finnfundin ja meidän kehitysyhteistyömme tietyn eron, että kehitysyhteistyö menee suoraan sinne kippusteeseen, rakentaa kouluja, päiväkoteja, on auttamassa, luomassa erilaista uutta mahdollisuutta, menee kaivamaan kaivoja, hoitaa orpolapsia, tekee tällaista. Finnfund on ihan jotain muuta. Jokainen voi käydä katsomassa heidän sivuiltaan. He perustavat yrityksiä esimerkiksi Kiinaan, maailman vahvimpaan talouteen. Kyllä se minussa herättää vähän kysymyksiä tällä hetkellä: bruttokansantuotteen kasvu 7 prosenttia vielä tänä vuonna ja sitä aikaisempina vuosina keskiarvo noin 10 prosenttia. He perustavat sijoitusyhtiöitä, he perustavat pankkeja, ja he tekevät jotain aivan muuta kuin mitä meidän kehitysyhteistyöjärjestömme tekevät. Sen takia tämä painopisteen siirtäminen nyt tästä kansalaisjärjestötoiminnasta rahoitustoimintaan on sellainen, että minä veikkaan, että ehkä kansanedustajat kaikki eivät ole ihan kartalla, miten iso tämä muutos oikeasti on.

Olen ollut itse mukana projekteissa, joissa rakennetaan Intiaan kaivoja. Se tapahtuu 10 000 eurolla, syntyy monta kaivoa. Orpokotityössä, jossa on 4 500 orpoa, niille rakennetaan koulut ja muuta. Siihen menee sitten joitakin kymmeniätuhansia euroja. Saadaan aikaan valtavaa kehitystä koko sillä alueella. Kun nyt näitä sitten miettii keskenään, että näiltä järjestöiltä viedään toimintaedellytykset, niin silloin me puhumme jostakin todella merkittävästä, radikaalista linjamuutoksesta, ja olisi hienoa ja toivon, vaikka tänään tämä ei tästä varmaankaan muutu miksiäkään, että tämä keskustelu voisi jatkua ja me voisimme myöhemmin, vaikka ensi vuonna, korjata sitten tämän suuren vääryyden ja virheen, mikä tässä on tapahtumassa.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Vielä sen haluan sanoa, että tosiaan tässäkin nyt olisi pelkillä sisäisillä siirroilla, kohdentamalla eri tavalla, voitu pitää nämä ihmiset töissä ja sitten, jos on pakko leikata, niin antaa heille vähän aikaa sopeutua tähän, miten nämä leikkaukset tehdään. Minä toivon, että edustajat voisivat käydä katsomassa näitä Finnfundin sivuja, missä ovat nämä hankekuvaukset. Siellä on monia hyviä hankkeita, mutta lähinnä se on suomalaista vientituotetta ja vientitoimintaa.

Vielä tästä: Kun YK:n pääsihteeri Ban Ki-moon kävi täällä, hän ei varmaan ollut tietoinen, että Suomi leikkaa kahdeksalta YK-järjestöltä rahat pois. Kyllä minä mietin, mitä Suomen YK-suurlähettiläs mahtaa siellä illallisilla ja erilaisissa kekkereissä punastellen selittää, kun Suomi astuu paitsioon koko kansainvälisestä keskustelusta, missä me olemme olleet todella kuuluisia. Vaikka perussuomalaisista tuntuu, että on heille hyvin tärkeä asia, että tämä kehitys ja painopisteiden muutos tapahtuu, kyllä minä pohtisin tätä oikeudenmukaisuutta ja näitä sitoumuksia, joita me olemme tehneet kansainvälisesti.

23.27 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pikkuisen lukuja tähän kehitysyhteistyöhön: Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan 809,4 miljoonaa euroa vuonna 2016. Tämä on noin 0,8 prosenttia bruttokansantulosta. Luku oli 0,6 prosenttia vuonna 2014, eli ollaan samalla tasolla kuin Saksa. Varsinaisen kehitysyhteistyön momentille ehdotetaan yhteensä 498 miljoonaa euroa, joka on noin 300 miljoonaa euroa vähemmän kuin 2015. Suurimmat euromääräiset leikkaukset kohdistuvat monenkeskiseen yhteistyöhön. Painopiste ei siirry finanssisijoitusyhtiö Finnfundiin. Sille on ohjattu 140 miljoonaa euroa. Suomen humanitäärisen apuun esitetään kokonaisuuteen nähden pientä leikkausta, miinus 4,8 miljoonaa euroa, ja sen suhteellinen osuus kehitysyhteistyöbudjetistamme nousee.

23.28 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansanedustajan työ vie aina välillä eri puolille maailmaa, ja aina kun maailmalla ollaan, niin tulee sitten visiteerattua sikäläisessä Suomen edustustossa, oli se sitten konsulaatti tai suurlähetystö tai vastaava. Ja aika monesta paikasta on tullut sellainen viesti, että — ulkomailla olevat edustajamme ovat todenneet — olisi hyvä, jos Suomella olisi jonkinlainen stipendiaattijärjestelmä eli Suomen valtio valikoisi ja tukisi opiskelijoita, jotka tulisivat opiskelemaan Suomeen. Toki jokainenhan voi hakeutua Suomeen ja pyrkiä opiskelemaan, ja siihen on kanavia, mutta tarkoitan aivan erityistä menettelyä, jossa me suorittaisimme tietynlaista valintaa ja tällä tavoin toteuttaisimme myös ulkopolitiikkaa. Uskon, että tällaisen menettelyn kehittäminen myös Suomelle voisi johtaa siihen, että pitkällä aikavälillä maamme maine ja vaikutuskyky ulkomailla paranisi. Monet suurvallat, muut maat tätä paljon harrastavat, käsittääkseni Ruotsi myös.

Nyt kun tästä kehitysyhteistyöstä puhutaan, niin toisen kauden kansanedustajana voin todeta, että aina täällä ollaan sitä mieltä, etteivät ne rahat riitä, ja vähäinhän se määrä nyt valitettavasti on, joka ensi vuodelle budjetoidaan. Minusta, kun ollaan niukkojen resurssien kanssa tekemisissä, tulee miettiä tarkkaan, kuinka ne käytetään. Ja ainakin tuolla yritystoiminnassa on hyvin tapana se, että fokusoidaan todella tarkkaan ja keskitytään johonkin yhteen asiaan, joka osataan, ja tehdään se sitten mahdollisimman hyvin. Kyllä minusta tämä suomalainen koulutus on laadukasta. Erityisesti, kun seuraa tilannetta kehitysmaissa ja lukee eri raportteja, niin vaikuttamalla tyttöjen ja naisten lukutaitoon voitaisiin saada aikaan merkittäviä vaikutuksia. Ja näinpä esitänkin pohdittavaksi sitä vaihtoehtoa, että entis-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tä enemmän keskittäisimme kehitysyhteistyövarojamme siihen, että rakennetaan kouluja (Puhemies koputtaa) sillä painopisteellä, että naiset ja tytöt opetetaan lukemaan kautta maailman.

23.30 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuosta kehitysavusta vielä sen veran, että oli pakko kaivaa tuo vajaa vuosi sitten Iltasanomissa ollut teksti. Ulkoasiainneuvos, eläkkeellä oleva suurlähettiläs Matti Kääriäinen kirjoitti kirjan tästä ja kritisoi siinä aika rajusti tätä tämänhetkistä systeemiä. Hän on siis työskennellyt yli 40 vuotta erilaisissa kehitysyhteistyötoimissa ulkoasiainministeriössä ja erilaisissa järjestöissä. Hän kertoo — tietysti tämä on hänen oma mielipiteensä, mutta minä nyt uskon vahvasti tuohon, noin kovalla kokemuksella — että hyötyjiä ovat lähinnä rikkaat auttajamaat ja kehitysmaiden eliitti. Hän kertoo myös sen, että tämä köyhyys ei ole muuttunut miksiäkään, että äärimmäinen köyhyys kehitysavun tärkeimmällä kohdealueella Saharan eteläpuoleisissa Afrikassa ei ole vähentynyt. Hän puhuu jopa, että köyhyys on lisääntynyt biljoonan dollarin avusta huolimatta. Eli siis Suomen osuus tästä biljoonasta dollarista on aika pieni. Minun mielestäni tuo Finnfund on ihan hyvä sinänsä, se koordinoi rahat ja samalla pystyy sitten tekemään myös vaikutusarvioita.

23.32 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kommenttina, että linjahan muuttuu silloin, kun vallanpitäjät muuttuvat. Sellaista se demokratia on.

Olen kuunnellut hieman kummissani tätä kehitysapuleikkauskeskustelua. Me emme voi parantaa koko maailmaa, jotain joudumme kuitenkin hylkäämään, kaikkia emme voi auttaa. Opposition huutokauppa tämän pääkohdan muutosesityksessä on hämmästyttävää. Kuka esittää 190 miljoonaa, kuka huutaa 330 miljoonaa, missä on raja? Jokainen ymmärtää, että jokainen miljoona on velkarahaa. Teemme varainsiirtoa omilta lapsiltamme ympäri maailmaa.

Opposition mielestä ei saisi säästää mistään, mutta toisella kädellä te ette esitä mitään alennusta maahanmuuton kustannuksiin, joita kasvatetaan pakon edessä sadoilla miljoonilla, kokonaisuudessaan ehkä yli miljardin. Samaan aikaan lisäisitte satoja miljoonia kehitysavun kustannuksiin, kun puhutte 0,7 prosentin tavoitteesta. Kuinka te kehtaatte? Onko tämä viesti, jonka haluatte viedä kansalle, joka joutuu tinkimään omastaan? Ne maksakoot, jotka haluavat, vapaaehtoisesti. Verovarot on tarkoitettu pääasiassa suomalaisille.

23.33 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Ronkainen kertoi tästä kirjasta. Toivottavasti hän luki myös sitten sen kritiikin, mitä sitä kirjaa kohtaan oli, ja kun tämä kirjoittaja on tietysti 40 vuoden urallaan ollut varmasti siinä alkuvaiheessa, niin näitä tarinoitahan on hyvin paljon. Mutta sen takia meidän kehitysyhteistyötä on vuosien varrella kehitetty, siitä on tehty erilaisia vaikutusarvioita hyvinkin paljon, on suunnattu ja kohdennettu sitä siten, että se nimenomaan kohdistuu sinne kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Se, että sitä tehdään paljon kansalaisjärjestöjen kanssa, on ollut siitä oikeastaan tae, ja se on myös lisännyt sen vaikuttavuutta, koska niin kuin tässä edellä on tullut esille, niin siellä kansalaisjärjestöt myös hyvin paljon vapaaehtoisesti tekevät ja näin lisäävät sitä panosta. Tässä valiokunnan lausunnossa todetaan, että väärinkäytösepäilyjen piirissä on ollut vuosittain noin 1—2 promillea varoista. Tämä on erittäin pieni osuus. Toki se pitää saada aivan nolleen, mutta hyvin harvassa missään toiminnassa päästään näin pieniin prosentteihin.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

23.34 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kirja — tietysti on hänen oikeutensa kirjoittaa tämä kriittinen puheenvuoro, mutta kun me katsomme nyt YK:n tilastoja maailmanlaajuisesti, niin kyllähän maailman köyhyys on vähentynyt, ja se on kaikkien rikkaiden maiden ansiota, ja kyllä minä pidän ihmeellisenä sitä, jos Suomi ei kannata tätä kansainvälistä solidaarista vastuutaan. 0,7 prosenttia ei tätä maata vie konkurssiin, kyllä ne ovat ihan muut asiat, kun vievät. Ja vielä, puheenjohtaja, siitä, että kyllä tämä keskustelu tietenkin on tässä nyt ollut tärkeä. Sekin, että laitetaan vastakkain ikään kuin Suomen lapset ja kehitysmaiden lapset, on vähän huolestuttavaa. Kyllä meillä on kansakuntana, niin kuin kaikilla rikkailla mailla, tämä yhteinen vastuu maailman köyhyydestä.

23.36 Ilkka Kanerva kok: Puhemies! Meidän aikamme kukaties historiaan jäävin ilmiö saattaa olla se, että historiassa tullaan kirjoittamaan meidän ajastamme se yli muiden oleva totuus, että näinä vuosikymmeninä maailman absoluuttinen köyhyys on keventynyt yli miljardilla ihmisellä. Se voi olla sittenkin ihmiskunnan isossa kuvassa asia, johon huomio tulee kiinnittymään.

Minä haluaisin hyvän hallitusyhteistyön hengessä, sen nimissä, sanoa, että tämä hallituskokoonpano ei ole syy sille, miksi kehitysyhteistyömäärärahoissa on tapahtunut tällainen leikkaus, vaan syy on Suomen talouden tilanne. Suomella ei ole yksinkertaisesti ollut mahdollisuuksia ottaa lisää ulkomaista velkaa hoitaaksemme niitten sitoumusten mukaisia tavoitteita, joihin me olemme ilmoittaneet sitoutuvamme tavoitellessamme YK-tavoitteita, 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuutta. Ja tämä on se hallituksen henki, joka on myöskin hallitusohjelmassa. Tiedän sen, koska olen ollut sitä itse kirjoittamassa, ja tiedän sen myöskin sitä kautta, että pääministeri Holkerin hallitus on ainoa Suomen historiassa, jolloin saavutimme 0,7 bruttokansantuoterajan.

23.37 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Pakko tässä, kun tämä Suomen velkataakka mainittiin ja kansan kärsimys, edustajalta kysyä, että mistä sinä luulet, että se kansa tällä hetkellä kärsii eniten: siitä budjettikirjasta löytyvästä velkasummasta vai niistä leikkauksista, joita tämä hallitus tällä hetkellä toteuttaa, mitä tulee lääke- ja matkakorvauksiin tai asiakaspalvelumaksujen korotuksiin tai sosiaaliturvaan tehtäviin heikennyksiin.

Sitten mielestäni tämä nykyinen turvapaikanhakijatilanne hyvin osoittaa sen, että ei ole mahdollista Suomen sulkeutua ja kuvitella, että meidän on täällä mahdollista tehdä politiikkaa, johon ei millään tavalla vaikuta se tilanne, mikä muissa maissa on, turvallisuustilanteen muuttuminen, ilmastonmuutos tai ympäristökatastrofit. Eli kyllä odottaisin myös perussuomalaisilta jonkunlaista linjausta nyt siitä, haluatteko auttaa ihmisiä paikan päällä vai haluatteko auttaa ihmisiä täällä Suomessa, vai onko kyse siitä, että ette halua auttaa ihmisiä lainkaan.

Sitten edustaja Kopralla vielä: Minusta nämä kehitysyhteistyöhön tehtävät leikkaukset osoittavat myös hyvin sen, että vaikka kannattaisikin säästöjä, on välillä tärkeää keskustella siitä, mikä on järkevää säästöpolitiikkaa, ja se, että tehdään näin mittavia leikkauksia näin nopeasti toteutettuina, ei mielestäni ole hyvää säästöpolitiikkaa. Se tarkoittaa sitä, että kehitysyhteistyöhankkeita joudutaan lopettamaan kesken. Se ei anna esimerkiksi kansalaisjärjestöille minkäänlaisia mahdollisuuksia varautua niihin määrärahojen vähentämisiin, mistä nyt ollaan päättämässä. Eli kyllä mielestäni tämä tapa, millä tätä politiikkaa toteutetaan, vaikuttaa siltä, että hallituksen sisällä tosiaankin on tällainen periaatteellinen kielteinen näkemys ylipäänsä kehitysyhteistyöstä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

23.39 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Anderssonille: Jos haluaisin jotenkin kiteyttää, mikä on perussuomalaisten linjaus, niin ehkä se lyhyesti voisi olla niin, että perussuomalaiset eivät halua heittää rahaa Kankkulan kaivoon. Elikkä olemme aina peräänkuuluttaneet sitä, että kehitysavun pitää olla vaikuttavaa ja myöskin kestävästi vaikuttavaa, koska sitähan on tutkittu, että nimenomaan siinä tuloksellisuudessa on ollut sitä, että se ei ole ollut tarpeeksi kestävää. Itse asiassa siitäkin on tullut kritiikkiä, että näitä suomalaisia hankkeita ei ole niin hyvin evaluoitu, mutta siinähan on koko ajan parannusta tulossa.

Tilannehan täytyy ottaa semmoisena kuin se on, ja vaikka kyllä tosin Finnfundkin meidän asiantuntijakuulemisessa sanoi, että heille on pieni haaste se, että tosiaanakin tuli näin suuri korotus kerralla, niin täytyy nyt todellakin toivoa — ja sehan on kansainvälinen trendi — että etsitään erilaisia tapoja tehdä sitä apua siten, että se todellakin olisi vaikuttavaa. Todella jo aikoinaan Pariisin julistus tästä avun tehostamisesta ja sitten siihen liittyvä Accran toimenpideohjelmakin ovat tähän samaan ongelmaan pureutuneet. Niin kuin tässä edustaja Ronkainen jo aikaisemmin mainitsi, se on kyllä ihan totta, että sitä rahaa on mennyt tosiaan hukkaankin, ja sitähan me emme perussuomalaisina halua missään nimessä.

Vielä haluan sen sanoa, että odotukset ovat nyt korkealla siellä Finnfundin osalta, ja toivotaan todellakin, että sieltä näitten yritysten kautta tulisi työpaikkoja ja sitä kautta sitä todellista kestävää kehitystä.

23.41 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aina kun kuulen tämän fraasin, että olemme vastuussa jostain asioista, niin esitän kysymyksen: vastuussa kenelle, ja vastuussa miksi? Eli mikä on meidän vastuamme jollekin muulle kuin Suomen kansalle, joka on meidät tänne valinnut? Haluaisin tietää sen. Aina kun kuulen tämän argumentin, kysyn tämän kysymyksen, mutta en koskaan ole saanut vastausta. Ehkä nyt saan.

Kysyn: olemmeko niinkään rikas maa? Meillä on alijäämä budjetissa monta vuotta peräjälkeen, velkataakka 100 miljardia piakkoin jollei nyt. Olemmeko me rikas maa? Me otamme koko ajan kehitysapuakin velaksi, on otettu jo lukuisia miljardeja menneinä vuosina ja otetaan lisää tänäkin vuonna. Turvapaikkakriisi on erittäin huono argumentti tässä kehitysapuasiassa. Se on käynnistynyt jo paljon aikaisemmin kuin nämä leikkaukset tulevat toteutumaan. Leikkauksethan lyödään lukkoon vasta huomenna aamulla, ja turvapaikkakriisi on jo eskaloitunut paljon aikaisemmin.

Opposition korkein tarjous tästä kehitysavun lisäyksestä on noin kaksinkertainen verrattuna tähän paljon puhuttuun eläkeläisten asumistuen muutokseen. On ihan turha väittää, ettei näitä asioita voi rinnastaa, koska ne ovat samassa budjetissa. Suomessa on vain yksi verottaja, on vain yksi budjetti. Jos joku pystyy kertomaan siitä toisesta budjetista, mistä sitä rahaa voidaan ottaa, niin kertokoon. Minä olen kuullut vain yhdestä.

23.42 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Siitä, että perussuomalaiset eivät tahdo auttaa ketään: Kyllä me tahdomme auttaa, ei se ole siitä kiinni. (Li Andersson: Mistä?) Muun muassa kehitysavussa olen ollut siellä tekemässä ja en pyytänyt kopeekan kopeekkaa, mutta se meni niin kuin Kankkulan kaivoon. Laitettiin Nicaraguaan sahoja. Ne maksettiin täältä Suomesta, vietiin sinne viidakkoon, muistaakseni kuusi kappaletta. Minä kävin ne kunnostamassa, ohjasin pikkuisen laittamista siinä ja näin. Kun minä läksin pois sieltä, ei sitä loppuun asti, maaliin asti hoidettu: ne jäivät sinne ruostumaan. Sitten kiillotetaan täällä omaa kilpeä, että kehitysapua on tehty, mutta se ei ole auttanut ketään. Ne ovat

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

siellä vieläkin. Rahat menivät hukkaan. Ei tämmöistä kehitysapua, emme me lähde tämmöiseen mukaan, vaan me haluamme, että siitä tulee tuloksia. Jos minä olisin saanut kordinoida sen asian, siitä olisi ehkä jotakin hedelmää tullut, mutta nämä nyt ovat tämmöisiä poliittisia päätöksiä, ja niillä voi tehdä itse kukin mitä tahtoo.

23.43 Antero Laukkanen kd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Mäkelälle: Suomessa on monenlaisia kansalaisia. Osa suomalaisista ei halua tehdä kehitysyhteistyötä, ja he varmaankin äänestävät edustaja Mäkelää. Mutta minun äänestäjäni haluavat tehdä kehitysyhteistyötä, ja he äänestävät minua, ja näille Suomen kansalaisille minä olen vastuussa. Kyllä tämä on hyvin yksinkertaista. Nyt tämä varmaan avautui sitten kerralla, että Suomi on tällainen erikoinen maa, täällä on monenlaisia ihmisiä.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

4.8. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt esitellään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Keskustelu

14.18 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puolesta totean seuraavaa.

Ensinnäkin yleisesti: Julkisen sektorin sopeutustoimet vähentävät opetus- ja kulttuuriministeriön hallintoalan resursseja merkittävästi. Valiokunta pitää säästöjen vaikutuksia huolestuttavina, sillä ne kohdistuvat laajasti varhaiskasvatuksesta aina korkeakoulutukseen ja tutkimukseen sekä kulttuuriin. Vaarana on, että säästöt heikentävät omalta osaltaan sitä osaamispääomaa, jonka varaan suomalaisen yhteiskunnan menestys perustuu. Valiokunta pitää tärkeänä, että säästöt kohdennetaan niin, etteivät ne heikennä koulutuksen ja opetuksen ydintoimintoja ja niiden kehittämistä. Maamme kilpailukyky on perustunut aina osaamiseen ja tuotannon korkeaan lisäarvoon, ja Suomen hyvinvoinnin ja menestyksen kasvu on jatkossakin riippuvainen sivistyksestä, ammattitaidosta ja koulutuksesta. Siksi kiireässäkin taloustilanteessa pitää huolehtia siitä, etteivät muutokset murena pitkällä aikavälillä koulutuksen laatua tai syrjäytä osaa nuorista. Siksi säästöpäätösten kokonaisvaikutuksia pitää arvioida ja seurata. Valiokunta toteaa, että on myönteistä, että talouden säästöistä huolimatta osaamisen ja koulutuksen kärkihankkeeseen osoitetaan kolmen vuoden aikana yhteensä 300 miljoonaa euroa, joista opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle 237 miljoonaa.

Valiokunta esittää lausumaehdotuksenaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien säästöjen ja apteekkimaksun kompensaaation poiston kohdentumisen vaikutusta ja ajoitusta yleisesti ja suhteessa tehtäviin uudistuksiin ja toimii niin, että haitalliset vaikutukset opetuksen ja tutkimuksen laatuun minimoituvat ja että kehitystyö voi hyvin jatkua."

Sitten, arvoisa puhemies, näihin pääaloihin. Ensin aloitetaan yleissivistävästä koulutuksesta ja varhaiskasvatuksesta:

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Valiokunta kuuli pitkästi varhaiskasvatuksen ja sen laadun merkityksestä, ja saadun selvityksen mukaan tutkimustieto osoittaa, että lapsen varhaiset ikävuodet ovat ratkaisevia itsetunnon sekä tiedollisten ja sosiaalisten taitojen kehityksen kannalta ja ne luovat pohjan koko elämän mittaiselle kehitykselle. Hyvä varhaiskasvatus luo näin vankan pohjan koulutukselle, osaamiselle ja sivistykselle ja pitkällä tähtäimellä Suomen menestymiselle. Myös maahanmuuttajien integroituminen onnistuu erityisesti varhaiskasvatuksen kautta. Valiokunta kiinnittää huomiota tässä uudistuksessa ryhmäkokojen muuttamisen suhdelu-kuun 1/13 ja ylipäänsä näiden uudistusten seuraamiseen.

Perusopetuksesta valiokunta toteaa, että vuoden 2016 peruspalveluiden valtionosuuksia ei leikata mutta aikaisempien vuosien leikkaukset ja indeksitarkistusten puuttuminen heikentävät kyllä kuntien rahoituspohjaa. Lisäksi perusopetuksen ryhmäkoon pienentämiseen tarkoitettu määräraha 30 miljoonaa poistuu, kuten myös yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen osoitettu 15 miljoonan avustus. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman kärkihankkeella uudistetaan laatua kouluissa eli oppimisympäristöä ja pedagogiikkaa ja edistetään opetuksen digitalisaatiota.

Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että Liikkuva koulu -ohjelma laajenee valtakunnalliseksi hankkeeksi. Olemme myös kiinnittäneet valiokunnassa huomiota turvapaikanhakijoiden voimakkaaseen kasvuun, ja uudistukset, jotka hallitus tuo, ovat hyviä. Täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy lisävoimavaroja perusopetukseen valmistavaan opetukseen ja myös muutos, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksessa voidaan myös väliaikaisesti huomioida perusopetukseen valmistavan koulutuksen rahoitusta niistäkin oppilaista, jotka opiskelevat lyhyemmän aikaa.

Lisäksi todetaan kerhotoiminnasta, että koululaisten kerhotoiminnan rahoitus on ensi vuonna 2,9 miljoonaa euroa, mikä on 4,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Tämä on valitettavaa. Valiokunta lisää momentille 4 miljoonaa euroa, joista osoitetaan 2 miljoonaa euroa avustuksena perusopetuksen laadun parantamiseen ja 2 miljoonaa euroa avustuksena kerhotoimintaan. Lisäksi valtionavustusta järjestöille annetaan Suomi-koulujen tukemiseen, Kesälukioseuralle, Kansanvalistusseuran ylläpitämälle Etäkoulu Kulkurille ja kristillisten koulujen kerhotoimintaan.

Arvoisa puhemies! Ammatillisesta koulutuksesta valiokunta toteaa ensinnäkin, että hallitusohjelman kärkihanke, jonka tarkoituksena on uudistaa toisen asteen ammatillista koulutusta, on hyvä, mutta että aikataulu on ongelmallinen, sillä ammatillisen koulutuksen resurssit vähenevät tuntuvasti, 190 miljoonaa euroa jo vuonna 2017, mutta koulutuksen rakenneuudistus tulee voimaan vasta vuoden 2018 alkaessa. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota oppisopimuskoulutuksen ja aikuiskoulutuksen vähenemiseen sekä investointien takuukorotuksen päättymiseen vuonna 2016. Tästä syystä aikuiskoulutuksen momentille 30 valiokunta lisää 100 000 euroa avustuksena Iso Kirja -kansanopiston toiminnan kehittämiseen ja useille neuvontajärjestöille toimintaan lisää tukea.

Arvoisa puhemies! Korkeakoulutuksesta toteamme valiokuntana, että korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen ehdotetaan yhteensä 3,2 miljardia euroa vuodelle 2016, mikä on 8,3 miljoonaa euroa vähennystä kuluvaan vuoteen verrattuna. Säästöt kohdistuvat muun muassa yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja Suomen Akatemiaan. Myös Tekesin avustusvaltuuksia leikataan merkittävästi. Valiokunta on huolissaan siitä, että nämä leikkaukset heikentävät osaamisen perustaa ja pitkäjänteisen ja laadukkaan tutkimuksen edellytyksiä ja vaikuttavat kielteisesti myös tieteellisestä urasta kiinnostuneiden nuorten tulevaisuusnäkyymiin ja mahdollisesti edistävät tutkijoiden hakeutumista ulkomaille. Valio-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kunta korostaa, että Suomi on tunnettu korkeasta osaamisestaan ja voi tulevaisuudessa selviytyä ja menestyä vain korkeatasoisella osaamisella ja koulutuksella, jolla luodaan pohjaa uudelle kasvulle. Valiokunta pitää kuitenkin hyvänä kärkihanketta, jolla vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.

Valtion rahoitus yliopistojen toimintaan. Siihen kiinnitimme erityistä huomiota, että momentin määräraha on lähes 80 miljoonaa euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Tästä syystä olemme kuitenkin asiantuntijakuulemisen jälkeen todenneet, että nämä ehdotetut säästöt eivät yksittäisinä toimenpiteinä aiheuta huomattavaa taloudellista riskiä korkeakoulujen toiminnalle, mutta säästötoimien yhteisvaikutus on tuntuva, kun huomioon otetaan jo aikaisempina vuosina tehdyt leikkaukset. Tämän vuoksi korkeatasoinen opetus ja tutkimus pitää pystyä turvaamaan, ja se voidaan tehdä vain uudistamalla rakenteita ja toimintatapoja. Valiokunta kiinnittää myös erityistä huomiota Helsingin yliopiston asemaan ja toteaa, että säästöjä tehtäessä on varmistettava, että yliopistot eivät joudu keskenään eriarvoiseen asemaan rahoituksen suhteen.

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti taiteesta ja kulttuurista sen verran, että ensinnäkin valiokunta pitää hyvänä, että myös kulttuuri on päässyt kärkihankkeeksi, jolla parannetaan siis taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Muutoin taiteen ja kulttuurin resurssit pienenevät. Säästöt ovat yhteensä 13 miljoonaa euroa kuluvaan vuoteen verrattuna, vaikka kärkihanke on siis 10 miljoonaa euroa, ja sitä kautta hallinnonalan virastojen määrärahatilanne on niukka.

Kiinnitimme samalla tavalla kuin eduskunnan sivistysvaliokunta huomiota audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmän luomiseen, ja sen takia valiokunta esittää omana lausumanaan: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti tarpeen sekä lainsäädännölliset ja rahoituskelliset edellytykset kilpailukykyisen av-alan tuotantokannustinjärjestelmän kehittämiseksi Suomeen."

Lisäksi vielä museoille laitetaan vähän määrärahaa ja käyttöoikeuskorvauksiin lainauskorvausten nostamiseen, ja sitä koskee sitten myös lausumaehdotus.

Lopuksi totean liikuntatoimesta, että liikuntabudjettiin ei kohdistu säästötoimia, ja totean myöskin nuorisotoimen osalta, että iso kysymys valiokunnan käsittelyssä oli nuorisotakuu ja siihen kohdistuvat riittävät voimavarat. Tältä osin valiokunta lisää tuolle momentille 4 miljoonaa euroa.

14.27 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Käytän tilaisuuden hyväkseni ensin kiittääkseni eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä. Aika on meille kaikille ollut vaikea, ja jos tätä vuotta jotenkin kuvailisi, niin voisi ainakin kuvailla niin, että on ollut vaikea ja yllätyksellinenkin vuosi. Tähän vuoteen kun lähdettiin, niin tiedettiin, että taloudellinen tilanne on tiukka, mutta se, mitä emme tienneet vielä silloin, oli se, että tämä turvapaikanhakijatilanne tulee viemään aikaamme huomattavan paljon ja vaatii meiltä uudenlaista ajattelua ja myöskin uudenlaista asennetta.

Ensi vuodelle voimme ennustaa haasteita myös liittyen vähän samoihin asioihin eli taloudellisen tilanteen vaikeuteen, toisaalta tähän turvapaikanhakijatilanteeseen vastaamiseen, ja ensi vuosi tulee olemaan iso vuosi sen kannalta, millä tavalla Suomeen tulleet ja turvapaikan saavat pystytään integroimaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja millaisilla koulutukseen liittyvillä ratkaisuilla voidaan turvata se, että jokainen saa asialliset polut ja toimivat polut työelämään ja osaamista, jolla pystyy rakentamaan omaa tulevaisuuttaan. Se

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

haastaa toisaalta maahanmuuttajaväestöä eli niitä tulijoita kuin myöskin sitten meidän koulutusjärjestelmäämme ja meitä kantasuomalaisia löytämään näihin haasteisiin ratkaisuja.

Mutta budjetista: Tätä rakennettaessa lähdemme siitä, että korkea sivistystaso, laadukas varhaiskasvatus ja maksuton ja maailman paras koulutus ovat tulevaisuudessakin meidän yhteiskuntamme perusta ja että Suomi voi selvitä vaikeasta tilanteesta ainoastaan siten, että uskomme osaamiseen ja sivistykseen ja vaikeista leikkauksista huolimatta lähdemme rohkeasti uudistamaan suomalaista koulutusjärjestelmää vastaamaan tulevaisuuden osaamistarpeisiin entistä paremmin ja uudistamaan tätä suomalaista yhteiskuntaamme.

Strategisen hallitusohjelman avulla uudistamme suomalaista koulutusta useilla uudistuksilla ja vauhditamme pysyviä muutoksia 300 miljoonan euron kasvupanostuksilla seuraavan kolmen vuoden aikana tukemaan osaamis- ja koulutustason nousua ja parempia oppimistuloksia. Jatkossakin jokaiselle lapselle taataan oikeus pedagogiseen varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa, vaikka joudumme tässä tulevassa budjetissa tekemään myöskin säästötoimenpiteitä ja keventämään kuntien normitusta varhaiskasvatuksen osalta. Pidämme tärkeänä sitä, että vaikka joudumme kasvattamaan lasten ja aikuisten suhdelukua yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä varhaiskasvatuksessa, niin kaikkein pienimpien eli alle 3-vuotiaiden lasten ryhmäkokoja ei kasvateta. Lisäksi on käynnistymässä ensi vuonna varhaiskasvatuksen kehittämisohjelma, johon on määrärahoja, ja valiokuntakin kiitti siitä, että 120:llä pystytään nostamaan lastentarhaopettajien koulutusmäärää, mikä pitkällä tähtäimellä varmasti vaikuttaa positiivisesti varhaiskasvatuksen laadun kehittymiseen.

Lisäksi osana julkisen talouden sopeuttamistoimia päivähoitomaksuja sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan kuntien talouden vahvistamiseksi. Tähän liittyvät esitykset ovat tulossa eduskunnalle vielä ennen ensi syksyä.

Vuoden 2016 talousarvioesitykseen sisältyvällä kärkihankerahoituksella uudistamme suomalaista peruskouluamme tulevaisuutta varten. Se tulee tapahtumaan vahvistamalla uutta pedagogiikkaa, uusia oppimisympäristöjä ja digitaalista oppimista ja rakentamalla semmoista polkua, jolla suomalainen peruskoulu uudistuu ja pysyy maailman kärjessä ja tuo rohkeasti meidän lapsillemme ja nuorillemme sellaisia uusia taitoja ja sellaista uutta osaamista, jolle on käyttöä tulevaisuuden työmarkkinoilla, missä varmasti korostuvat esimerkiksi monenlaiset ajattelun taidot, kriittisen ajattelun taidot, sosiaalisen vuorovaikutuksen taidot, laajojen kokonaisuuksien hallitseminen ja myös digitaaliset taidot, jotka ovat luku- ja kirjoitustaitoon verrattavissa oleva osa tulevaisuuden yleissivistystä. Uudet opetus-suunnitelmat otetaan käyttöön peruskouluissamme ensi syksynä, ja kärkihankkeemme osuu sitä kautta ajallisesti erinomaisesti ensi vuoteen.

Ammatillisessa koulutuksessa olemme käynnistäneet yhtenä kärkihankkeena toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin, jossa uudistetaan oikeastaan koko meidän toisen asteen ammatillinen koulutus osaamisperusteisemmaksi, opiskelijalähtöisemmäksi kokonaisuudeksi. Siinä uudistetaan niin lainsäädäntö, ohjaus, rahoitus, toimintatavat kuin vapaaehtois pohjalta myöskin järjestäjäverkko, ja se tulee olemaan aivan keskeinen, iso haaste ensi vuodelle, kun sitä uutta mallia rakennetaan. Tähän toivon tietysti eduskuntaa myöskin tervetulleeksi mukaan. Lisätään yksilöllisiä opintopolkuja ja työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja vastataan tulevaisuuden haasteisiin. Myös tämä turvapaikanhakijatilanne tulee ottaa ammatillisen koulutuksen reformia suunniteltaessa erityisesti huomioon.

Korkea-asteella (Puhemies koputtaa) tavoitteena on edistää korkeakoulujen profiloitumista ja saada selkeämpi työnjako, tiivistää keskinäistä yhteistyötä ja tiivistää yhteistyötä myös tutkimuslaitosten kanssa. Koulutusviennin esteitä on jo purettu ja puretaan, kiitos

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

eduskunnalle siitä. Jatkamme kaikilla koulutusasteilla tätä työtä. Osaamista kootaan kilpailukykyisemmiksi keskittymiksi (Puhemies koputtaa) ja niin edelleen, ja on monia muita asioita. Kulttuurin puolesta voisin puhua ehkä seuraavissa puheenvuoroissa, jos puhemies siihen tilaisuuden antaa.

Mutta vielä kerran kiitoksia, ja toivon, että voimme käydä rakentavaa ja hyvähenkistä keskustelua niistä haasteista, joita meillä ihan selkeästi ensi vuodelle on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme debattivaiheeseen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.33 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Samantyyppisiä havaintoja edustaja Kiuru esitteli tuossa kuin mitä valiokunta oli omaan lausuntoonsa aiemmin ottanut. On totta, että säästövaikutukset näkyvät ja kuuluvat tuolla kentällä, se hän on ihan selvä. Haastavia aikoja elämme, samaan aikaan kun kuitenkin myös paljon positiivista eri puolilla tapahtuu, ei sitäkään sovi unohtaa.

Jotenkin kaipaisin sitä, että ottaisimme tässä koulutuskeskustelussa myös katsetta vähän pidemmälle. Kun juttelee paljon opettajien kanssa ja kiertää tuolla eri puolilla Suomea, niin vaarana on se, että se keskustelu on pelkästään siinä päivässä ja niissä säästöissä, niin kuin se usein on. Mitä ajattelette, ministeri, siitä, että mentäisiin vähän eteenpäin tässä keskustelussa ja katsottaisiin myös tuon vuoden 2019 yli? Suomalaisessa koulutuskentässä nimittäin on isoja haasteita, työelämä muuttuu. Meidän näköalamme ei tulisi olla pelkkä näivettymisen näköala, vaan tulisi uskaltaa katsoa myös vähän pidemmälle. Uskon, että tässä olisi paikka jopa parlamentaariselle työlle nyt, kun kesu-suunnitelmaa ei ole enää olemassa eikä koulutuksesta pystytty pitempiä linjoja katsomaan yhdessä. Uskon, että vuoden 2019 jälkeistä elämää ja sen jälkeisiä isoja ratkaisuja (Puhemies koputtaa) olisi tarvetta katsoa yhdessä. Mitä ajattelette tästä?

14.35 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin Suomi menestyy, osaamisella ja innovatiivisuudella. Selvää on, kuten varapuheenjohtajakin totesi, että katseen täytyy olla myöskin yli hallituskausien ja koulutuksessa me rakennamme yli sukupolvien, niin että siltä osin on varmasti syytä olla tämäntyyppinen yhteinen pohdiskelu, millainen se tulevaisuuden koulutusjärjestelmä on ja minkälaisia tavoitteita tulee asettaa. Sinänsä on hyvä tilanne jo tällä hetkellä, että vaikka meillä on ikäviä säästöjä ja ne eivät ole kenellekään helppoja, niin samaan aikaan meillä on myöskin sitä tulevaisuuden rakentamistyötä: kärkihankkeet, joissa 300 miljoonaa kohdennetaan tarkasti sellaisiin kohteisiin, jotka sitten tuottavat tulevaisuudessa entistä parempaa. Ministerikin mainitsi koulutusviennin. Sekin on yksi hyvä esimerkki siitä, joka kohdentuu sinne tulevaisuuteen, noin viiden vuoden päähän, jolloin toivoaksemme näemme sitten siellä jotain uutta, (Puhemies koputtaa) uusia työpaikkoja.

Nostan tässä lopuksi (Puhemies koputtaa) opettajien täydennyskoulutuksen ja 50 miljoonan panostuksen siihen.

14.36 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se nyt on pakko todeta, että opetus- ja kulttuuriministerillä on kauniita sanoja, mutta kun ne ovat täysin ristiriidassa jopa tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön kanssa. Tännehan on

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

muun muassa kirjattu näin, että valtiovarainvaliokunta tuo esille huolen siitä, miten koulutukseen ja tutkimukseen tehdyt mittavat leikkaukset vaikuttavat pitkällä aikavälillä osamisen tasoon. Siis ne vaikuttavat lyhyellä aikavälillä, mutta ne vaikuttavat myöskin pidemmällä aikavälillä, ja suoraan sanoen olisin kyllä toivonut, että kun hallitus nyt on joitakin esityksiään perunut ja pakittanut, niin myöskin näitten koulutussäästöjen suuruusluokan huomioiden olisi näitä säästöjä ja leikkauksia nyt ainakin kohtuullistettu. Sosialidemokraatit tulevat esittämään (Puhemies koputtaa) niiden tilalle lisämäärärahat, jotta tällaista ei pääse tapahtumaan.

14.37 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella epäkiitollinen tehtävä, uskon niin, olla tällä hetkellä opetusministeri, niin että täytyy sanoa, rouva ministeri, voimia teille tähän vaikeaan tehtävään tällä hetkellä. Ankarat säästövaateet ja -vaatimukset (Touko Aalto: Vaihtoehtoja on!) ovat yhtäältä äärellä, ja toisaalta on myös niin, että 70-luvun alusta lähtien opetusministeriössä on ollut kaksi ministeriä ja nyt joudutte yksin kantamaan vastuuta koko sektorista. Ei tämä teille helppoa ole. Monenlaiset haasteet ovat, mutta kun tässä näitä valitusvirsiä sinänsä ihan perustellusti esitetään, niin muistetaan kuitenkin, että on hyviä asioita, joita koulutuksen kenttä on odottanut, esimerkiksi Eta-alueen ulkopuolelta tulevien lukukausimaksut.

Mutta kysyisin ministeriltä, kun 2000-luvun alussa oli aikuiskoulutuksen parlamentaarinen työryhmä: (Puhemies koputtaa) olisiko nyt aika tälle jälleen?

14.38 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin on syytä kiitellä ministeriä juuri julkistetusta HundrED-hankkeesta, joka tähtää globaalisti koulutuksen tulevaisuuteen, kerää sata hienoa hanketta. Tämä on maailmanlaajuisesti tosi merkittävä. Hienoa, että se lähtee Suomesta, ja hienoa, että opetus- ja kulttuuriministeriö on myös siinä mukana.

Mutta sitten, kun katsotaan näitä leikkauksia, niin minun mielestäni on tärkeätä katsoa niitä nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kautta. Vasta silloin me ihan oikeasti ymmärrämme, mitkä ovat näiden ikään kuin ne suurimmat, pahimmat vaikutukset, mitkä ovat ne isoimmat riskit, mitä me voimme ottaa. Jos me katsomme subjektiivista päivähoitoa ja siellä niitä perheitä, jotka ovat heikoimmassa asemassa, niin miten on nyt, kun me rupeamme arvottamaan sitä tai ikään kuin se täytyy hakea, riittävätkö näiden perheiden syyt tulevaisuudessa? Tai kuka on se taho, joka sen määrittää, tai kuka on se taho, joka sanookin yhtäkkiä jollekin perheelle, että enää teidän perusteenne eivät riitä? Ja mitkä ovat mahdollisesti sen seuraukset? Tai kun me luomme tällaisen kynnyksen, niin myös helposti tapahtuu se, että ihminen (Puhemies koputtaa) rupeaa vähätteleämään mahdollisia perheen sisäisiä ongelmia, nostaa sitä kynnystä, venyttää omaa jaksamistaan, (Puhemies koputtaa) ja taas me luomme sinne tällaisen riskityhjiön. Nämä ovat asioita, joita täytyisi (Puhemies koputtaa) uskaltaa vielä syvemmin valmistella.

14.39 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ollut vaikea ja rankka syksy varmasti meille kaikille. Huomionarvoista on mielestäni, että tämän syksyn aikana perustuslakivaliokunta on muutamaaan otteeseen vaatinut, että hallitus tekee kokonaisselvityksen siitä, miten kaikki eri leikkaukset vaikuttavat lapsiin, opetukseen ja mahdollisuuksiin ylipäättään ylläpitää lakisääteistä toimintaa. Tämä on tapahtunut, kun sivistysvaliokunta on käsitellyt varhaiskasvatustilaa ja yliopistoihin ja ammattikorke-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kouluihin kohdistuvia leikkauksia ja muita heikennyksiä. Voidaan siis todeta, että nyt liikutaan äärirajoilla leikkauksien suhteen. Enää ei voida leikata ilman, että luovutaan jostain sisällöstä. Minun mielestäni tämä on se johtopäätös, mikä on (Puhemies koputtaa) vedettävä perustuslakivaliokunnan kannanotoista.

14.40 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eittämättä, — katsoo sitten punaisten silmälasien takaa taikka mitenkä hyvänsä — tässä on kyllä semmoinen ideologinen kaiku, että juuri heikommassa osassa olevien lasten mahdollisuudet kouluttautua niin, että koko tällä kansallisella aivokapasiteetilla pystyttäisiin tuottamaan sitä hyvinvointia, heikkenevät. Korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja kehityksen kannalta, mikä on meille erityisen tärkeää, tämä linjaus, minkä hallitus on ottanut, kyllä eittämättä sotii sitä vastaan, että me olemme se kansakunta, joka omin voimin pystyy tuomaan ja luomaan kehitystä niin, että meillä koulutuksen kautta saadaan erityisiä mahdollisuuksia. Ja täytyy kyllä muistuttaa, että kyllä valiokunnan mietinnössä, niin kuin edustaja Gustafsson sanoi, on vakava huoli, ja se on kyllä ristiriidassa nyt ministerin omien puheenvuorojen (Puhemies koputtaa) kanssa.

14.42 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy myöntää ihan täältä hallituksenkin puolelta, että ei mikään kovin helppo syksy ole ollut — uskon, ettei ministerilläkään. Myös minä kovasti toivotan voimia sinne ministerillekin näihin tehtäviin.

Mutta hyviäkin asioita on. Esimerkiksi tämä osaamisen ja koulutuksen kärkihanke, 300 miljoonaa euroa, käsittää muun muassa uusien oppimisympäristöjen kehittämisen ja digitaalisen materiaalin lisäämisen peruskouluihin. Tästä on Suomessa erittäin hyvänä esimerkkinä Savonlinnan harjoittelukoulu, jossa jo seitsemän vuotta sitten otettiin iPadit käyttöön. Siellä oppilaat ovat siirtyneet passiivisesta kuluttajasta aktiivisiksi tuottajiksi, ja siellä mediakriittisyys on myös erittäin tärkeä arvo ja osa koko koulutyötä. Tällaisia hyviä malleja Suomessa on paljon, (Puhemies koputtaa) ja nämä pitää vain ottaa koko Suomeen käyttöön, niin kuin tämä on Savonlinnasta jo levinnyt.

14.43 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä pääluokassa nyt pitää, arvoisat hallituspuolueet, nostaa kissa pöydälle. Nyt on nostettava se kissa pöydälle (Eero Lehti: Ei kun seinälle!) ja tunnustettava, että nämä koulutussäästöt ovat yksi pahimpia asioita, mitä hallitus tässä omassa esityksessään tekee. En ole kuullut yhdenkään ekonomistin, en yhdenkään taloudellisen tutkimuslaitoksen — puhumattakaan opetusalan ammattilaisista tai perheistä — puolelta, että kukaan ymmärtäisi sitä, miksi koulutuksen laatua ollaan näin rankasti heikentämässä.

Ja edustaja Gustafssonin tavoin minä toivon ja jopa edellytän... Kun hallituksella on ollut näitä katumisviikkoja, jolloin on peruutettu huonoja, hölmöjä esityksiä, niin nämä koulutusleikkaukset ovat nyt sellaiset, missä hallituspuolueiden täytyy kerta kaikkiaan ottaa takapakkia. Kokoomus, te lupasitte ennen vaaleja — ministeri vielä vaalien jälkeenkin — (Puhemies koputtaa) että koulutuksesta ei leikata. Nyt nämä puheet täytyy lunastaa, (Puhemies koputtaa) arvoisat hallituspuolueet.

14.44 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin totta ja vakava asia se, että nämä OKM:n alalla tehdyt leikkaukset ovat erittäin kipeitä. Siksi me

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

valtiovarainvaliokunnassa teimme lausuman, joka edellyttää, että näiden säästöjen vaikutuksia on tiukkaan seurattava. Siksi kokoomuksen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa todettiin, että jos jossakin on liikkumavaraa, niin silloin tässä koulutuksen osalta hallituksen on todellakin katsottava, ettemme syö sitä koulutuksen laatua ja tutkimuksen laatua, vaan rakenteellisia uudistuksia on todellakin vietävä eteenpäin.

Pidän merkittävänä sitä, että me valtiovarainvaliokunnassa ikään kuin pelastimme perusopetuksen ryhmäkokorahat. Me yhdistimme kaksi momenttia ja totesimme, että näitä rahoja voi myös käyttää opettajankoulutukseen, ja lisäsimme tähän perusopetuksen laadun kehittämiseen 2 miljoonaa euroa. Kerhoihin tuli 2 miljoonaa euroa niin, että olisi mahdollista, että jokaisella lapsella olisi harrastus läpi peruskoulun, ja myös työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön tuli lisää määrärahoja. Olennaista on se, että jokainen lapsi saa hyvän perusopetuksen ja (Puhemies koputtaa) perusopetuksen laatua jatkuvasti kehitetään.

14.45 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri kuten edustaja Sarkomaa sanoi, näin lisäsimme tiede- ja sivistysjaostossa perusopetuksen määrärahoja, myöskin nuorisotakuuseen liittyviä määrärahoja. Todellakin, säästöt koskevat kaikkia suuria pääluokkia, ja minä itekin hyväksyn sen, koska emme voi nuorten ja lasten piikkiin enää Suomessa näin valtavia velkamääriä tehdä.

Mutta on totta, että me olemme joutuneet jaostossa ja valiokunnassa kipuilemaan näiden säästöjen kanssa. Sen takia on tärkeätä, että todella, kun tässä ovat myöskin nämä kärkihankkeet, jotka eivät säästöjä korvaa mutta ovat sinällään tärkeitä, tällä tavalla seurataan säästöjä nyt erittäin tarkasti. Voitteko te, ministeri, ikään kuin manuaalisella ohjauksella nyt katsoa näitä säästöjä, esimerkiksi kohdistumista toisen asteen opetukseen suhteessa näihin uudistuksiin, jotka sinällään ovat tarpeellisia, että tässä minimoitaisiin nämä haitalliset vaikutukset, toisaalta hyödynnettäisiin hyvät vaikutukset? (Puhemies koputtaa) Me voimme saada eurosta enemmän, se meidän pitää tehdä.

14.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on viime aikoina viestittänyt, että jos jostain löytyy pelivaraa, se pitää käyttää koulutukseen. (Eduskunnasta: Löytyi jo!) Tämä hallitus on alkukautensa aikana perunut... Mikään hallitus aikaisemmin ei ole perunut niin montaa päätöstä kuin tämä hallitus. (Hälinää) Veropakolaisten armahduslaki, eläkeläisten asumistuki, ylityö- ja sunnuntaikorvaus, junaliikenteen leikkauksissa on peräännytty, hallintarekisteri viimeksi. Näin lyhyessä aikataulussa lista on todella, todella pitkä.

Arvoisa puhemies! Lista, jonka hallitus on alkukautena perunut puolessa vuodessa, on todella niin pitkä, ettei kaikkea ehdi käydä läpi. Mutta on yksi sektori, jossa hallitus ei ole perunut yhtään päätöstä, ja se on nimenomaan tämä sivistys ja koulutus. Te olette pitäneet jääräpäisesti kiinni pienten lasten ryhmäkokojen kasvattamisesta, koulujen ryhmäkokojen kasvattamisesta. Arvoisa opetusministeri, mitä se kertoo tämän hallituksen arvoista?

14.47 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ei tämä hallitus ainakaan ole vielä täällä salissa omia esityksiään vastaan äänestänyt, niin kuin edellinen hallitus toimi, (Olavi Ala-Nissilä: Tekikö näin?) niin että siinä mielessä eteenpäin on menty. Aika paljon on myös tehty päätöksiä lyhyessä ajassa, ja sen takia valiokunta on vaatinut, että niitä seurataan, ja näin myös jaosto totesi.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Edustaja Myllykoskelle ehkä haluaisin sanoa siitä, että onneksi meillä kuitenkin vielä on lähtökohdista riippumaton koulutus, ja siinä peruskoulu on yksi aivan keskeisimpiä helmiä, ja sitä pitää meidän vaalia myöskin tulevaisuudessa. Hallituksista riippumatta on kuitenkin olemassa sellaisia piirteitä, että tuo periaate on monelta kohdalta tulevaisuudessa vaarassa, ja se on yksi lisäperustelu sille, että näitä asioita meidän on, ilman muuta, yhdessä pohdittava ja katsottava myös vähän kauemmaksi.

Erityisen tyytyväinen, puhemies, olin siihen, että tuo asia, joka oli täällä lähetekeskustelussa keskeisemmin esillä, eli nuorisotakuuraha, (Puhemies koputtaa) myöskin nyt näkyy etsivän nuorisotyön rahoituksen lisäämisen muodossa.

14.48 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä koulutusleikkaukset ovat tosi valitettavia, ja ei näitä kukaan halua tehdä, yksikään hallitus, (Krista Kiuru: Ei ole pakko tehdä!) mutta on syytä muistuttaa sosialidemokraatteja siitä, että viime hallituskaudella teidän ministereidenne toimesta, ministeri Gustafssonin ja Kiurun aikana, koulutuksesta leikattiin 1,5 miljardia euroa, 1 500 miljoonaa euroa leikattiin, (Eduskunnasta: Ja se tuplattiin!) joten se vaikea taloustilanne oli myös silloin. Ja nytten me joudumme, ikävä kyllä, jatkamaan tätä samaa linjaa, koska taloustilanne on mennyt huonompaan suuntaan edellisen hallituskauden toimenpiteiden johdosta.

Mutta se, mikä tässä on hyvää, on se, että tämä hallitus kuitenkin nyt ottaa huomioon kolmannen sektorin toiminnan ja järjestöt. Sinne laitetaan nytten hyvin paljon rahaa, jotta voidaan tavoittaa hädässä olevia henkilöitä. Tämä työpajojen ja etsivän nuorisotyön 4 miljoonan euron lisäys ja kerhotoiminnan 2 miljoonan lisäys on erinomainen toimenpide, puhumattakaan siitä, että yhteisöt ja järjestöt saavat 1,1 miljoonaa euroa rahaa. Siinä mielessä kyllä hallitus näkee tämän hädän, mikä kentällä on, (Puhemies koputtaa) ja me haluamme sinne panostaa määrärahoja myös jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, jaoston puheenjohtaja Kiuru.

14.49 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on hyvä, että käydään koulutuspolitiikasta keskustelua, koska kun me menetimme noin 10 000 työpaikkaa Nokian rakennemuutoksen tuloksena, niin kyllä ministeriautot suhasivat ja miettivät, mistä nämä työpaikat luodaan uudelleen, mutta nyt kun me olemme menettämässä tuhansia työpaikkoja, joidenkin arvioiden mukaan yli 10 000 työpaikkaa koulutuksen parissa näiden säästöjen vaikutuksesta, niin yhtään ministeriautoa, ei opetusministerin mutta ei myöskään työministerin autoa, ole missään käynyt pahoittelemassa näitä säästöjä. Siitä minä olen todella pahoillani, ja sen takia tämän valiokunnan mietintöön sisältyy myös useita vastalauseita sivistyksen ja tieteen alalle. Sen takia minusta on oikein todeta, että jos viime kaudella säästettiin noin 13 miljoonaa Helsingin yliopistolta, tämä hallituspohja säästää 100 miljoonaa. Siksi mittaluokka on aivan toinen. Ja nyt on tärkeätä kysyä opetusministeriltä: miksi tehtiin lisäsäästöjä niiden säästöjen päälle, joita kaksi muuta hallituspuoluetta kovasti kritisoi? Ja niin kuin itsekin olette todenneet, koulutuksesta ei olisi pitänyt enää leikata. Miksi näitä säästöjä tehdään? (Puhemies koputtaa) Kun me emme näitä tekisi, niin miksi te sitten teette?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

14.51 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosien saatossa olen varmaan palkannut useita satoja akateemisen loppututkimuksen suorittaneita, ja joka vuosi keski-ikä on vain noussut. Vastavalmistuneiden keski-ikä on Suomessa 3—4 vuotta korkeampi kuin Euroopassa. Läpi yliopiston tai korkeakoulumaailman pääsee yllättävän moni, kun vain jaksaa istua. Yliopisto saa siitä palkkion, mutta välillä tuntuu, että yliopistoa voisi palkita vain niistä, jotka suorittavat opinnot "säädettyssä ajassa". (Touko Aalto: Niinhän se menee!)

14.51 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lehdelle tiedoksi: näin se juuri on. On hyvä päivittää tiedot.

Tässä salissa on monta kertaa todettu, että koulutusleikkaukset ovat ikävä asia, välttämätön asia ja pakkoasia. Tässä salissa on pari päivää sitten todistettu, että esimerkiksi nämä kilometrikorvaukset eivät ole syksyn suurin valhe eivätkä humpuukia, vaan niillä voitaisiin saada 140 miljoonan euron säästöt plus se 58 miljoonaa, minkä meidän vaihtoehto lisää. Tämä on nimenomaan laskettu eduskunnan tietopalveluiden kautta. Oletteko valmis ottamaan sen ansiottoman verohyödyn, laittamaan ne koulutukseen ja perumaan näitä koulutussäästöjä? Teille on tarjottu vaihtoehto. Otatteko te mieluummin ansiottomasta verohyödyistä ja korvaatte koulutussäästöjä? Toivoisin kerrankin vastauksen tähän asiaan.

Toinen asia, mitä olen sivistys- ja tiedejaostossa ja valiokunnassa ihmetellyt: nämä nuorisotakuurahat. Mikä on päivän numero, kun on ollut VM:n numero, TEMin numeroita, (Puhemies koputtaa) budjettikirjan numeroita? Paljonko sinne ladataan rahaa?

14.52 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt täytyy sanoa oppositiolle, erityisesti vihreille, että kovin ovat riittoisat nuo teidän kilometrirahat. Te tarjoatte tuota samaa sanaa, samaa lausetta perumaan ja korvaamaan kaikkia säästöjä, joita hallitus tekee. (Touko Aalto: Ei ole totta!) Kun olen kovin tarkkaan teidän vaihtoehtobudjettinne katsonut erityisesti koulutuksen osalta, niin se on hyvin epäselvä ja kestävä. Jos te oikeasti olisitte koulutuksen puolella niin vakavasti kuin täällä puhutte, niin toivon, että teillä olisi ollut aito vaihtoehto. Me olisimme sitä katsoneet, jos se olisi kylläkin löytynyt.

Totta on, että hallitus on tiettyjä päätöksiä perunut, mutta enemmän on saatu asioita eteenpäin. Ehkä tämä on ollut hieman ikään kuin letkajenkkaa, että yksi eteen, yksi taakse, mutta kolme on menty eteenpäin. Ja tärkeää on, että toimia tehdään. Todella vastuutonta olisi se, jos emme sopeuttaisi talouttamme. Se osuisi kaikkein eniten tuleville sukupolville, nykyisille päiväkodissa ja peruskoulussa oleville. (Puhemies koputtaa) Eli vastuullista on se, että myöskin säästöjä tehdään.

14.54 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kyllä aika varma, että edustaja Sarkomaa ja ne sivistysporvarit, joita tässä salissa vielä on jäljellä, puhuivat toisella tavalla, jos he eivät joutuisi puolustamaan hallituksen politiikkaa koulutuspolitiikan osalta, joka on yksinkertaisesti huono, mutta te sitä yritätte puolustaa.

Haluan sanoa, että vihreiden vaihtoehdossa ajatus on se, että koulutuksessa tehdään uudistuksia: me uudistamme peruskouluja, me uudistamme toista astetta ja korkeakouluja, mutta ne rakenteiden muuttamisesta tulevat säästöt menisivät koulutuksen laadun paranta-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

miseen, tutkimuksen parantamiseen, ryhmäkokojen pitämiseen pieninä, että varmistettaisiin, että koulutuksen taso nousisi ja (Puhemies koputtaa) että koulupudokkuus vähenisi.

Ja teidän vaihtoehdossanne te olette ensiksi päättäneet hallitusneuvotteluissa todella hurjat ja kovat leikkaussummat ihan pelkästään budjettikirja edellä, katsoneet lukuja ja todenneet, että olisi kivaa leikata näin, meillä on tällainen ylätavoite, ja leikataan nyt koulutuksesta, kun muualta ei keksitty. (Välihuutoja — Sari Sarkomaa: Ei ole kiva leikata!) Se on huonoa politiikkaa, se säästää lapsilta, ja se leikkaa tulevaisuudesta. Ikinä ei ole Suomi noussut sillä, että tutkimuksesta, tuotekehityksestä ja korkeakouluista leikataan yhden vuoden aikana 88 miljoonaa euroa. (Puhemies koputtaa) Saisitte hävetä.

14.55 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanille muistuttaisin, että viime hallituskaudella te suunnittelitte päivähoito-oikeuden rajaamista ja ryhmäkokojen kasvattamista mutta luovuitte siitä, koska te olitte kytkeneet sen kotihoidon tuen pakkokiintiöintiin ja se olisi maksanut 100—150 miljoonaa eikä säästänyt niin kuin tavoite oli.

Arvoisa puhemies! Tutkimus eli "puulla ja päällä menestykseen": tutkimusrahoituksen kohdalla toivoisin, että ministeriö ja ministeri helpottaisivat ja selkeyttäisivät näitä hakuprosesseja. Siitä tulee koko ajan valitusta. Sillä päästäisiin parempiin tuloksiin, voitaisiin ne rahat tärkeään tarkoitukseen hyödyntää.

Sitten toinen asia. Valiokunta on ottanut kantaa siihen, että pitäisi päivähoiton maksun kaltaisiin tuloihin sidottuihin maksuihin olla menossa. Mikä on ministeriön ja ministerin kanta tähän? Sillä saataisiin sitä tulopohjaa, ja se olisi vielä kaiken lisäksi oikeudenmukaista.

Sitten viimeisenä, arvoisa puhemies: Meillä on tänä päivänä edelleen se ongelma, että meillä on avoimia työpaikkoja, meillä on yli 400 000 työtöntä, tämä kohtaanto-ongelma. Toivon, että siihen myöskin nyt sitten opetus- ja kulttuuriministeriössä kiinnitetään huomiota. Ja sellaistaikin koulutusta on, jolla voidaan sitten (Puhemies koputtaa) ammattitaitoa päivittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan keskustelun tämänhetkisen luonteen vuoksi puheenvuoron nyt toistamiseen edustaja Niinistölle.

14.56 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella tosiaan harkittiin sitä, voisiko päivähoito-oikeutta rajoittaa, ja vihreiden vaatimuksista siihen tuli se, että selvitetään, onko se ylipäättään taloudellisesti järkevää. Todettiin, että se ei ole edes taloudellisesti kannattavaa, koska se lisää byrokratiaa, ja päädyttiin siihen, että sitä ei tehdä. Tämä hallitus ideologisista syistä halusi tehdä tämän leikkauksen, vaikka se varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden mielestä on haitallista lasten kehitykselle, heikentää pedagogisia valmiuksia juuri niitten lasten kehittämisen osalta, jotka tarvitsevat eniten tukea: maahanmuuttajanuoret, sellaisissa perheissä elävät nuoret, joissa tuki on heikompaa. Ja sitten tämä byrokratia aiheuttaa niitä ongelmia kunnissa, että todelliset säästöt jäävät tulematta. Toivoisin, että hallitus tässäkin asiassa luottaisi tutkittuun tietoon ja jättäisi tekemättä huonoja päätöksiä. Minä olen kyllästynyt siihen mantraan, että on pakko tehdä ikäviä päätöksiä. (Touko Aalto: Ei ole pakko!) No, ei ole pakko tehdä huonoja päätöksiä. Tyhmit päätökset ovat tyhmiä, vaikka olisi vaikeat ajat, ja erityisesti juuri silloin.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

14.57 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Säästöjäkin voidaan tehdä monella tapaa. Palaan tähän, kun vasemmisto nosti esille, että vähävaraisilta otetaan. Esimerkiksi iltapäivätoiminnan osalta todettiin, että siellä pitää olla maksutonta, jotta vähävaraiset pääsevät osallistumaan. Maahanmuuttajien osalta, kun puhutaan varhaiskasvatuksesta, meillä on todettu se myös hallituksen esityksessä, että ne, joilla on sosiaalisia tarpeita — otetaan vaikka maahanmuuttajat, jos löytyy peruste — ovat silloin oikeutettuja pidempään aikaan varhaiskasvatuksessa. Kysymys on se, osataanko säästöt tehdä taiten ja myös oikeudenmukaisesti (Touko Aalto: Ei osata!) samaan aikaan rakentaen myös tulevaisuutta, jota tehdään 300 miljoonalla eurolla kärkihankkeiden kautta, samaan aikaan tulevaisuutta rakentaen ja myöskin taiten tehdä säästöjä.

14.58 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus hehkuttaa kovasti näitä kärkihankkeita, eikä minulla ole mitään niitä vastaan. Mutta hyvätkään kärkihankkeet eivät auta, jos perustoinnoilta viedään resurssit pois. On erittäin suuri ristiriita siinä, että suurimpaan osaan koulutuksen kärkihankkeita ei ole lainkaan rahoitusta ja samaan aikaan perusrahoitusta vähennetään. Kärkihankkeiden nimissä tuntuu siltä, että hallitus naamioi nämä leikkaukset kehittämiseksi ja uudistamiseksi, mutta kyllä jokainen pystyy ymmärtämään, että jos perusrahoitukseen kohdistuvat valtavat säästöt toteutuvat, ne vievät pohjaa pois myös kehittämiseltä. Monet kotimaiset ja kansainväliset asiantuntijat ovat olleet erittäin kriittisiä näitä leikkauksia kohtaan ja todenneet niiden tuhoavan tulevaisuuden kasvua.

Lisäksi, arvoisa puhemies, minusta on kyllä todella huono perustelu, että kun viime kaudella jouduttiin tekemään niitä säästöjä, niin tällä kaudella pitäisi tehdä vielä suurempia säästöjä.

14.59 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Presidentti Kekkonen tapasi joskus siteerata sellaista sanontaa, että "jos jokainen saisi ansionsa mukaan, niin ei kukaan silloin selkäsaunatta selviäisi". Ehkä tärkeämpää kuin nyt kiistellä siitä, kuka on leikannut ja kuinka paljon, on keskittyä siihen, mitä me voisimme tässä koulutuksessa tehdä paremmin. On tietenkin, niin kuin tässä on jo tullut ilmi, meille kaikille koulutusihmisille vaikea tehdä näitä leikkauksia.

Nyt on tarkoitus viedä varsinkin ammatillista koulutusta huimasti eteenpäin ja tehdä historiallinen uudistus toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Olisinkin kysynyt ministeriltä nyt, kun lisätalousarviossa myös lisättiin uudistuksen valmisteluun rahoitusta, missä tilanteessa tämän merkittävän uudistuksen valmistelu on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa ministerille puheenvuoron, 3 minuuttia valitsemaltaan paikalta, ja sen jälkeen katsotaan, mitkä kohdat nousevat tarkemmin esille.

15.00 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Siinä mielessä olemme samassa veneessä, että kaikki eduskuntapuolueet ovat joutuneet viime vuosina olemaan mukana siinä, että koulutukseen kohdistuu säästöjä. Edellisellä hallituskaudella ministerit Gustafsson ja Kiuru tekivät valtavan suuria leikkauksia koulutukseen, ja siinä työssä näitä päätöksiä tekemässä oli edustaja Niinistö mukana, oli edustaja Lindt-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

man mukana, (Vasemmalta: Oli myös kokoomus!) oli kokoomus mukana, olivat kaikki puolueet mukana, elikkä tämä on tällainen yhteinen valitettava huoli meillä nyt.

Viime kauteen ero on kuitenkin siinä, että edellisellä kaudella tehtiin leikkauksia, leikattiin sieltä perusrahoituksesta eli sitä perusrahoitus pohjaa mutta ei pystytty toteuttamaan rakenteellista kehittämistä, rakenteellisia uudistuksia juurikaan. Minä listasin itselleni: Toisen asteen reformi jäi tekemättä, te äänestitte itse omaa esitystänne vastaan täällä eduskunnassa. Koulutusvienti ei edennyt. Nuorisotakuu hyvistä tarkoituspohjista ja erinomaisesta lähtökohdasta huolimatta Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan ei toiminut, täyttänyt tehtäväänsä. Lukion tuntijakouudistus oli lopulta kunnianhimoton ja aika laimea. Pyrimme nyt korjaamaan tätäkin tilannetta käynnistämällä lukion kehittämisen. Ei tullut digimurrosta peruskouluissakaan, eli aika monta asiaa jäi itse asiassa tekemättä. Koulutuskentällä oli pysähtyneisyyden tila viime hallituskaudella.

Se, mitä me nyt teemme, on se, että me aika monella sektorilla ja itse asiassa kaikkialla laitamme Suomen asioita kuntoon. Miksi näitä leikkauksia tehdään? No, siitä syystä, että Suomessa ei talous kasva, ei ole tehty riittävän kunnianhimoisia uudistuksia, velkaannumme, syömme lapsiltamme. Meillä on ihan velvollisuus siihen, että me samaan aikaan, kun laitamme Suomen taloutta tasapainoon, teemme myöskin uudistuksia, joilla rakennetaan tulevaisuuden pohjaa.

Onko tehtäväni opetusministerinä näiden leikkausten keskellä helppo? Voin kertoa: ei ole, mutta siitä huolimatta minä näen aika paljon sellaisia alkuja, jotka kasvaessaan pystyvät uudistamaan meidän koulutustamme uudelle tasolle. Minä uskon, että pidemmällä aikajänteellä tullaan muistamaan se, että me käynnistimme ammatillisen koulutuksen historiallisen reformin. Me teemme kärkihankkeissa, tuomme peruskouluun uutta pedagogiikkaa, uusia oppimisympäristöjä, digitaalista oppimista, tunti liikuntaa päivässä. Me käynnistämme opettajankoulutuksen kehittämisohjelman, me teemme lukion uudistamista kokeilujen kautta, teemme rakenteellista kehittämistä, työnjaon selkeyttämistä, selkeämpien profiilien korkeakoulu-uudistusta, teemme vahvempia osaamiskeskittymiä, rakennamme sitä kautta sellaista tulevaisuuden pohjaa, jota Suomi tässä erittäin vaikeassa tilanteessa tarvitsee. Me voimme keskittyä keskustelemaan yksittäisistä säästöistä, ja tästä salista löytyy jokaiselle tämän hallituksen tekemälle säästöpäätökselle vastustaja kyllä, se on nähty tämän budjettiviikon ja aikaisempien aikana. Mutta se, mistä toivoisin täällä käytävän keskustelua, on se, miten Suomi nousee tästä vaikeasta tilanteesta ja miten uudistamme koulutusta näistä haastavista lähtökohdista tulevaisuuden osaamistarpeita vastaavaksi.

15.03 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä leikkaukset kautta koko tämän koulutuskään aina tuolta varhaiskasvatuksesta yliopistojen opetus- ja tutkimustyöhön syövät edellytyksiä kestävältä talouskasvulta, viennin kehittämiseltä, uusien korkean tuottavuuden työpaikkojen synnyttämiseltä ja elinkaarirakenteen muutokselta. SDP on esittänyt selkeän oman vaihtoehdon vaihtoehtobudjetissaan. Siellä on talouskasvuun, investointiin liittyviä esityksiä. Siellä on näitten perusteettomien leikkausten koulutuksen puoleltakin peruutukset ja siellä on esitetty, millä tavalla velkaa voidaan ottaa vähemmän ja veroastetta korottamatta. Mutta sen lisäksi tämä hallitus tekee todella vakavia virheitä jakaessaan suomalaista yhteiskuntaa, eriarvoistamalla suomalaista yhteiskuntaa jo tuolta nuorista lapsista lähtien. Opetusalan ammattiliitto toteaa, että eniten kärsivät ne, joilla on oppimisvaikeuksia ja heikko kielitaito. Yksittäinen lapsi tai nuori saa osaavan opet-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tajan tukea jatkossakin entistä vähemmän. Myös opetustuntien ja opiskelijapaikkojen (Puhemies koputtaa) määrät vähenevät.

Arvoisa ministeri, (Puhemies koputtaa) te olette eriarvoistamassa Suomea näillä teoillanne.

15.04 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä puutun tässä tuohon aikaisempaan puheenvuoroon. Täällä puhuttiin siitä, jos muistan oikein, että perustuslakivaliokunta on näistä kaikista koulutus- ja varhaiskasvatusleikkauksista todennut, että nyt ei voi enää leikata heikentämällä laatua.

Olen itse perustuslakivaliokunnan jäsen ja haluaisin muistuttaa, että siellä oli useampi lakiesitys koskien yliopistolakeja ja sitten siellä oli varhaiskasvatuksesta. Niistä tehtiin erilaisia pohdintoja, eikä se ihan näin suoraviivaista ollut. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen osalta tilannehan on se, että se on vapaavalintaista kunnalle, ja toisaalta perustuslakivaliokunta totesi, että ensisijainen vastuu hoidosta on vanhemmilla ja yhteiskunta tässä auttaa. Pidimme tärkeänä, että kaikilla lapsilla säilyy tämä 20 tuntia varhaiskasvatusta. Yliopiston rahoituksessa oli taas kysymys yliopiston itsemääräämisoikeudesta ja sen rajoista. Tässä on monta erilaista lausuntoa. Se ei ole ihan kovin (Puhemies koputtaa) suoraviivaista.

15.05 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikassa ainoa laadun tae ei ole rahan lisäys. Me kuulumme tästä asiasta muun muassa tulevaisuusvaliokunnan asiantuntijoita. Me tarvitsemme kipeästi tähän aikaan päivitetyn uuden innovaatiostrategian, jossa pitää tarkastella innovaatioketjun osasia ihan uudella tavalla, löytää uusia työtapoja, uusia yhteistyötapoja ja myös päivittää rahoitusinstrumentteja. Tämä on ihan asiantuntijoiden mielipide, ja minä toivon, että tähän innovaatiostrategian päivitykseen lähdetään ja rahasäkkien lisäys sinne ei ole se ainoa mahdollisuus saada parempaa Suomea nostavaa innovaatiostrategiaa. Se on ihan fakta.

15.06 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikella kunnioituksella ministeriä kohtaan minä toivon, että ministeri on täällä vastaamassa kysymyksiin liittyen ensi vuoden talousarvioon, tämän hallituksen politiikkaan ja nyt tehtäviin päätöksiin eikä puhumassa siitä, mitä ministerit Kiuru ja Gustafsson aikaisemmin ovat tehneet.

On varmasti totta, että koulutuksessa löytyy uudistamistarpeita. Täällähän me olemme kehittämässä yhteiskuntaa, kehittämässä myöskin koulutusta, mutta se, mitä tämä hallitus on tekemässä, ei kyllä ole mitään rakenteellista kehittämistä. Jos puhutaan rakenteellisesta uudistuksesta, niin rakenteellinen uudistushan on se, että muutetaan tapoja toimia, muutetaan rakenteita ja sen seurauksena saadaan aikaiseksi säästöjä. Mitä tämä hallitus on tekemässä? Te viette ennen kaikkea toiselta asteelta, mutta myöskin korkeakouluasteelta ensin rahat. Ensin viedään rahat ja varat ja sitten sanotaan, että uudistukaa ja kehittäkää.

15.07 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä koulutukseen kohdistuvia mittavia heikennyksiä ei voi millään objektiivisella tavalla tai perusteilla pitää välttämättöminä, toisin kuin opetusministeri argumentoi. Ne ovat teiltä kyllä aivan puhtaasti poliittisen harkinnan perusteella tehtyjä päätöksiä (Touko Aalto: Vääriä valintoja!) — ja vääriä valintoja. Se on pakko sanoa. Kaikki asiantuntijat tässä maassa ovat pitäneet nimenomaan näitä koulutusleikkauksia hyvin lyhytjänteisinä, harkitsemattomina, ja pidemmän päälle on katsottu, että ne tulevat osoittautumaan myös sääs-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

töiksi, jotka kasvattavat tämän valtakunnan menoja ja heikentävät meidän edellytyksiämme löytää tulevaisuudessa kasvua Suomelle ja keinoja kaventaa esimerkiksi hyvinvointieroja ja taata kansalaisten tasa-arvo. (Puhemies koputtaa) Mutta se, mistä hallitusta on paljon myöskin kritisoitu, on se, että hallitus monella tavalla osoittaa, ettei se arvosta tutkimusta. Dosentista on tullut lyhyessä ajassa kirosana. (Puhemies koputtaa) Mitä ministeri voisi tehdä omalla sektorillaan, jotta hallituksen (Puhemies koputtaa) ministerit ymmärtäisivät arvostaa koulutusta?

15.09 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! On myönnettävä, että koulutukseen tehtävät leikkaukset ovat vaikeita erityisesti, kun puhutaan nuorista ja pienistä lapsista. Nyt kun varhaiskasvatukseen on tehty kaksi merkittävää muutosta, toivoisinkin, että kiinnitettäisiin huomiota myös nyt siihen laadun kehittämiseen koulutuksen puolella, ja onkin tehty avaus siitä, että opiskelijamääriä kasvatetaan 120 opiskelijalla. Mutta kysyisinkin ministeriltä: ollaanko myös tällä puolella, vaikka siihen ei varsinaista kärkihanketta ole, tekemässä myös varhaiskasvatuksen opetuksen koulutuksen uudistusta? Mielestäni se olisi erittäin tarpeen. Samalla myös kiinnittäisin huomiota yliopistoihin. Me puhumme paljon täällä tutkimuksesta, mutta siellä samaten mielestäni on erittäin tärkeää se, että yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa on laadukasta opetusta. Ja vaikka yliopistoilla on oma autonomiansa, niin toivoisin sinne myös ajatuksia siitä, millä tavalla kehittäisimme opetusta myös yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

15.09 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vesi valuu hanhen selästä, ei voi muuta sanoa. Tässä kysyttiin opposition apua näitten haasteiden kohtamisessa, mutta samalla on kyllä sanottava, että tässä tapauksessa hallitus on itse luonut tämän haasteen priorisoimalla toisin. (Eduskunnasta: Arvovalinta!) RKP esitti omassa vaihtoehtobudjetissaan — se on nyt toistettu tässä jo muutaman kerran sinänsä — että samalla loppusummalla voi priorisoida toisin, voi taata nykyisen riittävän budjetoinnin ja rahoituksen opetukselle. Se, että tämä naamioidaan kehittämishankkeeksi, on kohtalaisen epärehellistä.

15.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, nyt kun valtiovarainvaliokunta myönsi 9 miljoonaa lisämäärärahaa opetusalan kehittämiseen muun muassa ja moneen muuhun tehtävään, niin olisin halunnut tiedustella sitä, että nyt kun esimerkiksi tämä opetuksen laadun 2 miljoonan määräraha otetaan käyttöön, niin katsotaanko sitä luovasti myös siten, että se ei nyt mene pelkästään edustaja Sarkomaan mainitsemaan pelastettiin ryhmäkokko -rahastoon. Tällähän nyt ei ryhmäkokkoja koko maan laajuisesti pystytä parantamaan, (Välihuutoja vasemmalta) vaan nimenomaan näitä laatukriteereitä parannettaisiin arvioinnin osalta ja uutta pedagogiikkaa kehittämällä ja esimerkiksi korkeakoulujen yhteistyötä vahvistamalla.

Eliikkä olisin halunnut kysyä, millä tavalla tätä rahaa pystytään mahdollisimman tehokkaasti käyttämään, koska meillä on tahtotila siinä, että raha menisi tehokkaasti perille, kuten myös esimerkiksi työpaja- ja etsivän työn rahoista, joita on 4 miljoonaa euroa, kolmas sektori pääsee osalliseksi.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

15.11 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen haukkunut niin moneen kertaan täällä hallituksen leikkaukset opetukseen ja tutkimukseen ja koulutukseen, että nyt haluan pikkasen kehua hallituspuolueita. Se koskee liikuntaa.

Mietinnössä on selkeästi todettu, että liikkumattomuus on aikamoinen kansantaloudellinen ja kansanterveydellinen ongelma. Se aiheuttaa noin 2 miljardin menetykset vuosittain, ja suoraan sanoen olen iloinen siitä, että kun Eduskunnan urheilukerho viettäessään 70-vuotisjuhlavuottaan teki tällaisen liikuntamaaotteluhaasteen elikkä haastoi Ruotsin liikuntamaaotteluun, jolla on tarkoitus nimenomaan lisätä liikuntaa, matalan kynnyksen liikuntaa, ja saada aikaan liikettä Suomessa ja molemmissa maissa, niin tähän valiokunnan hallitusryhmien edustajat suhtautuivat myönteisesti ja pienen symbolisen lisärahoituksen laittoivat.

Toivon, että ministeri ottaa kopin myöskin tästä ja huolehtii, että tähän haasteeseen tartutaan myöskin ministeriössä ja tämä kampanja toteutetaan ja saadaan suomalaiset liikkumaan ja oppimaan liikuntaharrastusta yhä enemmän.

15.12 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme taloudellinen tilanne on vaikea, ja sen takia siitä kohdistuu osa myös koulutukseen. Edellisen hallituksen päätöksistä osa kohdistuu myös tälle vuodelle ja seuraaville vuosille, jolloin nyt tehtävät säästöt ovat entistä vaikeampia.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että tällä hetkellä meillä kuitenkin on varaa koulutuksen sisällön uudistukseen. Oman kokemukseni mukaan ammattikorkeakoulujen ja korkeakoulujen yhteistyö puhumattakaan toisen asteen koulutuksesta työelämän kanssa ei ole paras mahdollinen. Elikkä nyt on hyvä aika katsoa sitten tulevaisuuteen, miten kehitämme koulutuksen sisältöjä ja liitämme ne yhteen sitten työelämän vaatimusten kanssa.

Erityisesti haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että hallitus lähtisi etsimään uusia keinoja toisen asteen koulutuksen rahoituksen siirtämiseen ja liittämiseen koulutusuudistuksen kanssa yhteen sovittaen, koska tälläkin hetkellä Päijät-Hämeessä esimerkiksi 15 koulutuspisteestä on siirrytty jo 5 koulutuspisteeseen, (Puhemies koputtaa) jotta saataisiin 15 prosentin säästö aikaiseksi, ja nyt täytyisi säästää lisää 15 prosenttia.

15.14 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että tunnelma on täällä vähän kuin vanhempainillassa: isät ja äidit ja opettajat käyvät kuumana, eivätkä ihan syyttä. Koulutuksesta leikkaaminen täyttää jo historialliset mittakaavat, ja varsinkin, kun vaaleja ennen ja vielä vappupuheissa toista luvattiin, on ihan ymmärrettävää, että pettymys on suuri. Koulutuksesta leikkaaminen on ennen kaikkea leikkaamista meidän tulevaisuudesta, meidän lapsilta, sivistyksestä, osaamisesta ja niin edelleen.

Kysyn kuitenkin ministeriltä nyt homekouluista: Viime hallituksen aikana ja myös SDP:n omassa vaihtoehdossa homekorjauksiin on esitetty rahaa. Miten tämän hallituksen homeremontit? Lapset, opettajat, koulun henkilökunta ansaitsevat varmasti puhtaat, terveelliset oppimisympäristöt. Onko hallituksella tähän rahapussia?

15.15 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mainittiin vanhempainilta. Minun vanhempainilloissani — itse olen niitä pitänyt todella monta — me emme keskittyneet marisemaan, me keskityimme siihen, miten me voimme tehdä asiat niillä resursseilla, mitä meillä on, parhaalla mahdollisella tavalla. Esimerkiksi tämä päivähoiton rajaaminen — mistä on puhuttu todella paljon — siten, että päivähoitoa rajataan

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

lapselta, jolla on jo hoitaja kotona, on minusta hyvä päätös. Kellä voi olla mitään sitä vastaan, että hoitoa saa tarpeen mukaan? Toinen hyvä päätös on, että EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta peritään maksu. Ei suomalainen veronmaksaja voi aina olla maksajana. Lisäksi taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta parannetaan ja nuorisotakuusta kehitetään malli, jossa vastuu tukea tarvitsevasta nuoresta on yhdellä taholla. Tästä olisi mukava kuulla ministeriltä vielä lisää.

15.16 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pelkkää hurskastelua väittää, että pienet kärkihankepanostukset korvaisivat massiiviset leikkaukset, joita teette läpi koko osaamis- ja koulutussektorin. Hallituspuolueet toteavat nyt täällä, että vaikutuksia pitää seurata, mutta mitä se auttaa? Tulette siis lähivuosina seuraamaan, kuinka osaamisemme rapistuu. Olisikohan kannattanut tehdä ne vaikutusarviot etukäteen? Tässä auttaa nyt vain pelkkä lisäraha, siitä on ihan turha kiemurrella.

Meidän koulutusjärjestelmämme on todella suurien haasteiden edessä. Yhä kasvava osa lapsista ja nuorista on eriasteisen tuen tarpeessa. Keskittymisongelmia on yhä useammilla. Meillä opettajien osaaminen on hyvin korkeatasoista, mutta se osaaminen ei kuitenkaan yksin riitä, jos ryhmän koko on todella suuri. Erot toisaalta lasten ja toisaalta eri alueiden koulujen välillä ovat kasvamassa. Siitä huolimatta pienennätte nyt koulutuksen tasa-arvon määrärahaa. Se on todella suuri riski koulutuksen tasa-arvon toteutumiselle. Miten turvaatte sen jatkossa?

15.17 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei varmaankaan tarvitse enää korostaa, miten ikäviä ja vaikeita nämä leikkaukset ovat. Sivistysvaliokunnassakin, kun syksyn mittaan olemme näitä budjettilakeja käsitelleet, on ollut tunnelma välillä tällä tavalla apea kuin täälläkin. Mutta nämä nyt täytyy tehdä, ja keskeistä on, niin kuin ministerikin sanoi, että uudistukset, leikkaukset, säästöt toteutetaan niin, että se ydintoiminta kärsisi mahdollisimman vähän, ja sen takia nämä rakenteelliset uudistukset ja niissä onnistuminen on keskeistä.

Mutta edustaja Eloranta — joka tästä juuri lähti — muiden muassa mainitsi, että nämä kärkihankkeet eivät korvaa näitä määrärahaileikkauksia. Ei ole tarkoituskaan, ne eivät sitä tee, sillä nämä kärkihankkeet on tarkoitettu tukemaan uudistuksia, jotka ovat tarpeellisia ja kehittävät tätä meidän koulutussektoria. Ne kohdistuvat sellaisille alueille, joilla tämä lisäraha tulee tarpeeseen, jotta saadaan luotua jotain uutta osaamista. Panostetaan opettajien koulutukseen, (Puhemies koputtaa) se on meille tärkeää, ja lasten ja nuorten liikuntaan.

15.18 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri totesi tässä äsken, että on vastuutonta pelkästään leikata eikä uudistaa rakenteita. Olen täsmälleen samaa mieltä. Haluan nyt vain todeta sen, että edellisellä kaudella löytyi kyllä hallituspuolueita, jotka olivat sekä leikkaamassa mutta myös uudistamassa rakenteita viimeiseen istuntoon asti, ja RKP oli yksi niistä, joten kaikki puolueet eivät livenneet siitä vastuusta.

Puhemies! Minun mielestäni ongelma on siinä tällä hetkellä, että kun puhutaan näistä kärkihankkeista ja pitää uudistaa, ei pystytä uudistamaan niin paljon, että tämä uudistaminen ja rakenteelliset uudistukset mitenkään (Puhemies koputtaa) kompensoisivat näitä leikkauksia. Tämä on se ongelma. Ja sitten (Puhemies koputtaa) ammatillinen koulutus: Vuonna 2017 leikkaukset astuvat voimaan — vasta seuraavana vuonna...

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt menee vähän liian pitkäksi. Ja nyt on edustaja Kataisella puheenvuoro.

...annetaan lainsäädäntö.

15.19 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus tunnetusti joutuu kovan karsinnan kohteeksi myös, ja siellä erityisesti niin kutsuttujen kalliiden alojen leikkaukset kiinnostavat ja huolestuttavat. Erityisesti luonnonvara-alan koulutus kuulu tähän ryhmään muun muassa laitteitten ja rakennusten takia. Tämä koulutushan on tärkeää nimenomaan siksi, että meillä kuitenkin biotalous on jonkunlainen kärkihanke. Tätä koulutusta myöskin tarjotaan niillä alueilla, joissa nuorilla on muuten vähäisemmät mahdollisuudet esimerkiksi työllistyä sillä alueella. Miten, ministeri, näet luonnonvara-alan koulutuksen? Ja toisena kysyisin nuorten oppisopimuskoulutuksen kehittämisestä. Minkälaista keskustelua ministeriössä käydään siitä?

15.20 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aina huonoa poliittista retoriikkaa kaivella menneitä, mutta tosiaan viime hallituskauden jälkeen todettiin, että esimerkiksi ikäluokkien pienenemisen takia tehdyissä säästöissä oli jo saavutettu päätepiteet, enää ei voi leikata, laatu alkaa kärsiä, ja siksi me vihreät lähdimme vaaleihin sillä lupauksella, että koulutuksesta ei enää leikata, (Touko Aalto: Entäs kokoomus?) ja kokoomus tuli tähän mukaan. Itse, ministeri siellä aitiossa, vielä vappupuheessanne sanoitte, että kokoomuksen arvovalinta on se, että koulutuksesta ei leikata, ja nyt teidän arvovalintanne on joku ihan toinen. Ja jos mietitään näitä uudistuksia, mitä te markkinoitte, niin tässähän itse asiassa ollaan leikkaamassa pois niitä hyviä asioita, mihin panostettiin aikaisemmin, elioppimiseröjen kaventamisraha, luokkakokojen pitäminen pienenä, se, että erityisen tuen tarpeessa olevat nuoret saisivat tukea. Te leikkaatte näitä rahoja pois, ja koulupudokkuus lisääntyy näitten etsivän nuorisotyön ja nuorisotakuun heikennyksen takia. Elikkä juuri ne, jotka eniten tarvitsevat tukea, saavat vähemmän. Mikä uudistus se sellainen on? Ja samaan aikaan yliopistoissa kritisoidaan, että yliopistojen autonomiaa rajoitetaan sillä, että valtioneuvoston valtaa lisätään niistä vähenevistäkin tutkimusrahoista. (Puhemies koputtaa) Se ei kuulosta siltä, että kuunnellaan asiantuntijoita.

15.21 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, te vaaditte täällä uudistuksia ja rakenteellisia muutoksia, mutta olette viime viikolla hyväksynyt, että ammatillisia koulutuspaikkoja voidaan vähentää jopa 17 000. Varsinaiset rakenteelliset uudistukset, joista puhutte, tullaan tekemään vasta vuonna 2018. Mikä on teidän toimintalogiikkanne tässä asiassa, voisitteko kertoa meille? Käytännössä tämä tarkoittaa nyt sitä, että osa 15–16-vuotiaista nuorista joutuu muuttamaan pois kotoa toiselle paikkakunnalle, jos he aikovat saada itselleen toisen asteen tutkinnon. Tämä ei ole kaikille mahdollista, kuten me tiedämme. Samanaikaisesti te olette käytännössä lopettaneet nuorisotakuun, leikanneet työpajatoiminnasta, etsivästä nuorisotyöstä, ja me tiedämme tälläkin hetkellä, että etsivän nuorisotyön parissa olevista nuorista 85 prosenttia ei omaa toisen asteen tutkintoa (Puhemies koputtaa) lainkaan. Arvoisa ministeri, kerrotteko meille, mikä on tämän teidän toisen asteen reformin tavoitteenne, jotta jokainen nuori saa toisen asteen tutkinnon?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Muutama puheenvuoro vielä, ja sitten ministeri vastailee.

15.22 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen kanta on se, että heti, kun talous antaa tilaa, tutkimukseen ja koulutukseen tulee lähteä panostamaan uudestaan. Se on ihan selvä valinta meidän puolueessamme. Edustaja Adlercreutz, haluatteko te mieluummin, että käytetään juustohöylää vai kehittämistä? Hallitus on valinnut kehittämisen ja uudistamisen linjan ja taiten tekevän linjan niin, että mahdollisimman vähän vahingoitetaan sitä perustaa eli koulutusta ja rakennetaan samaan aikaan sitä tulevaisuutta, jota meidän tulee erittäin intensiivisesti tehdä. Meillä on maailma nimittäin niin suuressa mullistuksessa, että meillä ei ole itse asiassa mitään vaihtoehtoja.

Vasemmalle siivelle: Te väitätte, että me eriarvoistamme. Meidän tavoitteemme on se, että jokaisella suomalaisella lapsella on maksuton koulutus peruskoulusta korkea-asteelle myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajat Haatainen ja Andersson, ja sitten valiokunnan puheenjohtaja.

15.23 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy todeta, että tässä on kyllä marssijärjestys väärinpäin. Edustaja Lauslahti totesi täällä, että investoidaan koulutukseen ja tutkimukseen sitten, kun on paremmat ajat. 90-luvun laman aikana tehtiin rohkea ja kauaskantoinen päätös. Silloin päätettiin satsata nimenomaan tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan ja koulutukseen. Ja mitä sen seurauksena tuli? Saatiin kasvua, työllisyyttä, työpaikkoja, ja sitä hedelmää me olemme näihin päiviin saakka saaneet nauttia. Nyt ollaan leikkaamassa todella rajusti yliopisto-, korkeakoulu- ja tutkimusmaailmasta. Keskustelin Helsingin yliopiston ihmisten kanssa. He ovat kauhuissaan. Siellä on 100 miljoonan euron leikkaukset, perusrahoituksesta lähtee viidesosa, ja yt:t ovat käynnissä. On tosi suuri huoli siitä, että meidän osaajamme häipyvät ja tulee lamaanuksen tila ja yliopistot päätyvät riitelemään siitä, miten tässä (Puhemies koputtaa) näiden... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.25 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Kiljunen täällä puhui juuri oikeasta asiasta eli siitä, miksi nämä nyt tehtävät päätökset eivät ole mitään rakenteellista uudistamista. Ensinnäkin marssijärjestys on väärä. Leikkaukset tulevat ennen sitä lainsäädäntöä, jonka tarkoitus on ohjata tätä uudistamista. Te olette ensin viemässä näitä rahoja pois. Toinen ongelma on se, että tämä mittaluokka on liian massiivinen, eli vähennetään, leikataan liikaa rahoitusta. Ei se mahdollista mitään kehittämistä. Se tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että henkilöstöä on pakko vähentää.

Sitten tässä edustaja Lauslahti kysyi, olisiko juustohöylä sitten parempi. Mutta, edustaja Lauslahti, mikä tämä teidän vaihtoehtonne juustohöylälle sitten on? Onko se esimerkiksi apteekkimaksun kompensaaation poistaminen? Onko se rakenteellista uudistamista, että viedään yhdeltä korkeakoululta kertaheitolla 30 miljoonaa perusrahoituksesta?

15.26 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Kiljunen esitti kritiikkiä siitä, että etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan lisäykset ovat valiokunnalla liian pieniä. Ne ovat kuitenkin isompia kuin sosialidemokraatit omassa varjobudje-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tissaan esittävät, (Krista Kiuru: Ei pidä paikkaansa!) eli valiokunta meni sen yläpuolelle. — Ei pidä paikkaansa? Minulla on tässä tämä varjobudjetti kädessäni, 3 miljoonaa esititte leikkausta etsivän nuorisotyön paikkaamiseen, ja valiokunta esittää 4 miljoonaa. Kyllä se enemmän on tuo 4 kuin 3. Mutta tämä nyt on pieni yksityiskohta.

Arvoisa puhemies! Tähän isompaan kuvaan. Kyllä minä luulen, että me aika tavalla samassa veneessä olisimme, olisi hallituksessa sitten ketä tahansa, jos ollaan sitä mieltä, että 10 miljardin euron kestävyysvaje pitää umpeen kuroa. Silloin se koskettaa kyllä kaikkea. Tämä hallitus on valinnut eri tien kuin edellinen hallitus, eli nyt ei olla siellä kuntien valtionosuuksilla, sillä perusrahoituksella, vaan siellä ollaan norminväljennyksellä, eli osoitetaan niitä tehtäviä, mistä leikkauksia voi tehdä, erikoisrahoituksia poistetaan. Ne ovat monesti kipeitä päätöksiä, mutta valittu tie on erilainen kuin edellisellä hallituksella.

15.27 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän, että minä saan vastata tähän kysymykseen. Nostan nyt yhden kissan pöydälle, mihin ministeri ei reagoinut, ja minusta tässä edustaja Aalto kysyi yhden merkittävän kysymyksen: mitä mieltä eduskunta on sellaisesta toiminnasta, minkä edessä jaosto on ollut, minkä edustaja Puumala tässä todisti nyt oikeaksi? Totean minäkin, että minä en ole kuuna päivänä, en koskaan ollut mukana sellaisessa työssä, jossa valiokunnan jaostoa on koko syksyn vakuutettu, että koulutuksen isoista pääluokista, nuorisotakuusta, ei leikata yhtään, ei yhtään. Tiedättekö, me kysyimme tätä monta kertaa, monta kertaa. TEMin porukat laitettiin yhteen tätä tekemään. Sitten me kysyimme monesti, ovatko nämä luvut oikeat. Lopulta, lopulta, lopulta saimme uusimmat luvut valtiovarainministeriltä, ja tosiasia on se, että jaosto luuli laittaneensa 4 miljoonaa nuorisotakuun etsivän nuorisotyön momentille, jotta nämä koulutuksen nuorisosäästöt olisi leikattu pois. Näin ei tapahtunut, koska 15 miljoonaa sen lisäksi on leikattu. Me sosialidemokraatit olemme lisänneet yli 20 miljoonaa (Puhemies koputtaa) enemmän rahaa kuin kukaan muu...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt kuitenkin edustaja Kivelällä on puheenvuoro.

...tässä talossa nuorisotakuun... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalla puhujalle.]

15.28 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kello käy, ja esittelypuheenvuorossaan ministeri toivoi, että puhuttaisiin myös kulttuurikysymyksistä. Ensimmäkin haluan sanoa, että kyllä kaikkien hallituspuolueitten edustajien suulla täällä on näistä koulutussäästöistä puhuttu, että ne ovat hyvin valitettavia, ja tästä on koko syksy puhuttu. Ei tästä kukaan iloitse.

Mutta kulttuuriin liittyen minä haluaisin ministeriltä kysyä elokuvien tuotantokannustinjärjestelmään liittyen: missä vaiheessa on meneillään Elokuvasäätiön mahdollinen organisaatiouudistus? Ja toisena haluan kysyä: kun on tämä lehtivalokuva-arkiston digitalisointi, kuva-arkiston digitalisointi, niin onko sen vaikuttavuus ollut parhaalla mahdollisella tasolla? Sinne on toista miljoonaa upotettu, ja nyt esimerkiksi neljännesmiljoona Kuvasiskojen arkiston digitalisointiin, ja 3 000 (Puhemies koputtaa) kuvaa vasta on valmistunut.

15.29 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotakuurahoista totean kyllä sen, että kyllä sivistys- ja tiedejaosto sai selvityksen näistä luvuista.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ehkä epäselvyyttä oli siinä, että nuorisotakuun määritelmää on muutettu eli sitä kehitetään yhteisötakuun suuntaan, ja siksi se vertailtavuus edellisen hallituksen lukuihin oli ehkä hie-
man hankalaa. Tietenkin tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, mutta edelleen eduskun-
nalla on saamatta ne luvut siitä, kun te olitte ministerinä, edustaja Kiuru, mihin menivät
esimerkiksi perusopetuksen rahat, kun päätettiin, että vuosiviikkotunteihin tulee se 3 vuo-
siviikkotuntia valinnanvapauteen. Eli on hyvä todeta, että joskus eduskunnan on hankala
saada tietoja, mutta tässä me kyllä luvut saimme — kiitos siitä ministerille ja hallitukselle.

Yhteenvetona totean, että edellisen hallituksen ministerit leikkasivat kaksin käsin, mo-
lemmissa käsissä oli sakset, nyt ministerillä on sakset toisessa kädessä, mutta toinen käsi
kehittää koulutusta. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Korho-
selle. Sen jälkeen jaoston puheenjohtaja saa puheenvuoron.

15.30 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti viime
kaudeltakin olisi odottanut, että koulutuksesta olisi kyetty tekemään mittavia kehittämis-
päätöksiä, ei pelkästään mittavia ja rajuja leikkauksia kuntien valtionosuuksiin, jotka totta
kai vaikuttavat myös kuntien koulutuksen järjestämiseen. Mutta tästä ikävästä talouden ko-
konaiskuvasta huolimatta on totta kai myönteistä, että yksi näistä hallituksen kärkihanke-
kokonaisuuksista kohdistuu nimenomaan osaamiseen ja koulutukseen. Kysymys on siitä,
miten näitten koulutuksen leikkausten keskellä nyt sitten vältetään se, että niillä ei viedä
pohjaa pois toisilta kärkihankkeilta, ja viittaa nyt vaikka tähän edustaja Kataisen esille ot-
tamaan biotalouteen. Siellä tarvitaan kuitenkin monialaista koulutusta kehityksen turvaa-
miseksi, mutta se on äärettömän kallista. (Puhemies koputtaa) Eli ministeri, kuinka näitä
hankkeita katsotaan ristiin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, silloin kun jonkun
jaoston toimialaa koskeva konkreettinen kysymys tulee tilanteessa jaoston puheenjohtajal-
le tai ryhmänjohtajalle, myönnän pääsääntöisesti jaoston puheenjohtajalle ensin puheen-
vuoron, ja tästä syystä nyt edustaja Kiurulle vastauspuheenvuoro.

15.32 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on nyt tärkeä jut-
tu. Jos tänään kysytään, kuinka paljon hallitus satsaa ensi vuonna nuorisotakuuseen, niin
valitettavasti me emme voi sitä aivan varmuudella tietää. Olen saanut tästä, kun olen vaa-
tinut, valtiovarainministeriöstä erillisen kirjeen, ja tämä tarkoittaa sitä — toisin kuin edus-
taja Puumala esimerkiksi tässä totesi — että näiltä koulutuksen isoilta pääluokilta leika-
taan 14,6 miljoonaa. Tämä uusi tieto ei ollut valiokunnan eikä tietenkään jaoston käytet-
tävässä, koska se on tullut sen jälkeen, kun me kuulimme vielä ministeri Stubbia. Tästä
syystä johtuen meillä on Stubbin luvut, meillä on budjettikirjan luvut ja meillä on valtio-
varainministeriön sektorimiehen luvut ja meillä on opetusministeriön luvut, joita on tarkis-
tettu moneen kertaan TEMin kanssa. Sen takia olen hiukan pettynyt tähän. Ministeri, kun
me valmistemme näin tärkeitä lakihankkeita, niin jos valtiovarainministeriössä ajoitusta
on muutettu, se olisi ollut tärkeää tietää tämän syksyn aikana. Sen takia minusta on nöy-
ryyttävää (Puhemies koputtaa) tämä asian käsittely nuorisotakuun osalta.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Puumalalle, ja sen jälkeen ministerille minuutti paikan päältä.

15.33 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tätä nuorisotakuun rahoitusta vähän sekoittaa se, kun on useampia eri momentteja, mistä tuo käsite "nuorisotakuu" on koottu: on koulutukseen kohdistuvaa nuorisotakuuta, sinne ammatilliseen koulutukseen kohdistuvaa nuorisotakuuta, työ- ja elinkeinoministeriön pääluokalle kohdistuvaa nuorisotakuuta, (Krista Kiuru: Ei tämä mitään pseudotiedettä ole!) ja nyt sitten se, mistä puhutaan, on tämä etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta -momentti, johon tuossa äsken viittasin.

Se, missä meillä joka tapauksessa on työsarkaa: Tuolla TEMin puolella ne pienennykset ovat nyt merkittäviä, ja niillä on myös merkitystä — Sanssi-kortti, työetsijätoiminta ja vastaavat. Ja kun hallituksen kärkihankkeena on, että tuota kehitetään tuohon yhteisötakuun suuntaan, niin meillä sarkaa on siinä, että meidän pitäisi etsiä pysyviä toimintamalleja seuraavan vuoden aikana, laajentaa näitä parhaita käytäntöjä valtakunnallisiksi — hyviä käytäntöjä on siis olemassa jo tällä hetkellä — ja sitten löytää tuolle yhteisötakuulle, uudelle yhteisötakuulle, myös pysyvämpää rahoitusta, jotta se ei olisi vuosittain tällaista pallottelua. Tämä toiminta on erittäin tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, paikan päältä 1 minuutti.

15.34 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies ja eduskunta tästä keskustelusta. Jaoston puheenjohtaja Kiurulle: tässä tulikin jo hyvä selvitys tilanteesta, ja minulla on tässä myöskin ihan kirjallisenä, jos haluatte nämä luvut saada, jos teillä on näiden kanssa epäselvyyttä.

Kulttuurista lupasin muutaman sanan sanoa:

Kulttuuripuolella meillä on siitä kiitollinen ja hyvä tilanne lähteä edistämään hallituksen kärkihankkeita, jotka liittyvät kulttuurin parempaan saavutettavuuteen ja erityisesti lasten ja nuorten kulttuuriin, että tämän hallituksen päätöksenä kulttuuriin ei kohdistu uusia suoria leikkauksia. Toki sielläkin tilanne on tiukka johtuen indeksien jäädyttämisistä ja tiettyjen virastojen toimintamenoasäästöistä mutta ennen kaikkea siksi, että edellinen hallitus teki kulttuuriin kohdistuvia leikkauksia, jotka edelleen ovat kehyksissä, (Pia Viitanen: Viimeisenä vuonna muuten nostettiin kulttuurimäärärahoja aika lailla!) ja valitettavasti meillä ei tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ollut mahdollisuutta niitä perua. Mutta edustaja Li Andersson, jos voisitte viedä edelliselle kulttuuriministerille Paavo Arhinmäelle terveisiä, että helppoa ei ole, mutta teemme parhaamme, että pystymme kulttuurin hyviä hankkeita edistämään. Esimerkkinä vaikkapa Tanssin talo, jolle nyt löytyi rahoitusratkaisu, mistä olen erittäin ylpeä ja tyytyväinen. Ja lasten ja nuorten kulttuurin edistäminen (Puhemies koputtaa) ja taiteen perusopetus ovat sellaisia painopisteitä. (Puhemies koputtaa)

Jos vielä saan yhden asian sanoa: liikuntaan panostaminen on erittäin tärkeää, ja siellä meillä ei myöskään ole leikkauksia vaan panostuksia.

15.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin ministeriltä nyt eduskunnan edessä sillä tavalla hieman yhteistyökykyisempää suhtautumista, kun on käynyt ilmi, että hallituksella on neljät luvut: on budjettikirjaluvut, Stubbin luvut, VM:n ministerin luvut ja sitten on OKM:n luvut, ja te sanotte jaoston puheenjohtajalle, että jos

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ovat jotenkin luvut epäselvät, niin voitte tulla hakemaan. Kyllä tässä ovat kaikilla olleet luvut epäselvät.

Arvoisa puhemies! Aivan oikein, ministeri Grahn-Laasonen, viime kaudella säästöt tehtiin piripintaan, ja juuri siksi tekin ennen vaaleja sanoitte, että nyt se on loppu. Moni käänsi täällä takkinsa välittömästi vaalien jälkeen, mutta täällä on yksi poliitikko, joka lupasi sekä ennen vaaleja että vaalien jälkeen, että koulutuksesta ei leikata. (Eduskunnasta: Kuka se on?) Se olitte te, ministeri Grahn-Laasonen, ja siitä huolimatta te teette nämä valtavat leikkaukset. Hallituspuolueiden edustajat täällä itsekkin toteavat: nämä ovat kaikkein kipeimpiä. Ja tämä on se ainoa sektori, jossa hallitus ei ole muuttanut päätöksiään. Miten tässä (Puhemies koputtaa) nyt näin kävi?

15.37 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ja arvoisa ministeri, tämä kaikella rakentavuudella: Ymmärrän sen, että kaikilta hallinnonaloilta joudutaan leikkaamaan. Mutta näistä vaikutusarvioista: nämä koulutusleikkaukset ovat kyllä tehneet sen, että esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa säästötarve on 9 miljoonaa euroa. Siellä opettajankoulutus on järjestetty useammalla kampuksella, myöskin Savonlinnassa. Siellä on aloitettu yt-neuvottelut 1 200 henkilötövuoden edestä, ne kohdistuvat pääasiassa kuitenkin Savonlinnan 130:tä työntekijää kohtaan, ja kampus ollaan lopettamassa. Edustaja Korhonen otti täällä minun mielestäni hyvin esille sen, miten kaikki sattuu linjaan hallituksen kaikkien kärkihankkeitten kanssa. Meidän yksi iso hanke on saada 110 000 uutta työpaikkaa tähän. Nämä vaikutukset ovat Savonlinnassa, jos kampus lähtee pois, yli 400 työntekijää, ja tämä on merkittävä.

Olisin ministeriltä kysynyt sitä, että vaikka näitä koulutussäästöjä joudutaan tekemään ja on pakkokin tehdä, niin voidaanko kuitenkin ohjata tai jollakin ohjaustavalla pyrkiä (Puhemies koputtaa) vaikuttamaan yliopistoihin niin, että nämä kampukset säilyisivät.

15.38 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka niitä kipeitä säästöjäkin joudutaan tekemään, niin minusta on hienoa, että teemme niitä uudistuksia, joista ministeri jo mainitsi. Keskityn niistä kahteen.

Toinen, nämä uudet oppimisympäristöt ja digitalisaatio kouluissa: Se voi parhaimmillaan antaa valtavan oppimisloikan kouluissamme. Esimerkiksi Jyväskylän yliopistolla on vahvaa osaamista, jota voitaisiin hyödyntää jopa maahanmuuttajien koulutuksessa uudella tavalla. Kysyisinkin ministerin arviota tästä: oletteko kuullut siitä osaamisesta Jyväskylässä, ja minkä tyyppisiä näkymiä näette siinä?

Toinen tärkeä uudistus on ammatillisen opetuksen uudistus: On todellakin syytä uudistaa, sillä ei ole järkeä siinä, että koulussa notkutaan kolme vuotta, jos lähiopetusta ei kuitenkaan voi yksittäisenä päivänä antaa kuin muutaman tunnin päivässä. Ja myös työelämäkytkentöjä täytyy parantaa. Mutta kiinnittäisin huomiota myös luonnonvaraopetuksen säilymiseen, sillä se on yksi tulevaisuuden kärkihankkeista, meidän biotaloutemme. Toivon, että siltä sektorilta ei jouduta leikkaamaan, ettei leikata tulevaisuuden kasvua.

15.39 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on pakko palata vähän taaksepäin ministerin puheenvuoroon. Se ei ollut ehkä loppuun asti harkittu, kun luonnehditte viime hallituskautta pysähtyneisyyden ajaksi. Se on paitsi väärin myös loukkaavaa. Ei ole aikaa käydä lävitse yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmien uudistamista, ammattikorkeakoulujen profilointia, peruskoulun tuntijakoa. Mi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

nusta teiltä nyt puuttui tyylitaju ja nöyryys. (Pia Viitanen: Tässä tilanteessa kannattaisi olla aika nöyrä!) Täällä kokoomuksen edustaja Sirén totesi, että täytyy — hän käytti sanaa täytyy — tehdä koulutuksesta säästöjä. Ei täydy! Ei todellakaan täydy. Pohjoismaat ja Saksa lisäävät tällä hetkellä resursseja tutkimukseen ja koulutukseen. Me jäämme keskeisistä verrokkimaista nyt merkittävästi jälkeen. Ja tilanne on se, minkä (Puhemies koputtaa) edustaja Haatainen sanoi: ilmapiiri on huono yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.

15.41 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni ammatillinen oppiminen ja osaamisen kehittäminen tapahtuvat nykyään entistä enemmän täsmäkoulutuksena työpaikoilla, ja olen joiltakin ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kuullut, että heidän tarkoituksensa on järjestää opetusta, jopa puolet opetuksesta, työpaikoilla. Miten, arvoisa ministeri, te kuvaisitte tätä tilannetta? Miten käytännössä tämä uudistus tullaan toteuttamaan, ja mitkä ovat ne työkalut, että entistä enemmän tämä oppiminen sitten tapahtuu oikeasti yrityksissä ja työpaikoilla?

15.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän mennessä keskustelua on varmaan käynyt kaikille selväksi se, että opetusministeri ei aio vastata opposition kysymyksiin, mutta ajattelin nyt tuoda kuitenkin esille sen huoleni, joka koskee yliopistojen perusrahoituksen tilannetta. Te olette leikanneet perusrahoituksesta niin paljon, että yliopistoissa, esimerkiksi Helsingin yliopistossa, joudutaan yhdistämään kokonaisiakin oppiaineita toisiinsa, ja meidän kaikki tiedämme, jos vähän mietimme, että se tarkoittaa sitä, että hallitus ikään kuin astuu voimassa olevan yliopistolain yli. Siinähan tataan yliopistoille sellainen autonomia, että opetusministeriöstä käsin ei lähdetä sormeilemaan sitä, mikä on tieteen sisältö. Nyt te leikkaatte kerralla niin paljon, että käytännössä te viette pohjan pois siltä, minkä me ymmärrämme olevan sivistysyliopisto, eliikka tieteen autonomian ja tutkimuksen autonomian. Oletteko yhtään pysähtyneet ajattelemaan, kuinka korvaamatonta vahinkoa te teette suomalaiselle tutkimukselle? Nyt kun yliopistoista lähtee tutkijoita (Puhemies koputtaa) pienistä oppiaineista, niin se on menetys, jota ei koskaan saada takaisin, ei koskaan.

15.43 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tieteen vapaus on sellainen asia, josta ei todellakaan voi tinkiä eikä myöskään hallitus tingi. Nimittäin tieteen vapaudessa elää myöskin Suomen tulevaisuus. Juuri siksi siitä arvosta kannattaa pitää kiinni. Edustaja Haatainen nosti täällä Helsingin yliopiston kovan säästötaakan. Se on aivan totta. Helsingin yliopisto on erittäin kovan taakan alla, ja siihen sivistysvaliokuntakin kiinnitti huomiota ja teki vuoden 2017 budjetissa huomiotavaksi vakavan lausuman, jonka mukaan apteekkikompensaatio, noin 30 miljoonaa, voitaisiin korvata perusrahoituksen sisälle. Näin Helsingin yliopiston, voi sanoa, erittäin vaikea tilanne voitaisiin myöskin korjata.

15.43 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella saat-
taa olla joitakin kärkihankkeita, mutta sivistys ja tasa-arvo eivät ainakaan niitä ole teidän tekojenne puolesta. Olette kehuneet täällä moneen otteeseen näitä reformeja, erityisesti toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformia. Surullistahan tässä on se, että tähän ei ole juurikaan varattu rahaa. Päinvastoin 2017 koulutuksen budjettiperusteisesta rahasta jaetaan enää 88 prosenttia järjestäjille. Hallitus siis toisin sanoen pesee kätensä siitä, millä ta-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

valla nämä leikkaukset tullaan tekemään. Ovatko ne sitten aloituspaikat vai sitten nämä yksikkö hinnat? On totta, että annatte pallon eteenpäin, mutta tämä on hyvin vastuutonta samanaikaisesti. Voitteko vielä kerran selventää, kun tässä ovat monet kysyneet, millä tavalla ja millä taikatempuilla meinaatte toteuttaa näitä reformeja, joita kovasti olette täällä tänäänkin jälleen kerran kehuneet?

15.45 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Leikkausten seurauksena Helsingin yliopisto irtisanoo yli 1 000 työntekijää, Aalto-yliopisto irtisanoo yli 300 työntekijää ja esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa on käynnissä jo seitsemännet yt-neuvottelut. Mitähän mahtaisi tapahtua, jos jollain tehdaspaikkakunnalla irtisanottaisiin yhtä paljon väkeä? Kuten edustaja Kiuru jo totesi, se julistettaisiin äkillisen rakennemuutoksen alueeksi ja vastuuministeri antaisi vakavana haastatteluja tehtaan portilla. Kysynkin: miten hallitus aikoo tukea leikkausten vuoksi työttömiksi jäävien tutkijoiden ja opettajien ja assistenttien työllistymistä uusiin tehtäviin, joissa he voivat hyödyntää asiantuntemustaan, jonka rakentamiseen Suomen yhteiskunta on investoinut huomattavia summia?

Ja lopuksi edustaja Kalmarille tiedoksi, että digitaalisia oppimisympäristöjä on Suomes-
sa jo kehitetty ainakin 20 miljoonalla eurolla. Niitä ei vain ole saatu laajempaan käyttöön, koska koulujen toimintatapoja ei ole kyetty sisäisesti muuttamaan.

15.46 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikeiden säästöjen ja jatkuvan valituksen keskellä haluan antaa ministerille kiitosta erittäin hyvästä työstä ja monesta positiivisesta, tärkeästä hankkeesta, kuten Liikkuva koulu -hankkeen laajentamisesta. Fakta on, että lapset ja nuoret liikkuvat huolestuttavan vähän. Vitosluokkalaisista vain 30 prosenttia liikkuu riittävästi päivittäin ja yhdeksäsluokkalaisista enää kymmenes. Tällä on monia erittäin vakavia seurauksia, ja liikunnan merkitystä ei koskaan voi korostaa liikaa. Ja liikunnasta puheen ollen: Tanssin talon huomioimisesta erityiskiitos.

Kiitos myös valiokunnalle etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan huomioimisesta. Molemmilla on keskeinen rooli nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä ja oman polun löytämisessä tässä yhteiskunnassa.

15.46 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Puumalan puheenvuoroon liittyen: olen aivan samaa mieltä siitä, että on erittäin surullista, miten tätä nuorisotakuun rahoitusta nyt ollaan vähentämässä. Olen edustaja Puumalan kanssa samaa mieltä myös näiden hyvin käytäntöjen levittämisen tärkeydestä, ja kannatan myöskin tätä yhden luukun periaatetta, joka nyt sisältyy tähän uuteen yhteisötakuuseen, mitä tämä hallitus on edistämässä. Mutta ongelma nuorisotakuun osalta on juurikin se, että tämä uusi yhteisötakuuraha ei millään korvaa näitä leikkauksia, joita nyt tehdään nuorisotakuun rahoitukseen. Ja tämä hallituksen nyt esittämä kärkihankeraha tulee olemaan 10 miljoonaa koko hallituskaudeksi, kun tähän ennen on budjetoitu 60 miljoonaa vuodessa. Osa tästä rahasta on käytetty juurikin etsivään nuorisotyöhön, työpajatoimintaan. Niitä leikkauksia tämä lisämääräraha, mitä valtiovarainvaliokunta nyt esittää, ei korvaa, vaan tästä leikataan edelleen. Tämä on ollut juuri sellainen hyvä käytäntö, jota ollaan haluttu levittää koko maahan, siis jota ollaan haluttu vahvistaa ja jonka asemaa vielä ollaan haluttu parantaa, eli tämä hallituksen päätös on tämän kanssa kyllä hyvin ristiriidassa.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

15.48 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän lastemme eliniänodote on ensimmäistä kertaa lyhyempi kuin meidän sukupolvellamme ja aikaisemmilla sukupolvilla. Se, että tämä hallitus haluaa panostaa siihen, että meidän lastemme liikkuvat ja pysyvät terveisinä ja hengissä ylipäättänsä pidempään, on tärkeä tavoite. Ei todellakaan pidä vähätellä tätä liikkumisen merkitystä.

Mutta, arvoisa puhemies, kun puhutaan näistä koulutuksen leikkauksista, niin arvostamani edustaja Gustafssonin puheisiin liittyen — tuolla sivistysvaliokunnassa käymme hyvää keskustelua — muistuttaisin kuitenkin, että vaikka tämä hallitus leikkaakin ikävällä tavalla myös toisen asteen koulutuksesta, niin SDP:n vaaliohjelmassa olisi leikattu vielä enemmän, 270 miljoonaa. Toivoisin, että hieman korjaisitte puheenvuoroanne totuudenmukaisemmaksi.

Mutta sitten mitä hyvää on: sentään lukioilta ei leikata sillä tavalla kuin aikaisemmin, ja myös etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajatoimintaan panostetaan. Se, mihin pitää satsata, on pätevät opettajat. Kysynkin ministeriltä: miten opettajankoulutusverkostosta aiotaan pitää jatkossa huolta? Kajaanin OKL:n loppumisen myötä Kainuussa pätevien opettajien saaminen on merkittävästi vaikeampaa.

15.49 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä toisen asteen uudistus ruoditaan nyt tänään oikein kunnolla läpi, ja senkin keskustelun aloitti edustaja Puumala. Nythän me olemme juuri siinä tilanteessa, että me tulemme takaisin siihen, mitä tapahtui viime hallituskauden lopuksi. Eduskunta joutui luopumaan tästä uudistuksesta, koska se rakenteellinen uudistushan, joka oli tarkoitus tehdä, kumottiin täällä. Täällä oppositio ja kokoomus silloin tekivät mahdottomaksi sen tien tehdä rakenteellista uudistusta, jolloin sosialidemokraateilla ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin luopua siitä uudistuksesta, koska meille jäi käteen se, että mekaanisesti aloituspaikkoja vähennetään.

Ja mitä tekee tämä hallitus? Me varoitamme jaoston työskentelyssä, että tämä ei nyt toimi. Aikataulu tulee johtamaan siihen, että leikataan mekaanisesti pelkästään rahaa, ja tämä tarkoittaa nyt sitä, että jos ikäluokan koko on näillä nuorilla 30 000, niin ministeriö on antanut päätöksen valtakunnassa, ja myös ministerityöryhmän jäsenet ovat tämän hyväksyneet, että 17 600 aloituspaikkaa (Puhemies koputtaa) voidaan Suomesta lopettaa. Tämä on hirvittävää! Uskomatonta! Yli puolet!

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myönnän puheenvuoron edustaja Sarkomalle ja edustaja Puumalalle, ja heidän jälkeensä ministerille minuutin puheenvuoro, ja sitten vielä muutama puheenvuoro ennätetään käydä ministerin jälkeen. Tässä järjestyksessä.

15.50 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli taas hyvin esille edellisissä puheenvuoroissa, että SDP leikkaa kaksin käsin kahdet sakset käsissä. Teidän vaaliohjelmassanne oli suuremmat säästöt kuin mitä hallitus tekee.

Sen totean vain, että tämä rytmitys ammatillisen koulutuksen osalta on haastava ja siinä kyllä täytyy tehdä ministerin ja ministeriön koulutuskentän kaikkensa. Siihen me kiinnitämme huomiota myöskin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä, kuten jaoston puheenjohtaja tuossa sanoi. Haluan myöskin kiinnittää ministerin huomiota tässä siihen, että korkeakoulupolitiikka on pitkäjänteistä, ja todella vetoan siihen, että Helsingin yliopiston apteekkikompensaatioissa kehyksen sisällä löydetään keinot siihen, ettei näin kurjisteta Helsingin

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

yliopistoa. Aalto-yliopistoon on paljon panostettu. Pitää antaa sille mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä. Tuo tulos ei tule hetkessä.

Toivon myöskin, että varhaiskasvatuksen osasta tehdään kattava selvitys varhaiskasvatuksen kentästä, miten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu, ja se vaka-lain kakkososa eli varhaiskasvatuslain uudistus viedään loppuun asti ja aidosti lisätään lastentarhanopettajia, koska se (Puhemies koputtaa) tasa-arvoinen koulutus toteutuu laadukkaasta pedagogisesta varhaiskasvatuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ennen Puumalaa ja ministeriä edustaja Marin.

15.52 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen oli yksi tämän vaalikauden varmasti synkimmistä päivistä, kun täällä tämä sali hallituksen esityksestä päätti leikata ja rajata subjektiivista päivähoito-oikeutta työttömien lapsilta. Valitettavasti nämä meidän murheelliset päivämme eivät lopu tähän, vaan olemme aivan yhtä murheellisten ja synkkien päätösten edessä, kun käsittelemme näitä hallituksen esittämiä massiivisia koulutusleikkauksia. Keskustelimme eilen myös siitä, millä tavalla lainvalmistelua on tehty, minkälaisia puutteita siinä on, ja valitettavasti tämä on näkynyt myös erittäin vahvasti niin varhaiskasvatuksen säästöissä kuin sitten nyttien koulutuksen säästöissä, kuinka huonosti näitä asioita on valmisteltu, minkälaista tämä käsittely on ollut, kun asiantuntija-kuulemiset esimerkiksi on sivuutettu kokonaan.

Haluan kysyä ministeriltä, millä tavalla te arvioitte nyt näiden säästöjen vaikuttavan Suomen tulevaisuuteen, kasvuun, siihen, millä tavalla tämä maa kehittyy, (Puhemies koputtaa) kun tämä palaute ja kritiikki on ollut vallan murskaavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt edustaja Puumala, vastauspuheenvuoro, ja sitten ministeri.

15.53 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustaja Gustafsson, hyvä ystäväni ja arvostettu kansan sivistäjä, viritti tuossa alussa sellaisen keskustelun tässä debattiosuudessa, että ei olisi tarvinnut leikata ollenkaan. Se vähän siinä mielessä särähti korvaan, että luulen, että olisitte ainakin olleet tuon toisen asteen uudistuksen edessä, siis 270 miljoonan euron edessä. (Krista Kiuru: Ei oltu!) Luulen, että olisitte olleet indeksien jäädyttämisen edessä, luulen, että olisitte jatkaneet sitä tietä, että olisitte leikanneet noita kuntien valtionosuuksia, mitä viime kaudellakin aika surutta teitte. Olisiko oikea muotoilu sitten ollut tuossa teidän puheenvuorossanne, että olisitte leikanneet eri tavalla, vähän erityyppisillä arvovalinnoilla esimerkiksi tuon subjektiivisen päivähoidon osalta tai että ette ehkä omasta mielestänne olisi leikanneet ihan noin paljon, mutta ettehan niin väittää, että olisitte tämän koulutuksen kentän voineet jättää ilman leikkauksia, kun ette näin toimineet vaaliohjelmassannekaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Grahn-Laasonen ja hänen jälkeensä edustaja Gustafsson.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

15.54 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On niin monia kysymyksiä, että ihan kaikkiin en välttämättä ehdi vastata, mutta palaan mielelläni niihin, yritän parhaani.

Miten säästöt vaikuttavat: Ydinkysymys on se, miten onnistumme käynnistämään ja viemään eteenpäin uudistuksia koulutuskentällä. Olen kertonut näistä käynnissä olevista uudistuksista teille monissa yhteyksissä, ja on luottavainen olo siitä, että vaikeassakin tilanteessa me pystymme viemään läpi näitä uudistuksia siten, että turvaamme parhaan kymme mukaan sitä ydintä eli koulutuksen ja tutkimuksen laatua.

Ammatillisesta koulutuksesta tuli paljon kysymyksiä, ja se uudistus on erittäin tärkeä. Minun täytyy sanoa, että sitä on myös siinä mielessä ilo tehdä, että vaikka vaikeat leikkaukset kohdistuvat myös ammatilliseen koulutukseen, niin meillä on ammatillisen koulutuksen kentän kanssa hyvä vuoropuhelu ja siellä nähdään uudistuksen tarve aivan ilmeisenä. Kävin 400 koulutuksen järjestäjän kanssa keskustelemassa Seinäjoella, ja siellä oli semmoinen äänestysmahdollisuus. Kun puheenvuoroni jälkeen siellä äänestettiin, niin siellä ihan ylivoimainen enemmistö, siis puhuttiin yli 90 prosentista, vastasi kysymykseen, (Välihuutoja vasemmalta) onko uudistus tarpeellinen, että kyllä on. Tämän uskallan sanoa siitä huolimatta, että näihin prosenttilukuihin liittyy tiettyä keskustelua, jota on tällä viikollakin käyty, mutta joka tapauksessa palaute oli erittäin positiivista siellä, että nähtiin uudistus tarpeellisenä.

Yliopistojen rahoituksesta käydään aiheellista keskustelua. Tulin juuri tähän tilaisuuteen tuolta Helsingin yliopistolta, missä tapasin yliopistojen rehtoreita, ja heidän kanssaan on käyty hyvää keskustelua siitä, millä tavalla koulutuksen ja tutkimuksen laatu voidaan turvata vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa. Helsingin yliopiston kohdalla tunnen kyllä myöskin itse sen paineen ja kovan tilanteen, että (Puhemies koputtaa) siellä on yt-neuvottelut käynnissä, ja toivon, että sivistysvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan huomiot ja eduskunnan suunnittelema lausuma tästä Helsingin yliopiston rahoituksen tason turvaamisesta (Puhemies koputtaa) ja korjaamisesta olisi mahdollista toteuttaa kehysriihessä, mutta siihen me palaamme vielä monta kertaa uudelleen.

Onko, arvoisa puhemies, aika käytetty? Mielelläni vielä olisin jatkanut, mutta jos tämä oli viimeinen puheenvuoroni, niin toivon teille kaikille hyvää joulua ja kiitän hyvistä yhteistyöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu varmaan jatkuu illan mittaan vielä pitkään. Tässä keskustelussa vielä myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Gustafsson, Ala-Nissilä, Kasvi ja Jaskari.

15.57 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Puumala tuossa hetki sitten puheenvuorossaan ääneen ajatteli ja spekuloi sillä, mitä sosialidemokraatit olisivat tehneet, jos olisivat hallitusohjelmaa tehneet. Jo ennen vaaleja itse myöskin täällä täysistunnossa ainakin kahteen otteeseen totesin, että koulutukseen tehty säästöt on jo tehty aivan piripintaan, ja kyllä minä haluan uskoa sillä tavalla sosialidemokraatteihin, että — arvostan kyllä myöskin keskustapuoluetta, olen pitänyt sitä sivistyspuolueena ja pidän edelleenkin — olisimme kyllä pyrkineet pitämään kiinni siitä, että ei leikata, ja niitä säästöjä olisi tehty meidänkin toimesta rakenteellisilla toimilla esimerkiksi tämän keskias-teen kohdalta. Nythän te olette jättämässä niistä säästötalkoista lukiot pois, keskias-teen yhdistetä, sillä tavalla koordinoita. (Välihuuto) — En minä ole yhdistämässä (Puhemies

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

koputtaa) lukio- ja ammatillista koulutusta, en tarkoita sitä. — Mutta tätä koordinaatiota pitää voida tehdä ja tätä kautta (Puhemies koputtaa) hakea säästöjä.

15.58 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että tuo tilanne on juuri niin kuin edustaja Puumala sanoi, että te olisitte olleet myöskin tiettyjen säästöjen edessä, (Jukka Gustafsson: Me itse paremmin tiedämme!) niin kuin vaaliohjelmassannekin sanotaan.

Arvoisa puhemies! Tuolla jaostossa saimme tästä digitalisaatiosta hyvän selvityksen muun muassa muutamista perusopetuksen oppilaitoksista muun muassa Vantaalla. Minusta tässä kärkihankkeessa on paljon mahdollisuuksia ja se on tärkeä. Sitten toinen asia. On hyvä asia, että kulttuurin ja liikunnan määrärahat ovat kohtuullisella tasolla. Kiinnitän myös huomiota siihen, että ensimmäistä kertaa nyt valiokunta voi osoittaa lahjakkaiden nuorten joukkueurheilun apurahoihin pienen rahan ja avata tämän tärkeän väylän. Se on myöskin hyvä avaus tältä eduskunnalta.

15.59 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu innovaatioista, digitalisaatiosta, biotaloudesta ja niin edelleen. Mitä ne kaikki edellyttävät? Luonnontieteitä ja teknologiaa. Ja mihin ne puolestaan perustuvat? Matematiikkaan. Viime vuosina on kannettu huolta liikunnasta, kädentaidoista, taideaineista, liikunnasta, uskonnosta, draamasta, kaunokirjoituksesta — niin, ja muistinkin sanoa: liikunnasta. Sen sijaan luonnontieteistä ja matematiikasta ei ole tässäkään salissa juuri puhuttu. Juuri ne aiheet, joiden osaamiseen kansantalous perustuu, on laiminlyöty. Sen seurauksena esimerkiksi pitkän matematiikan kirjoittajien määrä laskee vuosi vuodelta, on laskenut jo pitkään. Teknillisiin yliopistoihin hakee vuosi vuodelta vähemmän nuoria, on hakenut vähemmän nuoria jo pitkään. Kysynkin, miten voisimme parantaa matematiikan kiinnostavuutta kouluissa. Pitäisikö myös matematiikkaa olla tunti päivässä? Olisi lapsilla edes yksi taatusti hauska tunti — ainakin minun mielestäni olisi ollut.

16.00 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on sanottu monien asiantuntijoiden sanoin, että koulutuksesta ei kerta kaikkiaan voi säästää enää, ja se on juuri näin, minä olen samaa mieltä, että meidän täytyy kaikkemme tehdä, että saadaan koulutuksen, tutkimuksen ja tieteen rahat takaisin heti, kun on mahdollista. Mutta sitten myöskin aika monet asiantuntijat sanovat, että Suomi ei voi enää elää velaksi. Ovatko he sitten ei-asiantuntijoita siinä puolessa? Meidän täytyy pitää myöskin tästä huolta. Toiseksi sanotaan usein, että mitään ei voi uudistaa, mikäli ei saada uutta rahoitusta. Minä väitän, että voidaan uudistaa jopa siinä tilanteessa, jos rahoitusta on vähän vähempi.

Olisin oikeastaan kysynytkin ministeriltä, mutta nyt tässä loppuvaiheessa kommentoin: On myöskin elementtejä uudistuksista. Yksi elementti on esimerkiksi Tampere 3 -hanke, jossa ovat teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, ammattikorkeakoulu ja jossa tehdään uudella tavalla. Ja toinen — olen edustaja Kasvin kanssa ihan täysin samaa mieltä: digitaalisella puolella pystyttäisiin (Puhemies koputtaa) tekemään todella paljon, jos toimintatapoja pystyttäisiin muuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Pelisääntöjen mukaan tämän asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Keskustelua jatketaan tänä iltana

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

näiden muiden pääluokkien jälkeen. Tarkkaa kellonaikaa siihen ei tässä vaiheessa voi sanoa.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 16.01.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.44.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan koskevan pääluokan 29 yleiskeskustelua.

23.44 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen leikkaukset yliopistoilta ovat kohtuuttomia. Perusrahoitusta leikataan 50 miljoonaa euroa vuosittain koko hallituskauden ajan. Lisäksi ovat yliopistoindeksiin jäädytykset. Yhdessä nämä muodostavat kestäättömät leikkaukset. Etenkin teknillisiin yliopistoihin iskee myös Tekesin määrärahojen roima leikkaus. Helsingin yliopistolle apteekkimaksujen poisto tekee ison lisäloven määrärahoihin. Hallitus toimii vastoin perustuslakivaliokunnan suositusta. Se esitti apteekkimaksujen vähennyksen vaiheistamista kertarysäyksen sijaan. Rajut leikkaukset lamaannuttavat yliopistojen perustoimintaa: opetusta, tutkimusta, koulutusta, sivistyksen tason ylläpitoa. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat joutuneet yt-kierrokseen. Pelkästään yliopistoilta on häviämässä jopa 2 500 työpaikkaa. Yliopistoilla on nyt hätä työpaikoista, tutkimuksen ja tieteen tulevaisuudesta, Suomen tulevaisuudesta.

On toki tärkeää löytää uudistustarpeita yliopistoillakin ja löytää uusia tapoja toimia. Profiloinnista on syytä hakea uutta virtaa, mutta kestävää olisi toimia niin, ettei aloiteta määrärahojen rajulla vähennyksellä vaan panostetaan uudistuksiin, jotka tulevaisuudessa vähentäisivät määrärahan tarvetta hallitusti. Yliopistot tuottavat tulevaisuuden siemenperunoita, jos tutkimuksen laatuun ja tutkijoiden työhyvinvointiin panostetaan, mutta Helsingin yliopistolla, Aalto-yliopistolla ja ammattikorkeakoulu Metropoliasissa on kaikissa käynnissä yt-neuvottelut. Täytyy muistaa sekin, että kun Aalto-yliopisto aikoinaan perustettiin, sille luvattiin huomattavasti suuremmat määrärahat kuin Aalto-yliopisto on tähän mennessä saanut.

Arvoisa puhemies! Tutkijat kaipaavat työrauhaa. Luovuutta kasvattaa se, ettei tarvitse jatkuvasti olla huolissaan rahoituksen jatkuvuudesta. Tutkijalla pitää olla myös mahdollisuus epäonnistua. Haluan täsmentää tätä, sillä myös epäonnistumisesta voi seurata jotakin uutta ja yllättävää. On kohtuutonta, että hallituksen ministerit vaativat muun muassa perustutkimukselta tehoa ja näyttöä. Perustutkimus on juuri sitä, mikä on kaikkien uusien innovaatioiden ja keksintöjen taustalla. Me emme voi kuitenkaan tietää, mihin tulevaisuuden menestystarinoihin tutkimus tulee johtamaan. Me emme voi valita voittajia, eikä munia kannata laittaa yhteen koriin. Ministeri Sanni Grahn-Laasosen paimenkirje yliopistoille halventaa sitä tärkeää työtä, mitä yliopistoissamme tehdään maamme parhaaksi.

Hallituksen rajut koulutusleikkaukset kurittavat myös peruskoulutusta, ammatillista koulutusta ja lukiokoulutusta. Sivistyksen pohjan murentaminen kaventaa nuorten mahdollisuuksia ja pahentaa nuorisotyöttömyyttä entisestään.

Myös varhaiskasvatuksen tilanne heikkenee. Eilen eduskunnan enemmistö äänesti kumoon lapsen oikeuden päivähoitoon. Hallitus arvioi, että leikkaamalla subjektiivista päi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vähoito-oikeutta olisi saatavissa säästöjä. Tämä on lyhytnäköistä ajattelua, joka voi kostautua myöhemmin lisääntyvänä pahoinvointina. Päivähoidon laatu heikkenee myös, sillä hallitus on asetuksella kasvattanut päivähoidon lapsiryhmien ryhmäkokoja. Hallitus ei ole millään tavalla huomionut varhaiskasvatuksen lastensuojelullisia vaikutuksia, kuten sitä, että nyt sellaiset perheet, joissa on uupumusta tai mielenterveysongelmia, voivat saada tukea arkeensa sillä, että lapsen päivähoito on järjestynyt. Toisaalta päivähoidon rajaaminen vaikuttaa myös työssäkäyntiin ja työelämään. Kun subjektiivinen päivähoito-oikeus rajataan 20 tuntiin, niin se vaikeuttaa osa-aikatyöntekoa ja se vaikeuttaa työttömien työnhakua. Lapsen edun mukaista on se, että perheet voivat itse valita päivähoidon määrän. Ihmettelen, mihin ovat unohtuneet lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi hallituksen päätöksissä.

23.50 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt kiinnittää katsetta hieman tuonne tulevaisuuteen. Mehän täällä salissa kyllä toivomme, että työtä ja verotuloja olisi tässä maassa hieman enemmän, jotta sitten voisimme sitä paremmilla mielin jakaakin.

Valtiovarainvaliokunta ja sivistysvaliokunta molemmat totesivat myönteisesti av-kannustinjärjestelmästä ja sen mahdollisuuksista. Se ei ole tuki vaan nimenomaan investointijärjestelmä. Se on jo 17 maassa Euroopassa käytössä, ja Norjassa ja Virossa vuonna 2016 se otetaan käyttöön, ja kaikista näistä maista, joissa se on käytössä, on raportoitu positiivisia kokonaistuloksia av-alalle ja koko kansantaloudelle. Kerrannaisvaikutusten on katsottu olevan jopa 2–4 kertaa tuotannon suora kulutus. Tähän kuuluu kuvausryhmää, cateringiä, majoitusta, matkustusta ja muita palveluja. Jos mikä, niin tällaiset tuotannot ovat maa-brändityötä parhaimmillaan. Toivonkin kovasti, että nämä lausunnot ja selvästi semmoinen yleinen tahtotila, mikä meillä tuolla sivistysvaliokunnassakin tämän kannustinjärjestelmän suhteen on, luovat toivoa ja sitten ihan tekoja hallituksemme osalta, että saamme tuon kannustinjärjestelmän tänne Suomeenkin käyttöön, koska sillä voisi olla erinomaisia vaikutuksia suomalaiselle kulttuurielämälle, elinkeinolle, matkailulle ja koko maalle.

23.51 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! En puhu nyt niistä karmeista säästöistä, joita hallitus kohdentaa koulutukseen ja tutkimukseen. Niistä ja niiden haitallisuudesta on tässä salissa sanottu jo paljon. Sen sijaan keskityn kahteen budjettialoitteeseen, jotka liikkuvat OKM:n ja TEMin rajapinnassa.

Ensimmäinen on Laguna-hanke. Hankkeen tarkoituksena on tutkia neutrinotähtitiedettä sekä fysiikan suurinta ongelmaa, niin sanottua yhtenäisteoriaa. Tutkimuslaboratorion suuret neutroni-ilmaisimet tulee sijoittaa syvälle maan alle sopivan etäisyyden päähän Cernistä. Tehtyjen tieteellis-teknisten vertailujen perusteella Pyhäsalmen kaivos Pohjois-Pohjanmaalla on ensisijainen vaihtoehto Lagunan sijoituspaikaksi — siis paras paikka koko Euroopassa.

Laguna-hankkeessa on tarkoitus edetä siten, että ensi vaiheessa toteutettaisiin pilottiprojekti. Hanketta on edistetty jo vuosien ajan, mutta valitettavasti Suomen valtio on suhtautunut hankkeeseen ja sen kuluihin osallistumiseen, sanotaanko, nihkeästi. Laguna olisi historian suurin kansainvälinen tiedehanke Suomessa, ja hankkeella olisi merkitystä koko Suomen ja Euroopan tiede-elämän kannalta. Laguna nostaisi Suomen fysiikan tutkimuksen uudelle tasolle ja voisi auttaa synnyttämään uusia tieteeseen ja teknologiaan liittyviä työpaikkoja. Laguna-hankkeella olisi iso aluetalousvaikutus tilanteessa, jossa Pyhäjärven

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

seutua uhkaa kaivoksen sulkemisesta aiheutuva rakennemuutos. Laguna tuottaisi paljon myös muuta työtä tukipalveluiden ja rakennushankkeen kautta.

Suomen osuus kokonaiskustannuksista vahvistuu myöhemmin osallistujamaiden välisissä neuvotteluissa. Rakentamisajan rahavirrasta merkittävä osa suuntautuisi Suomeen. Sveitsin Cernin toiminnot ovat tuoneet alueelle 7 frangia jokaista isäntävaltion sijoittamaa frangia kohden. Näin ollen voitaisiin arvioida, että Suomen Lagunaan sijoittamat eurot maksaisivat itsensä moninkertaisesti takaisin. Olisi tärkeää, että Suomessa tehtäisiin pian periaatepäätös siitä, lähteekö valtio tukemaan Laguna-hankkeen sijoittautumista Suomeen vaiko ei. Päätöksen tekeminen ja ilmoitus siitä, sitoudutaanko hankkeeseen, olisi tärkeä tehdä pian, sillä Pyhäjärven kaivos suljetaan pian ja sen jatkokäytön suunnitteluun pitäisi saada tietoa. Lisäksi eurooppalainen tiedeyhteisö tuskin odottaa enää montaa vuotta sitä, lähteekö Suomi mukaan hankkeeseen. Olen tehnyt budjettiesityksen Laguna-hankkeen käynnistymisestä ensi vuonna, ja mielestäni olisi ainakin tärkeää, että ensi vuoden aikana Suomen suhtautuminen hankkeeseen vihdoinkin lyötäisiin lukkoon.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on budjettialoitteeni elokuva- ja av-tuotannolle suunnattavasta tuotantotuesta, josta edustaja Kosonen äsken ansiokkaasti puhuikin. Kansainväliset elokuva- ja tv-tuotannot kuluttavat isoja määriä rahaa niissä maissa, joissa tuotantoja toteutetaan. Rahaa kulutetaan av-alan lisäksi majoitukseen, tukipalveluihin ja ravintolapalveluihin. Tuotannot hakeutuvat yleensä maihin, jotka tarjoavat mahdollisuuden saada tuotantokulujen osittaispalautuksen kansallisen tukijärjestelmän kautta. Favexin mukaan esimerkiksi Saksassa kannustimen on laskettu tuoneen 2,5 miljardin euron investoinnit ja tuottosuhde on ollut merkittävä. Jokainen myönnetty euro on tuonut Saksaan 6 euroa. Viime vuosina lukuisat maat ovat lanseeranneet ja jatkokehittäneet omia kannustinjärjestelmiään tuotantojen houkuttelemiseksi. Suomesta tällaiset tuotantokannustimet puuttuvat, ja Suomi saa nyt vain murto-osan niistä elinkeino-, vienti-, matkailu- ja verotuloista, joita kilpailijamaat saavat. Kansainvälisten tuotantojen saaminen Suomeen vahvistaisi myös maabrändiä ja houkuttelisi sitä kautta Suomeen enemmän turisteja. Lisäksi Suomen elokuva- ja av-osaaminen ja yleinen kulttuuriosaaminen saisi mahdollisuuden kehittyä yhä korkeammalle tasolle ja myös kulttuurialan työllisyys paranisi.

Esitänkin budjettialoitteessani, että Suomeen kehitetään kannustinjärjestelmä houkuttelemaan elokuva- ja tv-tuotantoja maahan. Suomessa tehdyistä palveluostoista ja suomalaisista työvoimakuluista voitaisiin myöntää esimerkiksi 10—20 prosentin jälkikäteinen osittaispalautus. Järjestelmä maksaisi itsensä takaisin välittömästi saman budjettivuoden aikana. Vastaavantyyppinen järjestelmä on siis jo käytössä 17 Euroopan maassa. Sivistysvaliokunta on mietinnössään nostanut asian esille ja esittänyt, että tuotantokannustinjärjestelmää pitäisi alkaa kehittämään. Toivon todella, että vaikka aloitteeni ei nyt menisikään läpi, niin ensi vuoden aikana ryhdyttäisiin valmistelemaan tuotantokannustinjärjestelmää käyttöön otettavaksi ja se voitaisiin sitten päättää vuodelle 2017.

Uskon, että nämä molemmat esiin nostamani asiat toisivat Suomeen työtä, osaamista, sivistystä ja menestystä ja alkupanosten jälkeen molemmat ehdotukset maksaisivat itsensä moninkertaisesti takaisin.

23.57 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on monta asiaa, joita voisi kommentoida ensi vuoden talousarvioon liittyen. Hallituksen valinta kohdistaa leikkaukset juuri tasa-arvon ja talouskasvun kannalta kaikista

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

oleellisempaan alueeseen eli koulutukseen ja osaamiseen on ollut yksi niistä aiheista, joita on puitu tänä syksynä hyvin paljon.

Minä haluan nyt kiinnittää huomiota rahallisesti pienempään mutta nuorten kannalta hyvin keskeiseen kokonaisuuteen eli nuorisotakuuseen. Siihen liittyen on harmittanut ennen kaikkea kaksi asiaa: Ensimmäinen on se, että hallitus leikkaa nuorisotakuun rahoitusta hyvin rankasti. Ensi vuonna on jäljellä alle puolet alkuperäisestä 60 miljoonasta ja tulevina vuosina vielä vähemmän. Toinen asia on se, että tämän leikkauksen peittämiseksi on alettu puhua harhaanjohtavasti nuorisotakuun rahoituksesta.

Viime hallituskauden aikana käynnistettyyn nuorisotakuuseen oli varattu yhteensä 60 miljoonan vuosittainen määräraha. Puolet siitä oli työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla ja toinen puoli OKM:llä. Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusosuudesta ei ole ensi vuonna jäljellä mitään. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että Sanssi-kortti-työllistämisteliin varattuja määrärahoja ei ole enää lainkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla nuorisotakuuseen panostettiin koulutuspaikkojen määrällä sekä etsivän nuorisotyön kautta mutta ensi vuodelle leikkauksia on hallituksen toimesta esitetty etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan määrärahoihin.

Nuorisotakuuta kohtaan on kohdistettu kritiikkiä siitä, että nuorisotyöttömyys ei ole vähentynyt. Tässä ei nyt selvästikään nähdä metsää puilta. Nuorisotyöttömyys ei ole mikään muusta työmarkkinatilanteesta irrallaan oleva ilmiö. Kun työttömyys kaiken kaikkiaan on taantuman ja leikkauspolitiikan seurauksena kasvussa, johtaa se tietenkin myös nuorten työttömyyden kasvuun. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että nuorisotakuu tai työvoimapolitiikka ylipäättään pitäisi kokonaan lopettaa. Päinvastoin, sen tarkoitushan on juuri ylläpitää ihmisten työkykyä ja pitää työttömyysjaksot mahdollisimman lyhyinä.

Arvoisa puhemies! Minusta nuorisotakuuta voi kritisoida siitä, että iso osa toimenpiteistä kohdistui nuoriin, jotka eivät välttämättä olleet syrjäytymisvaarassa. Ne nuoret, joilla on mielenterveyden kanssa ongelmia, joilta ovat menneet luottotiedot ja sen seurauksena oma kämppä alta, eivät hyödy takuusta, joka ohjaa kouluun tai töihin. Jotta voi hoitaa opiskelun tai työnteon, pitää muut asiat saada järjestykseen ensin. Näitä nuoria parhaiten palvellut osa nuorisotakuusta onkin etsivä nuorisotyö. Se on vakiinnuttanut asemansa ainoana palveluna, joka tavoittaa jo syrjäytettyjä nuoria. Etsivän nuorisotyön asemaa on viime vuosien aikana pyritty vakiinnuttamaan ja toiminta on saatu laajennettua koko maahan. Yhteensä yli 20 000 nuorta on tavoitettu joka vuosi. Sen sijaan, että hallitus olisi pyrkinyt jatkokehittämään nuorisotakuuta viime hallituskauden toimintamallien ja kokemusten pohjalta, päätti hallitus nuorisotakuun rahoituksen leikkaamisesta ja korvaamisesta uudella yhteisötakuulla, vieläpä sellaisella rahoituksella, joka koko hallituskauden aikana vastaa vain kuudesosaa siitä, mitä edellisen kauden nuorisotakuun vuosittainen rahoitus oli.

Erityisen ongelmallisia olivat hallituksen esitykset etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan rahoituksen vähentämisestä, yhteensä noin 6 miljoonan edestä. Summa on koko valtiontalouden mittakaavassa hyvin pieni mutta tämän toiminnan näkökulmasta aivan keskeinen. Valtiovarainvaliokunta päätti palauttaa 3,75 miljoonaa tästä leikkauksesta, sinänsä tärkeä askel mutta ei riittävä tätä alkuperäistä leikkausta paikkaamaan. Sivistysvaliokunta esitti omassa lausunnossaan yksimielisesti 10 miljoonaa.

Kaikista häiritsevintä on kuitenkin ehkä ollut se, että rahoituksen jakautumisesta eri momenttien välille ja nuorisotakuun yhteenlasketuista leikkauksista on ollut todella hankalaa saada todenmukaista, paikkansapitävää tietoa. Vasta aivan budjetin käsittelyn loppusuoralla kävi ilmi, että valtiovarainministeriöllä oli erilaiset luvut nuorisotakuun rahoituksesta

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kuin valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolla oli. On myös hyvin harhaanjohtavaa, että viitataan koko nuorisotoiminnan perusrahoitukseen, kun puhutaan nuorisotakuun rahoituksesta. Ne ovat kaksi täysin eri asiaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, minä pistin toiveeni hallitukseen tässä yhdessä ja ainoassa kysymyksessä, siinä, että hallitus olisi paikannut näitä todella lyhytnäköisiä leikkauksia, jotka kohdistuvat etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan. Mutta siihenkään ei tämä hallitus kyennyt eikä halunnut, vaikka kyse on hyvin pienestä summasta mutta nuorten kannalta erittäin tärkeästä asiasta. Olen todella pettynyt.

0.03 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee kovia leikkauksia ja myös näitä koulutusleikkauksia sillä, että on pakko leikata, koska olemme taloudellisesti vaikeassa tilanteessa. Sosialidemokraatit katsovat, että nimenomaan sen takia että olemme vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, kannattaa nyt panostaa nimenomaan koulutukseen ja osaamiseen, ja myös sen takia, että sille on tässä tilanteessa erityisen painavat sosiaaliset syyt. Työttömät ihmiset kannattaa ohjata opiskelemaan. Syrjäytymisvaarassa olevista lapsista pitää huolehtia, heidät pitää saada päiväkoteihin, kouluihin, palveluiden piiriin. Nuoria ei pidä jättää syrjäytymään, vaan heille pitää tarjota palveluita. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa meidän pitää myös luoda uskoa tulevaisuuteen ja tulevaisuuden näkymiä siitä, mistä uutta kasvua voi syntyä. Ja siinä koulutus on avainasemassa.

Niin kotimaiset kuin kansainväliset taloustieteilijät ovat varoittaneet Suomea siitä, että varhaiskasvatukseen, ammattikoulutukseen, korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja innovaatiojärjestelmään kohdistuneet leikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja ne tulevat pitkällä aikavälillä maksamaan paljon. Ne tuhoavat meidän tulevaisuutemme kasvun avaimet.

Tänään aikaisemmin opetusministeri Grahn-Laasonen perusteli näitä koulutukseen kohdistuvia rajuja leikkauksia muun muassa sillä, että samaan aikaan kuitenkin panostetaan sitten yksittäisiin kohtiin, tuodaan ikään kuin tällaisia pieniä kasvun siemeniä sinne lisäksi. Koen, että tämä on kyllä aika epäuskottavaa tilanteessa, jossa koko tämä perusta leikataan pois eli myös nämä uuden kehittämisen ja kasvun eväät. Se ei ole kauhean uskottavaa, vaan meidän pitäisi tässä tilanteessa niin pitää tästä perusrahoituksesta kiinni kuin sitten toki myös lisätä niitä uudistumisen eväitä.

0.05 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Oppositio on lähtenyt liikkeelle arvostelemalla hallituksen aloittamia koulutusuudistuksia kautta linjan. Suomen koulutus ei ole ajautunut nykyisiin vaikeuksiin viimeisen puolen vuoden aikana, ja tämänhetkisestä oppositiosta olisi voitu vaikuttaa tilanteen kehittymiseen. Katseet kääntyvät erityisesti viime kauden opetusministereihin.

Sipilän hallitus on ottanut koulutuksen kärkihankkeisiinsa ja on sijoittamassa rahaa sen kehittämiseen. Vaikka rahoituksen määrää joudutaan sopeuttamaan taloustilanteen vuoksi, on samalla tarkoitus luoda uusia toimintatapoja, joiden avulla yhteiskuntamme pystyy tarjoamaan laadukkaan koulutuksen jatkossakin. Koulutusuudistus on kokonaisuus, jossa käydään läpi koko järjestelmä, jotta se saadaan mahdollisimman hyvin palvelemaan sekä opiskelijoita että työelämää. Näin saamme lisää innovaatioita, tuoretta ajattelua yrityksiin ja käytännön tietoa ja kokemusta oppilaitoksiin.

Oppositio on pyrkinyt viime päivinä esittämään esimerkiksi lapsiin kohdistuvat päätökset hyvin yksipuolisesti. Esimerkiksi koulujen aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan maksuihin tehty nosto ei ole mikään pakkonosto, vaan kunnat voivat tarvittaessa nostaa maksuja ja

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tehdä ratkaisuja oman tilanteensa mukaan. Päätöksen mahdollisesta maksumuutoksesta tekee jokainen kunta ja sen tekevät eri puolueita edustavat luottamushenkilöt itse. Lisäksi pienituloisten perheiden lapset ovat oikeutettuja saamaan palvelun ilmaiseksi. Päätöksen teko asiassa tuodaan lähemmäksi kansalaista, jota asia koskee. Eikö tämä juuri ole demokraattinen ja oikeudenmukainen toimintatapa, joka myös lisää lasten välistä tasa-arvoa?

Peruskoulujen oppimateriaalien nykyaikaistamiseksi on opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan pannut vireille erillisen hankkeen. Tämän avulla saamme tasavertaiset oppimismateriaalit oppilaiden käyttöön eri kouluissa. Samalla koulu kykenee tukemaan paremmin oppilaita tiedonhaussa ja tiedon käsittelyssä monipuolisesti. Nämä ovat taitoja, joiden hallitsemista tulevaisuudessa tuskin kukaan kiistää. Digitaalinen oppimismateriaali ei kulu käytössä kuten painetut kirjat, joita kunnissa kierrätetään luokalta toiselle. Tämäkin uudistus siis tuo uusia mahdollisuuksia toteuttaa opetusta ja lisää oppilaiden välistä tasa-arvoa.

Toisen asteen reformilla saamme ammatillisen koulutuksen vastaamaan työelämän tarpeita ja varmasti myös vähennetyksi ilman koulutusta jäävien nuorten lukumäärää. Toisen asteen koulutus valmistaa nuoria työelämään, jossa he tulevat toimimaan mahdollisesti jopa 50 vuotta valmistumisensa jälkeen. Koulutuksen tulee siis antaa hyvät lähtökohdat elinikäiselle oppimiselle ja ammatissa kehittymiselle. Vaadittavat perustaidot on opittu jo peruskoulussa uudistettujen opetusmenetelmien ansiosta nykyaikaisia menetelmiä käyttäen ja kustannustehokkaasti, jolloin nuorilla on hyvä pohja uuden tiedon ja taitojen omaksumiselle jo ammattiin opiskellessa. Näiden taitojen tärkeys on noussut, ja tulevaisuudessa niiden merkitys tulee kasvamaan entisestään. Näilläkin toimilla on selkeästi tasa-arvoa lisäävä vaikutus, jolla saamme kysynnän ja tarjonnan vastaamaan toisiaan kouluttamalla ammattinsa osaavia työntekijöitä.

Korkeakoulujen ja yritysten nykyistä läheisempi yhteistyö antaa omalta osaltaan kaivatua piristystä Suomen kilpailukyvyille. Tällä tavalla saamme korkeakoulujen innovaatiot yritysten käyttöön. Yritykset ja korkeakoulut pystyvät yhdessä kehittämään uusia vientituotteita, joista koulujen ja yritysten lisäksi hyötyy koko Suomi. Heikosta vientitilanteesta riippumatta suomalaiset ovat edelleen innovatiivisia, ja saamme kannustetuksi opiskelijoita mukaan erilaisiin korkeakoulujen ja yritysten hankkeisiin, jolloin innovaatio ja keino toteuttaa innovaatiot kohtaavat toisensa nykyistä varmemmin. Tämä uudistus kannustaa yrityksiä lähtemään mukaan rohkeasti korkeakouluyhteistyöhön ja parantaa opiskelijoiden työnsaantimahdollisuuksia heidän valmistuessaan.

Arvoisa puhemies! Nyt ei ole kyse yksittäisistä teoista vaan kokonaisuudesta. Tämän kokonaisuuden tarkoitus on kilpailukyvyn parantamisen lisäksi oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo monellakin tapaa. Nyt tarvitaan tekoja, joilla saamme Suomen nousuun haasteellisessa tilanteessa. Tekojen on oltava sellaisia, että ne kantavat maamme eteenpäin myös jatkossa.

0.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Lähes jokainen leikkaus, joka joudutaan tekemään, on jostain näkökulmasta katsoen huono asia. Vastaavasti jokainen lisämääräraha, joka voidaan antaa, on hyvä asia. Keskustelussa käytetään hieman liian paljon aikaa ja energiaa tämän itsestäänselvyiden toteamiseen. Suomessa kuitenkin velkaannutaan nyt niin kovaa, ettei mikään yhteiskunnan osa voi olla näissä talkoissa koskematon. Meidän täytyy priorisoida sitä, mihin me velkarahat käytämme, koska elämme lastemme laskuun ja haluamme laittaa sen piikin kiinni.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Vasemmisto-oppositiosta on kilvan täällä salissa kauhisteltu jokaista leikkausta, ja erityisesti paljon kyyneliä on vuodatettu yliopistojen ja koulutuksen leikkauksista. Kuitenkin vasemmiston riveissä on monta opintonsa kesken jättänyttä, jotka ovat pystyneet luomaan hienon uran politiikassa koulutuksen puutteesta huolimatta.

Suomi on pieni kansakunta, joka nousee vain koulutuksen tuomista innovaatioista. Jotain täällä on kuitenkin vialla. Toisin kuin muualla maailmassa meillä korkeakoulutus ei saa aikaan halua ryhtyä yrittäjäksi, vaan päinvastoin vähentää sitä halua. Olen jo pitkän aikaa ihmetellyt tätä seikkaa. Odotetaanko täällä liiaksi valmista pöytää ja jonkun maksamaa palkkaa, vai mistä kyseinen passiivisuus? Suomi ei sinänsä tarvitse maistereita tai tohtoreita näiden titteleiden itsensä vuoksi olemaan työttöminä, vaan Suomi tarvitsee hyviä ideoita ja sellaisia ihmisiä, jotka ovat valmiita viemään niitä eteenpäin. Jokin tässä yhteiskunnassa tai sen koulutusjärjestelmässä on vialla, kun ideoita ei keksitä tai ainakaan ei osata kaupallistaa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että yliopiston maailmasta löytyy tehostettavaa. On paljon tieteenaloja, jotka tuskin tuovat meille vientä tai joista voisi syntyä sellaisia innovaatioita, jotka toisivat maahan yksityisen sektorin työpaikkoja. On keskityttävä tuottamaan osaamista, jolla on käyttöä myös käytännössä. Tämä koskee korkeakoulujakin. Niinpä hallituksen linjaukset korkeakoulujen profiloitumisesta ja keskittymisestä ovat tervetulleita. Pidän näitä koulutuksen niin sanottuja leikkauksia enemmänkin mahdollisuutena terävöittää toimintaa ja keskittyä osaamiseen tutkintojen tehtailun sijaan. Ei voi hyväksyä asennetta, että leikkaus tarkoittaa automaattisesti huononnusta. Ei voi hyväksyä asennetta, että ollaan ensimmäisenä polkemassa jalkaa ja osoittamassa mieltä, kun pitäisi kantaa osansa taloustalkoista. Näinkö toimii tämän maan sivistyneistö? Ihmettelen.

Lisäksi haluan tuoda esiin erimielisyyteni niiden näkemysten kanssa, että säästöihin tulisi vastata keskittämällä yliopistoja. Maa on laaja, ja maakuntien korkeakoulut tuottavat hyvää tutkimusta. Myös korkeakoulun arvo alueen kehittymisen kannalta on tunnustettava. Vastoin eräitä käsityksiä Suomessa on elämää myös pääkaupunkiseudun ja suurimpien kasvukeskusten ulkopuolella. Helsingin yliopisto ei ole maan ainut oppilaitos.

0.13 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tämä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala on tänä syksynä osoittautunut aika monitahoiseksi kokonaisuudeksi, jossa tapahtuu parhaillaan paljon. On isoja rakenteellisia uudistuksia, näitä säästöjä, useampia budjettilakeja, ja näiden parissa meillä sivistysvaliokunnassa onkin syksy pitkälti mennyt. Sekä meidän valiokunnan mietinnöissä että myöskin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on korostettu hyvin voimakkaasti seurannan merkitystä ja vaikutusarvioinnin tarvetta jatkossa. Tämä on tärkeä evästys hallitukselle nyt tulevaa ajatellen, ja nimenomaan niin, että näitä eri uudistusten, eri lakien vaikutuksia arvioidaan kokonaisuutena, kun ne kohdistuvat samaan kohderyhmään, erityisesti lapsiin ja nuoriin.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö on muutenkin mielestäni oikein hyvä. Siinä huomioidaan tämä tilanne ja otetaan myös varsin kriittisesti kantaa siihen, minkälaisia vaikutuksia näillä päätöksillä mahdollisesti on. Senpä takia tämä seurannan merkitys ja vaikutusarvioinnin tarve on hyvin keskeinen viesti.

Sivistysvaliokunta on itse ehdottanut etsivään nuorisotyöhön lisämäärärahaa 10 miljoonaa euroa, niin kuin edustaja Andersson tässä aikaisemmin totesikin. Tämä oli aivan yksimielinen, ja siitä on tässä salissa nyt lukuisia positiivisia lausuntoja kuultu. Toinen tällainen yhteinen valiokunnassa oli av-kannustinjärjestelmä, josta muun muassa edustaja Ko-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

sonen täällä mainitsi ja ansiokkaasti kertoi. Nämä ovat molemmat sellaisia ehdotuksia, jotka hyvin tuntuvat täällä jakavan näkemyksiä, ja tämä on myöskin hyvä evästys tulevia budjetteja ajatellen, erityisesti ehkä yhdessä TEMin kanssa. Nimittäin molemmat ovat sellaisia, joissa yhteistä rajapintaa on, ja nämä leikkaukset ovat kohdistuneet molemmilta suunnilta nuorisotyön osalta. Tämä av-tuotantokannustinjärjestelmä on sellainen, joka osuu molempien ministeriöiden hallinnonalalle.

Sellaisia lisäyksiä, joita nyt on tulossa budjettiin, on positiivisia: Turvapaikanhakijatilanne on huomioitu budjetissa, ja sen myötä tämä kokonaisuus itse asiassa nyt kasvaa kuuluvaan vuoteen verrattuna erityisesti valmistavaan opetukseen kohdistetun lisäresurssin vuoksi, mikä on oikein perusteltua ja hyvä asia. Muita positiivisia lisäyksiä on lainauskorvaus, joka on vielä turhan pienessä roolissa, mutta on tärkeää, että se on nyt siellä mukana, hyvin perusteltu uudistus, ja varmasti voidaan siitäkin olla yhtä mieltä, että sitten Suomen 100-vuotisjuhlavuonna 2017 pistetään tämä asia yhdessä kuntoon. Nuorisotyöhön tulee pieni lisämääräraha erityisesti sinne työpajapuolelle. Tämä on oikein positiivinen esimerkki sellaisesta lisäyksestä, jossa varsin pienelläkin rahalla voidaan saada paljon hyvää aikaan. Aivan sama tilanne on näissä koulujen kerhotoiminnoissa, joihin tuli myöskin pieni, 2 miljoonan euron lisäys.

0.18 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämänhetkinen maahanmuuttotilanne vaikuttaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan. Turvapaikanhakijalapsille aletaan tarjoamaan perusopetukseen valmistavaa koulutusta lähes välittömästi tämän maahan tullessa. Tämähän on erittäin kallista opettamista, vähintään yhtä kallista kuin erityisopetus. Kunnat velvoitetaan järjestämään tämä valmistava koulutus, ja valtio luonnollisesti maksaa viulut. Onko tällä hetkellä vaarana, että osa turvapaikkalapsista otetaan mukaan kalliiseen koulutukseen ja muutama kuukausi myöhemmin he saattavat saada kielteisen turvapaikkapäätöksen? Olisiko järkevää aloittaa koulutus vasta oleskeluluvan saatuaan? Minun mielestäni tämä olisi järkevää.

0.19 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sivistysvaliokunnassa erityisen innostavana asiana tälle syksylle oli käsitellä juuri audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmää, jolla nykyistä paremmin ohjautuisi Suomeen kotimaisia ja ulkomaisia elokuvatuotantoja. Erityiset tuotantokannustinjärjestelmät ovat merkittävän kansainvälisiä tuotantoja eri maihin ohjaava tekijä. Niiden puuttuminen Suomesta aiheuttaa sen, että kansainvälisiä tuotantoja ei tänne saada. Suomalaisiakin elokuvia kuvataan enenevissä määrin muissa, kannustimia tarjoavissa maissa.

Tuotantokannustinjärjestelmän tulisi olla riittävän suuri ja pysyvä, jotta se olisi uskottava ja vaikuttava päätettäessä näiden hankkeiden sijoittumisesta. Järjestelmän vaikuttavuus on sidoksissa kilpailijamaiden päätöksiin vastaavien järjestelmien perustamisesta ja tuen tasosta. Tämä kannustinjärjestelmä on sikäli mielenkiintoinen, että se rahoittaa itse itsensä. Alustavien laskelmien mukaan valtion 1 euron panostus toisi verotuloja ensimmäisenä vuonna lähes euron, toisena vuonna lähes 1,5 euroa ja kolmantena vuonna lähestyttäisiin jo 2:ta euroa.

Elokuvatuotantojen merkitys on erityisen suuri Pohjois-Suomessa, jossa on vuosien ajan toiminut hankepohjainen Pohjois-Suomen elokuvakomissio. Alan toimijoilla on jo vahva yhteistyö Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan kanssa. Tavoitteena on ollut luoda av-alalle yhteiset työmarkkinat. Pohjois-Suomesta on ollut runsaasti työntekijöitä isommissa tuo-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tannoissa sekä Norjassa että Ruotsissa. Nyt kun Norjan insentiivi aloittaa vuoden 2016 alusta, ei työllistyminen enää onnistu entisellä tavalla, koska Suomesta puuttuu meille tuotantoja houkutteleva kannustin. Kansainvälisessä kilpailussa Pohjois-Suomi häviää jatkuvasti tuotantoja Liettuaan, Islantiin, Saksaan, Slovakiaan, Irlantiin. Vielä kymmenen vuotta sitten riitti, että alueelta markkinoitiin näyttäviä kuvauspaikkoja ja osaavia ammattilaisia. Nykyisin kansainvälisessä kilpailussa ensimmäisenä kysytään, millainen on Suomen insentiivijärjestelmä. Pohjois-Suomessa kuvattujen elokuvien vaikutusta on tutkittu alue-taloudellisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Merkitys on suuri myös matkailumarkkinoinnin näkökulmasta, esimerkkinä Hollywood-tuotanto Hanna, josta osa juonellisesti sijoittui Kuusamoon, mutta Kuusamossa kuvattiin vain maisemalliset osuudet ja kuusamolaista erämaamökkiä edustivat otokset Saksassa lehtikuusten katveessa. Kuvausryhmän viipymä olisi ollut pidempi, mikäli olisi ollut käytössä kannustin. Se, että jäämme nyt kilpailutilanteessa taka-alalle, tarkoittaa valitettavasti sitä, että aikaisempien vuosien panokset, esimerkiksi Elokuvakomissiossa tehdyt satsaukset, valuvat hiljalleen hukkaan.

Arvoisa puhemies! On ehdottoman tärkeää tulevan vuoden aikana luoda malli suomalaiselle kannustinjärjestelmälle ja ottaa se mahdollisimman nopeasti käyttöön. — Kiitos.

0.22 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Koulutukseen todellakin kohdistuu ikä-vällä tavalla leikkauksia, ja mikään valtion budjettiosa ei kyllä näiltä vältty. Ja yksinkertai-sena syynähän tilanteeseen on tämä Suomen vakava taloudellinen tilanne.

Siinä, miten niitä leikkauksia tehdään, on sitten jätetty sitä päättävävaltaa myös kunnille ja esimerkiksi korkeakoulupuolella ja toisella asteella myös koulutuslaitoksille itselleen. Esimerkiksi viime kaudella nämä leikkaukset ja se, millä tavalla nämä päätökset olisi saa-tettu voimaan — se, että esimerkiksi ministeriö olisi jatkossa päättänyt siitä, missä esimer-kiksi lukiokoulutusta sijaitsee — oli kyllä aivan väärä tie, ja edelleenkin kuntien pitää saa-da jatkossa näistä asioista päättää, ja näin tämä turvataan. Lukioverkostoa ei myöskään kar-sita, tästä verkostosta halutaan pitää kiinni, lukioihin ei enää tällaisia leikkauksia tule, kuten aikaisemmin.

Sitten tästä nuorisotakuusta: On hyvä, että me pystymme tämän 4 miljoonaa euroa tähän etsivään nuorisotyöhön laittamaan. Se on ehdottoman tärkeä ja ollut hyväksi todettu tapa. Myöskin nuorten työpajoihin voidaan tämä summa laittaa, että voidaan edes jonkunlainen taso tässä säilyttää. Mutta on myös todettava, että nuorisotakuu ei mallina ole ollut teho-kas, sillä nuorisotyöttömyys on edelleen voimakkaasti kasvanut, ja sitä on kehitettävä yh-teisötakuun suuntaan ja siihen, että vastuu on yhdellä taholla jatkossa ja hyviä malleja le-vitetään ympäri maata.

Haluan myös oikaista väärinkäsityksen edelleen ja väärät puheet siitä, että päivähoito-oikeutta oltaisiin poistamassa kokonaan joltakin ryhmältä. Tämähän ei pidä paikkansa, vaan kokopäivähoitoon oikeus säilyy edelleen niillä perheillä ja lapsilla, joille on siihen tarve.

0.24 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt vastuullista työtä koettaessaan saada rahat riittämään myös opetuspuolelle näinä niukkuuden aikoina. Rahoituksemme kaikki tietenkin soisimme olevan runsaamman.

Erityistä viisautta löytyy kuitenkin erään ratkaisun suhteen. Tämä ratkaisu on todellinen helmi tässä budjettikurjuudessa. Kyse on siitä, että maamme entisen presidentin Pehr Evind Svinhufvudin kotitalo on päätetty ottaa valtion suojelukseseen ja myöntää sille resurs-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

seja, jotta tämä arvokas perintö säilytetään jälkipolville. On tärkeää, että tämän päivän ihmiset tulevista sukupolvista puhumattakaan voivat käydä paikan päällä perehtymässä siihen historialliseen perintöön, jota presidentti Svinhufvudin elämäntyö edustaa ja jonka ansiosta Suomi loistaa kirkkaana kansakuntien joukossa.

Arvoisa puhemies! Sivistystä ja maamme historian kohtalonaikoja arvostavat kansalaiset Luumäellä, Etelä-Karjalassa ja koko Suomessa tuntevat sydämessään suurta kiitollisuutta siitä suopeudesta, jota hallitus tätä arvokasta, historiallista perintöä ja sen säilyttämistä kohtaan osoittaa. Erityiset kiitokset tästä viisaasta ja arvokkaasta päätöksestä kuuluvat ministeri Sanni Grahn-Laasoselle, joka tinkimättömällä työllään on vienyt rahoitushakemusta eteenpäin. Edelleen asiaa esillä pitäneet ja sitä eri kanavia pitkin edistäneet aktivistit, yksittäin ja kansanliikkeenä niin Luumäellä, pääkaupunkiseudulla kuin muuallakin Suomessa ansaitsevat kiitokset siitä periksiantamattomuudesta, jolla vaikutustyötä tehtiin vastoinikäymisistä ja kohtalon tielle kasaamista esteistä huolimatta.

0.26 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä taloudellisessa tilanteessa on kerta kaikkiaan pakko supistaa määrärahoja. Silti huomauttaisin, että opetus- ja kulttuuriministeriön budjetissa on kohtia, joissa hallitus on toteuttamassa sellaisia asioita, joista me perussuomalaiset olemme jo kauan täällä puhuneet. Niiden kautta voidaan saada järkeviä säästöjä.

Kielikokeilu on erittäin tervetullut. Se on askel siihen suuntaan, että vihdoinkin pääsisimme monin paikoin turhasta ja varsin kalliiksi käyvistä pakkoruotsista eroon. Myös lukausmaksut EU- ja Eta-alueiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille ovat oikeita ratkaisuja. Suomen korkeakouluissa on nyt yli 20 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Näistä kolme neljäsosaa tulee EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta. Vieraskielisiä ohjelmia, joista maksua aletaan periä, on noin 400. On ollut sulaa hulluutta, että tällaiset määrät ulkomalaisia opiskelijoita on voinut suorittaa tutkinnon suomalaisen veronmaksajan lompakosta. Ne ulkomaalaiset, joilla on motivaatiota juurtua Suomeen ja jäädä tänne työskentelemään opintojen päätyttyä, voivat kyllä maksaa tuon lukausmaksun, joka ei edes kata heidän opiskeluistaan syntyviä kuluja.

Arvoisa rouva puhemies! Koululiikuntaa lisätään, ja se on aivan oikea päätös. Lapsemme ja nuoremme ovat jakaantumassa niihin, joilla on varaa harrastaa, ja niihin, joilla ei ole. Samalla osa on oikeinkin hyvässä kunnossa, kun toisten kunto on yhä huonompi yhä nuorempana. Nykyään jotkut urheilulajit nielevät jopa 3 500 euroa vuodessa. Tällöin puhutaan kolmilapsisissa perheissä yli 10 000 eurosta per vuosi. Se on todella iso summa niillekin perheille, joissa molemmat vanhemmat käyvät työssä. Monista urheilulajeista on tulossa eliitin etuoikeus. Jo se, ettei perheessä ole autoa, jolla viedä lapsia harjoituksiin, voi tyrehdyttää harrastukset. Siksi koululiikunnan merkitystä on korostettava ja liikuntatuntemusta lisättävä. Liikkuva koulu -hanke on onnistunut hyvin ja levinnyt ilahduttavan laajalle.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen Setlementtisäätiön kokeiluun osoitetaan 250 000 euroa. Tällä tuetaan peruskoulun päättäneitten nuorten koulutuspolkua työelämään ja ennaltaehkäistään syrjäytymiskehitystä. Setlementtisäätiö toteuttaa tällä määrärahalla mestari—kisälli-mallin mukaista toimintaa. Kannatan mestari—kisälli-mallia ja toivoisin, että se otettaisiin meillä laajasti käyttöön. Siitä on hyviä kokemuksia esimerkiksi Saksassa. On paljon ammatteja, joihin opinnot voivat valmistaa vain osittain. Omasta kokemuksestani voin sanoa, että esimerkiksi sahateollisuudessa on monia töitä, jotka oppii parhaiten hyvän mestarin opastuksessa tekemällä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

0.31 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen sektorin sopeuttamistoimet vähentävät opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan resursseja merkittävästi. Kun huomioon otetaan koko julkisen talouden säästöt, mainittujen säästötoimenpiteiden vaikutus opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitukseen on vuoteen 2019 mennessä arviolta 982 miljoonaa euroa. Summa on huikea. Ei syyttä ja suotta valiokunnan mietintö erityisesti korosta sitä, että leikkaus on niin mittava, että on pidettävä huoli, ettei tämä vaikuta sellaisella tavalla, että koko meidän hyvä kehityksemme sivistysmaana pysähtyy. Valiokunta onkin ehdottanut lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien säästöjen ja apteekkimaksun kompensaaation poiston kohdentumisen vaikutusta ja ajoitusta." Tämä on erittäin tärkeä huomio.

Täällä sitten on näissä kärkihankkeissa kyllä mielenkiintoinen hanke, jossa todetaan, että tavoitteena on uudistaa peruskoulu ja toisen asteen koulutus, nopeuttaa siirtymistä työelämään ja niin edelleen. Olisi ollut hienoa, jos tästä olisi ollut enemmän ymmärrystä ja tietoa.

Täällä on hyvänä asiana huomioitu se, että kristillisten koulujen kerhotoimintaan on määräraha osoitettu. Tämä on historiallista, koskaan aikaisemmin ei ole näin tapahtunut. Sitten on myös valtionosuus vapaan sivistystyön oppilaitokseen: Ison Kirjan kansanopistolle, joka on tehnyt kymmeniä vuosia hienoa työtä, heidän työnsä kehittämiseen on ehdotettu 100 000 euroa. Ne ovat hienoja lisäyksiä.

0.33 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Minä nostan yhden esimerkin elikkä opinahjoni Helsingin yliopiston. Siellä noin 15 prosenttia henkilöstöstä vähennetään vuoteen 2020 mennessä. Nämä ovat kyllä todella kipeitä leikkauksia, se on pakko myöntää, kun varsin tuntee ihmisiä. Minä tiedän, että meillä on kansainvälisestikin arvostettuja opettajia siellä, — mitä se tulee sitten vaikuttamaan tosiaankin tulevaisuuteen, niin kuin tuossa edustaja Laukkanen kysyi. Elikkä nämä ovat niitä — voin sanoa itse hallituspuolueen edustajana — erittäin hankalia paikkoja olla ja kuitenkin myös tukea hallituksen esitystä tässä asiassa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

4.9. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Keskustelu

16.02 Toimi Kankaanniemi ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma sisältää poikkeuksellisen vaikean taloustilanteen johdosta suurten rakenne- ja työelämän uudistusten lisäksi julkisen talouden etupainotteisen sopeutustavoitteen. Tämä näkyy ensi vuoden talousarviossa. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan loppusumma on noin 13,1 miljardia euroa. Summa on noin 360 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Kasvu johtuu muun muassa kärkihankkeista, takuueläkkeistä ja perusturvamenojen lisääntymisestä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Muutamista parannuksista huolimatta hallinnonalalle kohdistuvat monet kipeät säästöt. Puutteena valiokunta koki sen, että riittävää päätösten vaikutusarviointia ei ollut mahdollista saada. Valiokunta pitää jatkossa välttämättömänä arvioida aiempaa kattavammin säästöjen ja talouden sopeutustoimien kokonaistaloudellisia vaikutuksia eri väestöryhmiin pitkällä aikavälillä.

Valiokunta korostaa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien kehittämisen tärkeyttä. Sote-ratkaisun ict-linjaukset ovatkin hyviä. Valiokunta on huolissaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan resurssien leikkauksista ja pitää tärkeänä, että hallitus selvittää, miten tutkimuslaitosten, muun muassa THL:n, TTL:n ja Stukin, lakisäätöjen tehtävien hoitaminen turvataan ja miten päätöksenteon pohjaksi tarvittava tutkimustieto tulevaisuudessa hankitaan. Valiokunta nostaa esiin myös sosiaalialan tutkimuksen kehittämistarpeen ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntämisen.

Hallituksen yksi strateginen tavoite on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jota tuetaan viidellä kärkihankkeella. Tähän liittyy myös valiokunnan tärkeänä pitämä kokeilutoiminta. Lisäksi valiokunta korostaa muun muassa liikunnan nostamista nykyistä suurempaan osaan terveydenhuollossa.

Valiokunta kohdisti lisärahoitusta muutamaasi tärkeisiin tarkoituksiin. Päihdeäitien palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi valiokunta esittää 1 miljoonan euron lisäystä ja näyttöön perustuvan hoitotyön edistämiseen 200 000:ta euroa. Kokemukset matalan kynnyksen toimintamalleista ovat valiokunnan tietojen mukaan hyviä. Niillä mahdollistetaan tuen antaminen suoraan avun kohteena oleville ihmisille. Tähän tarkoitukseen valiokunta esittää 1,1 miljoonan euron määrärahaa.

Valiokunta pitää myönteisenä eläkkeensaajan asumistuen uudistamisesta luopumista. Siinä syntyneen vajeen kompensointiin liittyy Kelan toimintamenojen 5 miljoonan euron leikkaus. Valiokunta painottaa, että etuuksien saajien oikeusturvan kannalta on välttämättöntä, että Kelan toiminta säilyy laadukkaana. Määrärahan riittävyyttä on seurattava, ja se on turvattava tarvittaessa lisätalousarviolla.

Valiokunta lisää 4 miljoonaa euroa veteraanikuntoutukseen ja erityisesti kotiin vietävien palveluiden lisäämiseen. Tämän lisäksi valiokunta haluaa velvoittaa hallitusta itsenäisyyden juhluvuoden lähestyessä kahdella lausumalla. Ensinnäkin valiokunta ehdottaa lausumaa lievävammaisten sotainvalidien kunnallisten avopalveluiden haitta-asteen alentamisesta 10 prosenttiin viimeistään vuonna 17, jolloin vietetään Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlia. Lisäksi valiokunta ehdottaa lausumaa, jossa edellytetään, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa ja vuoden 2017 talousarvioesityksessä rintamaveteraanien kuntoutukseen ja veteraanipalveluihin tarvittavat määrärahat saatetaan pysyvästi palvelutarvetta vastaavalle tasolle.

Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen on vähentynyt muutamassa vuodessa noin puoleen. Leikkaukset vaarantavat korkeatasoisen kliinisen lääketieteen tutkimuksen. Valiokunta on tästä huolissaan ja ehdottaa määrärahaan 3 miljoonan euron lisäystä.

Lopuksi valiokunta kiinnittää huomiota turvakotipaikkojen suunnitelmalliseen lisäämiseen.

Arvoisa puhemies! Haluan jaoston puolesta kiittää arvoisia ministereitä ja omasta puolestani jaoston jäseniä hyvästä työstä tällä haastavalla sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Haluan osaltani myöskin kiittää valiokuntaa erinomaisen hyvistä työskentelystä ja myöskin mietinnöstä sekä nyt jälleen kiitän myöskin vastalauseista, joita oli jätetty, koska siellä oli erittäin tärkeitä asioita nostettu esiin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksen taustalla on kasvava huoli julkisen talouden tasapainosta sekä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentulosta. Tämä heijastuu myös hallitusohjelman terveyttä ja hyvinvointia koskevan strategisen tavoitteen mukaisiin kärkihankkeisiin, joissa toteutetaan muun muassa palveluseteli- ja perustulokokeilut sekä asumisperusteisen sosiaaliturvan kohdentumisen arviointi. Hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2016 on 13,1 miljardia euroa eli noin neljäsosa koko valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on 386 miljoonaa euroa vuoden 2015 varsinaista talousarviota suurempi.

Talousarvioesityksen täydennyksen merkittävin muutos on asumistukien yhdistämisen peruuttaminen. Lisämäärärahatarve on katettu korvaavilla säästöillä, joista STM:n pääluokan osalta suurimmat erät kohdistuvat valtion korvauksiin terveyshuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin, Kelan toimintamenoihin sekä rokotteiden hankintaan kertaluonteisesti.

Lisääntyneestä maahanmuutosta aiheutuvat kustannukset, jotka STM:n pääluokkaan vaikuttavat viiveellä, huomioidaan vuoden 2016 ensimmäisessä lisätalousarviossa, jolloin tarve pystytään arvioimaan luotettavasti.

Valtion ensi vuoden työttömyysturvamenojen suuruudeksi arvioidaan 2,86 miljardia euroa, eli kasvua on noin 111 miljoonaa euroa työttömyyden arvioidusta lisääntymisestä johtuen.

Työttömyysvakuutusmaksua korotetaan nykyarvion mukaan 1 prosentilla, josta palkansaajien ja työnantajien maksukorotus on samansuuruinen, eli molemmille 0,5 prosenttiyksikköä. Kassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu ohjataan Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahan rahoitukseen, ja maksun korotus alentaa valtionosuutta peruspäivärahan rahoitukseen 46 miljoonalla eurolla vuonna 2016.

Vuorotteluvapaan ehtoja muutetaan siten, että säästö on vuositasolla 50 miljoonaa euroa julkiseen talouteen ja 21 miljoonaa euroa valtiolle.

Arvoisa puhemies! Sairausvakuutusmenojen arvioidaan laskevan vuonna 2016 kaikkiaan 4,7 miljardiin euroon. Korvausten pieneneminen aiheutuu muun muassa sairaanhoidovakuutukseen kohdistetuista säästöistä, joiden yhteissumma vuonna 2016 on noin 99 miljoonaa euroa ja valtionosuus 44 miljoonaa euroa. Säästötoimenpiteitä ovat matkakorvausten alentaminen, lääkäri- ja hammaslääkärikustannuksista maksettavien korvausten alentaminen sekä Aura-kuntoutuksen voimaantumisen peruuttaminen. Lisäksi lääkekorvauksiin kohdistetaan yhteensä noin 37 miljoonan euron säästö valtionosuuteen. Tämän vaikutus julkiseen talouteen on 83 miljoonaa euroa. Säästöistä 58 miljoonaa euroa liittyy keväällä 2015 tehtyyn päätökseen, jonka mukaisesti käyttöön otetaan alkuomavastuu, lääkkeiden peruskorvaus korotetaan 35 prosentista 40 prosenttiin ja lisäksi toteutetaan muita pienempiä lääkkeiden kustannusten kasvua hillitseviä toimenpiteitä. Säästöistä 25 miljoonaa euroa toteutetaan uusilla toimenpiteillä, joista puolet kohdistetaan potilaiden alkuomavastuun ja muiden omavastuiden korotuksiin ja puolet lääkeajan toimijoihin määräaikaaisella palautusmaksulla ja apteekkimaksun korotuksella.

Säästöjen vastapainona lääkinnällisen kuntoutuksen saantiedellytyksiä lievennetään, mikä lisää määrärahatarvetta 5,6 miljoonalla eurolla. Lisäksi aikuisten kuntoutuspsykote-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

rapiakorvaustasoa korotetaan nuorten kuntoutuspsykoterapiakorvaustasolle ensi vuoden alusta alkaen.

Sairaus- ja vanhempainpäivärahojen määräytymisen tulorajoja ja korvausastetta muutetaan seuraavasti: sairauspäivärahan 70 prosentin korvaustasoon oikeuttavan työtulon rajaa lasketaan nykyisestä, vanhempainpäivärahan 30 ensimmäisen päivän ajalta maksettavaa korotettua päivärahaa alennetaan ja vanhempainlomakausilta karttuvaa lomaoikeutta rajataan. Nämä muutokset alentavat työtulovakuutuksen kustannuksia mutta eivät vaikuta valtionosuuteen.

Arvoisa puhemies! Eläkkeisiin varataan ensi vuodelle 4,5 miljardia euroa. Vuonna 2016 valtio maksaa kansaneläkkeitä 2,3 miljardia euroa ja takuueläkkeitä 192 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti takuueläkkeeseen tehdään noin 23 euron kuukausittainen tasokorotus, jonka kustannusvaikutus on asumistukimenojen vähennys huomioon ottaen 26 miljoonaa euroa.

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan yhteensä noin 232 miljoonaa euroa. Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahan taso veteraania kohden nousee edelleen noin 50 euroa verrattuna vuoden 2015 tasoon, ja sotilasvammalain mukaisten avohuoltopalvelujen kustannusten korvaamiseen osoitetaan 30 miljoonaa euroa Raha-automaattiyhdistyksen tuottorajoja.

16.13 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja kiitos jaostolle työstänne, jota olette tehneet ja antaneet osaltanne tukea myös meidän ministerien tulevaan savottaan.

Kolmeen asiaan tuosta teidän budjettimietinnöstänne.

Ensinnäkin, vastoin tässäkin salissa eilen ja tällä viikolla puhuttuja puheenvuoroja, kuntien valtionosuudet ensi vuonna kasvavat 290 miljoonaa euroa. Ne muuttuvat plus 290 miljoonaa euroa. Menemättä sen enempää historiaan uskallan kolmannen kerran todeta, että kuntien valtionosuuksien merkki on plus ja se on kustannusvaikutuksiltaan koko maassa 290 miljoonaa euroa. Anteeksi, rouva puhemies, tämä toistaminen, mutta kun tämän viikon ajan on tietoisesti levitetty päinvastaista väittämää, niin tämä asia esimerkiksi lukee valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ja sille on ihan perusteet. Kustannustenjaon tarkistus tehdään ja prosenttiosuutta kuntien valtionosuuksiin muutetaan. Tästä on muun muassa seurannut se, että kuluneen syksyn aikana hyvin monet kunnat ovat pitkästä aikaa pystyneet pidättäytymään tuloveroprosenttien korotuksista, ja tästä nyt kyllä vain kiitos kuuluu sille, että ennakoitavuutta vuodelle 2016 on pystytty lisäämään. Ja tällä taas on peruspalvelujen näkökulmasta se merkitys, että kunnat pystyvät turvaamaan niitä palveluja, jotka ihmisille ovat tärkeitä.

Toisekseen, valiokunta kiinnittää huomiota ministeriön alaisten laitosten mahdollisuuksiin huolehtia niin viranomais- kuin muistakin velvoitteistaan. Tämä on yksi savotta, johon meidän pitää pystyä ministeriön ja ministeriön alaisten laitosten välisissä tulosneuvotteluissa kiinnittämään huomio ja sanoa ääneen ne asiat, mitä mahdollisesti ei kyetä nykyresursseilla enää tekemään. Mustahan ei puhumalla muutu valkoiseksi, ei kuntien valtionosuuksissa eikä näitten ministeriön alaisten laitosten määrärahaileikkausten osalta, mutta tärkeää on myös tietää, mitä nuo päätökset tarkoittavat, ja niistä avoimesti kertoa.

Arvoisa rouva puhemies! Kolmas asia: Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen juna jyskyttää omalla raiteellaan, mutta riippumatta siitä, mitä ja millä vauhdilla tuo juna jyskyttää, on täysin välttämätöntä, että me kykenemme aikaansaamaan tilanteen, jossa — mi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

hin valiokuntakin huomion kiinnittää — tieto alkaa liikkua. Tämä sote-ict:n ja laajemmin valtionhallinnon ict:n kehitystyön varmistaminen ja ennen kaikkea sen varmistaminen, että käytettävissä oleva tieto jatkossa on nykyistä paremmin hyödynnettävissä, on täysin välttämätöntä, jotta me selviämme niistä savotoista, jotka ovat edessä vuosikymmenen lopulla ja ensi vuosikymmenellä.

Toinen asia, digitalisaatio, otsikkotasolla, on sellainen, joka ei tule onnistumaan, ellemmekä me saa tietoa oikeasti ja aidosti liikkumaan.

Kolmantena pointtina tähän aihekokonaisuuteen on se, että niin sanotut hyvät käytännöt, toimintojen sisällöt, on saatava nykyistä paremmin leviämään, ja mitä paremmin tieto kulkee, mitä paremmin yhteensopivia järjestelmiä meillä on, sitä paremmat mahdollisuudet tässä myös on onnistua.

Arvoisa puhemies! Se, että rahaa on niukasti, yleensä edesauttaa ideoiden, ajatusten ja toisenlaisten menettelytapojen, toimintatapojen edistämistä. Meidän sosiaali- ja terveydenhuoltomme ei tule ikinä selviämään, ellemmekä me ihan aidosti etsi uusia toimintamalleja esimerkiksi lapsi- ja perhetyöhön tai ikääntyvien ihmisten kotihoitoon, perhehoitoon ja niin edelleen. Kaikkien miinusmerkkisten päätöstenkin keskellä ensi vuosi tulee olemaan jo ensimmäisten näyttöjen vuosi siitä, että hallituksen kärkihankkeissa lasten ja perheiden ja ikääntyvien ihmisten niin omaishoitajuuden kuin koti- ja perhehoidonkin osalta päästään eteenpäin, päästään niitten tulevaisuuden ratkaisujen kanssa eteenpäin. (Puhemies koputtaa)

Ja ihan viimeiseksi: meidän euromme eivät tule ikinä riittämään, ellemmekä me syö paremmin ja liiku enemmän, eli tämä kärkihanke terveyden edistämiseksi on niitä asioita, että jos ihan henk. koht. tasolla jotakin ääneen sanoo, niin tämä on sydämen asia monen muun asian rinnalla.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käydä tästä asiasta debattia. Pyydän keskusteluun osallistuvia ilmoittautumaan. — Edustaja Haatainen aloittaa.

16.18 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille puheenvuoroista, mutta kyllä tosiasia on se, että tämä budjetti jos mikä heikentää köyhien, paljon sairastavien, pienituloisten ihmisten asemaa. Ja jos nyt otetaan ihan esimerkkejä, niin sairausvakuutuksen lääkekorvauksia leikataan, eli yhden lääkeostoksen alkumavastuu tulee olemaan 50 euroa, jo poliklinikalla käynti on noin 40 euroa ja edestakaiset matkat tulevat nousemaan 50 euroon kutakin käyntiä kohden. Eli minun laskuoppini mukaan jo pelkästään lääkärissä käynti tuolta pidempien matkojen takaa on 90 euroa, ja siihen päälle kun tulee lääkkeet, 50 euroa, niin siinä on kolahtanut jo lähes 150 euroa mennessä tullen. Eli kyllä nämä säästöt, joita tehdään, ovat todella vakavia tilanteessa, jossa meillä maksut ovat jo entisestään todella korkeita. Sen lisäksi on myös suunnattu monia toimenpiteitä, joilla heikennetään ensisijaista toimeentuloturvaa, eli nämä indeksileikkaukset (Puhemies koputtaa) ja monet leikkaukset tulevat nyt johtamaan siihen, (Puhemies koputtaa) että suurempi osa ihmisistä on toimeentulotuen varassa, ja sen ei pitäisi olla se linja.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on aika ylitetty.

Haluan tähän ministeriltä vastausta.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

16.20 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liian vähäinen liikunta on keskeinen syy moniin kansansairauksiimme, etunenässä tyyppin 2 diabetekseen ja sydän- ja verisuonitauteihin. Se on myös keskeinen syy iäkkäiden henkilöiden kaatumistapaturmissa. UKK-instituutti on arvioinut, että liikkumattomuuden aiheuttamat terveydenhuollon kustannukset ovat jo lähes 2 miljardia euroa vuodessa. Myös edustaja Kankaanniemi toi esiin tässä esittelypuheenvuorossaan liikkumattomuuden merkityksen ja sen, että sen tulisi jatkossa olla paremmin näkyvissä meidän terveydenhuollossamme. Näin todellakin on. Ja kun sote-uudistuksen tavoitteena on terveydenhuollon ja sosiaalipuolen sektorirajojen häivyttäminen, niin tämä todellakin tulee tähän vaivaan kuin tilauksesta, että ihminen vihdoinkin nähtäisiin ja hoidettaisiin kokonaisuutena. Haluaisinkin arvostaa ministeriä kysyä: kun ministeri Rehula toi tämän esille, että hyviä käytänteitä tulee levittää, niin miten me turvaamme sen, että se, että me kannamme huolta liikunnan merkityksestä, tulee myös sitten näkymään käytännön työssä näillä sote-alueilla?

16.21 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hieno asia, että tässä budjetissa katsotaan ikääntyneisiin, ikääntyneille annettavaan perhehoitoon ja omaishoitoon. Sinne kohdennetaan kauan kaivattua resurssia, sillä meidän kaikkien haaveena ja ajatuksenahan on se, että koti on paras paikka ihmisen elää, olla ja asua. Kysyisin teiltä, hyvä ministeri: millä tavalla tämä kotihoidon laadun parantamisen käynnistystyö on etenemässä?

Päihdeäideille osoitettu lisäresurssi on äärettömän tärkeä. On tietysti ikävää, että se rahoitus ei ole jatkuvaa vaan sitä annetaan aina näin jälkeensä. Olisiko mahdollista, että siinä kenties joku päivä olisi jatkuva rahoitus, koska raha on äärettömän tarpeen ja pieni, hiljainen ryhmä kovasti kaipaa siellä apua?

16.22 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, että kuntien taloutta ei leikata, vaan leikkaukset kohdistetaan pienituloisille, köyhille, sairaille, työttömille kansalaisille. Tämä on se hallituksen kohderyhmä, joka on nyt tällä hetkellä todella ahdingossa. Valitettava tosiasia on myös se, että ihmiset eivät selviä enää näistä elämän perusmenoista, minkä takia ihmiset ovat joutuneet turvautumaan sitten myös toimeentulotukeen. Hallituksen esityksen peruslinjassa, oikeastaan jokaisessa esityksessä, lukee, että "hallituksen esitys tulee lisäämään toimeentulotukiasiakkaiden määrää". Tämä on ollut hyvin hämmästyttävää siinä mielessä, että yleinen tahtotila sosiaali- ja terveystalouksissa ja terveyshuollossa on yleensä se, että pyritään parantamaan ensisijaisia etuuksia ja toimeentulotuki on aina viimesijainen. Kysyisin nyt: miksi hallitus lisää ihmisten riippuvuutta toimeentulotuesta ja siten lisää ihmisten ahdinkoa eikä nosta ensisijaisia etuuksia ja esimerkiksi peru sosiaali- ja terveystalouksien 30 prosentin korotusta, mikä sinällään jo auttaisi ihmisiä päivittäisten arjessa selviytymisen... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.23 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on ollut hirveän surullista seurata kuluneen puolen vuoden aikana sitä, miten hallitus kohdentaa nämä säästöesityksensä. Te sanotte, että teidän on aivan pakko leikata, mutta sitten kun katsoo tuolla sosiaali- ja terveystalouksissa asiantuntijalausuntojen arvioita siitä, miten nämä leikkaukset kohdentuvat, niin täytyy sanoa — olen sanonut tämän kymmeniä kertoja tässä salissa — että tosiasia on se, että te viette kaikkein eniten niil-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tä, joilla valmiiksi on vähiten, kaikkein vähiten te viette ylimpään tulokymmenyksen kuululta. Miten te perustellette tämän STM:n alalla? Tämä on hyvin vakavaa, tämä politiikka, mitä te teette, ettekä kanno minkäänlaisia seurauksia siitä, kuinka paljon te lisäätte nimenomaan toimeentulotukiriippuvaisten ihmisten määrää. Ja sitä paitsi mitä säästöjä siitä tulee, kun kunnat joka tapauksessa joutuvat maksamaan ne toimeentulokulut, mikäli pysyvät? Siellä on paljon esimerkiksi semmoista harkinnanvaraista, (Puhemies koputtaa) jota ei sitten myönnetä, kun kunnilta rahat loppuvat. Kuka ottaa vastuun tästä?

16.24 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveystenhuollon piirissä tehtävä tutkimustyö parantaa merkittävästi hoitotuloksia ja vaikuttavuutta ja tuo pitkällä aikavälillä tuntuja kustannussäästöjä. Siksi on ollut erittäin valitettavaa se, että yliopistojen terveydenhuollon tutkimus on romahtanut noin kuudenneksen siitä, mitä se on ollut, ja se, että hoitotyön tutkimukseen ei valtiovalta laisinkaan ole osoittanut määrärahoja. Siksi olen iloinen siitä, että eduskunta lisäsi yliopistollisen terveydenhuollon tutkimusrahoja 3 miljoonalla eurolla ja myöskin hoitotyön tutkimukseen annettiin 200 000 euroa.

On erittäin tärkeää, että osana sote-uudistusta löydetään ratkaisut siihen, että tulevaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen on riittävästi määrärahoja. Toivon, että tästä ministerit käyttävät puheenvuoron. Tutkimuksessa tehdään se hoidon laatu- ja kustannusvaikuttavuus, mitä sotessa juuri tavoitellaan — rahaa tasavertaisiin palveluihin.

Sitten totean tuosta kärkihankkeesta, Kansanterveys 2.0 -hankkeesta: Olin itse hallitusneuvotteluissa ja pidän tätä hyvänä hankkeena. Laittamalla suomalaiset liikkumaan, antamalla tasa-arvoiset mahdollisuudet terveellisiin elämäntapoihin voimme kestäväällä tavalla vähentää kestävyysvajetta.

16.26 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä todella on tehty erittäin kipeitä säästöjä, kipeitä leikkauksia, kuten jaoston puheenjohtaja, edustaja Kankaanniemiäkin tuossa aloituspuheenvuorossaan sanoi. Monet päätökset asettavat myös kunnat hyvin eriarvoiseen asemaan ja sitä kautta myös meidän suomalaiset kuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan. Näitä hallituksen rajuja säästöpäätöksiä ei ole toteutettu nyt kaikissa kunnissa. Me olemme nähneet nyt syksyn aikana, kun budjettikäsittelyjä on käyty eri kunnissa, että muun muassa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja toisaalta sitten myös nämä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksukorotukset eivät tule voimaan kaikissa kunnissa. Miten te, ministerit, näette, millä tavalla nämä päätökset, joita toisaalta tehdään täällä eduskunnassa ja joista toisaalta taas sitten kunnissa valtuutetut päättävät, asettavat kunnat ja asukkaat eriarvoiseen asemaan?

16.27 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Det är tyvärr på det sättet att regeringens åtgärder nu drabbar dem som från tidigare också har det mycket svårt ställt då man höjer självrisken för läkemedel, det blir dyrare att ta sig till vård och också kostnaderna för besök på vårdinrättningar kommer att stiga. Därför har svenska riksdagsgruppen efterlyst ett gemensamt kostnadstak, ett gemensamt självrisktak för dessa kostnader.

Arvoisa puhemies! Minäkin kertaan vielä kertaalleen tässä sitä, mitä aikaisemmin moneen kertaan tässä salissa on esitetty, eliä nyt, kun hallitus nostaa omavastuita, sekä lääkkei-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

den että matkakulujen ja myös poliklinikkamaksujen ja muiden hoitomaksujen omavastuita, ja ylipäänsä maksuja, olisi korkea aika saada aikaiseksi kattava omavastuujärjestelmä, jossa meillä olisi yhtenäinen katto näille kuluille. Kysymys kuuluu: koska hallitus alkaa tehdä töitä sen eteen, että me saamme sellaisen kestävästi omavastuukaton niin, että ne kaikki vaikeimmassa asemassa olevat ihmiset eivät kärsi niin kuin nyt?

16.28 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansallinen tilanteemme on todella vaikea. Nyt käsiteltävänä olevat säästöt kohdistuvat edunsaajiin, mutta minusta on ennen kuulumatonta, että muutamat ammattiryhmät pystyvät estämään sitten työssäkäyvien osallistumisen näihin säästötalkoisiin. Peräänkuulutan uusien toimintamallien etsimistä myös terveydenhuollon puolella. Me tiedämme, että esimerkiksi erikoissairaanhoidon palvelutuotannossa sairaaloiden väliset kustannuserot ovat lähes 40 prosenttia. Tämä on aivan ennenkuulumatonta. Tarvitaan niin kansalaisten kuin sitten potilaidenkin asennoitumista uudella tavalla hoitoon ja nimenomaan siihen, että kannetaan se omavastuu hoidon toteutuksesta niin ennaltaehkäisyssä kuin sitten sairauksien hoidon osalta. Olemme tottuneet siihen, että meille tuodaan palvelut ilmaiseksi ilman, että itse tarvitsee mitään panostaa. Näkisin, että tulevaisuudessa meidän tulisi kehittää maksujärjestelmää siihen suuntaan, että maksukattoja madallettaisiin ja alkuvastuuosuuksia lisättäisiin.

16.29 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti monet meistä voivat yhtyä niihin lisäyksiin, joita täällä jaoston puheenjohtaja esitteli valtiovarainvaliokunnan tehneen tähän pääluokkaan veteraanien osalta, matalan kynnyksen palveluiden osalta, perheiden osalta. Mutta nämä eivät, puhemies, ole missään suhteessa niihin leikkauksiin nähden, joita samanaikaisesti hallitus vie eteenpäin. Jos katsotaan vaikkapa pitkäaikaissairaana ihmisen tilannetta tässä valtakunnassa: indeksien kautta tulee takkiin, asiakasmaksujen kautta tulee takkiin, lääkematkakorvausten kautta tulee takkiin. Kaikki nämä yhdessä, ja niiden yhteisvaikutus tulee olemaan dramaattinen. Hyvät ministerit, tilanne on hyvin vakava niiden ihmisten osalta, jotka ovat jo kaikkein vaikeimmassa asemassa.

Kun täällä on välillä vaikeuksia uskoa meitä opposition edustajia, niin lainaanpa Anneli Pohjolaa, meille kaikille tuttua professoria. Hän kertoi tuolla jaostossa näin: "Ongelmia syntyy, kun useat eri vaiheissa tehdyt leikkaukset kohdistuvat kerta toisensa jälkeen samoihin heikommassa asemassa oleviin ryhmiin. Eriarvoisuus, suoranainen köyhyys lisääntyy." Tästä on kyse. Tähän teidän pitää vastata: onko autoveron alentaminen oikea arvovallinta?

16.31 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy huomioida myös se, että hallitus kuitenkin ajaa eteenpäin tätä historiallista sote-uudistusta näitten ikävien leikkausten rinnalla, ja se uudistus on ihan keskeinen asia palveluiden saatavuuden ja laadun varmistamisessa, koska nyt tuodaan demokraattinen päätöksentekorakenne. Päätöksenteko on karannut kuntayhtymiin, liikelaitoksiin, ylikunnallisiin toimielimiin, ja näin ollen siellä ne suurimmat ongelmat ovat siinä, pääseekö sinne lääkärille. Se ongelma ei ole niinkään... (Susanna Huovinen: Toimeentulo on tärkeä asia!) — Totta kai toimeentulo on tärkeä asia, mutta tämä uudistus kuitenkin tuo nyt nimenomaan sen mahdollisuuden, että voi sanoa näin, että jatkossa meidän sosiaali- ja terveyshuollon pal-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

velut ovat juuri niin hyvät tai huonot kuin kansalaiset ja kuntalaiset haluavat niiden olevan, koska tämä uudistus tehdään näin.

Mitä tulee näiden leikkauksien tasoon, niin jos sitä hieman suhteellistaa, niin esimerkiksi 90-luvulla Lipposen hallituksen leikkaukset olivat huomattavasti rajummat kuin mitä tämä hallitus tekee.

16.32 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja siitä, miten tämä budjetti iskee pienituloisiin ja heikommassa asemassa oleviin todella kovaa. Tämän lisäksi hallitus on myös linjannut valmistelevansa ensi vuonna maahanmuuttajille erillisen sosiaaliturvajärjestelmän, jonka taso olisi matalampi kuin tämä asumisperusteinen suomalainen sosiaaliturva. Oma näkemykseni on, että tällainen uudistus olisi syvästi eriarvoistava ja myöskin kotoutumista vaikeuttava. Haluaisin nyt kysyä ministeriltä: Miten tällainen järjestelmä teidän näkemyksenne mukaan tukisi kotoutumista? Oletteko selvittäneet, onko tämä perustuslain yhdenvertaisuuspykälien kanssa so-pusoinnussa?

16.32 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni yksikään hallituspuolueen edustaja niin ministeriäitiöstä kuin meistä täältä salistakaan ei ole väittänyt näiden leikkausten olevan mitenkään suotuisia tai miellyttäviä toteutettaviksi. Mutta toivoisin, että oppositionkaan edustajat eivät aivan leikkisi historiattomia. Meillä oli käsissämme hallitukselta, jossa muun muassa sosialidemokraatit istuivat, satojentuhansien ihmisten työttömien maa. Lisäksi meillä on myös viime hallituskaudelta vahvoja muistijälkiä toimista, jotka leikkasivat lääkekorvauksia, matkakorvauksia, lapsilisien indeksien jäädyttämistä, asiakasmaksuihin liittyviä päätöksiä ja niin edelleen. Minusta olisi kuitenkin erittäin reilua, että me katsoisimme tätä kokonaisuutta, ja kyllä, jaan opposition huolen kaikkein pienituloisimmista ihmisistä, mutta koko kuva on se, että näitä säästö-päätöksiä on tehty nyt jo pidemmän aikaa ja meillä on ilman muuta parannettavaa kokonaisvaikutusten arvioinnin osalta.

Lisäksi haluan edustaja Juvosen tavoin kiittää valtiovarainvaliokuntaa tästä päihdeäi-deille osoitetusta rahasta ja todeta ja toivoa, että siinä löydetään kestävämpi ratkaisu pit-källä tähtäimellä.

16.34 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täy-tyy kyllä korjata, että ei täällä kukaan meistä ole historiatonta leikkinyt eikä esittänyt, vaan nimenomaan tunnustetaan se tosiasia, että maa on vaikeassa tilanteessa. Kukaan ei ole sitä täällä käsittääkseni myöskään kiistänyt. Mutta edustaja Saarikko, osoittakaa minulle se las-kelma ja päätös, jossa me, silloin kun olemme olleet hallituksessa, olisimme korottaneet asiakasmaksuja 30 prosentilla. Osoittakaa se päätös. Se kohdistuu suoraan kansalaisiin, ja silloin täällä on oikeus demokratian nimissä kysyä, onko hallituksen arvovalinta oikea, kun kuritatte kaikkein köyhimässä asemassa valmiiksi olevia ihmisiä. Onko oikein madaltaa 200 miljoonalla autoveroa mutta kurittaa köyhiä?

16.35 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että nämä päätökset ovat olleet vaikeita ja että ne koskettavat pienituloisia (Susanna Huo-visen välihuuto) ja että viime kaudella te esimerkiksi käytitte keinovalikoimassa vahvasti veronkorotuksia, minkä jäljiltä suomalainen verotus on yksi Euroopan korkeimpia. Uskoi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

sin, että entinen ministeri tietää myös varsin hyvin, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on budjetissa valtavasti kohtia, jotka koskettavat tavallisia ihmisiä. Sen lisäksi me teemme leikkauksia valitettavasti myös esimerkiksi senttyypiseen toimintaan, joka ei näy kansalaisten arjessa mutta on osa sosiaali- ja terveystaloutta, kuten edustaja Sarkomaa esiin nostama erittäin tärkeä tutkimustoiminta osana suomalaista terveydenhuoltoa.

Nyt kun asiaan päästiin, niin haluaisin kysyä ministeriltä ja nostaa esiin, jotta myös jostakin hallituksen hyvää täällä nousisi esiin: On häirinnyt hieman se, että joiltain tahoilta on tullut sellainen käsitys, että tämä omaishoitajien asia ei tällä hallituskaudella paranisi, kun itse olen nyt ollut kuitenkin siinä käsityksessä, että tämä on yksi niitä harvoja kohtia, johon me haluamme satsata ja pystymme satsaamaan nyt vaikeina aikoina. Voisiko ministeri selvittää, mitä omaishoitajuudelle tapahtuu tällä kaudella?

16.36 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Saarikko äsken täällä käsitykseni mukaan väitti, että me olemme asiakasmaksuja korottaneet melkein samalla volyymilla kuin tämä hallitus, niin kannattaa olla nyt tarkkana näissä väitteissä. Kannattaa olla tarkkana näissä väitteissä. (Välihuutoja) Te mainitsitte asiakasmaksujen korotuksen. Sen vuoksi minä haluaisin nyt tietää — jos nyt halutaan välttämättä tätä peruutuspeilipeliä täällä käydä — millä mittarilla te osoitatte, että olemme kurjistaneet yksittäisten kansalaisten asemaa enemmän kuin te nyt teette tässä hallituksessa? Minusta tämä vertailu olisi paikallaan, samanaikaisesti kun hallitus alentaa autoveroa 200 miljoonalla eurolla.

16.36 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu lähti täällä salissa liikkeelle siitä, että edustaja Heikkinen korosti tätä omaa vastuuta ja sitä, että liikunnan ja muun tällaisen aktiivisuuden kautta myös saataisiin lisää terveellisyttä. Tämä näkökulma on kyllä tuotava myös tässä esille, koska me emme voi ajatella niin, että kun meidän elintasomme koko ajan nousee, meidän elinajanodotteemme nousee, silti meillä menee lisää koko ajan rahaa sairastavuuteen. Tavallaan meidän on vihellettävä se peli jossain kohtaa poikki, ja nyt kun meillä on tämä taloudellinen tilanne, meillä on maahanmuuttajien valtava vyöry tänne, kiitos sen, että vanhat puolueet ovat hyväksyneet sellaiset kansainväliset sopimukset, että tänne voi tulla niin kuin ovista ja ikkunoista, niin meillä on nyt tämä tilanne, että meidän on tasapainotettava taloutta. Se on lähtökohtaisesti teidän aikaansaamanne tilanne, ja nyt siitä kyllä kärsivät sitten nämä pienituloisimmat eniten. Mutta me samaan aikaan teemme myös näitä rakenteellisia uudistuksia, joilla sitten tulevaisuudessa tämä tilanne saadaan kestävämmälle pohjalle. Nämä päätökset eivät ole ideologisia, myös on kuultu esimerkiksi meidän hallituksen porvaripuolueilta, että he eivät ole mielellään tekemässä näitä leikkauksia.

16.38 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toden totta todella vaikeassa tilanteessa ollaan, ja näitä tasapainottamistoimia ei kukaan tee mielellään, mutta nämä tehdään juuri sen takia, ettei sitten tulevan hallituksen tarvitsisi vieläkin enemmän kansalaisiin kohdistaa näitä säästöjä. Me tasapainotamme taloutta, mutta me teemme kaikkemme, että Suomeen syntyisi työtä ja yrittäjyyttä. Tilanteen vaikeutta kuvaa se, että jos katsotaan ensi vuoden talousarviota sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osalta, niin nähdään, että siellä on lähestulkoon 400 miljoonaa enemmän rahaa kuin tänä vuonna. Siellä on toki kärkihankkeet, siellä on takuueläkkeen korotus, siellä on hyviä

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

asioita, mutta tosiasia on se, että sosiaaliturvan ja toimeentuloetuuksien tarve kasvaa, kun työttömyys kasvaa. Siksi olennaista on se, että me saamme Suomeen työtä ja yrittäjyyttä, teemme rakenteellisia uudistuksia, jotta saamme vähemmällä enemmän. Olemme erittäin pahoillamme, että myöskin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, esimerkiksi paljon sairastaviin, joudutaan kohdistamaan säästöjä, mutta teemme kaikkemme, ettemme mene kohtuuttomuuksiin. Pidän hyvänä sitä, että jatkossa budjetin yleisperusteluihin sisällytettäisiin arvio väestöryhmittäin, (Puhemies koputtaa) jotta voisimme paremmin nähdä, miten nämä vaikeat säästöt kohdentuvat. Ja tästä toivottavasti oppositio on samaa mieltä hallituksen kanssa... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.39 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sinänsä opposition edustajat ovat oikeassa, että kyllä tässä eriarvoisuus eri kunnissa on vaarana revealing, mutta sehän on tietenkin kunnan toimivaltaan liittyvä kysymys, missä määrin he perivät asiakasmaksuja ja minkä suuruisina. Kun eri kunnat ovat eri taloudellisessa tilanteessa, niin varmasti siitä seuraa erilaista kehitystä maan eri osissa. Jotenkin itse koen, että kun täällä jompikumpi ministereistä otti esille työttömyyden kustannukset, niin yllättävän alhaisia lukuja oli. Omat lukuni ovat hieman erilaisia. Työttömyyden kustannukset minun tietolähteitteni mukaan ovat 4,7 miljardia. Tästä perusturvan osuus on 1,9 miljardia ja ansioturvan osuus 2,8 miljardia. Valtion osuus ansiosidonnaisesta päivärahasta on miljardi, toimeentulotuki on 745 miljoonaa, asumistuki 1,5 miljardia. Tämä tekee yhteensä 7 miljardia, niin että eivät työttömyyden kustannukset suinkaan ole 2,6 miljardia. Nyt ollaan ihan eri mittaluokan asian kanssa tekemisissä, ja tämä työllisyysaste on se ratkaisu, millä pitäisi hakea. Talouden ja tulopohjan (Puhemies koputtaa) pitää olla semmoinen, mihin menot riittävät.

16.40 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Salissa ovat tällä hetkellä varmasti eduskunnan yhteiskunta- ja sosiaalipoliitikot koolla, ja siksi on tärkeää, että me puhumme nimenomaan tästä kokonaiskuvasta, johon nämä yksittäiset päätökset vaikuttavat. Siksi ei ole merkityksetöntä puhua 90-luvun lamasta, jolloin ihmisiä pääsi tipumaan pois, ja siitä meidän on otettava opiksi.

Mutta edustaja Saarikolle on sanottava, että meidän on oltava myöskin täsmällisiä siinä, mistä puhumme. Uuden laman kynnyksellä suomalaiset ovat vanhempia, me asumme pienemmissä kotitalouksissa, me olemme kotitalouksissa velkaantuneempia, meidän sairastavuutemme on lisääntynyt esimerkiksi ylipainon myötä, mutta me olemme myös selkeästi eriarvoisempia kuin 90-luvun lamassa. Siksi meidän pitää keskustella siitä, nyt kun tehdään näitä yksittäisiä päätöksiä, lisääkö tämä vielä entisestään eriarvoisuutta ja murramme ko sitä kautta jotain perustavaa oleellista hyvinvointiyhteiskunnan pohjasta, johon mielestäni tasa-arvoisuus kuuluu. Oletteko, ministerit, keskustelleet tästä?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Alanko-Kahiluoto ja sitten ministereiden puheenvuorot.

16.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Valitettava tosiasia on se, että hallituksen toimeenpanemat säästöt STM:n sektorilla kohdistuvat painotetusti samoihin ihmisiin: pienituloisiin, heikommissa asemassa oleviin, paljon sairastaviin ihmisiin. Ja kun me olemme katsoneet sosiaali- ja terveystalokunnassa näitä vaiku-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tusten arviointeja, niin on ihan fakta, tämä on tosiasia, että kun te teette säästöjä, nämä säästöt te kohdennatte niihin, jotka ovat kaikkein alimmassa tulokymmenyksessä. Kaikkein vähiten leikkaatte niiltä, joilla on varaa ostaa lääkkeitä ja mennä lääkäriin. (Hannakaisa Heikkinen: Miten terveiltä leikataan?) Minun kysymykseni nyt kuuluu: Onko siellä hallituksessa tehty minkäänlaisia vaikutusarviointeja siitä, kuinka paljon kalliimmaksi nämä leikkaukset tulevat yhteiskunnalle kuin se, että huolehtisimme niistä ihmisistä, joiden sairaus ja asema on nyt jo vaakalaudalla? Kyllähän te ymmärrätte sosiaali- ja terveystieteiden ministerinä sen, (Puhemies koputtaa) miten kalliiksi näiden ihmisten heitteille jättäminen tulee.

Puhemies Maria Lohela: Sitten molemmille ministereille puheenvuoro. Ministeri Mäntylä aloittaa, 3 minuuttia. — Vaikka pöntöstä tai paikalta, kuinka haluatte.

16.43 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia nyt heti alkuun näistä erittäin hyvistä puheenvuoroista, ja kyllä, kyllä minä jaan tismalleen nämä teidän huolenne nimenomaan pienituloisista ihmisistä, joihin nimenomaan nämä leikkaukset kohdistuvat. En minä sitä kiellä, ja ne tuottavat tuskaa, ne tekevät kipeää. En minä väitä edes, että ne olisivat helppoja, ja minä jaan ihan varmasti joka ikisen teidän huolenne, jonka te nostatte täällä esiin.

Mutta tässä on paljon nyt tietysti pohdittu ja tietenkin yhtenä asiana myöskin kollega Rehulan kanssa koko syksy tässä käyty läpi ja pohdittu, mitä vaihtoehtoja meillä on, kuinka me voisimme edes loiventaa niitä vaikutuksia. No, eläkkeensaajien asumistuen yhdistäminen peruttiin, saimme loivennettua lääkekorvausten leikkauksia siihen puoleen, eli kyllä me olemme yrittäneet tehdä niitä toimenpiteitä askel askeleelta. Mutta nyt pitää ymmärtää semmoinen asia, että meillä ovat sosiaaliturvajärjestelmän rakenteet äärettömän ongelmalliset, ja se ainoa keino, minkä minä ministerinä näen, on se, että me käymme sen järjestelmän pala palalta läpi ja nimenomaan etsimme sieltä sellaisia kestäviä ratkaisuja, jotta meidän ei tarvitse tehdä tällaisia juustohöyläleikkauksia, koska ne ovat kaikista kipeimpiä, ne ovat kaikista vaikeimpia.

Esimerkiksi edustaja Henrikssonin puheenvuorossa nousi esiin — ja siitä on ollut aikaisemminkin täällä salissa puhetta — nimenomaan tämä yhtenäinen kattojärjestelmä. En tietenkään voi luvata, mutta pidän ehdottomasti sitä selvittämisen arvoisena asiana, kun sitä sosiaaliturvajärjestelmää lähdetään — ja on jo lähdetty — perkaamaan läpi, voisiko siinä olla yksi semmoinen keino, jolla me nimenomaan voimme silloin minimoida niitä vaikutuksia, että ne eivät kohdistu semmoisella volyymilla silloin niihin tiettyihin ihmisryhmiin. Eli tosiaan, niin kuin sanoin, luvata ei voi, mutta ehdottomasti kannattaa kaikkea mahdollista nyt meidän olla valmiita selvittämään. On löydettävä kestäviä ratkaisuja.

Edustaja Huovinen viittasi Anneli Pohjolaan, jota erittäin suuresti arvostan, niin kuin varmasti tässä salissa jokainen meistä, joka hänet tuntee ja tietää. Kyllä, jaan sen hänenkin huolensa, jonka hän on nostanut esiin. Tietysti yksi semmoinen asia on myöskin tämä, että jos me haluamme pysyviä muutoksia, niin meillä täytyy olla tavoitteena silloin myöskin niitä myönteisiä seikkoja, joilla me niihin pääsemme, ja me hallituksessa muun muassa näillä kärkihankkeilla nimenomaan pyrimme siihen pysyvään muutokseen niin omaishoitajien kohdalla, lapsiperheiden kohdalla, vanhusten kohdalla, osatyökykyisten kohdalla ja monen muun ryhmän kohdalla, jotta me säästyisimme niiltä kipeiltä, kipeiltä leikkauksilta, joita valitettavasti nyt tämä hallitus on joutunut tekemään.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehula, 3 minuuttia.

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Suominimisessä maassa ei kyllä yhtään ihmistä jätetä heitteille, (Hannakaisa Heikkinen: Näin on!) ja jos jätetään, niin sitten on jotain perustavaa laatua olevaa, suomalaisuudessa, sisimmässä olevaa pahasti pielessä. Kuulun niihin edustajiin, jotka eivät lähde hakemaan historiasta kovinkaan mielellään esimerkkejä nykyhetken tapahtumille, mutta tosiasia on kyllä sekin, että peti on petattu yhteen asentoon ja pitää yrittää sitä punkkaa korjata niillä eväillä, mitkä käytettävissä on. Mutta jos joku sanoo, niin kuin täällä sanottiin debatin yhteydessä salissa, että hallitus on jättämässä ihmisiä heitteille, alkaa olla hyvin lähellä se tilanne, onko ylipäättänsä mitään edellytyksiä edes yrittää jatkaa tätä keskustelua, jossa etsitään ratkaisuja muun muassa siihen, miten ikääntyvän ihmisen kotona asumista voidaan parantaa. Laki on tulossa keväällä eduskuntaan ja 75 miljoonaa vuositasolla tulee uutta rahaa. Päästään varmasti eteenpäin.

Sitten on ihan välttämätöntä, että me huolehdimme ensinnäkin meidän yliopistollisista sairaaloistamme ja siitä koulutuksesta, mitä siellä on. Tämä on yksi niistä asioista, jotka tulevat olemaan suomalaisen hyvinvoinnin menestyksen perustoja jatkossa. Se on yksi merkittävä osa sitä, että sote-uudistuksen palikat saadaan sellaiseen asentoon, että yliopistollinen koulutus pystytään huolehtimaan.

Edustaja Salonen kysyi, onko keskusteltu. On keskusteltu ja valvottu muutama yökin, mietitty vaihtoehtoja, mietitty niitä ratkaisuja, joilla ne saavutetaan ne tavoitteet, joita toisaalta on taloudellisesti, mutta toisaalta saavutetaan se inhimillinen puoli, jotta jokainen voisi pärjätä ja olisi varaa sairastaa.

Kuntien valtionosuudet kasvavat ensi vuonna 290 miljoonaa, millä osaltaan turvataan sitä, että palvelujen perustalle annetaan taloudellisia mahdollisuuksia. Toisekseen ei pidä unohtaa, että terveydenhuollon maksukatot ovat oma työsarkansa, työ, jota kannattaa viedä eteenpäin. Ne maksukatot eivät muutu, mutta voimmehan me käydä tätä juupas—eipäskeskustelua. Minä en ainakaan yritäkään vaikuttaa kenenkään mielipiteisiin tässä salissa, koska se on jokseenkin mahdoton tehtävä. Mutta jotta pystyy käymään edes jonkinlaista keskustelua, se, mihin toivon oppositionkin osallistuvan — itsellänikin jonkun verran oppositiokokemusta on — on se, että tuodaan ihan oikeasti niitä ehdotuksia ja esityksiä, miten voitaisiin jotakin nykytilannetta muuttaa. Hallitus on tehnyt arvovalintoja, ja hallitus panostaa tulevaisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Päihdeäidit kuuluvat to do -listalla siihen, että siihen pitää löytää kestävä ratkaisu, (Tuula Haatainen: Se on oikein, se on hyvä!) ettei tarvitse vuosittain miljoonan ja 3 miljoonan kanssa edestakaisin veivata.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

16.49 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että päihdeäideille tulee rahoitusta tulevaisuudessa. Odotetaan ensi budjettiin, että saadaan pysyväksi se rahoitus.

Mutta kun ministeri Rehula kaipasi tässä vaihtoehtoja ja myös Mäntylä puheenvuorossaan, niin sosialidemokraateilla on vaihtoehto: me olemme meidän vaihtoehtobudjetissamme esittäneet, että sairausvakuutuksen lääkekorvaukset palautetaan eli näitä nostoja ei tehdä, sairausvakuutuksen indeksiä ei leikata, ruokavaliokorvausta ei lakkauteta, matkakor-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vauksia ei leikata ja kuntoutusmäärärahoja — jotka ollaan nyt lopettamassa kokonaan Aura-kuntoutuksen osalta — ei lopeteta ja kunnallisten asiakasmaksujen korotuksesta, tästä 30 prosentin korotuksesta, luovutaan. (Sari Sarkomaa: Sekin päätös on peruttu jo!) Yhteensä 52,5 miljoonaa euroa. Meillä on vaihtoehtobudjetti esitetty, jossa me esitämme sen, miten nämä tullaan rahoittamaan.

Nämä säästöt ja leikkaukset, siitä ei päästä mihinkään, todella vaikeuttavat tavallisten ihmisten elämää. Ja kun maksuista puhutaan, niin meillä on nyt jo Pohjoismaiden korkeimmat ja OECD:nkin luokituksessa korkeat maksut, jotka kohdistuvat yksittäisiin kansalaisiin, ja siitä syystä on (Puhemies koputtaa) aivan oikein, että se nostetaan esiin. Tällaisia maksukorotuksia ei ole historiassa nähty.

16.51 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan tähän tutkimusasiaan, ja olen erittäin tyytyväinen siitä, että valiokunta on antanut tälle hoitotyön tutkimukselle sen määrärahan, ja toivon, että tämäkin asia, samoin kuin päihdeäidit, ratkaistaan kestävällä tasolla jatkossa. Minä näen nimittäin niin, että näyttöön perustuvan hoitotyön avulla luodaan kuitenkin yhtenäisiä hoitokäytäntöjä ja varmistetaan oikea ja vaikuttava hoito potilaille ja tällä näyttöön perustuvalla toiminnalla voidaan myös vähentää kustannuksia, mikä erityisesti tällaisena aikana, kun rahaa on vähän, on tärkeä asia. Esimerkkinä tällaisesta toiminnasta on vaikkapa painehaavaumien estäminen tai kaatumisten estäminen. Eli nämä hankkeet on tehty ja ovat olemassa ja erittäin oleellisia. Minä kysynkin: miten meidän ministerimme näkevät tämän hoitotyötutkimuksen merkityksen tässä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudessa? Ja todellakin se jatko on: miten tätä toimintaa voidaan turvata?

16.52 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden tämän sektorin tärkein rakenteellinen uudistus on sote-uudistus ja toisaalta sitten kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsiminen. Alkuun sen haluan muuten sanoa viime kaudesta, että kyllä veroja nostettiin, mutta ne myös tasoittivat tuloeroja, ja nostettiin perusturva. Kysymys on sitten siitä, että nyt me elämme vähän niin kuin itsehallintoalue edellä ja sote sisällä, kun olisi toivonut, että olisi menty sote edellä. Tässä on erittäin paljon isoja asioita. Valtionosuusjärjestelmä joudutaan uudistamaan, henkilöstövaikutukset arvioimaan, omaisuusmassat ovat isoja, eläkevastuut miettimään, ja mikä tärkeintä: kuntien rooli muuttuu aivan ratkaisevasti, mitä ehkä ei vielä tiedostetakaan.

Mutta kysymykseni kuuluu — ensinnäkin on hyvä, että tässä isossa hankkeessa onnistuttaisiin, että on rahoitus, se on ihan selvä asia — kun lähdetään siitä, että kokonaisveroaste ei voi nousta, se on hallitusohjelmassa kirjoitettu, ja nyt sitten on ajateltu, että ensisijaisesti haettaisiin valtion rahoitusta, ja nyt jo puhutaan valtion ja aluehallinnon sekarahoituksesta: Onko tässä semmoinen malli kuitenkin pohjimmiltaan tulossa, että tulee kolme (Puhemies koputtaa) rahoituspistettä, kunnat, aluehallinto ja valtio? Kuka tätä valvoo?

16.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En malta olla puuttumatta tähän sosialidemokraattien vaihtoehtoon. Edustaja Rinne noin tunti sitten täällä vastustaessaan kaikkia opetuspuolen leikkauksia totesi, että sosialidemokraatit eivät nosta veroastetta, ottavat vähemmän velkaa kuin hallitus, siitä huolimatta peruvat käytännössä kaikki nämä esitetyt leikkaukset ja luovat 35 000 uutta työpaikkaa, ja sitten investointipaketti on vielä heidän vaihtoehdossaan. Minusta tämä on kyllä Nobelin taloustie-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

teen palkinnon ansaitseva malli, että pystytään kaikki perumaan eikä velkaa niin paljon kuin nyt eikä veronkorotuksia. Se on kyllä täysin mahdoton ikiliikkuja. Siitä voisi varmaan fysiikankin palkinnon antaa. Tämä on pohjaton tämä sosialidemokraattien vaihtoehto. Te vastustatte kaikkea. Kävin läpi teidän vastalauseenne ja hämmästelen sitä, miten se on voitu tehdä kolmen entisen valtiovarainministerin (Puhemies koputtaa) ryhmän toimesta.

16.54 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidon kehittäminen vaatisi myös yhteisökotien kehittämistä, mutta yhteisökodeissa ollaan henkilöstömitoituksia nyt sitten vähentämässä. Viimeksi kun keskustelin ministeri Rehulan kanssa täällä ikäihmisten hoidon henkilöstömitoituksesta, kerroitte, mikäli oikein muistan, että kuntien sosiaalihoitajat ovat kiitelleet tätä päätöstä. Tavoitteenahan pitäisi olla — siitä ollaan varmaan samaa mieltä — että mitoitukset määriteltäisiin asiakkaiden tarpeiden perusteella. Mutta nyt minä olen saanut hyvin monesta hoitoyhteisöstä sellaista palautetta, että kukaan ei ole kyllä kysynyt näitä asiakkaiden tarpeita, vaan johdon tasolta on tullut ilmoitus siitä, että nyt on virallinen lupa vähentää työntekijöitä. Eli minimisuoituksesta tuleekin maksimi, ja tämä vähentää kyllä mahdollisuuksia yhteisökotityyppisissä paikoissa tehdä sitä kuntouttavaa ja asiakkaan tarpeista lähtevää hoitotyötä, ja toivoisin, kuten viimeksikin toivoin, että jos tällainen muutos tulee, niin siitä pitää antaa kunnolliset ohjeet hoitoyhteisöihin.

16.55 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 90-luvulla, 93—98, terveydenhuollon kustannukset pysyivät muuttumattomina. Silloin teimme paljon virheitä, poistimme lähipalvelut. Tällä hetkellä hallituksen esitys sisältää kuitenkin kotiin vietyjen palvelujen kehittämistä nuorille perheille, omaishoidon kehittämistä ja niin edelleen, elikkä varhaisvaiheen tukea, joka tuolloin poistettiin, mikä johti sitten korvaamattomiin vahinkoihin.

Tällä hetkellä meillä on paljon tutkittua tietoa siitä, miten ottamalla kansalaiset mukaan hoidon suunnitteluun ja kehittämiseen voidaan saada parempia hoitotuloksia ja taloudellisia säästöjä. Kyse on enemmänkin siitä, että terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattilaiset eivät ole sitoutuneet uudistusten toteuttamiseen. Näen sen itse johtamisongelmana.

16.56 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt ennen kaikkea tästä sote-uudistuksen kysymyksestä, ennen kaikkea siitä sote-ict-puolen kysymyksestä. Olin pari viikkoa sitten sellaisessa keskustelutilaisuudessa, jossa käytiin läpi esimerkiksi Apottia, ja siellä olivat aika monet sitä mieltä, että vaikka on käytetty satoja miljoonia euroja, niin edelleenkin se järjestelmä ei ole sellainen aidosti asiakaslähtöinen järjestelmä. Olisi mielenkiintoista kuulla, miten pyritään nyt uudistamaan järjestelmät sellaisiksi, että myöskin tietojärjestelmät tukevat aidosti tätä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista.

16.57 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo nyt ihmiset ovat eri kunnissa eriarvoisessa asemassa, johtuen kuntien erilaisista taloustilanteista, esimerkiksi siinä, millaisia neuvolakäyntejä eri kunnissa on. Eikä ole ollut helppoa tehdä päätöstä esimerkiksi suolistosyöpien seulonnasta, koska piti keskittyä vain niiden lakisääteisten palveluiden takaamiseen.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Näistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksuista kommentoisin vain kolikon toista puolta: Asiakasmaksulaissa määritellään, mitä maksut saavat enintään olla, eli enintään tuotantokustannusten maksimimäärä. Kuten tiedämme kaikki, niin tuotantokustannukset ovat käytännössä paljon suuremmat kuin se, mitä asiakkaalta peritään. Esimerkiksi terveyskeskuksen lääkärimaksu on ensi vuonna 20 euroa 90 senttiä, ja tuotantokustannukset olivat viime vuonna lähes 120 euroa, puhumattakaan sairaalan tehohoitovuorokausista.

Olisin ministeriltä kysynyt: eikö meillä kaikilla nimenomaan ole juuri huoli näitten pienituloisten julkisten palveluiden saatavuudesta? Kiitos siitä, että kuntien valtionosuudet nousevat.

16.58 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi harmaantuu Euroopan nopeinta vauhtia, ja meidän on vastattava tähän valtavasti kasvavaan palvelutarpeen haasteeseen kehittämällä todellakin niitä uusia työtapoja, uusia tapoja tehdä, kuten ministeri Rehula tuossa eräässä puheenvuorossaan sanoi. Sain olla itse tuolla hallitusneuvotteluissa tuomassa esiin tätä omaishoidon ja perhehoidon kehittämisen tarvetta ja olen erittäin iloinen, että tähän työhön on lähdetty, ja pyytäisin oppositiota huomaamaan, että omaishoitajien ja perhehoitajien joukossa ja heidän asiakkaittensa joukossa on myös erittäin paljon pienituloisia ihmisiä. Kyllä nämäkin uudistukset kohdistuvat myös heihin, ei kokonaan heitä ole unohdettu. Myös veteraanikuntoutuksen määräraha: Veteraanit ansaitsevat kuntoutusmäärärahansa. Heidän joukossaan on paljon pienituloisia ihmisiä. Ja ilman muuta tämä päihdeäitien raha, joka nyt on tosin pieni, mutta minun mielestäni erittäin tarpeellinen: sitäkin on vuosikausia jouduttu aina lisäämään, ja sinnekin tuli nyt rahaa. Että kyllä näissä joukoissa on juuri niitä ihmisiä, joista te puhutte, mutta te ette vain huomaa sitä.

16.59 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei kannata nyt kohottaa verenpainetta, mutta asiallista keskustelua kannattaa käydä. Tosi-asia on se, että tämä kansa tarvitsee enemmän liikuntaa ja vähemmän viinaa, ja siitä me voimme varmasti kaikki olla yksimielisiä.

Arvoisa puhemies! Tuossa vähän aikaisemmin edustaja Saarakkala ilmaisi itseään sillä tavalla, että ovista ja ikkunoista tulee pakolaisia, ja suurin piirtein niin, että sen takia olemme tässä vaikeassa tilanteessa ja sen takia hallitus joutuu tekemään näin kipeitä leikkauspäätöksiä. Tämähän on täysin käsittämätöntä. Onneksi Suomi kuuluu niihin demokraattisiin maihin, jotka ovat allekirjoittaneet nämä kansainväliset sopimukset. On aivan järkyttävää kuulla tässä salissa tällaisia syytöksiä. Minun mielestäni jokaisen pakolaisaidin pitäisi myös olla oikeutettu äitiyspakkaukseen. Jokainen lapsi on yhtä arvokas.

Arvoisa puhemies! Tässä vielä kysymys. Edustaja Jaskari kyseli näistä tietojärjestelmistä. Onko mahdollista, että ennen sote-uudistuksen (Puhemies koputtaa) loppuun viemistä voidaan nähdä yhtenäisiä potilasrekistereitä?

17.01 Vesa-Matti Saarakkala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan edustaja Henrikssonille tähän pakolaisia koskevaan kysymykseen. En ole väittänyt, että tämä tilanne ja nämä säästötarpeet yksin heistä johtuisivat, mutta kaikki me ymmärrämme, että jos menoja on tulossa lisää noin 1,5 miljardin suuruusluokkaa, niin ei se nyt ainakaan vähennä niitä perusteita tehdä näitä talouden tasapainottamistoimia, mitä nyt hallitus tekee, vaan päinvastoin se ikään kuin lisää sitä painetta, ja näin nyt sitten tehdään. Ja sii-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tä huolimatta on kuitenkin tehty näitä peruutuksia. Esimerkiksi eläkeläisten asumistuen leikkaamista ei tehdä, ei tehdä lääkekorvauksen täysmääräistä leikkausta, vaan se leikkaus puolitettiin. Kyllä tässä ovat kaikki yrittäneet tehdä töitä, ja ainakin itse voin juuri tämän takia seistä tämän budjetin takana. Ja mitä tulee ylipäätään tähän maahanmuuttopolitiikkaan, niin esimerkiksi tämä hallituksen 80-kohtainen maahanmuuttopoliittinen ohjelma, jossa on paljon kiristyksiä — ja myös heikennyksiä maahanmuuttajien etuuksiin aiotaan — sai muun muassa oppositiojohtaja Rinteeltä täyden tuen. (Puhemies koputtaa) Kiitos siitä.

17.02 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on sanonut panostavansa omaishoitoon, mikä on hyvä asia. Mutta ymmärtääkseni nämä panostukset kohdistuvat kuitenkin ikääntyneisiin ihmisiin, mikä sekin on tärkeä asia, mutta omaishoito koskettaa myös lapsiperheitä. Meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, minkälainen esitys on — minä vain kerron, mitä meille on sanottu, arvoisa ministeri. Jos perheeseen syntyy vammaisen lapsi, niin tämä voi aiheuttaa omaishoitoperheessä köyhyyttä, koska näissä tilanteissa perheillä voi olla sellainen tilanne, että heillä ei ole muuta toimeentuloa kuin omaishoidon tuki, asumistuki ja mahdollisesti joku muu sosiaaliturva ja tarvittaessa toimeentulotuki. Tämän takia lapsiperheomaishoitotilanteet saattavat olla joskus todella vaikeita ja ohjata sitä kautta ihmiset säännöllisen toimeentulotuen pariin. Kysyisinkin nyt ministereiltä, tuletteko tämän omaishoitolain yhteydessä panostamaan myös lapsiperheomaishoitoon, koska he ovat erilaisessa tilanteessa kuin ikääntyneet, joilla on ehkä eläke tai muu vastaava tulo pohjalla, mutta lapsiperheillä ei ole mitään muuta toimeentuloa.

17.03 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten ministeri Rehula muistaakseni aika selkeästi teki selväksi, niin kuntien valtionosuuksia ei leikata, päinvastoin niitä lisätään. Ja kunnathan ne palvelut asukkailleen tuottavat, ja pitää aina muistaa se, että kunnathan nämä terveyskeskumaksutkin määrittelevät, ja jos kunta ei nosta mitään taksoja — ja sielläkin on sitten maksukatto — ei vaikuta mitään esimerkiksi tämä tilanne.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi asia. Kun katsoo tätä julkisen talouden tilaa, se on heikko. Ja aivan kuten moni tässä ja edustaja Henrikssonkin totesi, pitää liikuntaa lisätä ja paheita vähentää. Meillä, sekä julkisella taloudella että meillä suomalaisilla, molemmilla on sama vika: olemme aika huonossa kunnossa. Sipilän hallitus yrittää ja tekee parannuksia Suomen julkisen talouden kohentamiseksi ja työpaikkojen saamiseksi. Kyllä meidän suomalaisten pitää nyt, hyvänen aika, samaan remmiin lähteä ja alkaa kuntoilla ja liikkua enemmän ja nauttia elämästä. Sillä me pääsemme eteenpäin. Jos me jatkuvasti etsimme toisistamme vikoja, niin kannattaa katsoa peiliin. Se malka saattaa siellä omassa silmässä olla paljon helpompi poistaa kuin se tikku siinä naapurin silmässä.

17.04 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveiden edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy tuli oikein hyvin ministeri Rehulan ja edustaja Kankaanien puheissa esille. Se on tärkeä seikka. Ja myös kiitos ministeri Mäntylälle varsinkin vanhusten asumistuen leikkauksen peruuttamisesta, se oli perussuomalaisillekin todella tärkeää. Kiitos, vaikka oppositio on sitäkin vähän vähätellyt tässä. Omaishoitoon panostetaan, päihdeäideille lisätään apua, takuueläke nousee. Nämä ovat hienoja, hyviä asioita. Sotiemme veteraanien kuntoutukseen lisätään 4 miljoonaa, josta kiitos hallitukselle myös. Sotainvalidit, joiden sotavammahaitta-aste on 10 prosenttia, ovat välinputoajia. Heille on

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

luvassa kotiin vietäviin palveluihin parannusta juhluvuonna 2017, mutta se on liian myöhään. Tiedämme, että tarve on suuri juuri nyt.

Ja sitten vielä kysymys ministereille. On paljon iäkkäitä ihmisiä, jotka tulevat tarvitsemaan toimeentulotukea, koska leikkauksia tehdään, mutta suurin osa varmaan on heistä sellaisia, jotka eivät sitä halua eivätkä osaa (Puhemies koputtaa) hakea. Miten tämä hoidetaan?

17.05 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu omaishoidon kehittämisestä, ja ministeri Rehula nosti esiin 75 miljoonaa euroa uutta rahaa, oletettavasti juuri omaishoidon kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! On hallitusohjelmaan kirjattu tavoitteeksi, että vanhusten olisi pysytävä entistä kauemmin kotona, ja samaan aikaan laitoshoidon paikkoja on vähennetty ja tarkoitus on vähentää myös hoitajia. Minä olen itse työskennellyt lähihoitajana terveyskeskuksen vuodeosastolla ja tiedän, että jo nyt on turhan vähän aikaa hoitaa vanhuksia, ei ehditä lähimainkaan tehdä kaikkia tarpeellisia hoitotoimenpiteitä välttämättä päivittäin. Onko ministerillä nyt tarkoitus palata ikään kuin aikaan menneeseen, että naiset siirtyvät koteihin hoitamaan omaishoidon turvin vanhuksia — ensin lapset ja sitten vanhukset — vai mikä on suuntaus?

17.07 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on tosi hyvä, että täällä keskustellaan moninaisesti sosiaali- ja terveystaloudesta, ja adrenaliiniinkin nousee — varmasti juuri siksi, että salissa on paljon nyt näitä ihmisiä, meitä, jotka omissa puolueissamme kannamme huolta pienituloisista ja niistä ihmisistä, jotka tarvitsevat yhteiskunnan apua tavalla tai toisella. Hyvä niin, moni asia meitä yhdistää.

Mutta tästä omaishoidosta haluan sanoa, että minä en ymmärrä, mistä edustaja Kiljunen on saanut semmoisen käsityksen, että hallitus olisi jotenkin tyypittelemässä eri lajien omaishoitoa. Tähänkin asti me olemme tukeneet omaishoitajuutta, oli sitten kysymyksessä ikäihmisen hoito tai vaikkapa vammaisen tai sairaan lapsen hoito, ja näin tulee tapahtumaan jatkossakin. Tämä on merkittävä lisäys ja ikään kuin tunnustus sille, että tällainen hoitomuoto on. Ja moni haluaisi olla omaishoitaja, myös ikään kuin poissa työelämästä hetken hoitamassa omaistaan. Ei kukaan, edustaja Pekonen, ole pakottamassa ihmisiä tähän, mutta tämä on yksi vaihtoehto tulevaisuudessa.

Hallitus tulee lisäämään omaishoitolakiin uusia kohtia, joiden myötä tämä raha menee oikealla tavalla niihin uusiin kohteisiin omaishoidossa. Se on minusta parempi tapa kuin se, mitä te viime kaudella teitte 10 miljoonalla: (Puhemies koputtaa) laitoitte sen valtionosuuksiin, eikä se ehkä edes päätynyt omaishoitoon.

17.08 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, oliko edustaja Saarikko sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksessa, kun meille esiteltiin sitä oletettavaa omaishoidon lainsäädäntöä, joka tulee eduskuntaan. Siellä nimenomaan esiteltiin, että pääpaino tulee olemaan ikäihmisissä, ja siellä oli myös yksi kohta, jota hämmästelinkin, jossa sanottiin, että tällä ei tueta työikäisten ihmisten tilannetta, koska hallituksen tavoitteena on vahvistaa ihmisten työllisyyttä ja työelämässä olemista, minkä takia tämä painopiste on ikääntyvissä ihmisissä. Tämä asia esiteltiin meille sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Ja toinen asia tässä on se, että meidän emme tiedä, minkälaista lainsäädäntöä tänne on tulossa, koska — kuten täällä on monta kertaa todettu — omaishoitoon liittyvä esitys tu-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

lee lisätalousarviossa ja lainsäädäntöesitys tulee ensi keväänä. On positiivista, myönteistä, että omaishoitoon panostetaan, sitä ei ole kukaan kyseenalaistanut, mutta me olemme tämän heittojen (Puhemies koputtaa) varassa, koska meillä ei ole muuta faktaa kuin teidän puheenne.

17.09 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensiksi totean, että totta tosiaan lainsäädäntö ei ole vielä valmis ja on ihan selvää, että emme voi tietää — varsinkaan oppositiossa ei voida — minkälainen se on, mutta te voitte, arvoisa edustaja Kiljunen, lukea hallitusohjelman ja todeta, (Välihuutoja) että tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa erityisesti tämä hallitus haluaa tehdä arvovalinnan ja osoittaa lisärahaa 75 miljoonaa omaishoitajien tukemiseen. Se koskee yhtä lailla ikäihmisiä hoitavia kuin esimerkiksi pientä lasta hoitavaa. Tämä on selkeästi todettu hallitusohjelmassa.

Tämän lisäksi me haluamme, että sitä hyvin sirpaleista ikäihmisten kotihoitoa kootaan yhteen — siksi se on kärkihanke — niin että ne kotona olevat ikäihmiset voivat luottaa siihen, että he saavat sitä apua ja tukea, mitä he kotiin tarvitsevat. Me haluamme myöskin, että silloin kun kotona ei ole turvallista, ihminen ei halua siellä olla, on saatavilla esimerkiksi niitä yhteisökoteja. Eli tämän eteen me teemme kovasti työtä, siksi meillä on tämä kärkihanke.

Ja haluan myöskin todeta sen, että hoitoisuusmittaria pitää kehittää. On tärkeää, että ikäihmisten hoidossa se hoito on sen laatuista (Puhemies koputtaa) ja tasoista, mitä ihmisen kuntoisuus olettaa. Tässä Tehy esimerkiksi on tehnyt hyviä ehdotuksia.

17.10 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tosi kiva huomata, että muutamassa puheenvuorossa tartuttiin tähän ajatukseen, minkä halusin välittää, että jos esimerkiksi liikunnan kautta meidän sairastavuus vähenee, sitä vähemmän meillä on terveydenhuoltomenoja, sitä vähemmän meillä on sosiaalipuolen menoja, sitä vähemmän meillä on koko valtiontalouden menoja. Ennalta ehkäisty sairaus on halvin sairaus.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, kuten ministeri Mäntylä täällä totesi, sosiaali- ja terveysministeriön budjetti ensi vuodelle, 13,1 miljardia euroa, on noin yksi neljäsosa koko valtion talousarviosta. On aivan selvää, että jos on lähdetty tavoittelemaan valtiontalouden tervehdyttämistä, niin tästä isosta sektorista joudutaan tekemään kipeitä leikkauksia. Ja niin se vain on, että nämä leikkaukset hyvin vähän koskettavat tavallista, tervettä ihmistä. Hän ei tarvitse sosiaalietuuksia juurikaan, hän ei tarvitse lääkekorvauksia, eivät sairaalakäyntimaksut häntä kosketa, eivät taksimatkan Kela-korvaukset. Valitettavasti (Puhemies koputtaa) sosiaali- ja terveydenhuollon menoista iso osa koskettaa (Puhemies koputtaa) vähempiosaisia, ja tälle me emme oikein voi mitään.

17.12 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on keskusteltu runsaasti tutkimustoimintaan suunnatuista eittämättä hyvin valitettavista leikkauksista myös tänään. Myös tässä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan kohdalla valtiovarainvaliokunta on mietinnössään pohtinut suomalaisen kliinisen lääketieteen tutkimuksen kansainvälisesti huippuluokkaa olevaa vaikuttavuutta ja sen vaatimia edellytyksiä. Valiokunta toteaaakin, että lääketieteelliseen yliopistotasoiseen tutkimukseen osoitetun rahoituksen jo vuosia kestänyt jatkuva väheneminen aiheuttaa uhan tutkimuksen tason laskusta. Tämä tärkeä tutkimustyö edesauttaa merkittävästi kustannussäästöjen saavuttamista ja hoi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

totyön käytäntöjen kehittämistä. Pidän oikeana toimenpiteenä valiokunnan päätöstä kohdentaa 3 miljoonaa euroa lisämäärärahaa kyseiselle momentille.

Totean vielä toisena ja moraalisesti äärimmäisen tärkeänä valiokunnassa tehtynä budjettimuutoksena veteraanikuntoutukseen ja kotiin vietävien palvelujen turvaamiseen annettua 4 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä, 3 minuuttia. Voitte puhua sieltä paikaltannekin, kuinka vain.

17.13 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Nyt täytyy oikein ihan ensin sanoa edustaja Kiljuselle tästä omaishoitajien asiasta, että tosiaan hallitusohjelmaan on nimenomaan kirjattu, että me vahvistamme kaikenikäisten omaishoitoa. Valtioneuvoston sivuilta löytyy sitten laajempi tietopaketti siitä, mikä on muun muassa silloin tiedotustilaisuudessa julkisuuteen kerrottu, mitä nämä eri kärkihankkeet pitävät sisällään. Mutta missään tapauksessa hallitus ei ole kategorisoimassa sitä omaishoidon tukemista tai kehittämässä johonkin tiettyyn ikäryhmään, vaan päinvastoin nimenomaan haluamme kehittää sitä niin, että on sitten vammaisen lapsi tai iäkäs vanhempi, ketä hoidetaan, se koskettaa nimenomaan kaikkia.

Sitten oikeastaan, kun täällä puhutaan paljon tästä lääketieteen tutkimuksesta ja muusta, nyt ihan tällaisenä asiana haluan tässä nyt sanoa, että itse myöskin pidän erittäin tärkeänä, että tulevaisuudessa meillä on myöskin laadukasta sosiaalipoliittista ja yhteiskuntapoliittista tutkimusta myös sen lääketieteellisen tutkimuksen rinnalla. Tietysti toivon, että kykenemme sitten myöskin hallituksessa sitä nostamaan vielä vahvemmin esiin, koska sitä tietysti pidän hiukan sellaisena, että kuitenkin, kun ajatellaan, että meillä on sote-uudistus tulossa, siihenkin peilaten on erittäin tärkeää, että sitä voimme nostaa sitten.

Sitten näistä kärkihankkeista. Nyt oikeastaan jäin tässä vielä miettimään, kun paljon puhutaan tietysti näistä leikkauksista ja ymmärrettävistä syistä siitä, että ne kohdentuvat valitettavasti, jos näin voi sanoa, vähän liian kovallakin voimalla näihin samoihin pienituloisiin ryhmiin. Kyllähän se näin on, että työhän se on ihmisen paras sosiaaliturva riippumatta siitä, että on ihminen niin sanotusti täysityökykyinen tai on hän sitten osatyökykyinen. Muun muassa tässä meidän yhdessä tärkeimmistä kärkihankkeistamme eli tässä osatyökykyisiin liittyvässä kärkihankkeessa nimenomaan tavoite on se, että nämä ihmiset, jotka syystä tai toisesta ovat esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle joutuneet liian varhain, me pystyisimme nimenomaan saamaan takaisin työmarkkinoille ja myöskin irti siitä sosiaaliturvasta, koska näissä rakenteellisissa uudistuksissa tai meidän uudistuksiemme eteenpäin visioimisessa tavoitteen täytyy olla lähtökohtaisesti se, että meillä olisi yhä vähemmän ihmisiä, jotka ovat riippuvaisia siitä sosiaaliturvasta. On selvä, että siihen optimaalitalanteeseen me emme koskaan pääse, että heitä ei olisi laisinkaan, mutta tavoitteen täytyy olla se, että heitä olisi mahdollisimman vähän, ja siihen tarvitaan monenlaisia toimenpiteitä, kannustinloukkujen purkamista ja sitä, että työn vastaanottaminen on myöskin aina kannattavaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehula, 3 minuuttia.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

17.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman sivulla 25 lukee ne nuotit, joilla omaishoitajuutta viedään tällä vaalikaudella eteenpäin.

Sitten toisekseen salissa on kerrottu jotakin sellaista, jonka toivoisin näkeväni kirjallisesti, koska eduskunnan työskentelytapojen mukaisesti kirjalliset lausunnot ovat julkisia sen jälkeen, kun asia on valiokunnassa käsitelty, mutta ne asiat, jotka ovat jotenkin muuten valiokunnassa esiin tuotuja, ovat sitten vähän toisenlaista tietoa. Toivon, että ollaan täsmällisiä. Edustaja Salonen täällä edellisellä kierroksella tämän asian esille toi, ja kyllä tämä omaishoitajuuden tulevaisuuden rakentaminen siitä, että varmistetaan vapaapäivät ja varmistetaan ne intervallipaikat ja huolehditaan omaishoitajien jaksamisesta riippumatta siitä, minkä ikäinen omaishoidettava on, riippumatta siitä, kumpaa sukupuolta, edustaja Pekonen, riippumatta siitä, kumpaa sukupuolta omaishoitaja, omaishoidettava edustaa, sitä tässä haetaan.

Ei varmasti malli tule kerralla kuntoon, eikä 75 miljoonaakaan ihan kaikkeen riitä, mutta tilanteessa, jossa pääsääntöisesti STM:n pääluokassa ja hyvin monessa kohdassa näitä miinusmerkkejä on, niin tähän on plussaa. Ja se perusta ja selitys sille, miksi laki tulee vasta keväällä eduskuntaan, on se, että me teimme ministeri Mäntylän kanssa arvioinnin selustamme varmistaen, että ennemmin tuodaan kunnon laki keväällä kuin tehdään nopealla aikataululla muutamassa viikossa budjettiaikataulussa jotakin sellaista, jossa tuo raha ei kohdennu siihen suuntaan, missä tarvittaisiin tai se tarve olisi kaikkein välttämättömin.

Sitten edustaja Jaskari ja muutamat muutkin ovat kiinnittäneet huomiota ict:hen. Olen yrittänyt itselleni 6,5 kuukauden aikana selvittää muun muassa sitä, minkä takia vuonna 2006 säädetyssä laissa Kanta-hankkeesta eli potilasrekisteristä on toimeenpano kestänyt tilanteeseen, jossa tänään, 9 vuotta lain säätämisen jälkeen, 4,7 miljoonan suomalaisen tiedot ovat potilasarkistossa. Tämä on yksi yksityiskohta, mutta merkittävä sellainen. Itselleni olen antanut vastauksen, että se on johtamisen ongelma (Susanna Huovinen: Ja ollut vähän pidempäänkin!) — johtamisen ongelma, jossa tiedän, että edeltäjäni ovat työtä tehneet — ja omalta osaltani yritän viedä tätä eteenpäin niin, että esimerkiksi ministeriön ja ministeriön alaisen laitoksen väliset välit selkiinnytään niin, että vastuut ovat olemassa, vastuut voidaan osoittaa. Yksi kysymyshän on, viekö yksi Una tai Apotti koko maan sote-ict:n tiettyyn suuntaan vai pitäisikö meidän pyrkiä täysin toisenlaiseen kehitykseen.

Sitten ihan lopuksi edustaja Ihalaiselle. Soten osalta kuulin kyllä ensimmäisen kerran, että oltaisiin valmistelemassa rahoitusratkaisua, jossa ovat sekä valtio, kunnat että itsehallintoalueet mukana. Hallitus on linjannut, että ensi vaiheen rahoitusmalli on valtion malli ja valmistellaan myös itsehallintoalueitten omaa verotusoikeutta. Se valmistellaan sellaiselle etapille, että sitten katsotaan, onko sillä mallilla käyttöä vai ei.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Jatketaan siis vielä debattia.

17.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sotaveteraanien kuntoutusrahat ovat nyt kunnossa. Invalidien haitta-asteprosenttien parissa vielä riittää työtä, mutta Suomi oli ensimmäisenä maailmassa mukana rauhanturvaoperaatioissa 1956 Suezilla. Kenraalimajuri Ilmari Martolalla oli tärkeä rooli tämän kansainvälisen YK-toiminnan käynnistämisessä. Siitä tulee kohta kuluneeksi 60 vuotta. Mukana on ollut 38 000 suomalaista naista ja miestä. Heistä 47 on kuollut ja ainakin 20 fyysisesti loukkaantunut, kymmeniä henkisesti. Vaikeasti Korvattavat ry on tehnyt hyvää työtä kriha-veteraanien

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

niohjelman parissa. Myös entinen puolustusministeri Carl Haglund hoiti tuon puolustusministeriöosuuden kuntoon. Nyt sosiaali- ja terveysministeriön puolella olisi vielä hieman työtä jäljellä, ja toivoisin, että te, arvoisa sosiaali- ja terveysministeri Mäntylä, ottaisitte tämän nyt kaiken muuan ison työnne rinnalla hoidettavaksi kuntoon, sillä on Daeshin uhka ja nämä operaatiot menevät entistä vaarallisemmiksi ja tämän turvan pitää olla kunnossa.

17.21 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies... — Rouva puhemies! Alkaa olla loppuvuosi. — Ministeri Rehula puhui tästä omaishoidon tuki -asiasta. On hyvä, että hallitus satsaa siihen nyt lisää rahaa, ja odotamme sitä. Mutta tämä koko kysymys ikäihmisten hoivasta on minun mielestäni tärkeää pitää tässä koko ajan mielessä ja kokonaisuutena tarkastelussa. Nythän tässä ympärivuorokautisessa laitoshoidossa hoitajamitoitusta ollaan asettamassa 0,4:ään, eli oltiin pääsemässä jo 0,5:n tasolle hyvin laajasti kunnissa ja nyt se lasketaan 0,4:n tasolle. Toisaalta ovat he, jotka miettivät, mitkä vaihtoehdot ovat ylipäättänsä käytettävissä: minusta on tärkeää, että ympärivuorokautisesta hoivasta, laitoshoivasta, sen tasosta pidetään kiinni, että se on hyvää, että se on turvalliseksi koettua ja se vaihtoehto ja valinta on aidosti sen omaishoitajan, joka päättää sitten, hoitako hän sitä ikääntyvää vanhusta tai sairasta lasta kotona vai mitä ratkaisuja tehdään. Eli tämä on minun mielestäni tärkein punainen lanka, josta on tässä koko ajan pidettävä kiinni, (Puhemies koputtaa) mutta se tarkoittaa sitä, että näistä julkisista (Puhemies: Aika!) palveluista pitää pitää myös huolta.

17.22 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty laajaa keskustelua näistä maksujen korotuksista, ja oppositio esittää, että 30 prosenttia hallitus esittää korotettavaksi. Täytyy muistaa, että korotukset ensinnäkin tehdään kuntatasoilla. Kuntapäätäjät mahdollistavat kyllä tämän korotuksen, mutta esimerkiksi kotikaupungissani Kouvolassa on esitetty terveydenhuollon maksukattoon 2 prosentin korotusta. Minusta tämä oli se uutinen, mikä opposition pitäisi esittää, että Kouvola korottaa 2 prosentilla terveydenhuollon maksuja tämän uuden esityksen mahdollistamana. Elikkä meillä on esitys: 679 691:n vuosikatto. Myös tämä matkakorvausasia: Kun se maksukatto niissä matkakorvauksissa täyttyy, niin eihän se kokonaiskustannus sille ihmiselle nouse mihinkään. Hän aikaisemmin, kenties jo helmikuussa, saa maksukaton täyteen ja loppuvuoden pystyy ajamaan Kelan piikkiin tämän asian, että kyllä tässä tämä maksukatto suojaa paljon sairastavia ihmisiä.

17.23 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo aiemmin keskustelussa kiinnitettiin huomiota siihen, että nämä maksujen korotukset lisäävät myös eroja kansalaisten välillä johtuen siitä, että kunnat ovat erilaisessa tilanteessa. Kyllä kai meidän lainsäätäjänä pitää nimenomaan olla katsomassa, että kansalaiset olisivat mahdollisimman tasa-arvoisessa asemassa, jotta ei synny sellaisia kohtuuttomia tilanteita, joita, väitän, näiden valitettavien korotusten johdosta tulee nyt syntymään. Itse asiassa kysymykseni liittyykin siihen, että esimerkiksi Lääkäriliitto kirjallisessa lausunnossaan jaostossamme kertoi, että näiden maksujen korotus tulee käytännössä lisäämään sitä palveluiden alikäyttöä, eli ihmiset eivät hakeudukaan hoitoon, ajattelevat, että tulee liian kalliiksi, en mene, ja se lisää kustannuksia, koska mennään vasta myöhemmin hoitoon, ja silloin kustannukset ovatkin suuremmat yhteiskunnalle. Kuinka tarkasti, ministerit, aiotte nyt seurata

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tätä kehitystä, ja millä keinoin puututte siihen, jos näyttää siltä, että homma lähtee lapasesta?

17.24 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tässä ministeri Rehula ja myös edustaja Jaskari ottivat esille tämän ict-asian, josta ajattelin jonkun sanan sanoa. Nimittäin on tietysti hyvä, että tämä Kanta-arkisto on olemassa, mutta on tosiasia, että vaikka Kanta-arkisto takaakin tiedonsiirron, se ei ole vaikuttanut juuri mitään näihin terveydenhuollon toimintaprosesseihin eikä se ole tuonut säästöjä myöskään terveydenhuoltoon. Tässä on puhuttu myös sitä, että kun on niukka aika, niin tämä kannustaa siihen, että meillä kehitettäisiin ja keksittäisiin uusia keinoja terveydenhuollon ja sosiaalitoimen toimintaan niin, että ne olisivat tehokkaampia mutta myöskin maksaisivat vähemmän. Minä esittäisin, että erityisesti kun tämän sotien yhteydessä nyt tätä ict:tä ryhdytään suunnittelemaan, niin tehtäisiin siellä todellakin sentyyppistä tietotekniikkatyötä, että se vaikuttaisi näihin terveydenhuollon ja sosiaalitoimen prosesseihin, jotka edelleen tänä päivänä ovat samalla tasolla kuin Hippokrateen aikana. Potilas menee lääkärille, kertoo tautinsa, ja sen jälkeen hän lähtee reseptin kanssa ulos. Toivotaan, että tämä systeemi muuttuu. Meillä on joitakin esimerkkejä omahoidosta jo tässä maassa olemassa, mutta kovin laajalle ne eivät ole vielä levinneet.

17.26 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tätä äskeistä keskustelua. Jaskari ja Rehula ovat ottaneet esille Apotti- ja Una-hankkeen tietojärjestelmien osalta. Tällä hetkellä toimintatapa on kuitenkin niin, että vaikka meillä on yhteiset kertomusjärjestelmät, Kanta-arkisto, niin itse asiassa kansalaiset pystyvät rajaamaan tiedon levittämisen. Kaikki heidän hoitoonsa osallistuvat tahot eivät saa sitä tietoa, kun päinvastoin meidän pitäisi toimia niin, että tehdään kansalaisen ja hänen omaistensa kanssa palvelu- ja hoitosuunnitelma, joka kirjataan, ja sen jälkeen kaikki toimijat pystyvät käyttämään sitä tietoa. Tietosuojavaltautettu Aarnio on aivan samaa mieltä tästä asiasta, ja itse asiassa hän näkee, että meidän pitäisi muuttaa tietosuojalainsäädäntöä. Tällä hetkellä se on tiedon kulkua estävä, kun sen sijaan tietosuojalainsäädännön pitäisi olla tarkoitettu niille, jotka ovat ulkopuolisia. Kaikki hoitoon osallistuvat ovat asianosaisia, he eivät ole ulkopuolisia. Tässä me olemme aivan vääränlaisella asenteella liikenteessä.

17.27 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on valinnut korottaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja jopa 30 prosenttia, kuten täällä salissa on kuultu. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi terveystieteiden keskuksen käyntimaksu, päivystysmaksu ja poliklinikkamaksu. OECD on aiemmin huomauttanut Suomea siitä, että korkeat asiakaspalvelumaksut vaikeuttavat ihmisten hoitoon pääsyä. OECD:n vertailussa Suomessa on Pohjoismaista korkeimmat asiakasmaksut. Kun ottaa huomioon sen, että maksujen korotus iskee juuri kaikista heikko-osaisimpiin ja paljon palveluita käyttäviin ihmisiin, kuten sairaisiin ja eläkeläisiin ja vammaisiin, tekee hallitus tässä kovan arvovalinnan. Monista kunnista onkin tullut jo viestiä siitä, ettei näin korkeita asiakasmaksukorotuksia kerta kaikkiaan voida tehdä. Maksukorotukset koetaan kohtuuttomiksi. Ministeri Rehula, ettekö te kannat kuntien lailla huolta siitä, että korotukset ovat kohtuuttomia, aivan liian suuria?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

17.28 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen miettinyt paljon, ja niin kuin sanoin, niin minusta on koolla joukko edustajia, joille pienituloisten ja monella tavalla syrjässäkin olevien ihmisten, jotka ovat yhteiskunnan tukien varasakin, asia on tärkeä. Yksi ryhmä, joka ei pidä itsestään meteliä mutta josta on syytä kantaa huolta, ovat ne ihmiset, jotka joutuvat turvautumaan turvakoteihin omassa arjessaan lähisuhdeväkivallan kohdatessa. Tätä hallitusta voi syyttää monesta asiasta, mutta yhdestä asiasta minä olen valtavan ylpeä, ja se on se, että tämä hallitus budjetoit ensi vuodelle turvakotitoimintaan 44 prosenttia rahaa enemmän kuin viime hallituskauden viimeisenä vuonna tehtiin. Silloin sitä summaa täydennettiin lisätalousarviolla, hyvä niin. En syytä tästä edellistä hallitusta, tässä ei kannata lähteä vertailemaan, mutta totean sen, että jos me pystyisimme tähän kehittämään nyt nousujohteisen rahoituksen, että pääsisimme likikään sitä tasoa, mitä meiltä kansainvälisesti veloitetaan — uskon kaikkien puolueiden yhtyvän tähän huoleen — niin olemme oikealla uralla. Viime hallituksesta lähtien kehitys on ollut nyt oikeansuuntaista. Nyt summa on edelleen noussut viime vuoden kustannusten (Puhemies koputtaa) tasolle alkuperäisessä budjetoinnissa. Tästä on hyvä jatkaa erittäin tärkeän asian puolesta.

17.29 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Muutama puheenvuoroon tuossa otan kantaa.

Talja toi esiin tuon tiedonkulun estämisen näissä meidän prosesseissa. Se on erittäin tärkeä kannanotto. Itsekin holhoustoimen lakimiehenä olen huomannut, että henkilöille on tarvinnut määrätä taloudellisia asioita varten edunvalvoja ja sitten on tarvittu vielä laajentava määräys, koska päämies itse, jolla on edunvalvoja, kieltää sen, että hänen tietojansa saisi pyytää terveydenhoidon henkilökunnalta. Se on valtava prosessi ja hidastaa hänen hoitoaan. Tässä on hyvä esimerkki siitä.

Ja sitten tuosta menneestä ajasta, mitä Pekonen puhui: Minä tiedän valtavan määrän ikäihmisiä, keitä minä olen työssäni tavannut, ja he haluavat asua viimeiseen asti kotona. On erittäin hienoa, että omaishoitoon satsataan, ja se on erittäin tärkeä asia.

Ja sitten minä sanoisin vielä yhden asian: Oppositio on hyvin herkkänä siinä, mitä täältä hallituspuolueesta puhutaan, mutta sitten kauheasti käytetään tällaisia termejä kuin "heitteillejättö", synonyymillä "heitteillepano". Se on rikosoikeudellinen termi. Se on rikoslaissa. Että pikkusen vähemmän sitä forcea ja keskustelua vähän asiallisemmalle tasolle.

17.30 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän omaishoidon kehittäminen on hieno asia, mutta nyt kun tämä suuntaus on se, että laitoshoidtoa on vähennetty ja heikennetty, niin entistä useammalle omaishoidosta tulee toki todella houkutteleva vaihtoehto — ellei sitten ole paksua lompakkoa, jolla ostaa näitä laitoshoidon palveluita. Mutta entä sitten sellaiset vanhukset, joilla ei ole omaisia ja mahdollisuutta siihen omaishoitoon? Mikä on heidän tulevaisuutensa?

Arvoisa ministeri, sanoitteko äsken, ymmärsinkö oikein äsken, kun puhuitte tästä omaishoidosta, että se on se tavoite, että omaishoitajat sukupuolesta riippumatta ovat siellä kotona ja hoitavat jatkossa entistä enemmän ikääntyviä vanhuksia. Arvoisa ministeri, 76 prosenttia omaishoitajista, jotka hoitavat ikääntyneitä ihmisiä kotona omaishoidon tuella, on naisia. Toivon, että (Puhemies koputtaa) sukupuolivaikutusten arviointia harkitaan tässäkin kysymyksessä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

17.31 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä esitettiin sitä, että kaikki haluavat asua mahdollisimman pitkään kotona. Itse olisin hieman eri mieltä, ja ihan monien esimerkkien nojalla — ja itse olen nähnyt myös omien vanhempien kohdalla — en ole aivan varma, onko tämä tavoite, että kaikkien pitäisi asua kotona mahdollisimman pitkään, viimeisen päälle ajateltu. (Vasemmalta: Ei ole!) Monet kotona asuvat joutuvat pakosta käyttämään enemmän erikoissairaanhoidon palveluja, jotka ovat kalliita, ja monta kertaa ensihoito alkaa rasittua aika paljon, kun joudutaan nimenomaan yö-aikaan tekemään käyntejä. Miten te, ministerit, näette, missähän mahtaa loppujen lopuksi kustannusten näkökulmasta ja inhimillisyyden näkökulmasta mennä tämä raja kotona asumisen suhteen?

17.32 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä on sanottava, että kyllä tämä kokonaiskuva on hyvin tärkeä esimerkiksi yksittäisen eläkeläisen osalta, jolle nämä yksittäiset päätökset kasautuvat ja johon vaikuttavat, mutta myös koko yhteiskunnan osalta. Kyllä meidän päättäjinä on ymmärrettävä näitten yksittäisten säästötoimien vaikutus kokonaisuuteen ja tulevaisuuteen muustakin kuin talouden näkökulmasta, vaikka se täällä esimerkiksi edustaja Heikkisen puheenvuorossa nousi esille. Juuri sosiaali- ja terveyspalveluilla me vaikutamme hyvinvoinnin tasaiseen jakautumiseen. Kun esimerkiksi vaikka juuri syrjäseuduilla asuvien osalta tämä matkakorvauksen yhdensuuntaisen matkan omavastuu nousee nyt sieltä 16 eurosta 25 euroon, niin esimerkiksi Kela nosti esille, että syrjäseutujen osalta voi olla niin, että joku pitkäaikaissairas ei enää menekään näille tarkastuskäynneille sen takia, että ei ole varaa maksaa edes sitä 50:tä euroa, jolloin maksukatto tulee täyteen. Kun eriarvoisuus lisääntyy yhteiskunnassa, myös turvattomuus ja levottomuudet lisääntyvät, ja uusi talouskasvukaan ei pelasta meitä tältä taloudellista kestävyysvajetta paljon suuremmalta tuholta.

17.33 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Kelan matkakorvausasia: Se on totta, että se nousee nytten alkuvuodesta niillä ensimmäisillä matkoilla kovasti, 16 eurosta 25 euroon. Mutta kun se maksukatto täyttyy, se katto on sama kuin entinen. Paljon sairastava ihminenhan saa sen katon aikaisemmin täyteen, ja sen jälkeen hän on koko vuoden ajan niin sanotulla nollakorvauksella. Mitä enemmän syrjäseudulla ihmiset asuvat, sitä enemmän he ovat tottuneet maksamaan kaikista muistakin palveluista enemmän. Ne ihmiset eivät tule valittamaan tästä. He ajavat sillä matkakorvauksella, nollahinnalla, sitten loppuvuoden. Tämä koskee vähän sairastavia ihmisiä, jotka muutamana kerran vuodessa käyvät, Kelan piikkiin ajavat. Heillehän tämä maksu sitten tulee, mutta se on ihan oikein: he ovat todennäköisesti työssä käyviä, hyväosaisia ihmisiä.

17.34 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos, ministeri Mäntylä, vastauksesta.

Ministeri Rehulalle: Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa siitä on olemassa ihan selkeä dokumentti, jonka voin toimittaa teille, jos haluatte. Se on ministeriöstäkin kyllä saatavilla.

On hienoa, että täällä omaishoidosta puhutaan, ja aivan kuten Eestilä totesi, hoitovastuuta ei voi kuitenkaan siirtää omaishoitajille. Mutta meidän tulee samalla muistaa myös se, että meillä yli 75-vuotiaista 44 prosenttia ihmisistä asuu yksin. He ovat täysin riippuvaisia yhteiskunnan muista palveluista, heillä ei ole läheisiä omaisia.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä siitä, kun viime aikoina on yhä enemmän hyvinvointipalveluita siirretty nettiin ja meillä esimerkiksi yli 75 vuotta täyttäneistä ainoastaan alle 20 prosenttia käyttää nettiä eli noin 80 prosenttia näistä ihmisistä ei ole netin parissa. Arvoisat ministerit, kuinka te varmistatte, että meidän kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti palveluiden parissa, vaikka meidän nettijärjestelmää kehitetään ja entistä enemmän palveluita siirretään netin pariin?

17.35 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puuttuisin nyt tähän käytyyn keskusteluun siltä osin, että mielestäni on vähän valitettavaa se, että kun me opposition edustajat täällä esitämme mielestäni ihan asiallisia kysymyksiä ja kommentteja näihin kysymyksiin, jotka tänään ovat esillä, niin aika usein täältä sitten aletaan salin puolelta hallituksen riveistä haastamaan näillä peruutuspeilipeleillä tätä kuviota. Meillä on oikeus käydä tätä keskustelua, esittää nämä kysymykset tässä salissa näille ministereille. Sitä varten me täällä mielestäni olemme.

Sitten rohkaisisin ministeri Rehulaa erityisesti, kun hän tuntui olevan vähän jo sitä mieltä, kannattaako tässä ollenkaan keskustella, jos ovat näkemykset näin kaukana: kyllä aina pitää keskustella.

Heitteillejätöstä muuten muistelen, että saattoi olla, että viime kaudellakin, kun istuin toisella puolella tuota lavaa, jo käytettiin, kuulkaa, tällaista termiä. Että voidaan tarkistella, mistä puolueista ne heitot tulivat, (Leena Meri: En ole ainakaan minä ollut!) mutta koetaan olla ihan asiallisia ja esittää ihan asiallisia kysymyksiä. Minusta ministerit ovat hyvin täällä vastanneet ja ottaneet myös koppia näistä meidän hyvistä kommentteistamme.

17.37 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhutaan asiallisesti ja vastataan asiallisesti: miksi te sosialidemokraatit olette niin innokkaasti olleet leikkaamassa kuntien valtionosuuksia, kun täällä on tullut monessa puheenvuorossa esille se — nyt ei tietenkään saa sanoa näin, mutta tähän on tosiasia — että niitä palveluitahan kunnat nimenomaan järjestävät myös ikäihmisille.

Edustaja Pekoselle on pakko sanoa, että meillä on yli 300 000, varovaisestikin arvioiden, omaishoidon kaltaisessa tilanteessa olevaa ihmistä, joista vain reilu 40 000 saa jonkinlaista omaishoidon tukea. Juuri muun muassa näille ihmisille pitää epätoivoisesti järjestää vapaapäivänpitomahdollisuuksia, sijaishoitoa ja niin edelleen. Ja perhehoito tässä kokonaisuudessa on erittäin tärkeä, kasvava ja kehittyvä hoitomuoto, koska alkavaa muistisairautta sairastaville ihmisille se on paras paikka, minä väitän, tällä hetkellä, inhimillinen hoitopaikka, kun niitä laitospaikkoja jo alettiin purkaa viime kaudella. Sehän on meidän vanhuspalveluiden pitkä suunta. Sehän on ollut tämä suunta: kodinomaiset, inhimilliset palvelut. Nämähän ovat erittäin tärkeitä vaihtoehtoja tässä ajassa. Minä en kyllä ymmärrä, mitä pahaa näissä kehittämisissä on. Vähän tulee semmoinen olo, kun kuuntelee teitä.

17.38 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi- ja turvakotitoiminta on todellakin tärkeätä, ja sitä on tehty vuosikymmenet, ja se on ollut haasteena, ja jo monet kerrat on lisätty täällä eduskunnassa sitten aina joulun aikana budjettiin. Viime kaudella tehtiin merkittävä suuri muutos ja siirrettiin se valtion ohjaukseen. Se on ihan merkittävä siitä syystä, että meillä on ollut Suomi jopa listalla, että meillä ei ole hoidettu tätä toimintaa, meillä ei ole ollut riittävästi niitä paikkoja siitä syystä, että se on ollut

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kuntien valvonnassa ja kuntien hoidettavana. Nyt tällä päätöksellä, että siihen saadaan valtion tasolta kontrolli, ohjaus ja myöskin rahoitus, saadaan jokaiseen kuntaan huomattavasti parempi järjestelmä kuin aikaisemmin on ollut.

Mutta nämä edestakaispäätökset — tällainen ongelma on ollut etenkin vaikkapa lapsilisien kohdalla, jolloinka indeksisidonnaisuus, joka oli täällä monen puolueen tahtotila, saatiin tehtyä, ja sitten se otetaan nyt pois, ei väliaikaisesti vaan kokonaan. Ja sitten kun me loimme uudelleen lapsivähennysjärjestelmän, joka oli ollut vuosikymmeniä sitten, niin sekin otetaan nyt pois. Minä en yhtään ihmettele, että lapsiperheet ovat vähän hämmentyneitä.

17.39 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt paljon keskusteltu sosiaaliturvasta ja sosiaaliturvan kannustinloukuista ja myöskin siihen liittyvistä byrokratiaongelmista. Nythän — ettei tämä keskustelu aivan olisi tätä äsken mainittua peruutuspeiliin katsomista — on todettava, että hallitusohjelmaan on kirjattu perustulokokeilu, jota haluaisin tässä kohtaa alleviivata. Tämähän on yhteiskuntapoliittisesti erittäin merkittävä uudistus, vaikei suinkaan kokoluokaltaan tässä sosiaali- ja terveyssektorilla suurin uudistus. Se on maailmanlaajuisestikin erittäin edistyksellinen kokeilu, ja sitä kyllä tässä poliittisella kentällä tuntuvat kaikki, ehkä sosialidemokraatteja lukuun ottamatta, kannattaneen.

Olisinkin kysynyt ministereiltä, mitenkä tämä perustulokokeilu nyt lähtee tästä eteneämään, kun Kansaneläkelaitos on valittu sen toteuttajaksi, ja minkälaisia mahdollisuuksia näette tällä kokeilulla olevan jatkossa näiden byrokratiakannustinloukkujen purkamiseksi sosiaaliturvan saralla.

17.40 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että täällä salissa on nostettu tänään myös hyvin vaiettu aihe, ja se on naisiin kohdistuva väkivalta ja pari- ja lähisuhdeväkivalta. On tärkeätä, että turvakotien määrärahaa on lisätty, mutta siihen on olemassa myös sopimus, Istanbulin sopimus, joka velvoittaa Suomea lisäämään. Samanaikaisesti turvakodeille on tullut erilaisia vaatimuksia, kuten ruokailua, esteettömyyttä, ja nämä kaikki vaativat myös sitä lisärahaa. Mutta se on hieno asia, että rahaa on lisätty.

Toisaalta täytyy huomauttaa, että samaan aikaan kun meillä on näitä jälkipalveluita — turvakoti on sellainen — niin meillä ei ole riittävän paljon ennalta ehkäiseviä palveluja näille perheille eikä missään nimessä näille uhreille. Ei ole auttavia puhelimia, ei ole sellaisia perhepalveluita, joissa voidaan ennalta ehkäisevällä tavalla puuttua hyvinkin vaikeisiin aiheisiin, ja näistähän hallitus on valitettavasti päinvastoin leikkaamassa. Mutta on hyvä, että turvakodit nyt sentään saivat hieman lisää rahaa.

17.41 Anne Louhelainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen on varattu hallitusohjelmassa pysyvää valtion lisämäärärahaa asteittain kasvavasti siten, että vuonna 2018 lisämääräraha on 95 miljoonaa euroa omaishoitajien vapaiden lisäämiseen ja perhehoidon kehittämiseen. Kiitos ministereille tästä.

Mutta, arvoisa puhemies, Suomessa on jo nyt 300 000 omaishoitotilannetta, joista noin 60 000 vaativia ja sitovia, mutta vain 43 000 omaishoitajaa, joilla on sopimus kunnan kanssa. Maailma muuttuu myös Suomessa, ja Suomeen tulee paljon eri-ikäisiä turvapaikanha-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kijoita ja jatkossa enenevässä määrin myös perheenyhdistämisä. Jatkossa siis myös omaishoito monikulttuuristuu. Erityisesti pääkaupunkiseudulla tämä on kenttävaen eli viranomaisten ja kolmannen sektorin mukaan nouseva ja kasvava trendi. Jo nyt on tarvetta omaishoito-oppaisiin niin persian, venäjän kuin kurdin kielelläkin. Arvoisat ministerit, olisin kysynyt: onko näissä omaishoitoon liittyvissä laskelmissa otettu huomioon, että myös tämä asia, monikulttuurisuus, ja palveluiden tarve ja vaatimukset kasvavat?

17.43 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan myöskin tähän perustulokokeiluun, ja niin kuin todella aikaisemmassa puheenvuorossa edustaja Honkonen sanoi, Kelan puolelle on annettu selvitystä tai oikeastaan käsitykseni mukaan tutkimushanketta, miten tässä asiassa edetään. Tässä tuntuu olevan moniakin vaihtoehtoja. Yksi on tietyllä tavalla tehdä jonkinlainen alueellinen kokeilu, ja toinen vaihtoehto on jotkut tietyt ammattiryhmät tai vastaavat. Yksi idea, jos puhutaan työllisyydestä, voisi olla myöskin tietynlainen kokeilu vaikka yrittäjiksi aikoville tai tämentyylisille tahoille, joka voisi koskea tiettyä määrää, vaikka 10 000:ta ihmistä, 5 000—10 000:ta ihmistä, ja mitä se vaikuttaa suhteutettuna vertailuryhmään. Onko ministeriön puolella ollut tämentyylisiä keskusteluja: minkälaiseen kohderyhmään tämä perustulo kannattaisi kokeilla?

Puhemies Maria Lohela: Täällä on vielä pyydetty puheenvuorot: edustajat Mäkisalo-Ropponen, Kankaanniemi, Henriksson, Sarkomaa, Heikkinen, Haatainen. Sitten ministerien vuoro.

17.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Eestilän kanssa siitä, että kaikki ikäihmiset eivät halua asua yksin kotona. Itsekin tiedän monta ikäihmistä, jotka haluaisivat yhteisökotiin, koska heillä on niin paljon avuntarvetta, mutta kun niitä ei ole riittävästi. Yksin asuvat, muistisairautta sairastavat tarvitsevat myös yhteisökoteja, koska heidän ei ole turvallista asua enää yksin kodissa. Tällä hetkellä valitettavasti Suomessa on eri kunnissa ikäihmisiä, he ovat usein muistisairautta sairastavia, jotka ovat kotona, vaikka se ei ole enää heille paras mahdollinen paikka. He eivät pärjää siellä kotihoidon turvinkaan enää kunnolla. Jatkuvia vaaratilanteita tulee esille, eikä kaikilla ole omaista. Siksi minä kysynkin ministeriltä: onko ministerillä ideoita siitä, miten saisimme Suomeen lisää näitä niin paljon kaivattuja ja tarvittavia yhteisökoteja?

17.45 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että kuntien valtionosuudet ensi vuonna nousevat, niin kuin ministeri Rehula totesi. Viime kaudella niitä leikattiin likipitään joka vuosi, ja se näkyi: silloin kuntien velat kasvoivat, verot kiristyivät, irtisanomisia oli, ja palvelut heikkenivät tästä johtuen, ja eriarvoisuuskin varmasti kasvoi. Nyt näin ei käy, koska hallitus on ottanut tämän varteen ja lisää valtionosuuksia. Se merkitsee sitä, että nyt ei ole otsikoita, että veroprosenttia nostettaisiin tai lomauteltaisiin. Toisaalta esimerkiksi nämä vanhusten palvelut, mistä tässä puhuttiin, lapsiperheiden, sairaiden, työttömien ja niin edelleen palvelut voidaan turvata, kun kuntatalous on kunnossa. Se on äärettömän tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

17.46 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että täällä on puhuttu myös naiseen kohdistuvasta väkivallasta. Viime hallituskaudel-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

la tehtiin myös sellainen muutos, että jokainen, joka syyllistyy nyt rikokseen, joutuu myös maksamaan rikosuhrimaksun ja tällä rikosuhrimaksulla maksetaan ja pidetään yllä myös muun muassa Rikosuhripäivystystä. Olen kiitollinen siitä, että hallitus jatkaa nyt tätä panostamista muun muassa turvakoteihin, ja toivon myös, että Rikosuhripäivystys pysyy vähintään samalla tasolla kuin aikaisemmin.

Mutta mitä tulee tähän omaishoitoon, niin sekin on hyvä asia, että nyt panostetaan omaishoitoon. Tiedetään, että kuitenkin tilanne tänä päivänä on erilainen eri kunnissa: josakin kunnassa henkilö voi päästä omaishoitajaksi toisella kriteerillä kuin toisessa kunnassa. Me tarvitsisimme yhtenäisen systeemin, joka olisi oikeudenmukainen jokaiselle suomalaiselle, ja sen takia kysynkin: onko hallituksella nyt aikomus siirtää omaishoidon tuki Kelalle, ja missä aikapuitteissa sitä tehdään?

17.47 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Pidä kiinni -hoitojärjestelmään eduskunta on lisännyt nyt kuusi kertaa rahaa. Se on ollut selvä merkki siitä, että hallituksen pitää sisällyttää nuo rahat seuraavaan budjettiesitykseen. Tässä on hieman ollut jo kansalaistottelemattomuutta ministerien taholta, kun ei tätä viestiä ole otettu eduskunnasta, ja toivon, että se koppi nyt otetaan.

Vanhustenhuollosta haluan todeta sen, että on selvä haaste, että meillä on paljon ikäihmisiä, jotka ovat kotona ja ovat huolissaan siitä, että he eivät pääse kotoansa esimerkiksi yhteisökotiin. Selvä on, että hallituksen keskeinen tavoite on tehdä sellaista politiikkaa, että olisi oikeasti saavutettavissa olevia vaihtoehtoja. Eli kotona asumisen haluttaessa pitää olla ensisijaista, mutta muita vaihtoehtoja pitää olla saatavilla. Tämä on selkeästi kirjattu hallitusohjelmaan. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on paljon yksin asuvia ikäihmisiä, joille omaishoito ei missään nimessä ole vaihtoehto, ja tämäkin on selvästi nähtävä. Mutta palveluasumisen maksulaki ei vielä kukaan ole tullut eduskuntaan. Sen piti tulla vanhushuolulain kanssa yhtä aikaa. Edelleenkin ikäihmiset eivät tiedä, mitä he joutuvat maksamaan, kun palveluasumisesta (Puhemies koputtaa) ei ole selkeästi säädetty. Milloin tämä laki tulee eduskunnan käsiteltäväksi?

17.48 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kommentoida tätä hoitajamitoitusasiaa: Jos minä oikein ymmärsin, hallitus linjasi niin, että tuo hoitajamitoitus tulevaisuudessa on 0,5—0,4 ja että sitä ei suoraan laskettu 0,4:ään vaan tässä tätä harkintavastuuta siirrettiin sinne lähemmäksi sitä hoitotapahtumaa. Mutta mikä on erittäin tärkeä asia: tämä hallitus haluaa mahdollistaa, että hoiva-avustajat tulevat hoitoyhteisöihin. Muutaman vuoden olen vanhusten sairaanhoitajana ja myös osastonhoitajana työskennellyt, ja suurin ongelma minulla oli se, että en meinannut saada koulutettua henkilökuntaa, sairaanhoitajia, töihin. Meillä on 30 000 sairaanhoitajaa jopa kokonaan sairaanhoidon ulkopuolella, mutta hyvin harva haluaa tulla vanhustenhoivaan, koska se mielletään niin raskaaksi. Sen takia on valtavan tärkeää, että me saamme riittävästi henkilökuntaa ja myös näitä hoiva-avustajia, jotta myös sairaanhoitajat kokevat tuon työn mielekkääksi vanhustenhoivassa.

17.49 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että Pidä kiinni -järjestelmään päihdeäitien kuntoutukseen on eduskunta nyt suuntaamassa rahat edelleen, siinä on hyvät tulokset, ja samoin se on hieno asia, että turvakotien rahoitus edellisen hallituksen toimesta saatiin pysyväksi ja se jatkuu.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Mutta sitten tähän isoon kokonaisuuteen: Kyllä tämän budjetin lopputulos on se, että niin lapsiperheet, vanhukset kuin sairaat — ne, jotka ovat heikommassa asemassa, ja ne, jotka pystyvät kaikkein vähiten itseään puolustamaan — joutuvat tässä nyt kärsimään ja todella tiukille. Valiokunnassa oli kuultavana professori Juho Saari, joka nosti erinomaisella tavalla esille sen, millä tiellä helposti ollaan. Tähän liittyy nyt muun muassa tämä maksukysymyskin. Eli meillä ovat terveyserot kasvaneet, vaikka tämä hyvinvointiyhteiskunta on laajentunut, ja tässä tilanteessa me nostamme sitä kynnystä sinne hoitoon pääsyyn ja haakeutumiseen. Tämä on todella vakava asia. Kysyisin ministereiltä: millä keinoilla te aiotte seurata nyt tätä, ettei tämä johda siihen, että ne, jotka tätä hoitoa ja hoivaa ja palvelua tarvitsevat, jäävät sitten kotiin ja me hyväosaiset juoksemme kyllä lääkärissä ja maksamme sitten tarvittaessa omasta pussista? Nämä ihmiset tarvitsevat sen, että me yhteisvastuullisesti turvaamme sen hoitoonpääsyn.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä, 3 minuuttia.

17.51 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä: Arvoisa puhemies! Oletan, onko näin, että keskustelu päättyy? (Puhemies: Päättyy!) — Elikkä nyt sitten kiitän kaikkia keskusteluun osallistuneita erittäin hyvistä kommentteista, ja tosiaan kyllä olen niihin tarttunut omalta osaltani, ja ainakin itse koen, että oli erittäin hyvä keskustelu ja hyviä huomioita täältä nousi esiin.

Mutta nyt oikeastaan kolmeen asiaan tässä vielä lopuksi vielä vastaan.

Yksi oli tämä perustulokokeilu. Se on selvityksessä, ja siellä arvioidaan ja punnitaan nyt niitä eri vaihtoehtoja. Siitä tiedotamme heti lisää, kun siitä on enemmän tiedotettavaa.

Toinen asia: edustaja Heinonen taisi kysyä näistä Vaikeasti Korvattavista. Olen tavanut heitä, oli erittäin vaikuttava tapaaminen ja sanotaan näin, että tällaiselle maallikolle tässä asiassa, niin kuin minä olen, avasi erittäin hyvin sitä ongelmallisuutta, joka heidän kohdallaan on. Olen sanonut, että teen kaiken sen, mihin STM:ssä sosiaali- ja terveysministerinä pystyn, että heidän tilannettaan ehdottomasti parannetaan ja heille turvataan sitten, ovat he entisiä, nykyisiä tai tulevia rauhanturvaajia, se, että jos he tarvitsevat tukitoimia, hoitoa, hoivaa sen jälkeen, kun he palaavat Suomeen, heille se myöskin mahdollistetaan.

Kolmas asia, josta oikeastaan en sano, että se minua ilahdutti, että se nousi keskustelussa esiin, oli nimenomaan tämä lähisuhdeväkivalta. Olen vilpittömän iloinen, että täällä se muutamassa puheenvuorossa tuli esiin. Olen vilpittömän iloinen siitä, että Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, ja näen, että meillä on valtavasti tekemistä vielä siinä, että me varmasti pääsemme siihen, mihin sillä pyritään. Oma henkilökohtainen toive on se, että myös EU-tasolla tähän Istanbulin sopimukseen sitouduttaisiin niin, että se ei ole niin sanotusti vain yksittäisten maiden vastuulla vaan että meillä koko EU tavallaan sitoutuu sitä sopimusta noudattamaan. Lähisuhdeväkivalta on vaiettu aihe, se on tabu, se on oikeastaan yksi pahimmista ihmisoikeusrikkomuksista, loukkauksista, mitä voi olla, kohdistuu se mieheen, naiseen, minkä ikäiseen ihmiseen tahansa, mutta se voi olla niin moninaista, niin raadollista ja jättää niin pysyvät jäljet, että niiden korjaaminen voi olla äärettömän vaikeaa, ja jos me emme siihen tartu vakavasti... Se ei ole vain sitä, että meillä on turvakoti-paikkoja, vaan se on paljon, paljon muutakin.

Yksi, mistä vielä lopuksi sanon: yksi ryhmä, josta olen itse erityisen huolissani, ovat maahanmuuttajanaiset johtuen siitä, että heidän kohdallaan tarvitaan sen tyyppistä erityis-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

osaamista ja erityispalvelua, johon näen, että meidän pitää pystyä myöskin tulevaisuudessa vastaamaan. — Kiitoksia kaikille.

17.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hän näkemyseroista huolimatta aina keskustelua kannattaa käydä, mutta keskustelun hedelmällisyys on aavistuksen verran ainakin siitä kiinni, yritämmekö me edes kuunnella toinen toisiamme ja toinen toistemme sanomaa ja viestiä vai sukellammeko me johonkin kohtaan, jolla ei ole aiheen kanssa välttämättä mitään tekemistä.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämä omaishoidon kehittäminen tällä vaalikaudella etsien jaksamiseen tapoja, etsien keinoja uudella rahalla siihen, että vapaapäivät tulee pidettyä, saadaan omaishoitajuuden, voisiko sanoa, houkuttelevuutta parannettua, joka tapauksessa omaishoitajan asemaa kehitettyä: kyllä tässä nyt aavistuksen sellainenkin värinä on, että se onkin nyt jotenkin kielteinen asia. (Vasemmalta: Ei!) — Toivottavasti niin ei ole, ja toivottavasti ymmärrykseni oli käytetyistä puheenvuoroista väärä. Toisekseen näiltä osin niin tämä hallitus kuin edellinen hallituskin on linjannut lähtien omaishoidon kehittämisohjelmasta, joka on peruja viime vaalikaudelta. Se on olemassa, siihen suuntaan mennään. Toisekseen peruja on myös selkeästi määrärahojen vähentäminen. Laitoshoidosta summa muistaakseni on vuositasolla 270 miljoonaa euroa. Se on se yksi taakka, jota tässä tehtävässä kannan ja jonka koetan tehdä sen mukaan kuin voimani riittävät. Meidän on etsittävä niitä tapoja, joilla omaishoitajuutta saadaan uudelle tasolle.

Sitten kysymys siitä, siirretäänkö Kelalle: tässä ollaan nyt tällä vaalikaudella tekemässä ratkaisua, missä omaishoidon tuen maksatus siirretään 15/18-alueelle. Se on nyt se ratkaisu, jota tässä ollaan tekemässä. Se tulee merkittävällä tavalla yhtenäistämään näitä kriteereitä. Sitten täällä vaadittiin tämän lainsäädännön sukupuolivaikutusten arviointia, ja edustaja totesi, että 76 prosenttia on naisia. Kyseinen edustaja varmastikin kertoo sitten täsmällisemmin, mitä tällä sukupuolivaikutusten arvioinnilla hän tarkoittaa, koska jos lähtötilanne on se, että meillä on yksi neljästä omaishoitajasta miehiä ja kolme neljästä naisia, niin siinä on jo aika perustavaa laatua oleva sukupuolivaikutusten arviointi, koska useinhan on kysymys puolisoista, läheisistä, omasta lapsesta, omasta vanhemmasta. On sillä vaikutusta jo siihen, kumpaa sukupuolta se hoidettava on.

Sitten tämä eriarvoisuus: Meillä on vahva kunnallinen itsehallinto, johon viime vaalikaudella esimerkiksi sote-laki törmäsi, ja täällä on nyt perätty sitä, huolehtivatko ministerit ja ministeriö kuntalaisten ihmisten yhdenvertaisuudesta, ettei maksujen osalta saateta eriarvoiseen asemaan. Se on sitä kunnallista itsehallintoa, että eduskunta ja hallitus säätävät lakeja, antavat asetuksia, joita sitten kunnat soveltavat parhaan kykynsä ja osaamisensa mukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia mahdollisuudesta osallistua tähän keskusteluun, ja toivotan kaikille sotetonta joulun aikaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tämän pääluokan yleiskeskustelu keskeytetään.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 17.58.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 00.34.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevan pääluokan 33 keskustelua.

0.34 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin huolissani siitä, että hallitus säästöillään heikentää kaikkein pienituloisimpien ja heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa. Terveyspalvelujen asiakasmaksuja korotetaan 30 prosentilla. Lääkkeiden omavastuuosuudet nousevat. Sairaanhoidon liittyvien matkakustannusten omavastuuosuudet nousevat rajusti. Tämä osuu kipeästi juuri niihin kuntalaisiin, jotka tarvitsevat paljon terveyspalveluita ja käyttävät paljon lääkkeitä. Moni vaikeasti sairas elää jo nyt köyhyysrajan alapuolella. Usea pienituloisen vanhus miettii, onko eläkkeestä varaa lääkkeisiin, jotta rahaa riittäisi ruokaan ja asumiseen. Tämä on epäinhimillistä ja kohtuutonta. Ei Suomi nouse kurjistamalla kaikkein ahtaimmalla olevia. Suomi nousee sillä, että saamme uutta vientiä ja työllistämme työttömät. Hallituksen toimet voisi ehkä jotenkin ymmärtää, jos ne tahtaisivat velkaantumista, mutta näin ei ole. Hallitus alentaa muun muassa autoveroa 200 miljoonalla eurolla ja on tehnyt muitakin kestäättömiä menopäätöksiä. Velkaantuminen sen kun jatkuu. Ensi vuodeksi otetaan enemmän velkaa kuin tänä vuonna on otettu, yli 5 miljardia euroa.

Vihreiden vaihtoehdossa leikkaukset ovat maltillisempia ja paremmin kohdennettuja kuin hallituksen. Kotimarkkinat pysyvät vahvempina, ja leikkaamme muun muassa ympäristölle haitallisia tukia. Vihreät tähtäävät julkisen talouden tervehdyttämiseen, mutta aika-tilumme on maltillinen kestäen kaksi vaalikautta. Budjettivaihtoehtomme on noin 200 miljoonaa euroa suurempi kuin hallituksen budjetti, emmekä silti kurita kaikkein pienituloisimpia. Kasvua haemme rakenteellisin uudistuksin.

Arvoisa puhemies! Meidän on paljosta kiittäminen, vapaasta maasta, sotiemme veteraaneja. Iloitsen eduskunnan lisäyksestä veteraanikuntoutukseen ja kotiin vietävien palveluiden lisäämiseen. Sotainvalidien Veljesliitto toi syksyllä tärkeää viestiä eduskuntaan. Laki kohtelee epäreilusti palveluiden osalta niitä, joiden sotavamma on määritetty 10 prosentin invaliditeetin suuruusluokkaan. Viime kaudella hoidimme asian osittain kuntoon, kun avopalvelujen haitta-asteraja laskettiin 20 prosentista 15 prosenttiin. Mutta myös kaikkein lievämmissä sotainvalidilla on tarvetta ruokapalveluihin ja siivouspalveluihin. On hyvä, että eduskunta kiirehtii haitta-asterajan alentamista edelleen 10 prosenttiin. Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausumaa, että lakimuutos tehtäisiin viimeistään Suomen 100-vuotisjuhlavuonna. Mutta odottelu ei asiassa ole kunniaksi. Asia olisi hoidettava kuntoon jo ensi vuonna.

Arvoisa puhemies! Hallituksen säästöistä syntyvä kumulatiivinen vaikutus lisää etenkin pienituloisten lapsiperheiden, ikääntyneiden ja vammaisten köyhyysriskiä. Tämä lisää eriarvoisuutta ja köyhyyttä sekä sosiaalityön palveluiden tarvetta. Myös terveyserot saattavat kasvaa ja hoitoon hakeutuminen viivästyä.

Ilmettelen myös sitä, että keliakikkojen ateriatuki poistuu kokonaan. Keliakian ainoa hoitomuoto, ainoa lääke on täysin gluteeniton ruokavalio. Symbolisesti tuen merkitys on tärkeä, sillä se kannustaa keliakikkoja pitämään huolta itsestään.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuja maamme parhaaksi tarvitaan, ja tiedän, ettei hallitukselle ole helppoa löytää Suomelle nostetta. Toivoisin silti suurempaa herkkyyttä ihmisten hädälle ja reilumpia päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

0.39 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattienkin mielestä on väärin maksattaa tämän laman kustannukset kaikkein vähäosaisimmilla. Se on myös taloudellisesti heikosti perusteltua, sillä nämä leikkaukset tuovat hyvin todennäköisesti lisäkustannuksia lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Lääkekorvauksien leikkaus, yksityisten terveystalouksien Kela-korvauksen puolitus ja muut vanhenevaan väestöön kohdistuvat leikkaukset voivat yhteisvaikutuksiltaan tuoda suuria ongelmia. Yhä useampi joutuu turvautumaan toimeentulotukeen.

Hallituksen esittämät leikkaukset johtavat myös lapsiperheiden kohdalla yhteisvaikutuksiin, joista ei ole tehty perusteellista arviota. Ryhmäkojojen kasvattaminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa heikentää sitä pohjaa, jolle lasten tulevaisuus rakentuu. Työntekijöiden vähentäminen kasvatuksesta lisää työttömyyskustannuksia.

Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään eläkeläisten siirtämistä yleisen asumistuen piiriin. Tällä muutoksella olisi ollut 31 miljoonan euron säästövaikutus, mutta sen todelliset kustannukset tulisivat moninkertaisiksi, kun nämä vanhukset joutuisivat hyvin nopeasti pitkäaikaishoitopotilaiksi. Onneksi hallitus kuitenkin on tämän esityksen perunut, ja siitä tulee hallitukselle antaa tunnustusta.

Takuueläkelain tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentulo maksamalla hänelle valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Täyden takuueläkkeen saavat vain ne, joilla ei ole mitään muita eläkkeitä. Tähän eläkkeeseen tulee nyt 23 euron korotus kuukaudessa. Me kristilliset olemme esittäneet siihen vielä 10 euron lisäystä, ja näin 100 000 suomalaista eläkeläistä saisi paremman tulevaisuuden.

0.41 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kohdistamat leikkaukset ovat kylmäävää luettavaa pienituloisten, vanhojen, sairaiden, vammaisten ja paljon palveluita käyttävien ihmisten näkökulmasta. Me olemme tässä salissa tänäänkin jo keskustelleet näistä useista leikkausesityksistä, muun muassa asiakaspalvelumaksujen huimista korotuksista, asumistuen leikkauksista indeksijääditysten kautta ja monista muista asioista, jotka koskettavat tavallisia ihmisiä todella paljon.

Haluan kuitenkin tässä vaiheessa nostaa esiin asian, josta on ehkä tänään keskusteltu hieman vähemmän, eli tämän hallituksen esityksen sosiaaliturvan leikkaamisesta tietyiltä väestöryhmiltä. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut, että sosiaaliturvatuksien vähimmäistaso on Suomessa riittämätön. Monet ihmiset sinnittelevät jo nyt aivan liian pienen sosiaaliturvan varassa ja heidän elämänsä on hyvin hankalaa. Tämän vuoksi onkin huolestuttavaa, että hallitus on päättänyt selvittää sosiaaliturvan alentamista entisestään tietyiltä ihmisryhmiltä. Hallituksen turvapaikkapoliittisessa ohjelmassa todetaan muun muassa, että hallitus selvittää mahdollisuudet maahanmuuttajien sosiaaliturvan muuttamiseksi siten, että myönteisen oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat eivät kuulu asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin ja että turvapaikanhakijoiden tuen taso on alhaisempi kuin muiden ihmisten. Välttämätön toimeentulo ja huolenpito ovat perus- ja ihmis-oikeuksia, eikä sosiaaliturvaa pidä käyttää maahanmuutto- tai pakolaispolitiikan välineenä. Sosiaaliturva on ja sen tulee säilyä osana sosiaali- ja hyvinvointipolitiikkaa.

On erittäin huolestuttavaa, että hallitus on jälleen ottamassa agendalleen lakihankkeen, joka on Suomen kansainvälisten sitoumusten ja perustuslain näkökulmasta hyvin kyseenalainen. On perustuslain vastaista asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan heidän taustansa

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

perusteella. Ymmärrän, että hallituksella on poliittinen tarve osoittaa kovuutta ja ajaa tiukkaa linjaa turvapaikkapolitiikan osalta, mutta onko hallituksella kykyä tai halua ajatella niitä seurauksia, mihin tällainen politikointi voi johtaa? Koska sosiaaliturvan taso on jo nyt liian alhainen, ei vain maahanmuuttaja- tai pakolaistaustaisilla vaan kaikilla vähimmäistasoista sosiaaliturvaa saavilla ihmisillä, niin on kysyttävä, millä näiden ihmisten tulisi elää ja asua, jos he eivät saa töitä. Välttämättömät elinkustannukset ovat kuitenkin kaikille samat. Pahimmillaan tällainen kahden kerroksen järjestelmä voi johtaa syrjäytymisen lisääntymiseen, kotoutumisen vaikeutumiseen ja myös kasvavaan rikollisuuteen. Kyse on tästä näkökulmasta myös sisäisestä turvallisuudesta.

Vaikka tässä tilanteessa esitetään selvitettäväksi sosiaaliturvan tason laskemista turvapaikanhakijoiden osalta, on kysymys isommasta periaatteellisesta päätöksestä ja kysymyksestä. Jos me hyväksymme mallin ja periaatteen, jossa tiettyjen ihmisryhmien asemaa voidaan heikentää puhtaasti taustan tai yleisen kiristyneen mielipideilmaston takia, niin mihin raja vedetään? Laskemmeko me seuraavaksi päihdeäitien sosiaaliturvaa tai mielenterveysongelmista kärsivien sosiaaliturvaa tai alkoholismia sairastavien sosiaaliturvaa? Mihin raja vedetään, jos me tälle tielle lähdemme?

0.45 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Me hallituspuolueen edustajina, perussuomalaisina, tiedostamme varsin hyvin näiden leikkausten kivuliaisuuden, ja täytyy sanoa, että kun tuossa aikaisemmin kuuntelin edustaja Karimäkeä, vihreiden edustajaa, niin kuulosti melkein kuin olisi perussuomalainen ollut siinä puhumassa. Ihmettelen kuitenkin sitä, kun puhutaan, että nämä ovat erittäin kylmääviä nämä hallituksen suunnitelmat, mitä mieltä sitten oppositio on, miten me omaishoitoon satsaamme, päihdeäitien kuntoutukseen tai yleensäkin lapsiperheiden tukeen, esimerkkeinä tässä. Ja mitä sitten tulee turvapaikkapolitiikkaan ja siihen, että viitattiin siihen, että kotoutuminen vaikeutuisi, minä en usko, että se voi yhtään enempää vaikeutua siitä, mitä se tällä hetkellä on ollut, päinvastoin, se voi kannustaa enemmän. Ja ehdottomasti olen vakuuttunut siitä, että kun lisäämme tunnin liikuntaa päivässä kouluihin, niin sillä tulee olemaan semmoisia positiivisia terveysvaikutuksia, mikä tulee myöskin vaikuttamaan sitten siten, että vähemmän tulee näitä terveysongelmia ihmisille.

0.47 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Yhden asian täältä unohdin nostaa, ja se on myös uusi asia: Täällä valiokunta on nähnyt tarpeelliseksi näihin matalan kynnyksen toimintamalleihin lisätä 1 100 000 euroa, mikä on kohdistettu erityisesti vähävaraisille yhdistyksille, jotka antavat niin sanottua ruoka-apua näissä leipäjonoissa. Tämä on erittäin merkittävä lisäys sen takia, että nämä yhdistykset eivät saa Raha-automaattiyhdistyksen kautta tähän toimintaansa mitään tukea. Raha-automaattiyhdistyksen kautta tukea saadaan, jos on joku projekti ja sille projektille joku syy, sitten voi hakea toiminta-avustusta tai projektirahaa, mutta itse tähän auttamiseen yhdistys ei anna rahaa. Sen takia tämä on hyvin merkittävä valtakunnallinen lisä.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

4.10. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Keskustelu

17.58 **Kauko Juhantalo kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaosto edustaa edellisen pääluokan vastaista, hyvin aineellista pääluokkaa, jossa tietysti asiat ovat hyvin läheisiä. Pitää saada työtä, elinkeinoelämää, vaurautta Suomen maahan. Jaosto on työskennellyt hyvin ahkerasti, ja arvon herra ministerit ovat olleet hyvin meillä kuultavina. Jaosto on kiinnittänyt huomiota muun muassa muutamainkin seikkoihin, joita ovat olleet hallinnon ongelmakohdat, viennin ja kansainvälistymisen kehittämismahdollisuudet, tutkimus- ja kehittämis- sekä innovaatiotoiminnan merkitys, huononeva työllisyystilanne ja kotouttamisen kehittämistarpeet, jotka ovat nyt viime aikoina tulleet hyvin voimakkaasti esille.

Mutta tässä haluan kiinnittää huomiota vain kahteen asiaan. Haluan korostaa näitä kahta asiaa.

Ensimmäisenä on Suomen vienti Venäjälle. Se on meitä erittäin paljon askarruttanut ja on äärimmäisen tärkeä. Nimittäin tämä vienti on jäänyt viime aikoina aivan liian vähälle huomiolle, ja tilanne on huolestuttava. Venäjän osuus Suomen viennistä, tavaraviennistä, on nyt enää vain 5,9 prosenttia ja laski tammi—elokuussa peräti 32 prosenttia. Lähes kaikkien tavararyhmien vienti on laskenut merkittävästi, ja tiedämme, että ei pelkästään pakotteiden vuoksi vaan muutoinkin elintarvikkeiden vienti on romahtanut. Pakotteet eivät ole ilmeisesti keskeisin syy tämän voimakkaalle laskulle. Suomen tulisivin nyt toimia pakotteiden ulkopuolisilla aloilla aktiivisesti ja varautua suunnitelmallisesti pakotteiden päättymiseen, jotta vienti voisi näiltä osin nopeasti ja tuloksellisesti uudelleen käynnistyä.

Asiantuntijat näkivät uusia vientimahdollisuuksia muun muassa verkkokaupassa ja Venäjän tuonninkorvausohjelmaan liitetystä teknologiasta. Myönteistä on se, että nimenomaan Venäjän-kaupan osalta juuri viikko pari sitten työ- ja elinkeinoministeriössä on aloitettu valmistelu siitä, että yrityksille annettavien vientipalveluiden parantamista aiotaan voimakkaasti tehostaa nimenomaan Venäjälle. Kehittämistarve on ollut meillä myös jaostossa voimakkaasti esillä, ja tämän TEMin työn tarkoituksena on nyt selkeyttää toimintaa ja purkaa päällekkäisyyttä. Käytännössä se tapahtuu siten, että vientipalvelut tullaan keskittämään Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille ja Finpron kyseiset tehtävät Venäjälle loppuvat. Finpron toiminta Venäjälle ei lopu. Siellä osin se jatkuu investointien ja rahoitusmarkkinoiden osalta, mutta tämä käytännön toiminta siirtyy nyt Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille, joka on toimisissaan ollut hyvin tehokas.

Yleensä muutenkin olemme kovin kiinnittäneet huomiota pk-yritysten vientimahdollisuuksiin. Siellä on ollut hyvää trendiä ja hyvää kehitystä Venäjän-viennissä ja yleensä viennissä. Pk-yritysten kansainvälistyminen on viime vuosina kasvanut, ja nyt meillä onkin jo kansainvälistä vientiä harrastavia yrityksiä noin 20 000. Vaikka vienti on pienimuotoista, myönteinen kehitys on kokonaisviennissä. Syksyllä julkistetun pk-yritysbaremetrin mukaan kansainvälisille markkinoille suuntautuvista pk-yrityksistä noin 40 prosenttia odottaa parannusta vientivaltuuksiin.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Olemme lisänneet määrärahoja 120 000 euroa Viexpon toimintaan, 200 000 BusinessOulun toimintaan, 1 miljoonan pk-yritysten vientirenkaan toimintaan, 30 000 niin sanottuun Nord-koulutukseen, 70 000 Kuluttajaliiton toiminnan tukemiseen ja 6 miljoonaa euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen. — Aikataulu näyttää päättyvän, kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kumpi ministereistä aloittaa? — Ministeri Rehn, olkaa hyvä.

18.03 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hallitus joutui laatimaan ensimmäisen talousarvioesityksensä hyvin vaikeassa talous- ja työllisyystilanteessa, jossa me kansakuntana tarvitsemme kykyä ja tahtoa uudistua. Kansantaloutemme on supistunut jo monta vuotta peräjäälkeen, ja kuluvana vuonna kasvu jää hyvin vaikeaksi, joten saamamme perintö on yhtä raskas kuin tie on kivinen. Näköpiirissä ei ole mitään pikavoittoja, niin että nykyinen anhiton tilanteemme korjautuisi yhdessä yössä. Meidän onkin nyt yhdistettävä voimamme, uudistuttava ja nostettava Suomi jälleen pärjäämisen tielle. Hallituksella on kokonaisvastuu tehdä ja tukea ratkaisuja, joilla suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä saadaan parannettua. Hallitus ei voi olla sivustakatsojana, kun vientimme ei vedä ja yrityksemme joutuvat antamaan aivan liikaa tasoitusta kansainvälisille kilpailijoilleen. Meidän on korjattava kustannuskilpailukykyämme ripeästi, muuten yrityksemme eivät tule pärjäämään edelleen kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa.

Ponnistelut yhteiskuntasopimuksen saavuttamiseksi eivät ole toistaiseksi johtaneet toivottuihin tuloksiin. Pidämme silti osaltamme ovea auki sille, että työmarkkinajärjestöt suostuisivat palaamaan neuvottelupöytään ja pääsemään keskenään sopimukseen, jolla esitetty lakipaketti korvataan paremmalla ratkaisulla ja saavutetaan hallituksen asettama tavoite kilpailukykyä korjaamiseksi. Me tarvitsemme palkkamalttia, palkanmuodostuksen sitomista tuottavuuskehitykseen Suomen mallilla sekä päätöksiä paikallisen sopimisen edistämiseksi ja henkilöstön aseman vahvistamiseksi yritysten päätöksenteossa. Tätä viimeksi mainittua, siis paikallista sopimista ja henkilöstön asemaa, valmistelemme kolmikantaisessa työryhmässä, joka asetettiin viime viikolla. Nyt jos koskaan kaikkien tahojen on katsottava asioita laajakantoisesti ja kansallisesta näkökulmasta.

Tätä talousarvioesitystä on valmisteltu tilanteessa, jossa lähtökohtana on julkisen talouden heikko tila, kovin heikko tila. Julkisyhteisöjen alijäämä on yli 3 prosenttia, ja valtiona olemme velkaantuneet kiihtyvällä tahdilla. Vastuullisina päättäjinä meidän pitää pystyä pysäyttämään tämä kierre, ja sen takia on tehtävä välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia, samanaikaisesti kun sopeutamme valtion rahoittamaa toimintaa. Olemme huolellisesti joutuneet valitsemaan ne kohteet, joihin panostamme lisää. Hallitusohjelman mukaisesti hallitus kohdentaa kärkihankkeisiin —kestävää kasvua, investointeja tukeviin kärkihankkeisiin — kolmen vuoden aikana yhteensä 1,6 miljardin euron lisäykset, joista lähes neljännes kulkee työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan kautta. Lisäksi olemassa olevia panoksia on kohdennettava uudelleen nimenomaan kestävän kasvun näkökulmasta.

Johtamani ministeriön ja sen konsernin toimijoiden vastuulle kuuluvat niin kestävän kasvun edellytysten luominen kuin työllisyyden hoitaminen. Me keskitymme voimakkaasti tukemaan elinkeinorakenteen uudistamista. Lisärahoitusta ohjaamme 45 miljoonaa euroa cleantech- ja biotalousalan ratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukemiseen. Viennin ja kansainvälistymisen vauhdittamiseksi käynnistämme Team Finland -kasvuohjelmat ja lisäämme Finpron rahoitusta, ja olen iloinen siitä, kiitollinen siitä, että — ku-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ten edustaja, puheenjohtaja Kauko Juhantalo kuvasi — valtiovarainvaliokunta on mietinnössään tukenut valittua linjaa vienninedistämisen ja yritysten kansainvälistymisen tukemiseksi, ja toivon tietysti, että koko eduskunta voisi näin tehdä.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus vastuullani oleviin budjettiasioihin. Suomi nousee vain uudistuksilla, investoinneilla ja kestäväällä kasvulla.

18.09 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Olemme laatineet ensi vuoden talousarviota talouden toimintaympäristössä, josta ei todellakaan puutu haasteita. Lähihistoriassa heikkoa talouskasvun vuotta on seurannut aina heikko talouskasvun vuosi. Ja valitettavasti historia toistaa jälleen itseään. Kansantaloutemme on sukeltanut edellisvuosina, kun bruttokansantuotteen kehitys on jäänyt negatiiviseksi. Tälle vuodelle ennustetaan hivenen positiivisempaa virettä mutta käytännössä liikutaan nollakasvun tuntumassa. Tulevat vuodet näyttäytyvät ennusteissa plusmerkkisinä, mutta edessämme on monta monituista maltillisen talouskasvun vuotta. Mitään hokkuspokkustaikatemppuja ei siten ole odotettavissa vaan kovaa työtä, jotta saamme Suomen jälleen nousuun.

Heikko talouskehitys tuo mukanaan vaatimattoman työllisyyskehityksen. Viime vuonna työttömyysaste kohosi 8,7 prosenttiin, ja kuluva vuosi on jälleen synkkä, aivan liian monien yt-uutisten sävyttämä. Näyttää siltä, että vuonna 2015 työttömyysaste saavuttaa huipunsa, 9,6 prosenttia, jonka jälkeen kehitys jatkuu ensi vuodesta lähtien toivottavasti positiivisempaan suuntaan. Valtiovarainministeriön arvio vuoden 16 työttömyysasteeksi on 9,4 prosenttia. Meidän on kyettävä tekemään kaikkemme, että työllisyyskehitystä saataisiin ennusteita nopeammin positiiviseen suuntaan — minä ainakin lupaan sen tehdä, kaiken.

Lyhyesti tämän hetken tilanteesta: Lokakuun lopussa te-toimistoissa oli 337 700 työtöntä työnhakijaa. Se on 17 800 enemmän kuin vuosi sitten. Olemme eduskunnassa useaan otteeseen puhuneet nuorista, pitkäaikaistyöttömistä, yli 50-vuotiaista työttömistä työnhakijoista. Tällä hetkellä tilanne on se, että nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on 43 400, joka on 2 000 nuorta enemmän kuin vuosi sitten. Yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita on 113 000, joka on 19 700 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Yli 50-vuotiaita on työttömänä 126 600, joka on 6 300 enemmän kuin vuosi sitten.

Nämä luvut ovat niin suuria, että kyllä tässä on raskas perintö annettu hoidettavaksi. Kun tämän työllisyystilanteen yhdistää siihen tosiasiaan, että meidän on saatettava maamme julkinen talous kestäväälle pohjalle rakenteellisin uudistuksin ja välttämättömiä sopeutustoimia tehden, niin tässä riittää kyllä tekemistä. Niukkenevien resurssien aikana meidän on aivan välttämätöntä siirtää työllisyyden hoidon painopistettä passiivisista toimenpiteistä aktiivitoimenpiteisiin. Lisäksi tarvitsemme uudistuksia. Vanhat eväät on syöty. Hyvänä esimerkkinä muun muassa paikallisen sopimisen kehittäminen, jonka osalta tavoitteenamme on tuoda hallituksen esitys eduskuntaan ensi keväänä.

Työllisyysasioiden lisäksi keskeinen vastuullani oleva kokonaisuus on kotouttaminen. Me kaikki tunnemme tilanteen hyvin: tulijoiden määrä on kasvanut hurjalla tahdilla, ja meidän on pitänyt reagoida nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen. Entiset ja tutut kotouttamistoimet eivät nykytilanteessa riitä. Vaikka olemme esittäneet työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan kuntien kotouttamiskorvauksiin ensi vuodelle merkittävää 67 miljoonan euron lisäystä, niin ennen kaikkea meidän on otettava kotouttamisessa käyttöön uudenlaisia ja kustannustehokkaita toimintatapoja. Olemme valmistelleet kotouttamiseen uusia toimia syksyn aikana. Uudessa tilanteessa korostuvat maahanmuuttajien koulutuksen, am-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

mattitaidon ja kielitaidon kartoittaminen. Emme voi jäädä odottelemaan, vaan osaamista on arvioitava jo vastaanottovaiheessa. On myös tärkeää, että kuntiin ohjaus toimii tehokkaasti. Keskeistä on yhteistyö alueiden, kuntien, työnantajien ja kumppanien kanssa. Maahanmuuttajien aktivoinnin on oltava nopeaa. Se on tärkeää myös siksi, että siten voimme säästää veronmaksajien kustannuksia ja myös ehkäistä radikalisoitumista. Nopeuden lisäksi avainsanoja ovat aktiivisuus ja vastikkeellisuus.

Arvoisa puhemies! Tässä keskeisimpiä kokonaisuuksia vastuullani olevista talousarvioasioista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, varaamaan minuutin mittaisen puheenvuoron painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

18.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli miellyttävää kuulla, että ministeri sanoi, että tekee kaikkensa sen eteen, että työllisyys paranisi ennusteita nopeammin. Iso riski kuitenkin on siinä, että näin ei käy, koska ne toimet, joita hallituksella on, joita se on suunnitellut, johtavat siihen, että työttömyys todennäköisesti nousee kotimarkkinoiden hyytyessä ja lähtee vasta sitten ehkä paranemaan, kun vienti lähtisi vetämään näiden toimien jälkeen.

Mutta jos katsoo tätä työvoimapolitiikan kokonaisuutta, niin iso riski on siinä, että me menetämme suuren joukon osaavaa työvoimaa rakennetyöttömyydelle ja pitkittyvälle työttömyydelle. Ikääntyneiden työttömyys alkaa olla keskimäärin jo pitkäaikaistyöttömyyttä, ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa koko ajan. Kysyisinkin: kun olette suhtautuneet myönteisesti siihen, että passiivista rahaa käytettäisiin aktiivisesti, niin voisiko ajatella, että tuo uusi malli otettaisiin käyttöön jo kesken vuoden, koska yksinkertaisesti niillä rahoilla, mitä ensi vuodelle on varattu, tilanne johtaa siihen, että meillä pitkäaikaistyöttömyys kasvaa roimasti ja nuorisotyöttömyys kasvaa roimasti, koska nuorisotakuun nimenomaan työttömille nuorille tarkoitetut tukirahat on vedetty nolnaan?

18.15 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriöllä on edessään iso urakka selkeyttäessään tulkintaa sivutoimimisen ja päätoimimisen yrittäjyyden välillä tähänastisten itsensä työllistäjien osalta, jotka eivät oikein selkeästi ole kumpaakaan. Koska laki tulee voimaan nopeasti jo vuodenvaihteessa ja tilanne on monelle hyvin epäselvä, kysyn: voisiko TEMille antaa ohjeistuksen laatimiseen riittävästi aikaa ja ohjeistaa tulkitsemaan erilaiset keikkatöitä tekevät työntekijän hyväksi sivutoimiseksi eikä päätoimiseksi yrittäjiksi siihen asti, kunnes ohjeistus on valmiina ja myös etukäteen keikkatöitä tekevien tarkistettavissa? Tämä takaisi työrauhan sekä virkamiehille että niille tuhansille keikkatyöläisille, jotka eivät tietämättä tai tuntematta ohjeistusta muuten uskalla ottaa työtehtäviä vastaan epäselvässä tilanteessa vuodenvaihteen jälkeen.

18.16 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän syksyn aikana on käyty paljon keskustelua työllisyyspolitiikasta ja sen tärkeydestä erityisesti tällaisena aikana, kun työttömyys on kovassa kasvussa. Hallitus on toistuvasti sanonut haluavansa panostaa työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen, mitä minä sinänsä pidän erittäin kannatettavana ja hyvänä linjauksena. Tutkimuskirjallisuuden valossa kaikista vaikuttavimpia työllistämistoimenpiteitä on nimenomaan palkkatuettu työ, myöskin erilaiset työllistämis-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

setelit. Tämä nuorille suunnattu Sanssi-kortti on ollut juuri tällainen työllistämisseteli eli juuri tällainen vaikuttava työllistämistukimuoto, mutta ensi vuonna hallitus on nyt lopettamassa tämän Sanssi-kortin rahoituksen kokonaan. Haluaisin nyt kysyä ministeri Lindströmiltä: miten te aiotte käytännössä edistää sitä, että me saamme painopisteen tässä työllistämispolitiikassa siirrettyä nimenomaan näihin vaikuttaviin työllistämistoimiin?

18.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on todella kasvanut nopeasti, ja nyt olisi syytä tehdä pikaisesti toimenpiteitä. Eri puolilla Suomea on saatu hyviä kokemuksia nyt päättyvissä kuntakokeiluissa, joissa työllistyminen on siirretty kuntien vastuulle. Nyt olisi tärkeää, että nämä hyvät käytännöt eivät pääsisi lopahtamaan — kuntakokeiluhan loppuu tämän vuoden lopussa — sillä niiden uudelleenkäynnistäminen olisi todella vaikeaa. Näiden kuntakokeilujen loppuraporteissa on selkeitä suosituksia esimerkiksi uudelle kokeilulainsäädännölle, jonka avulla voitaisiin viedä eteenpäin näitä kuntakokeilun hyviä tuloksia. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa tiedän olevan monta kuntaa, joissa oltaisiin valmiita pilotoimaan tällaista uutta kokeilulainsäädäntöä, ja tiedän, että asiaa ministeriössä pohditaan. Miten valmistelu etenee tässä asiassa?

18.18 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Värderade ministrar! Pidän erinomaisena hallitusohjelman mainintaa siitä, että osaaminen on koottava kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi. Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. Vaikka viime kaudella käynnistetyn niin sanotun Inka-ohjelman rahalliset panostukset eivät olleet promilleakaan yritysten liikevaihdosta, oli ohjelma kuitenkin omiaan entisestään lisäämään tiivistä ja hyvää yhteistyötä vientiyritysten, korkeakoulujen sekä julkisen sektorin välillä. Uusia ohjelmia sekä erinäisiä kärkihankkeita suunniteltaessa toivon vilpittömästi, että panostetaan sellaisille alueille ja aloille, joilla teollinen jalostusarvo ja kasvaville markkinoille suuntautuva vienti ovat mahdollisimman korkealla ja joilla ennen kaikkea myös yritykset itse markkinaehtoisesti panostavat tutkimukseen ja kehitykseen. Täten luomme parhaiten uusia resursseja koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

18.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos esittelyistä, ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenenä kiitän siitä, että meidän lausunnostamme otettiin huomioon huoli nuorten syrjäytymisestä ja näistä lisärahoista koskien nuorten tilannetta sekä harmaasta taloudesta.

Haluaisin kysyä ministeriltä: Tuossa Sitra julkaisi muutamia päiviä sitten tiedon, että Suomessa saattaisi olla 360 000 piilevää työpaikkaa, ja meillä on 330 000 työtöntä ja tämä maahanmuuttajien työllistämisasia. Jos tämä pitää paikkansa, että yritykset katsovat, että heillä voisi olla tällaisia työpaikkoja, jotka eivät vain kohtaanto-ongelman vuoksi löydä työntekijöitä, niin onko yhtään selvitetty, mistä tämä luku voisi tulla? Onko tässä osana myös mukana tämä, että meillä on nyt kohdennettu yksityisten työnvälityspalvelujen lisäämiseen varoja, samoin kuin te-toimistoihin, koetetaanko tässä yksityisten työvoimapalvelujen kautta saada lisää kohtaantoa tähän? Olisin kiinnostunut kuulemaan tästä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

18.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä edustaja Filatov oli varmaan aiheellisesti huolissaan siitä, lähtevätkö nämä työllistämistoimet riittävän nopeasti tapahtumaan ja työllisyys paranemaan, niin minä kyllä uskon niin, että jos tämä kilpailukykypaketti saadaan maaliin, se antaa heti sen signaalin, että Suomeen kannattaa investoida, ja kun usko palautuu siihen, että suomalaisen työn kilpailukyky on kunnossa, se myöskin torppaa niitä hankkeita, joissa ajatellaan työtä siirtyvän täältä ulkopuolelle. Mutta toki sitäkin enemmän siihen päästäisiin sillä, että työmarkkinajärjestöt löytäisivät kokonaisratkaisun, jossa nämä molemmat asiat hoidetaan. Haluankin edelleen vedota, että sellainen ratkaisu nopeasti saadaan. Kysyn myös työministeriltä: kun hallitusohjelman mukaisesti on tarkoitus tässä vaikeimmin työllistyvien asiassa kokeilla sitä vaihtoehtoa, että työssäkäyntialueittain niitä kunnissa hoidettaisiin, niin missä vaiheessa tämä on ja miten kokeilu on lähtemässä liikkeelle?

18.21 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen tässä sanoi, että uskoo kilpailukykypaketin tuovan nopeasti työllisyyttä. Kutsuttiinpa sitä nyt sitten kilpailukykypaketiksi taikka pakkolakipaketiksi — rakkaalla lapsella on monta nimeä — niin kuitenkin lähes kaikki ne talousasiantuntijat, jotka ovat siitä lausunnon antaneet, ovat nimenomaan epäilleet, että se alkuvaiheessa hyyydyttää meidän kotimarkkinoita ja sitä kautta työllisyyttä. Jopa ministeri Stubb eilen tuossa pöntössä tunnusti, että siinä tapahtuu näin. Siinä mielessä todella toivon myös, että tuo työmarkkinaratkaisu saataisiin syntymään, koska uskon, että se on paljon parempi vaihtoehto meidän työllisyydellemme.

18.22 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä varhemmin tuotiin esille, että Suomessa on erilaisia kokeiluja nuorten työllistämiseksi. Päijät-Hämeessä Matkalla duuniin! -hanke on työnantajien, nuorten ja kaupungin yhteishanke, jossa lähdetään tuomaan palkkatukea ja jossa nuorelle annetaan oma valmentaja, jonka kanssa voi pohtia omia vahvuuksia ja tunnistaa tarvittavat kehittämisalueet. Sillä tavalla tuetaan nuorta tavoitteelliseen toimintaan, työllistymiseen, kouluttautumiseen. Suomessa me makamme merkittävästi työttömyydestä, 5—6 miljardia euroa tällä hetkellä. Missä vaiheessa työministeriössä ollaan pohtimassa sitä, miten työllistämisrahoja voitaisiin käyttää vastikkeellisesti myös koulutukseen ja nuorten työllistymisen tukemiseen?

18.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ladannut aika paljon arvovaltaa ja panoksia tämän pakkolakipaketin tai sen kokonaisuuden eteenpäin viemiseen. Kysyisin, arvoisa ministeri Rehn: Miten te olette arvioineet tämän pakkolakipaketin läpi mennessä, jos se nyt jostain syystä menisi läpi, sen vaikutuksia kotimarkkinoihin? Mitä se tarkoittaa taksiryttäjille, kahviloille, kaupoille ja ylipäättään kotimarkkinoilla toimiville yrityksille, kun ottaa huomioon sen, että myöskin eläkeläisiltä ja työttömiltä leikataan merkittävästi ostovoimaa näitten hallituksen päätösten takia? Minäkin toivon, että tässä päästäisiin tilanteeseen, jossa työmarkkinajärjestöt lähtisivät neuvottelemaan pitkäaikaisesta vakauttavasta palkkaratkaisusta, joka olisi melkein kaikkien talousasiantuntijoiden mukaan se paras mahdollinen vaihtoehto viedä asioita eteenpäin.

Sitten kysyn vielä: kun meillä on vaihtoehtobudjetissa erilaisia toimenpiteitä ja tämä työllistämisseteli nyt näyttää etenevän, niin olisiko mahdollista ottaa tämä (Puhemies koputtaa) ensimmäisen työntekijän verovähennysoikeus käyttöön, jotta saataisiin työpaikkoja syntymään nopeasti, tässä ja nyt?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

18.24 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa hyväksyttiin viime viikolla hallituksen esitys 94/2015 vp, joka koskee itsensä työllistävien työttömyysturvaa, ja sen yhteydessä valiokunta teki ponnin, jossa se esitti, että hallitus selvittäisi sen, miten uusia työn muotoja tekevät ihmiset saisivat parempaa sosiaaliturvaa, että selvitetäisiin nämä aukot. Mutta itse asiassa tämmöinen selvityshän tehtiin viime kaudella. Silloin oli tämmöinen työelämän muutostrendejä tutkiva ryhmä ensin työministeriössä ja sitten STM:ssä, ja se esitti joukon toimenpiteitä.

Kysyisin ministeriltä: tunnetteko tämän viime kaudella tehdyn hyvän selvityksen? Se oli kolmikantainen, jatkui koko hallituskauden, ja siellä tehtiin erittäin hyviä konkreettisia esityksiä itsensä työllistäjien ja muiden vastaavien aseman parantamiseksi. Tunnetteko tämän selvityksen ja aiotteko osaltanne viedä sitä tällä kaudella eteenpäin?

18.25 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä maa todellakin tarvitsee kasvuhaluista ja kansainvälistymishaluisia yrityksiä. Kuulun siihen koulukuntaan, joka uskoo, että valtio ei valitse voittajia, mutta uskon kuitenkin, että valtion tuki alkutaipaleella on tärkeää sellaisilla aloilla, joilla on osaamista ja potentiaalia kansainvälisille markkinoille. Cleantech ja bioklusteri ovat tästä esimerkkejä.

Haluaisin muistuttaa ministeri Rehniä, että viime vaalikaudella tehtiin terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategia, jonka varmaan tunnettekin. Siinä korostettiin myös lääke- ja diagnostiikkasektorin osaamista ja yleisestikin koko terveysteknologia-osaamista, joka mahdollistaa työpaikkojen luomisen ja vastaavasti sen, että voidaan kerätä investointivirtaa myös Suomeen. Kun valiokunta on mietinnössään kiinnittänyt huomiota tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostusten laskuun, niin kysyisin teiltä: minkälaisena näette polun sille, että me pääsisimme takaisin sille tasolle, jolla saamme innovaatioita putkesta ulos ja niitä kaupallistettua?

18.27 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Rehniin tavoin haluan kiinnittää vientiin huomiota. Suomi tarvitsee nyt pääomia, ja kyllä me täällä jakaa sitten osaamme. Ja erityisesti tuota idän vientiä haluan painottaa ja toivon, että TEM toimii hyvin tehokkaasti tässä työryhmässä, jossa tuumitaan juuri Suomalais-Venäläisen kauppakamarin roolia suuresti kasvatettavaksi. Se varmasti tietää käytännössä paljon paremmin kuin Finpro. Miten on mahdollista sekin, että Pietarin kaupat kyllä loistavat ulkomaisista länsimaiden viineistä ja konjakeista, mutta eivät Suomen juustoista? On joku väylä, jossa me emme ole riittävän hoksaavia. Tähän haluaisin panostaa, ja me panostimme muutenkin Venäjän-vientiin hyvin paljon näissä monissa lisäpanostuksissa. Toivon, vaikka me kuulumme tietysti lännen rintamaan ja kunnioitamme pakotteita ja monta muutakin seikkaa on nyt (Puhemies koputtaa) Venäjän-viennin esteenä, siitä huolimatta: enemmän kekseliäisyyttä ja enemmän rohkeutta.

18.28 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Juhantalolle ja ministereille alustuksistaan. On aivan oikein, että hallitus pyrkii luomaan taloutta tukevia yksityissektorin työpaikkoja eikä turvaudu esimerkiksi julkisen sektorin paisyttamiseen entisestään. Poliittisesti helpot ratkaisut, kuten velkaelvytys ja tämän suuntaisen ajattelu, on kokeiltu hyvin kattavasti edellisillä vaalikausilla, ja ne eivät ole toimineet toivotulla tavalla, ainoastaan kasvattaneet velkaa mutta eivät lisänneet työpaikkoja.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Työttömyys tietenkin viime kädessä on talouden pahin ongelma, mutta se on vain oire siitä todellisesta ongelmasta, mikä on taustalla. Silti, paitsi kilpailukyvyyn luominen, meidän täytyy huomioida ne erityisryhmät, joille työttömyys on erityisen hankala asia, siis yli 50-vuotiaat, kuten täällä ministeri totesi, joita taisitte mainita olevan yli 120 000 työttömänä, ja toisaalta (Puhemies koputtaa) nuorisotyöttömät. Onko jotain, mitä erityisesti voidaan tehdä näiden ryhmien hyväksi tämän normaalin kilpailukyvyyn kasvattamisen lisäksi?

18.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Panostukset vienti- ja tuotantokunta Viexpon ja BusinessOulun toimintaan sekä lisäpanostukset vientirenkaiden toimintaan ovat välttämättömiä pakkorahoitushankkeita, koska nyt jos koskaan on panostettava vientiin. Mutta miksi Suomi ei sitten pärjää viennissä? Heikko kilpailukyky on vain yksi osatekijä. Viime kaudella tehtiin uusi linjaus, että TEMin vienninedistämismäärärahoista yhä isompi osa keskitettiin Team Finlandin toimintaan. Tämä on ollut varmaan hyvä ratkaisu isoille yrityksille, mutta tämä ei palvele mikro- ja pk-yrityksiä toivotulla tavalla.

Sitten voisi myös kysyä, miksi Suomi laahaa perässä myös verkkokaupassa. Kysyisin: miten hallitus aikoo vastata näihin haasteisiin, että myös pk-yritykset tulisivat osaksi vienninedistämistoimia paremmin kuin nyt, ja miten voisitte korjata verkkokauppaan liittyvät logistiikkaongelmat, ja mitä hallitus aikoo tehdä, jotta suomalaisyritysten markkinointiosaaminen paranisi?

18.30 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi kysymys kummallekin ministerille. Ensinnäkin yritysrahoituksesta: Nythän tiedetään, että Suomi on varsin pankkiorientoitunut yritysrahoituksen puolella. Nythän Teollisuussijoituksen osalta näitä määrärahoja vähennetään. Hallitusohjelmassa puhutaan siitä, että me teemme myöskin niin sanottuja epäsymmetrisiä rahastoja, houkuttelemme yksityisiä pääomasijoittajia näihin rahastoihin mukaan. Meinataanko tämäntyyliä asioita tehdä? Ja toinen kysymys ministeri Lindströmille: Puhutaan julkisten työvoimapalvelujen uudistamisesta ensi vuoden osalta, yleensä työvoimapalvelujen uudistamisesta. Monissa tapauksissa muut kuin te toimistot ovat osoittautuneet erittäin tehokkaiksi työvoimapalvelujen tarjoajiksi. Millä tavalla meinataan nyt näitä työvoimapalveluja uudistaa, niin että saadaan avoimuutta ja vielä enempi asiakaslähtöisyyttä?

18.31 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina kun minä näen työministerin jossain puhumassa, tv:ssä tai tässä salissa, niin hän puhuu siitä, että turvapaikanhakijoita pitäisi integroida. Se on hyvä tavoite, ja hän sanoi myös tänään, että entiset kotouttamistoimet eivät toimi. Kysymys kuuluu, mitä tekee hallitus. Hallitushan tekee toimia, jotka tekevät päinvastoin, jotka huonontavat kotouttamista. Hallitus esimerkiksi kiristää perheen yhdistämistä, vaikeuttaa sitä. Kysyn kaikilta: kuka meistä pärjäisi ilman meidän perheitämme? Erilainen sosiaaliturva turvapaikanhakijoille eli se, että tehdään ihmisistä köyhempiä — sekö toimii? Määräaikaaiset tarkastukset, jotta ihmiset voitaisiin lähettää kotiin nykyistä tehokkaammin — onko se tapa, jolla motivoidaan ihmisiä? Kysyn vaan. Tavoitteet ja toimet eivät jälleen kerran pelaa yhteen.

18.32 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatioleikkaukset tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, missä meidän pitäisi saada uudistettua meidän taloutta, ovat erittäin huolestuttavia. On lyhytnäköistä leika-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ta nimenomaan elinkeinoelämää uudistavista yritystuista, kun meidän pitäisi löytää uusia kasvualoja, saada tuottavuutta ja kilpailukykyä. Tekesin avustusvaltuuksia leikataan rajusti, ja Tekesin arvion mukaan jää syntymättä vuosittain 200 uutta tuotetta ja yli 250 patenttia. Samalla vähenevät yritysten tki-panokset, sillä Tekes-euro generoi aina 2 euroa yksityistä tki-rahaa, eli nämä leikkaukset kertautuvat. Näillä leikkauksilla tulee varmasti olemaan negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen ja tuottavuuteen ja kilpailukykyyn pitkällä aikavälillä. Mutta kysyisin ministeriltä siitä, kun julkisuudessa on liikkunut huhuja Tekesin alueellistamisesta. Ovatko nämä huhut paikkansapitäviä? Vaarana on, että rahat eivät enää suuntaudu parhaisiin hankkeisiin, jos myönnetään hankkeen laadun sijaan sen sijainnin perusteella näitä avustuksia.

18.33 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin kiinnittää huomiota siihen, miten saamme aikaan uutta kasvua ja sitä kautta uusia työpaikkoja. Me kaikki iloitsemme Pariisin ilmastopöytäkirjasta ja siitä, että maapallon lämpötilan nousu halutaan pysäyttää 1,5 celsiusasteeseen. Tämä tarkoittaa meille myös mahdollisuutta. Metsäteollisuus on meille tärkeä ala. Nyt tutkimus kertoo, että meidän pitäisi pystyä hyödyntämään omia metsähiilinielujamme nykyistä paremmin, ja tämä tapahtuisi parhaiten esimerkiksi niin, että saisimme nämä hiilivarastot pysymään mahdollisimman kauan tuotteissa. Ja tämä tarkoittaa silloin sitä, että voimme esimerkiksi puuperäisillä tuotteilla, nanosellulla, korvata terästä ja betonia. Meillä on tulossa uusia investointeja esimerkiksi Äänekoskelle, toivottavasti myös Kuopioon, Varkaudessa on myöskin. Miten varmistamme sen, että me todella saamme sellaisia innovaatioita, jotka toteuttavat myöskin tämän hiilivarastoinnin, joka tarkoittaa todella uusia tuotteita?

18.35 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitra arvioi, että Suomessa voi olla jopa 360 000 piilevää työpaikkaa. Sitran mukaan yrityksistä tulee jatkuvasti tietoa siitä, että tekemätöntä työtä kyllä olisi. Olenkin iloinen, että Sitra aloittaa kokeilun, jossa nämä työpaikat sitten tuodaan julkisuuteen ja te-keskusten ja kuntien tehtävänä olisi sitten löytää sopivat henkilöt noihin työpaikkoihin. Odotan tietysti innolla, mitä tästä tulee, ja kysyn ministereiltä, erityisesti tietenkin työministeriltä: eikö meillä pitäisi olla paljon enemmän sellaisia työtapoja, joissa työnantaja ja työpaikkaa hakeva ihminen törmäytettäisiin, kohtaannutettaisiin? Meillä Jyväskylässä esimerkiksi on Töihin-palvelu, joka on saanut aikaan hyviä tuloksia juuri sillä, että haetaan, räätälöidään sopivia työpaikkoja näille työpaikkojen hakijoille, koska nämä eivät automaattisesti kohtaa, ja tämä kohtaanto-ongelmahan on meillä todella suuri.

18.36 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar, on totta, että hallitus... (Ozan Yanar: Vastauspuheenvuoro!) — Te saatte minut nauramaan, edustaja Yanar. — On totta, että hallitus pyrkii politiikallaan tekemään Suomesta vähemmän houkuttelevan kohdemaan turvapaikanhakijoille, mutta tässä poikkeuksellisessa tilanteessa ensi vuonna kuntien kotouttamiskorvausten määrärahaan esitetään 141 miljoonaa euroa. Se on 47 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Kyllä tähän panostetaan ja tässä tilanteessa täytyykin panostaa.

Tähän varsinaiseen asiaan: Haluan, että ministerit olisivat mahdollisimman ennakkoluelottomia luodessaan kauppasuhteita Suomelle erityisesti Aasian suuntaan. Onneksi nykyisen hallitusohjelman tavoitteisiin tämä sinänsä kuuluukin. Erityisen suuri mahdollisuus on

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tämä Aasian investointi- ja infrastruktuuripankki AIIB. Hirveästi infrastruktuurihankkeita tulee tämän puitteissa. Siksi kysynkin arvoisalta elinkeinoministeriltä: miten tämä voisi tukea Suomen kauppapoliittisia tavoitteita ja sitten myös meidän vientiteollisuuttamme?

18.37 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on niin, että jos haluaa olla houkutteleva maa hyvin toimeentuleville, hyvin koulutetuille, niin täytyy olla houkutteleva maa kaikille ihmisille, ei pidä olla rasismia eikä pidä ajatella, että voisi houkutella joitain parempia ihmisiä kuin muut. He kyllä valitsevat varmaan paremman maan, jos on rasismia tosi paljon. Ruotsissa on jo vuosikausia joka viides uusista yrityksistä ollut itse asiassa maahanmuuttajataustaisen henkilön perustama. Kysyisinkin molemmilta ministereiltä sitä myös, miten me aiomme nyt parantaa niitä mahdollisuuksia poistaa niitä esteitä, joita esimerkiksi turvapaikanhakijoilla on, että voisivat perustaa uusia yrityksiä. Olemme kuulleet sellaisista esimerkeistä, että kun turvapaikanhakijat olisivat halunneet leipoa ja myydä leipää, niin koska heillä ei ole hygieniapasseja, se ei ollut edes pienessä mittakaavassa mahdollista. (Eduskunnasta: On mahdollista, väärää tietoa!) Onko tarkoitus, että normin purut koskevat myöskin näitä aloja? Syrjintä ja rasismi (Puhemies koputtaa) ovat toinen este työmarkkinoilla. Voisiko hallitus ajatella, että anonyymit rekrytoinnit voisivat tulla ainakin valtion töissä huomioon?

18.38 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että täällä puhutaan myös kotoutumisesta, ja tiedän, että tilanne on tällä hetkellä erilainen kuin edellisinä vuosina. Hyviä käytäntöjä pitää ehdottomasti luoda ja tehdä lisää. Itse asiassa edustaja Biaudet osui naulan kantaan, ja se on maahanmuuttajien työllistyminen: työ on paras kotouttaja. On totta, että turvapaikanhakijat tarvitsevat myös toimintaa tällä hetkellä, kun he ovat vastaanottokeskuksissa, mutta kysyisin ministeriltä vielä tarkemmin, mitä tämä vastikkeellinen työ tarkoittaa ja kuinka kauan se kestää. Onko se myös niille, jotka saavat täällä oleskeluluvan? (Puhemies koputtaa) Jos tämän vielä tarkennatte.

Mutta sitten toivon vastauksia myös tähän isompaan ja laajempaan asiaan eli maahanmuuttajien työllistymiseen ylipäänsä. Valitettavasti edelleen maahanmuuttajien työllistymisaste on alhaisempi. Miten me siihen saamme muutoksia juuri näillä perusteluilla?

18.39 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Razmyar ja varsinkin edustaja Yanar tulkintani mukaan viittasivat siihen, että sosiaaliturvan, työehtojen ja työharjoittelun muokkaamiseen liittyvät keinot ovat jotenkin vääriä ja pitää uskoa siihen, että kunhan karenssiaikoja kevennetään ja esimerkiksi kun on lupa mennä töihin, lupa perustaa yritys, se on se ratkaisu. Mutta toivoisin, että tässä salissa nyt oltaisiin sen verran rehellisiä itsellemme, että kuka täällä uskoo, että 10 000—20 000 oleskeluluvan saajaa, maahanmuuttajaa aidosti työllistyy normaalityöehdoilla seuraavan kolmen vuoden aikana — kielitaidottomia, huonosti koulutettuja ihmisiä.

Täällä ministeri Lindström kaksi kuukautta sitten lähete keskustelussa sanoi, että hän on valmis tekemään kaikkensa, jotta käännetään jokainen kivi, että löydetään ne tavat, joilla nämä ihmiset löytävät toimeen ja töihin. Nyt on mennyt kolme kuukautta, tilanne on päällä. Kysynkin ministeriltä, miten te kiteytätte nyt sen vastauksen, millä tavalla räätälöidään, jos ei työehtoja, niin esimerkiksi työharjoittelua, muutetaan työkokeilulakia niin, että se on mahdollinen ensimmäistä kertaa Suomen työmarkkinoille tuleville, ja mahdollistetaan se, että (Puhemies koputtaa) aina kannattaa maahanmuuttajan tehdä työtä ja hän myös saa työ-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

porukan ympärilleen. Muuten tämä peli on menetetty, jos ollaan kolme vuotta neljän seinan sisällä.

18.40 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala on se hallinnonala, joka ratkaisee Suomen nousun niin talouden kuin myöskin työllisyyden osalta. Ensi vuoden talousarviossa ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,9 miljardia. Vähennystä siinä on 650 miljoonaa euroa. Tämä vähennys on merkittävä, mutta uskon siihen, että kun kärkihankkeisiin panostetaan yli miljardi euroa, se tuo mahdollisuudet sitten meidän työllisyyden ja yrityselämän parantumiselle. Kiitokset kauppa- ja teollisuusjaostolle ja sen puheenjohtaja Juhantalolle viennin edistämiseen liittyvistä panostuksista. Viexpo saa lisää määrärahoja, ja se tarjoaa nimenomaan pienille ja keskisuurille yrityksille kansainvälistymistä edistäviä palveluja. Myöskin näitten kärkihankkeiden osalta Team Finlandin verkoston vahvistaminen ja cleantech-ratkaisujen vauhdittaminen ovat keskeisiä asioita, joiden kautta työllisyys ja talous voivat parantua.

18.42 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministereille kiitos esittelystä. Tässä salissahan aina pitää puhua totta, joten sanon, että siinä on kaksi ministeriä, jotka antavat uskoa tulevaisuuteen.

Meillä on kaksi erittäin tärkeää asiaa työllisyyden kannalta, mitä meidän pitää tässä maassa tehdä. Toinen niistä on kotimaiset toimet, joilla työllisyyttä parannetaan, jotka sisältyvät nimenomaan kotimarkkinoihin. Toinen asia on se kilpailukyky viennin edistämiseksi. Suomen talouden ja työllisyyden tuleva kehitys on kiinni hyvin pitkälle näistä kahdesta tekijästä. Tilastotutkija Timo Aron mukaan biotaloudesta on kadonnut Suomessa 72 000 työpaikkaa tällä vuosituhannella, ja se kertoo siitä, että meillä on tarve tehdä myös kotimaassa luvituksen suhteen ja näin päin pois. Tähän viennin kilpailukykyyn edistämiseen tarvitaan ne toimet, jotka hallitus aikoo tehdä, jos tätä yhteiskuntasopimusta ei tehdä. (Puhemies koputtaa) Ministeriltä olisin kysynyt: onko nämä kotimaiset toimet nyt eri hallinnonaloilla sillä tavalla nivottu yhteen, että esimerkiksi tätä luvitusta voidaan parantaa?

18.43 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeri Lindströmiltä: antakaa minulle ja kansalaisille nyt selkeä semmoinen rautalankamalli siitä, kuinka hallitus parantaa kilpailukykyä viennin avulla, jos se saattaa sairaat ihmiset töihin, sitten lyhentää loma-aikoja, leikkaa lomarahoja, nostaa asiakasmaksuja ja nostaa niin päivähoitomaksuja kuin myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksuja, ja vaikuttaa sitä kautta kansalaisten, pienituloisten ostovoimaan. Eikö meidän tulisi toimia juuri päinvastoin elikkä parantaa ihmisten työkykyä, työhyvinvointia, osaamista, jaksamista ja sitä kautta vahvistaa myös ihmisten toimeentuloa ja sitä kautta myös ostovoimaa? Mikä on tämä hallituksen logiikka tähän kilpailukykyyn ja työllisyyden vahvistamiseen? Tämä ei jostakin syystä minulle aukea, eikä se ole myöskään auennut monelle muullekaan kansalaiselle. (Välihuutoja)

18.44 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä salissa aiemminkin puhunut siitä, että työpaikkaa ei synny, jos työllistäminen ei ole taloudellisesti kannattavaa. Mutta on myös toinen asia, joka vaikuttaa työllistämiseen. (Välihuuto) — Olisin ongelma teidän puolueellenne. — Työllistämiseen vaikuttavat myös työllistämiseen liittyvät riskit. Onko hallitus huomannut, että suuressa yrityksessä työllistäminen on

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

enemmänkin luku? Ajatellaan, että tässä on paikka, johon voidaan työllistää, tarvitaan työntekijä, mutta pienessä yrityksessä ajatellaan paljon enemmän sitä ihmisten välistä kemiaa ja siihen liittyvää riskiä. Oletteko ajatelleet, että olisi mahdollista esimerkiksi muuttaa työehtosopimuksia sen mukaan, minkä kokoinen yritys on, koska iso yritys on käyttänyt sen työllistämispotentiaalin paljon tehokkaammin kuin pienet, koska pienessä työllistämisen riskit ovat valtavasti paljon suuremmat.

18.45 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tuossa hyvää puheenvuoroa. Juuri pienyrittäjien puolesta olen monesti sitä asiaa ajatellutkin, ja he ovat olleet minuunkin yhteydessä, että se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen tai toisenkin työntekijän palkkaaminen on suuri riski, on myöskin tämä henkilökemioiden tilanne ja muutenkin on paljon vaikeampaa. Onneksi nyt näihin vanhemmuuden rahoihin tuli tämä 2 500 euroa, mikä tietysti helpottaa sitä.

Itse asiassa pyysin tämän puheenvuoron sitä varten, kun edustaja Yanar sanoi, että kotouttamiseen ei nyt juurikaan panosteta. Yanarin kannattaisi lukea tämä kohta 7. Täällä on hirveän paljon hyviä toimenpiteitä, mitä hallitus tekee kotouttamisen eteen. (Ozan Yanar: Minulle se on itsestäänselvyys!) Että tähän kannattaa tutustua. — Jos ne ovat itsestäänselvyksiä, niin ei kannata sitten todeta, ettei mitään tehdä. — Mutta on mainiota täällä takapenkissä, kun täällä ei kyllä omaa ääntänsä kuule. Edustaja Yanar pitää saada varmasti tänne yleispuhemieheksi, kun hän pitää täällä jatkuvaa puheenvuoroa.

18.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On monta kertaa nostettu esille näitten pakkolakikeskustelujen yhteydessä, että hallitus on tehnyt itsensä osalliseksi tässä prosessissa, osapuoleksi, ja se on varmasti vaikuttanut tähän työmarkkinoitten ilmapiiriin ja siihen, onko mahdollista saada tätä yhteiskunnan kannalta tärkeätä palkkaratkaisua matalalla tasolla pitkäksi aikaa tehtyä.

Minä kysyn tähän kokonaisuuteen liittyen: Mitä suunnitelmia hallituksella on siltä varalta, jos ei synny siis tämmöistä laajamittaista työmarkkinaratkaisua, pitkää matalapalkkaratkaisua, ja jos ette saa pakkolakia läpi eduskunnassa sen vaihtoehtona? Mitä sen jälkeen tapahtuu kasvulle ja työllisyydelle, mitä vaihtoehtoja teillä on mietittynä tähän kokonaisuuteen? Teidän vaihtoehtonne tällä hetkellä on kolmas vaihtoehto, ikään kuin se alkuperäinen 1,5 miljardin lisäleikkaukset, mutta sehän johtaa siihen, että kasvu entisestään hyytyy ja (Puhemies koputtaa) työttömyyttä tulee lisää. Siis kysyn sitä — olen kysynyt pääministeriltä, en ole saanut vastausta — ja toivon, että ministeri Rehn, teillä on rohkeutta nyt vastata tähän kysymykseen.

18.47 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen toiminna uuden yrittäjyyden luominen on keskeisessä asemassa. Nykyään ympäri maata sijaitsee yrityshautomoja, joissa startup-yritykset saavat apua yrityksen alkutaipaleelle ja yrittäjät voivat verkostoitua keskenään tehokkaasti. Nämä toiminnot keskittyvät väestön myötä kaupunkeihin, jolloin harvaan asutulla seudulla olevat yrittäjät eivät kykene näitä palveluja käyttämään. Kuitenkin maassamme on yhä kattavammat tietoverkot, joiden kapasiteetti tulee nykyisestäänkin nousemaan. Kysyn arvoisalta elinkeinoministeriltä: katsoteko, että olisi tarkoituksenmukaista ja järkevää luoda digitaalinen yrityshautomopalvelu? Tätä palvelua käyttävä yrittäjä voisi asuinpaikasta riippumatta käyttää erilaisia asiantuntijapalveluja ja verkostoitua muiden, eri puolilla maata toimivien yritysten kanssa verkko-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

palvelua käyttämällä. Tämänkaltaisia palveluja kehittämällä parantaisimme startup-yrittäjien mahdollisuuksia menestyä myös muualla kuin suurimmissa kasvukeskuksissa.

18.48 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Rehn, te olette vetovastuussa kärkihankekokonaisuudesta, joka nimenomaan vastaa kilpailukykyyn vahvistamisesta ja jossa varmasti pohditaan niitä uusia työkaluja, joilla Suomi saataisiin uudelleen nousuun. Yksi kasvun moottoreista voisi olla tai pitäisi olla normien purku, joka erityisesti TEMin osalta fiksusti tehtynä varmasti tuo dynamiikkaa Suomen talouteen. Tiedän toki, että tämä kokonaisuus kuuluu ministeri Bernerille, mutta eilinen päätös kauppojen aukiolon vapauttamisesta käy hyvästä esimerkistä, ja näin rohkenen kysyä tätä myös teiltä. Eli milloin eilinen hyvä päätös saa jatkoa, ja milloin pystymme taas sanomaan, että normeja purkamalla saamme kilpailukykyämme hieman paremmalle tolalle?

18.49 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksella on hyviä tavoitteita työllisyyden hoidossa. Passiivista työttömyyttä yritetään muuttaa aktiiviseksi työttömyyden hoidoksi ja toisaalta nuorisotakuuta yritetään kehittää yhteisötakuun suuntaan. Ainoa ongelma on se, että rahoitus näiltä hankkeilta puuttuu. Rahoitusta leikataan molemmilta kovasti, ja sen takia haluaisin tietää niitä keinoja, miten nämä muutokset tehdään. Olen iloinen siitä, että ministeriö ja hallitus ovat kuulleet nimenomaan opposition toiveita ja vaatimuksia rahoituksen lisäämisestä nuorisotyöttömyyden hoitoon. Jottei tule väärää kuvaa historiankirjoihin: Näitä rahoja etsivään nuorisotyöhön vaativat nimenomaan vihreät ja muut oppositiopuolueet muun muassa työelämävaliokunnassa. Hallitus omassa lausunnossaan ei näitä rahoja vaatinut.

18.50 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, Suomen tärkeä tehtävä ja tämän hallituksen tärkeä tehtävä on saada vienti vetämään. Ilman ulkomaankaupasta tulevia tuloja tämä maa ei selviä näistä haasteista, mitä meillä tällä vaalikaudella on edessämme, ja tässä asiassa mielestäni Venäjän-kauppa on jäänyt liian vähälle huomiolle. Suomella on kuitenkin yhteistä maarajaa Venäjän kanssa yli 1 300 kilometriä, ja tietojen mukaan pääministeri Sipilä on tapaamassa Venäjän presidentti Medvedeviä ensi vuoden puolella, ja tämä olisi välttämätöntä, että saisimme tästä talosta sen viestin, että Suomessa on aivan välttämätön halu lisätä Venäjän-kauppaa ja luoda sinne uusia suhteita, koska meillä on tuotepaletti, joka sopii erittäin hyvin Venäjän-kauppaan ja on sopinut aina. Olisin kysynyt ministeri Olli Rehniltä, kun hänellä kuitenkin on taloussuhteita myös edellisiltä komissaariajoilta ja EU:n ajoilta: mikä on teidän suhteenne Venäjän ministereihin ja kauppakumppaneihin siellä päässä? Nyt tarvitaan aidosti Venäjän-kauppaa, että tämä maa saadaan nousuun. Tämä kauppa Venäjän kanssa on jäänyt liian vähälle huomiolle.

18.51 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, ministeri Rehn, että voisitte arvioida Pariisin ilmastopöytäkirjan vaikutuksia: millä aikataululla, ja kuinka suuret ne mahdollisesti ovat meidän yrityksiin, energiapolitiikkaan, vientiin ja sitä kautta ehkä myös työllisyyteen? Ellette nyt pysty arvioimaan, niin toivoisin, että vaikka helmikuussa tulisi eduskunnalle tiedonanto tai mieluummin ehkä selonteko tästä tärkeästä asiasta. Ministeri Lindströmilä kysyisin, kun täällä mietinnössä todetaan, että

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

oleskeluluvan saaneiden kuntapaikoista on ollut pulaa jo vuodesta 2009 asti: miten nyt voidaan ajatella, kun muutaman kuukauden kuluttua meillä on ehkä 5 000—15 000 kotoutettavaa, mistä heille löytyvät kuntapaikat, ja miten on varauduttu siihen, ettei tule mitään slummeja suuriin kaupunkeihin?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa vielä neljä vastauspuheenvuoroa, joiden jälkeen ministerit vastaavat 5 minuuttia, molemmat ministerit erikseen, ja nämä neljä henkilöä ovat edustaja Kalmari, edustaja Jaskari, edustaja Paatero ja edustaja Aalto. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.53 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu viennin edistämisestä kohdemaina Venäjä, Kiina, Intia, mutta monet maat näkevät Afrikan nousun valtavana potentiaalina. Kysyisin ministeri Rehnin ajatuksia siitä, miten me voisimme olla jatkossa paremmin siellä mukana. Sen lisäksi haluaisin kysyä, kun on myöskin valtiovarainvaliokunnan tuella nyt haluttu pk-yritysten vientiponnisteluihin kannustaa ja meillä on loistava kärkihankelistaus ja yli miljardi rahaa tällä hallituskaudella kärkihankkeisiin: Mitä konkreettista viestiä voisin esimerkiksi oman maakuntani innosta hehkuville kiertotalouden, uusiutuvan energian, energiatehokkuuden, cleantechin sektorilla, näillä kaikilla sektoreilla toimiville yrityksille kertoa? Minkätyyppisiä konkreettisia toimia näistä seuraa? Ja vielä... (Puhemies koputtaa) — Seuraavaan puheenvuoroon.

18.54 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensin näkin kommentoida edustaja Rinteelle, kun olette hirveän huolissanne siitä, mitä tapahtuu taksiyrittäjille, kahviloille ja muille. Me olemme kans huolissamme, mutta me olemme huolissamme myöskin siitä, mitä tapahtuu suomalaisille vientiyrityksille, teollisuudelle, jotka ovat menettäneet koko ajan hintakilpailukykyä. Se täytyisi saada kuntoon, että saadaan myöskin kotimarkkinayritykset pelaamaan. Oletteko te ollenkaan huolissanne suomalaisista vientiyrityksistä vai ette?

Sitten kysymys aidosti liittyen paikalliseen sopimiseen. Nyt kun on puhuttu tutkimuksesta ja tutkimuksen vertailun puutteesta, kun tehdään päätöksiä paikallisesta sopimisesta, pitäisikö vähän verrata, mitä esimerkiksi Ruotsissa tai Saksassa on tapahtunut, kun tätä paikallista sopimista on lähdetty lisäämään? 250 000 uutta työpaikkaa on syntymässä esimerkiksi ensi vuoden osalta Saksaan, ja merkittävä osuus (Puhemies koputtaa) liittyy Hartz-sopimukseen ja paikalliseen sopimiseen.

18.55 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin kysymys Venäjästä: mitenkä on arvioitu nykyhallituksessa pakotteiden vaikutus ja milloin ne arvioidaan uudelleen EU-tasolla, ja mikä on Suomen linja näissä kohdin, koska se on se yksi kivi tällä hetkellä sinne Venäjän suuntaan, miten niihin suhtaudutaan? Me tarvitsemme lisää vientialoja, me tarvitsemme cleantechiä ja biotaloutta, arktista osaamista, terveysteknologiaa, koulutusta ja kaikkea muuta, koska nyt ollaan oltu, niin kuin tiedetään, vahvasti puu- ja metallialojen varassa. Mutta me tarvitsemme tähän teollisuutta ja muitakin toimia. Meillä on esityksessä sosialidemokraattien vaihtoehdossa viennin auttamiseksi päästökauppakompensaatio, niin että teollisuusyrityksillä olisi mahdollisuus toimia, ja toisaalta väylämaksujen puolitus, joka parantaisi, niin kuin Jaskari äsken täällä sanoi, vientiyritysten mahdollisuutta toimia. Mutta sitten me tarvitsemme myöskin niitä innovaatioi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

ta, ja sen takia minä olen hyvin surullinen siitä, että Tekesiltä viedään 100 miljoonaa euroa, jotka olisivat tuottaneet kuitenkin, niin kuin äsken täällä todettiin, 1 euron Tekesiltä, 2 euroa yrityksiltä siihen tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Tämä ollaan nyt (Puhemies koputtaa) romuttamassa.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Aalto, ja sen jälkeen ministerit.

18.56 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn työministeriltä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmasta rakennetyöttömyyden jatkuvasti pahentuessa, pitkäaikaistyöttömyyden pahentuessa ja myös ennen kaikkea pitkän aikavälin koulutusleikkausten kautta pahentuessa: miten hallitus pyrkii saamaan vapaat työpaikat ja vapaat työntekijät kohtaamaan toisensa yhä paremmin? Tämä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma on vakava ongelma, kun olen työ- ja elinkeinoministeriön tilastoja tutkinut.

Edustaja Jaskarille toteaisin, että teollisuudessa Suomen yksikkötyökustannukset ovat Ruotsin tasolla ja Saksaa matalammat. Suomessa huippuosaajan palkka on huomattavasti matalampi kuin Saksassa tai Yhdysvalloissa. Yhteisöverotaso on meillä huomattavasti matalampi ja erittäin kilpailukykyinen yhteisöverotaso. Itävallan jälkeen vain Suomessa (Puhemies koputtaa) on halvempaa ja helpompaa päästä työntekijästä eroon kuin Itävallassa. Ja ennen kaikkea, kun pyritään investointeja saamaan Suomeen, niin miten pyritään (Puhemies koputtaa) saamaan ostovoima, koulutus ja vakaus... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Me jatkamme debattia, totta kai, sen jälkeen, kun ministerit ovat puhuneet, mutta nyt ensiksi vastauksia. Ministeri Rehn, vai kumpi aloittaa? — Ministeri Rehn, enintään 5 minuuttia.

18.58 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Hyvät edustaja, kiitoksia hyvin rakentavasta, asiallisesta keskustelusta. Vaikka alussa tuntuikin, että tämä on lähinnä työministerin kyselytunti, kyllä sieltä tuli myöskin elinkeinoministerin tontille kuuluvia asioita.

Lähden liikkeelle edustaja Filatovin esittämästä näkemyksestä, että hallituksen esittämät toimet kilpailukyypaketissa aiheuttaisivat kotimaisen kysynnän heikkenemistä enemmän kuin viennin vastaava parantuminen auttaisi tilanteen parantumista. Tältä osin on todettava, että hallitus on valinnut velkaantumisen pysäyttämiseksi nimenomaan asteittaisen sopeuttamisen tien eikä äkkinäistä tietä. Toisin sanoen me sopeutamme julkista taloutta usean vuoden jännteellä, viiden kuuden vuoden aikajännteellä, yli tämän nykyisen vaalikauden — sehän edellyttää tietysti vastuullista talous- ja finanssipolitiikkaa myöskin seuraavalla vaalikaudella — ja vältämme sitä, että tekisimme liian suuria leikkauksia liian äkkinäisesti, mikä vaikuttaisi kielteisesti lyhyen tähtäyksen talouden kasvuun. Suomessa ensi vuonna tämän budjetin nojalla tehdään sopeuttamista nettona noin miljardin verran karkeasti ottaen, mikä vastaa noin 0,5:tä prosenttia bkt:stä. Silloin kun euroalueen velkakriisin vuosina ohjelmamaat joutuivat tekemään merkittäviä sopeutustoimia, Portugali teki 2—2,5 prosentin tasolla, Espanja ja Irlanti 1,5—2 prosentin tasolla, eli nämä olivat kolmin-, nelinkertaisia verrattuna siihen, mitä Suomessa tehdään (Antti Rinne: Oli tilannekin erilainen!) tilanteessa, jossa me olemme tällä hetkellä julkisen talouden alijäämän osalta yli vakaus- ja kasvusopimuksen rajan, ja hallituksen ensi vuoden toimenpiteet johtavat siihen,

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

että pääsemme nippa nappa juuri sen vakaus- ja kasvusopimuksen alijäämätavoitteen alle. Eli ei äkkinäisesti vaan asteittain sopeuttaen.

Edustaja Rinne kysyi niin sanotusta pakkolakipaketista eli kilpailukykypaketista. Samaan aikaan kun monet toimet siinä tarkoittavat lähinnä sitä, että tarvitsemme enemmän työpanosta ja lisäämme kokonaistyöaikaa ilman palkan laskua, on myönnettävä, että jos siihen joudutaan, niin lomarahojen osittain leikkaus heijastuisi, ei valtavasti mutta pieneltä osin, kansalaisten ostovoimaan. Samalla tämä paketti kokonaisuutena tietysti parantaisi Suomen kustannuskilpailukykyä, ja onkin itse asiassa empiirinen kysymys arvioida, kumpi näistä vaikutuksista on voimakkaampi. Mielestäni keskustelussa on jäänyt hyvin vähälle huomiolle se, että meillä suomalaisessa perinteessä tämäntyyppinen kilpailukyky politiikka on itse asiassa vallitseva. Tulee mieleen Korpilampi vuodelta 1977, jolloin suomalaisen sosialidemokratian vahvan nimen Kalevi Sorsan johdolla ryhdyttiin toteuttamaan elvytyspolitiikkaa, joka tosiasialla ei ollut mitään keynesiläistä elvytyspolitiikkaa, vaan se oli nimenomaan kilpailukyky politiikkaa, jolla korjattiin suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä. Ja tänäkin päivänä me tarvitsemme tällaista kilpailukyky politiikkaa, (Riitta Myller: Tehdään yhdessä!) joka nojaa siihen, että yhteistyössä rakennetaan parempaa suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä. Tältä kannalta on ehdottomasti parempi, että työmarkkinajärjestöt saavat aikaan laajan työmarkkinaratkaisun. Ja koska pidän sitä edelleenkin mahdollisena, en halua lähteä jossittelemaan sillä, mitä tapahtuu, jos tämä ei mahdollisesti toteudu. (Antti Rinne: Ei siis suunnitelmia!)

Arvoisa puhemies! Vielä ihan lyhyesti — vastaan sitten seuraavassa puheenvuorossani moniin muihin kysymyksiin: Muistan, kun viime viikolla edustaja Ville Niinistö arvosteli hallitusta tiedevastaiseksi. Haluan näin hallituksen dosenttiyhdistyksen puolesta todeta, että tämä ei pidä paikkaansa. Me luotamme tieteeseen ja tutkimukseen, in science we trust, mutta samalla on hyvin tärkeää, että me pystymme parantamaan innovaatio- ja tutkimusrahoituksen yhteiskunnallista ja taloudellista vaikuttavuutta. Meillä on toiseksi eniten tutkijoita henkeä kohden maailmassa Israelin jälkeen, mutta viime vuosina tosiasialla meillä kansantaloutemme ja vientimme korkean teknologian osuus on merkittävästi laskenut. Tämäkin osaltaan kertoo siitä, että meidän innovaatio- ja tutkimusjärjestelmämme ei toimi hyvin, ja sen takia hallitus on käynnistämässä kansainvälistä, riippumatonta arviota innovaatio- ja tutkimusrahoituksen vaikuttavuudesta, jotta kykenemme tekemään tarvittavia korjausliikkeitä. Samalla viemme eteenpäin kärkihankkeiden kautta biotaloutta, cleantechiä, puhtaita ratkaisuja, terveysalaa, digitalisaatiota, ja tätä kautta tuemme Suomen kansantalouden uudistumista ja innovatiivisuuden vahvistumista. (Outi Alanko-Kahiluoto: Samalla viette perustutkimukselta kaiken, mikä on vietävissä!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Lindström, enintään 5 minuuttia.

19.04 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Koetan mennä tässä järjestyksessä kuin näitä kysymyksiä alkoi minulle tulla. Edustaja Filatov kysyi tästä aktiivisen työttömyysturvan käytöstä, siis tästä uudesta mallista, sen käyttöönotosta kesken vuoden. Se tehdään asapina, siis niin pian kuin mahdollista, koska me tiedämme, että meillä vähenevät nämä työllisyysmäärärahat, me tarvitsemme niitä uusia työkaluja, ja kyllä tämä on ainakin minulla se tahto, että niin pian kuin mahdollista. Voidaanko se ottaa käyttöön kesken vuoden, minä selvitän tämän, koska kyllä minäkin näitä työkaluja tarvitsen ilman muuta.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Edustaja Järvinen, tästä keikkatyöstä, itsensä työllistäjistä ja tästä HE 94:stä ja siihen liittyvästä ohjeistuksesta: Sitä ohjeistusta valmistellaan, niin sanottua rautalankamallia, tuolla TEMin puolella, ja siellä hyvänä ohjenuorana on tietysti tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö, jossa on kiinnitetty näihin asioihin huomiota. Olen antanut siis ohjeen, että sen pitää olla selkeä. Te kysyitte, voisiko se odottaa sen aikaa, tämä laki, että tämä ohjeistus on valmis. En uskalla sellaista luvata, mutta sen uskallan luvata, että se ohjeistus pyritään tekemään niin selkeäksi kuin on suinkin mahdollista.

Edustaja Andersson, nuorten palkkatuesta, Sanssi-kortista ja ylipäättään tästä vaikuttavuudesta: Olen tosiaan aikaisemminkin todennut sen, että tavannut te-keskusten, ely-keskusten e-puolen johtoa, ja tämä vaikuttavuus on semmoinen sana, joka on noussut jokaisessa keskustelussa esille silloin, kun on puhuttu näistä toimenpiteistä liittyen työttömyyteen. Palkkatuki, starttiraha ovat oikeasti vaikuttavia toimenpiteitä, eikä niitä olla millään lailla ajamassa alas, vaan nimenomaan keskitytään niihin toimenpiteisiin, joilla oikeasti saadaan tuloksia. Se on ihan selvää, että voi olla, että joku toimenpide, jolla ei sitten saada tuloksia, voi jäädä vähän vähemmälle tässä kiristävässä tilanteessa, mutta nämä eivät kuulu siihen.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen kyseli ja muutama muukin näistä kokeiluista, ehkä viitaten näihin pitkäaikaistyöttömyyden kuntakokeiluihin ja sitten näihin pilotointeihin ja siihen, miten nämä etenevät. Tämä valmisteluryhmä, joka tätä työtä on tehnyt, on saamassa sen työnsä nyt valmiiksi, niin että heti ensi vuoden alussa me voimme sitten tehdä johtopäätöksiä siitä, lähdetäänkö tätä kokeilua viemään eteenpäin. Siis päätöstä siitä, onko tällainen pitkäaikaistyöttömyyden kuntakokeilu vai ei, ei olla tehty, vaan ensiksi on valmisteltu tätä. Siinä ovat kunnat olleet mukana ja tietysti TEM-vetoisena. Se päätös tehdään heti tässä ensi vuoden alussa, miten se asia etenee.

Moni kiinnitti huomiota täällä — edustaja Meri, edustaja Paloniemi, edustaja Aalto — omalla tavallaan tähän samaan asiaan eli näihin piilotyöpaikkoihin ja kohtaanto-ongelmaan ja siihen, mitä sille ollaan tekemässä. Yksi kärkihanke on tämä työvoimahallinnon uudistaminen, ja siinä nyt ollaan päästy sen verran pitkälle, että me jo tiedämme vähän sen idean ja ajatuksen, mikä tässä on tavallaan se juju. Siihen liittyvät tietysti nämä yksityiset ja julkiset työvoimapalvelut, mihin edustaja Jaskarikin kiinnitti huomiota. Ne seurustelevat keskenään, että me saamme sen tiedon kulkemaan joustavasti. Siihen liittyvät tietenkin nämä ict:t, ja siihen panostetaan, tähän digitalisointiin, että nämä systeemit keskustelevat keskenään, tieto kulkee sekä työnantajista, työn tarjoajista että työn vastaanottajista, että tämä on joustavaa ja selkeää. Se työ on menossa. Me tiedämme jo, millä lailla lähdetään sitä rakentamaan. Tähän kohtaanto-ongelmaan sinällään, joka ei ole pelkästään tätä työvoimapalvelujen ongelmaa, liittyy asuminen myös, siihen liittyy tämä pendelöinti, kaikki nämä. Tämä on laaja asia. Nämä ovat tietysti semmoisia, joita me hallituksen sisällä muitenkin ministereiden kesken joudumme sitten miettimään, mitä me tässä teemme tähän liittyen.

Huomaan, että kello käy eikä Hakulista näy, niin että otan tämän yhden kysymyksen, jonka edustaja Kiljunen minulta kysyi. Rautalankaa: mikä tämä on tämä idea? Minä yritän olla hyvin yksiselitteinen. Meiltä puuttuu erään Tilastokeskuksen tilaston mukaan 30 miljardia euroa rahaa, vientituloja tästä maasta, jotta me pystyisimme tämän meidän julkisen taloutemme pitämään nykyisellä tasollaan. Se on koko tämän homman takana. Emmehän me sillä lailla... Minä en ole ainakaan ymmärtänyt, että tekemällä näitä niin sanottuja kilpailukyypaketteja, leikkaamalla joltain ihmiseltä etuja tulisi vientituloja. Ei.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Samaan aikaan täytyy tehdä muun muassa elinkeinopuolella toimenpiteitä. Tämä on talouskysymys, ja siitä tässä on kysymys. En tiedä, vastasiko tämä tähän kysymykseen, mutta näin minä tämän näen. Tämä gäpin takia me joudumme näitä tekemään, ja samaan aikaan koetetaan saada elinkeinopolitiikka toimivaksi, jotta tulee niitä työpaikkoja.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten jatkamme vielä debattia, ja ensisijaisesti tässä nyt jaan näitä puheenvuoroja, jotka jo äsken varattiin, mutta totta kai, kyllä minä uskon, että pitkään tätä vielä nyt jatketaan. Otetaan sieltä ensimmäisenä edustaja Filatov. — Jos saan sanoa, että edustaja Filatov on työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, ja täällä perinteisesti kunnioitetaan myös niitä tehtäviä, joita tässä talossa on, niin myös puheenvuoron myöntämisessä, ja varmasti kaikki saavat puheenvuoron. — Edustaja Filatov.

19.09 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — Yksi niistä oli vastauspuheenvuoro, koska nimi mainittiin ja puhuttiin asioista.

Mutta mitä tulee tähän hallituksen logiikkaan siinä, että kotimarkkinoita hyydytetään tai säästetään erityisesti julkiselta sektorilta ja sitä siirretään avoimelle sektorille, niin jos katsotaan niitä asiantuntijalausuntoja, mitä tästä pakkolakupaketista tuli, siellä etsittiin myös vaihtoehtoisia malleja sille, miten tämän saman tempun voisi tehdä vähemmän haitallisesti. Siinä mielessä kannattaa ihan vakavasti miettiä niitä esityksiä, mitä vaikkapa VATT tai Aalto-yliopisto ovat tehneet fiskaalisen devalvaation näkökulmasta tai sosiaalidemokratit esittäneet Emu-puskureiden käytöstä, koska se olisi vähemmän harmillinen meidän kotimarkkinoillemme.

Mutta tärkeä asia on työnvälityksen tehokkuus olosuhteissa, joissa meillä on kohtaantongelmaa. Minusta ministeriö on tehnyt oikean valinnan siinä, että lisätään hieman yksityistä työnvälitystä silloin, kun meidän julkinen työnvälityksemme on liian ruuhkautunut. Mutta tässä kannattaa muistaa se, että yksityinen työnvälitys on tehokas (Puhemies koputtaa) tietyillä sektoreilla ja se palvelee hyvin ohutta segmenttiä. Mutta meillä julkinen työnvälitys on se, jolla on itse asiassa laaja markkinaosuus kansainvälisesti ajatellen ja joka selvästi osoittaa, (Puhemies koputtaa) että se on rekrytointiongelmassa paras.

19.11 Martti Mölsä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys elinkeinoministeriön sektorille. Maamme on tulevina talvina entistä riippuvaisempi sähkön- tuonnista. Sähkön kulutushuipun ennuste tiedetään, ja kotimaisen sähkön tuotantokyky on laskenut. Huippuhetkinä sähköä on tuotava jopa 3 400 megawatin teholla naapurimaista. Pelivaraa tuotantolaitosten ja siirtoyhteyksien vikaantumiseen ei juuri ole. Kysyin kirjallisella kysymyksellä hiljattain: "Mitä hallitus aikoo tehdä turvatakseen sähköenergian riittävyyden ja tehostaakseen vesivoiman käyttöä?" Vastasitte: "Sähköntuotantokapasiteetin kannattavuus ja riittävyys on yleinen eurooppalainen huoli. Alhainen hinta aiheuttaa kannattavuusongelmia voimalaitoksissa, jotka tuottavat sähköä ilman erillisiä tuotantotukia." Vesivoiman lisääminen ei ollut teidän vastauksenne pohjalta ratkaisu näihin ongelmiin. Vastauksesta minulle ei tullut selvää kuvaa Suomen tulevaisuuden sähköntuotannon suuntaviivoista. Onko teillä, arvoisa ministeri, ministeriössä kokonaisvaltaista strategiaa olemassa? Näistä huoltovarmuustekijöistä (Puhemies koputtaa) myös: miten tulevaisuudessa selvitetään näistä?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

19.12 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on todellakin useamman vuoden ollut kolmoisvajeessa, ja hallitus on laittanut askelmerkit siihen, että saataisiin laaja yhteiskuntasopimus tai laaja työmarkkinaratkaisu syntymään. SDP on arvioinut hyvin ahkerasti tätä kilpailukykykypakettia. Tiedustelisinkin Rinteen johdolta SDP:ltä: Oletteko te täysillä ja täydellä tarmolla tukemassa tätä laajan tuloratkaisun syntymistä? Ette kai missään mielessä ole jarrumiehenä? En ainakaan itse näinkään usko siihen.

Tämä vaikeimmin työllistyvien liittyminen kuntaan — kysyn ministeri Lindströmiltä siitä. Eli kunnille on siirtynyt tehtäviä, (Puhemies koputtaa) ja ely-keskuksilta on hyvin paljon vähennetty henkilöstöä, ja muun muassa te-toimistojenkin loppuminen pikkukaupungeista on tuonut sen vastuun enemmän kuntien harteille. Toivoisin, että mentäisiin nopeutetussa aikataulussa se hanke, mikä siinä on lähdessä. Voitteko sanoa tästä jonkun sanan?

19.14 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet hyvinkin menestyneet yritykset ovat saaneet alkunsa kunnan tukemina. Tällainen yksi yritys on Ponsse Vieremällä. Vieremän Toimitilat Oy, joka on kunnan elinkeinoyhtiö, on rakentanut Ponssen ympärille yritysryppäitä, jotka kaikki ovat kotimaisia, eli vientiaste ja kotimaisuusaste ovat todella korkeita. Nykyisen lainsäädännön mukaan tämä Toimitilat Oy eli kunnan elinkeinoyhtiö ei voi saada enää investointiavustusta, joka madaltaisi investointikynnystä ja houkuttelisi mahdollisesti lisää alihankkijoita Ponssen ympärille. Kysynkin ministeri Rehniltä: ollaanko tätä linjausta kenties harkitsemassa uudelleen, että tämä olisi mahdollista?

19.14 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se nyt vain on niin, että tämä vakavin puute tässä hallituksen esityksessä on se, että tässä ei ole työllisyystoimia tässä ja nyt. Ne loistavat kerta kaikkiaan poissaolollaan, ja se on erittäin iso ongelma.

Sitten kun puhumme tästä erittäin tuhoisasta pakkolaki-paketista, josta uskotaan, että ihmisten palkkoja leikkaamalla se kilpailukyky sieltä syntyy hupsista vain, niin sitten on tullut ilmi ja on syytä epäillä, että voi käydä jopa niin, että sitten tätä pakkolaki-pakettia ei tulisi. Jos se kaatuu johonkin, niin me olemme kuulleet, että hallituksella ei ole jatkosuunnitelmia, ei mitään suunnitelmia. Johtopäätöshän jo maanantailta, puhemies, täällä salissa oli se, että hallituksella ei ole pitkän eikä lyhyen tähtäimen työllisyysuunnitelmia, ja se on kyllä tämän maan talouden kannalta ihan mahdoton ajatus. Te pakastatte meidän kilpailukykyämme ensi vuodeksi, kun odotatte tätä pakkolaki-pakettia, ja jatkokin on hyvin epävarma. Tästä pakkolaki-paketista oli hyvin kriittisiä lausuntoja, muun muassa työllisyysvaikutusten kautta ja muuta, niin että onko tässä nyt järkeä vai ei, niin kuin kysyttiin? Voisitteko ystävällisesti, arvoisat ministerit, (Välihuutoja) nyt antaa (Puhemies koputtaa) vastauksen siihen, mitä teette tässä ja nyt?

19.16 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ensinnä mainittava, että talous on supistunut kolmen vuoden aikana ja samoin Venäjän-vienti on romahtanut huolestuttavasti, kuten edustaja Juhantalo täällä mainitsi, ja seitsemän vuoden aikana teollisia työpaikkoja on vähentynyt 100 000. Mutta se on myös todettava, että maailmasta ei ole raha kadonnut mihinkään. Meillä on valtavat globaalimahdollisuudet, jos osaamme vain hyödyntää näitä.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Minä kysynkin: onko meillä tarpeeksi osaamista, uskallusta ja tahtoa? Tarvitsemme kasvupoliittisia toimenpiteitä. Sitten meillä on, kuten täällä on sanottu, mahdollisuudet biotalouteen, cleantechiin, terveellisiin, teknologiaan, digitaalisiin, liikenteeseen ja muihin. Nämä ovat mahdollisuuksia, ajatellaan, esimerkiksi Kiinassa, ja nyt hiljattain kävin vienninmatkalla Iranissa, niin että näitä mahdollisuuksia on. Nyt vain pitäisi uskaliaasti ruveta näitä toimia ottamaan vastaan.

Myös ministeri Lindströmille haluan sanoa, että (Puhemies koputtaa) jollei muuta, niin me annamme valtavan henkisen tuen, että te voisitte jollain tapaa antaa ihmisille mahdollisuuden, näille 400 000 työttömälle, jotka te saisitte perinnöksi.

19.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Lindströmiä tästä selkeästä kannanotosta liittyen palkkatukeen ja starttirahaan eli siihen, että näitä toimenpiteitä ei olla ajamassa alas. Haluaisin kuitenkin kysyä vielä ministeriltä tarkentavan kysymyksen, eli mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Tarkoittaako tämä sitä, että ministeri huolehtii siitä, että kun määrärahoja kuitenkin ollaan vähentämässä ensi vuonna, juuri näihin toimenpiteisiin varatut resurssit pysyvät vähintään tämän vuoden tasolla, vai mitä tämä linjaus käytännössä tarkoittaa? Olisin myöskin kysynyt erikseen tästä nuorille suunnatusta Sanssi-kortista: onko se saamassa jonkunlaista jatkoa?

19.18 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmin päivällä edustaja Andersson samoin kuin monet asiantuntijat aikaisemmin arvostelivat ajatusta, että kotouttamisen edistämiseksi maahanmuuttajille jotkin tietyt sosiaaliturvasat asetettaisiin vastikkeellisiksi eli että heidän nämä saadakseen pitäisi osallistua esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen koulutukseen tai muuhun kotouttamiskoulutukseen. Tässä on puhuttu ihmisten yhdenvertaisuudesta. Nyt kysynkin ministeri Lindströmiltä: onko teillä tarkoitus, että myös kantasuomalaiset joidenkin sosiaaliturvan osien saamiseksi veloitettaisiin osallistumaan suomen tai ruotsin kielen koulutukseen tai esimerkiksi kotouttamiskoulutukseen?

Edustaja Yanarille toteaisin, että voi olla, että perheenyhdistämisen vaikeuttaminen ei edistä kotoutumista, mutta meillä ei voi olla kovin erilaiset käytännöt kuin naapurimailamme Pohjoismaissa, ellemme halua, että tulevinakin vuosina täällä on kymmeniätuhansia turvapaikanhakijoita vuosittain.

19.19 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin elinkeinoministeriltä seuraavan kysymyksen: Arvoisa elinkeinoministeri, Turkki ja Venäjä ovat nokitelleet viime viikkoina aika voimakkaastikin tuolla Lähi-idässä, ja Rosatom rakentaa Etelä-Turkkiin Mersin-nimiseen kaupunkiin Turkin ensimmäistä ydinvoimalaa. Reuters uutisoi viime viikolla, että Rosatom olisi mahdollisesti pysäyttänyt ydinvoiman rakentamisen. Voiko poliittisista syistä Rosatom harkita lopettavansa tai pysäyttävänsä rakentamisen myös täällä Suomessa? (Ben Zyskowiec: Oletteko huolissanne tästä?) Onko ministeriöllä mitään suunnitelmaa tähän? — Tämä on aika validi kysymys.

19.20 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kunnat kamppailevat talouden tasapainottamisen kanssa tänäkin vuonna ja joutuvat käymään yt-neuvotteluja. Nyt on kuitenkin te-keskus sitten linjannut osissa kaupunkeja silleen, että jos kunta käy yt-neuvotteluja, niin ei voi palkkatuella työllistää pitkäaikaistyöttömiä tai nuoria kunnan työpa-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

joille. Kysynkin ministeriltä: Saataisiinko näitä te-keskuksien linjauksia yhtenäistettyä, ja mieluiten niin, että yt-neuvottelujen aikana kunta voi palkkatuella työllistää näille työpaikoille työttömiä? Eihän se voi mennä niin, että jos kunta yrittää irtisanoa vaikka koulunkäyntiavustajan, niin se ei voi palkata työpaikalle metallimiestä, joka on ollut pitkään työtömänä.

19.21 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On miellyttävä kuulla ministereiden puheita, että näitä työpaikkoja luodaan. Hyvänä esimerkkinä tässä on Kimolan kanavahankkeeseen osoitettu 6 miljoonan euron raha. Se luo varmasti Pohjois-Kymenlaaksoon ja Itä-Hämeeseen työpaikkoja. Samoin nämä kärkihankeasiat, mitkä ministeri Rehlin puheenvuorossa tulivat esille, pitävät. Kysynkin, olisiko suomalaisella puhtaalla vedellä kenties mahdollisuuksia tuolla maailmalla, ja kun maailmalle lähdetään, niin olisiko tätä vesiasiaa vietävä siellä vielä enemmän. Se on pienien yritysten mahdollisuus tuoda omia tuotteita esille.

Työllisyystoimenpiteistä sanoisin näin, että omalta kohdaltani tiedän, että palkkatukijärjestelmä toimii erittäin hyvin, ja toivonkin, että työministeri Lindström ajaa vahvasti tätä palkkatukea, koska se on itse asiassa aidosti sellainen nopeasti vaikuttava tukitoimenpide.

19.22 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukykyongelmat eivät johdu ainoastaan työn hinnasta. Me emme koskaan voi kilpailla hinnalla, kilpailuvalttimme on aina laatu ja osaaminen. Me tarvitsemme tuotteita ja palveluja, jotka menevät kaupaksi maailman markkinoilla, koska vaikka työn hinta olisi miten halpa, niin jos meillä ei ole tuotteita, jotka käyvät kaupaksi, niin se työn halpuus ei kyllä auta. Siksi meidän tulisi panostaa esimerkiksi biotalouteen, digitalisaatioon, terveysteknologiaan, robotisaatioon, osaamiseen ja koulutukseen.

Valitettavasti hallituksen kärkihankkeista huolimatta hallitus vähentää tiede-, tutkimus-, innovaatiotoiminnan sekä esimerkiksi Tekesin rahoitusta. Tulevaisuusvaliokunnassa kuuluttavina olevat asiantuntijat korostivat, että hallituksen toimenpiteet ja panostukset näille sektoreille ovat riittämättömiä parantamaan kilpailukykyämme. Yksi ongelma on se, että meidän hyvät ideat eivät muutu tuotteiksi, ja toisaalta emme osaa markkinoida ja myydä näitä tuotteitamme. (Puhemies koputtaa) Tässä olisi varmasti meillä paljon kehitettävää.

19.23 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen työpaikoille elintärkeän biotalouden kehittämiseen suunnattu rahoitus ohjautuu pitkälti Tekesin ja Suomen Akatemian kautta, joista se on aiemmin päätynyt lähinnä suurten, perinteisten yritysten käyttöön. Onko ministeriössä huomioitu, että myös innovatiivisten uusio- ja pienempien yritysten mahdollisuudet saada rahoitusta paranevat, että ne pystyisivät myös lähettämään tänne kaupallistamaan näitä omia innovaatioitaan ja löytämään uusia asiakasryhmiä?

Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut myös esille se, että tämä normien purku ja yritystoiminnan ja investointien normien purku koskee ja sen pitää koskea niin kantasuomalaisia kuin myös maahanmuuttajien mahdollisuuksia työllistää itsensä. Kysynkin tähän liittyen: onko ministeriössä miten valmistelu edennyt sen suhteen, että esimerkiksi ansiosidonnaista voisi käyttää starttirahanaomaisesti jatkossa myös itsensä työllistämiseen eikä vain pelkästään valmiin työpaikan etsimiseen?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

19.24 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut kotimaisuudesta paljon puhetta, ja haluan nyt muistuttaa itse kullekin, että — olen syyllistynyt tähän myös itsekkin — ne meistä, keillä on varaa, ostaisivat niitä kotimaisia tuotteita ja matkailisivat Suomessa. Usein tuolta takin takaa löytyy vain se "Made in China", ja sillähän sitä kotimaisuutta ei tueta.

Mutta se ei ollut minun puheenvuoropyyntöni aihe vaan se, että täällä edustaja Järvinen puhui siitä, kun minäkin olen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen, että oppositio oli ainoa, joka esitti rahaa, tosiaan, eriävissä mielipiteessä, ja minulle tuli semmoinen tunne, että oppositio oli ainoa, joka tähän kiinnitti huomiota. Minä en voi muiden puheenvuoroista puhua, mutta voin kertoa oman puheenvuoroni siellä. Minä olin se, joka otti sen puheeksi, että meidän tulee lisätä tänne lausuntoon: nuorten etsivästä työstä me olemme saaneet erittäin hyvää palautetta ja nuorten työllisyydestä. Pelkästään näillä eriävillä mielipiteillä ei tätä politiikkaa tehdä. Totta kai me keskustelemme ihmisten kanssa. Sen takia minä en oikein tykkää sellaisista puheenvuoroista, että täällä annetaan ymmärtää, ihan kuin tämä paperi olisi se ainoa, millä voi tänne rahaa tuoda lisää. (Puhemies koputtaa) Kyllä me olemme työtä sen eteen tehneet.

19.26 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin ilmastokokouksessa saavutettiin historiallinen sopu, ja keskeiset maat ovat nyt sitoutuneet siihen, että päästöjä on tarkoitus alentaa nopeasti ja aiempaa enemmän.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on aloitettu uuden energia- ja ilmastostrategian valmistelu, ja se on tarkoitus tuoda vuoden 2016 lopussa myös eduskunnalle selontekona, ja oikeastaan haluaisin tässä vaiheessa tiedustella ministeri Rehniltä: Millä tavoin nyt tämä Pariisin ilmastokokous, ilmastosopu tulevat näkymään tässä strategiassa? Aiotaanko tämän strategian puitteissa tehdä myös selkeitä valintoja uusiutuvan energian, uusiutuvien energiateknologioiden suuntaan? Näitä aikaisempia strategioita on valitettavasti vähän vaivannut se, että vaikka siellä on hienoja tavoitteita, niin valintoja ei olla selkeästi uskallettu tehdä eikä valita niitä polkuja, millä sitten nämä tavoitteet saavutetaan. Haluaisin kysyä tästä, millä tavalla nyt varmistetaan, että tämä johtaa myös konkreettisesti sellaisiin tuloksiin kuin Pariisinkin sopimus edellyttää.

19.27 **Antero Vartia vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Norja on tunnetusti paljon Suomea kalliimpi maa. Siitä huolimatta lääkkeet maksavat Norjassa yli 20 prosenttia vähemmän kuin Suomessa. Se johtuu siitä, että Norjassa apteekit voivat kilpaila keskenään. Suomessa on laillinen kartelli, jossa on määrätty, keitä ovat ne apteekkarit, jotka saavat yrittää, ja kuinka monta apteekkia saa Suomessa olla. Sen lisäksi viranomaisen päättää, mikä on lääkkeiden hintataso. Se hintataso on valittu sen mukaan, että apteekki on kannattava myös hiljaisella syrjäseudulla. Jos se on siellä kannattava, niin se tarkoittaa sitä, että kasvukeskuksissa oleva apteekki on hyvin kannattava. Jos apteekit voisivat kilpailla keskenään, lääkkeiden hinta laskisi varmasti. Onko ministeriössä ajateltu sitä vaihtoehtoa, että muutettaisiin lainsäädäntöä niin, että jos apteekkari täyttää nämä Fimean asettamat kriteerit, hän saa perustaa apteekin, ja siten, että nykyisestä kiinteästä lääkehinnaasta muutettaisiin tämä hinta kattohinnaksi, jolloinka kilpailu olisi mahdollista? Jos Suomi saavuttaisi (Puhemies koputtaa) Norjan hintatason, Kela saattaisi säästää noin 200 miljoonaa euroa vuodessa.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

19.28 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on aivan aiheellisesti kannettu huolta työnvälityksen tehokkuudesta. En missään nimessä halua asettaa vastakkain julkista ja yksityistä työnvälitystä mutta haluan muistuttaa yksityisen työnvälityksen täydentävästä roolista ja samalla käytän hyväksi tilannetta ja muistutan myös viime vaalikaudella Uudellamaalla ja Pirkanmaalla tehdystä kokeilusta, jossa yksityisen työnvälityksen avulla on saatu onnistuneita tuloksia.

Viime vaalikaudella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta vieraili Englannissa ja Irlannissa, jossa tutustuimme vaikeasti työllistettävien tilanteeseen. Erityisesti Lontoosta jäivät mieleeni hyvät tulokset yksityisen työnvälityksen osalta, jolloin korvausta maksettiin tuloksista, ei pelkistä suoritteista. Kysyisinkin teiltä, ministeri Lindström: kun akateemiset työttömät on melko lailla unohdettu tästä keskustelusta, miten näkisitte, että heille pystyttäisiin tarjoamaan henkilökohtaista työnvälitystä? Se on haastavaa, että kallis koulutus menee hukkaan.

19.29 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän kilpailukykypakettiin, mihin oppositiokin niin mielellään palaa. En nimittäin ymmärrä, miksi meille hallituspuolueille muistutetaan viikosta toiseen, että sopiminen olisi parempi vaihtoehto kuin tämä paketti. En ole kuullut yhdenkään hallituspuolueen yhdenkään edustajan pitävän yhtäkään puheenvuoroa koko syksyn tai talven aikana, missä ei olisi pidetty sopimista parempana vaihtoehtona, ja sitä on yritetty jo moneen kertaan. Tässä suhteessa tämä toisto alkaa käydä hieman puuduttavaksi.

No, kun ajatellaan, mikä tämän mielekkyys on, jos me joudumme tähän kilpailukykypakettiin turvautumaan, niin itse olen käsittänyt niin, että kun työnantajakustannuksia lasketaan, niin kilpailukyky yleensä paranee siltä osin. Ja sitä menetettyä tuloa pitää sitten kompensoida joillain muilla tuloilla valtiontalouteen. Kilpailukyky koostuu tietenkin monista asioista, kuten veroista, työvoiman hinnasta, logistiikkakustannuksista ja muusta, eikä hallitus missään vaiheessa ole väittänyt, että kilpailukyky tulisi perustumaan vain tähän pakettiin, vaan olemme myös korostaneet näitä muita tekijöitä, samoin kuin paikallista sopimista ja palkkamallia.

19.30 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeri Lindströmilä, joka ansiokkaasti otti esille näitä digitaalisia työllistämispalveluita: Kun tätä uudistusta ollaan tekemässä, voisiko huolehtia siitä, että työnantaja saisi lisää tietoa? Nykyään esimerkiksi ei työnantaja tiedä muuta kuin sen, onko palkkatuki myönnetty vai ei, mutta ei ole tietoa palkkatuen suuruudesta eikä aloittamisajankohdasta — se tulee vasta silloin kun työsuhteenkin pitäisi alkaa. Samaten työnantaja ei edes tiedä, keitä henkilöitä on työttöminä. Olisi parempi, että työllistyminen ei etenisi vain työpaikkaosoitusten kautta vaan työnantaja voisi työllistää suoraan. Mitä ajattelette, olisivatko tämäntyyppiset uudistukset mahdollisia? Ja vielä haluan loppuun sanoa, että digitaalisista palveluista huolimatta ei saa unohtaa henkilökohtaista palvelua.

19.31 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetin työllisyysenhoidon määrärahat ovat riittämättömät. Työllistämis- ja palkkatukimäärärahoista leikkaaminen tarkoittaa, että ensi vuonna harvempi pitkäaikais- ja nuorisotyötön pääsee töihin. Työttömyys pitkittyy, ja uhkana on rakennetyöttömyyden pysyvä lisääntyminen. Aktiivisella työllisyyspolitiikalla ei työttömyyttä yksin poisteta, mutta voi-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

daan ylläpitää ihmisten työkykyä, estää syrjäytymistä ja katkaista työttömyyden pitkittyminen ja estää sen muuttuminen rakenteelliseksi. Olen huolissani myös starttirahojen riittävydestä. Kuinkahan moni yritys ensi vuonna jää syntymättä, kun starttirahat loppuvat? Tällä riittämättömällä rahoituksella on myös vaikutus kuntatalouteen, kun pitkäaikaistyöttömyydestä maksettavat sakkomaksut lisääntyvät. Haluan kysyä ministeri Lindströmiltä: oletteko valmis tuomaan heti keväällä työllisyysdenhoitoon keskittyvän lisäbudjetin, kun palkkatukimäärärahat loppuvat, vai aiotteko tuoda lisäbudjetteja vain kasvavien työttömyysturvamenojen kattamiseksi?

19.33 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikuttaa siltä, että sosialidemokraateista tässä salissa on yhtä hauskaa puhua pakkolaeista kuin perussuomalaisistakin jokaisessa vaalitilaisuudessa. Huvinsa kullakin, eli tarkoitan, että perussuomalaiset tykkäävät toisaalta myös puhua pakkoruotsista, kun pakoista lähdetään puhumaan.

Täällä myös tuli ihan asiallinen kysymys kyllä sosialidemokraateilta siitä, mikä nyt se työllisyyslinja sitten on. Ensinnäkin täytyy sanoa, että tämä hallitus katsoo, että yrittäjyys on avainasemassa. Näistä määrärahoista, mitä työ- ja elinkeinoministeriö käyttää, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan menee 32 prosenttia ja työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaan 26. Tämä on yksi tärkeä asia. Toisaalta julkinen työvoima- ja yrityspalvelumalli uudistetaan eli pyritään aktivoimaan paremmalla tavalla nämä työ- ja elinkeinotoimistot, ja niiden tehtäväksi määritetään nimenomaan yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys, ja tähän esitetään sitten myös 10:tä miljoonaa kärkihankkeen kautta (Puhemies koputtaa) digitalisaatioon. Eli kyllä täällä selviä linjauksia on, joihin uskoisin duunareidenkin olevan tyytyväisiä.

19.34 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän tässä vähän huolestuttaaakin, että linjauksia on. Täällä on paljon puhuttu esimerkiksi tästä biotaloudesta, digitalisaatiosta, cleantechistä. Linjauksia on, mutta missä on konkretia? Sitä kysytään, mitä todellisuudessa tapahtuu esimerkiksi biotaloudessa. Biotalousen kärkihankkeena on noin 100 miljoonaa loppujen lopuksi neljälle vuodelle, Tekesin rahoja on leikattu, yliopistokoulutuksesta on leikattu, koulutuksesta ylipäätään on leikattu, ja tämä koulutusosaaminen on edellytys sille, että työpaikkoja syntyy tällä korkean teknologian ja osaamisen alueella. Eli kysyn: konkretiaa, milloin me saamme konkretiaa?

19.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyyden nujertaminen onnistuu parhaimmillaan silloin, kun otamme käyttöön pienten ja keskisuurten yritysten potentiaalin, joka tässä maassa on todella vahva, 100 000 yritystä, jotka odottavat hetkeä, jolloin voisi investointia käynnistää. Tähän tarvitaan valtion määrätietoisia toimenpiteitä.

Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin elinkeinoministeriltä: Pienten yritysten kehittämisen kannalta on aivan välttämätöntä, että pystymme tähän maahan rakentamaan nopeat laajakaistayhteydet koko maahan. Olisiko mahdollista jotenkin saada esimerkiksi Euroopan unionin aluekehitysrahoja tähän hankkeeseen? Monelta kunnalta tämä mahdollisuus vielä puuttuu, ja jos emme saa näitä nopeita laajakaistayhteyksiä syntymään tähän maahan, se tarkoittaisi, että yritykset eivät pysty toimimaan niissä olosuhteissa, kun laajakaistayhteydet eivät toimi. Olisiko tällainen mahdollista?

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten myönnän vielä viisi vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen ministereitten vastaukset. Ja nämä viisi edustajaa ovat edustaja Turunen, Mäkelä Jani, edustaja Kiljunen, Karimäki ja lopuksi vielä Juhantalo.

19.36 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä nostan nyt tässä puheenvuorossa tämän paikallisen sopimisen framille. Täällä edustaja Vartia minun mielestäni otti hyvin kantaa kyllä siihen, että ihan eri tavalla erilaisissa yrityksissä kohdataan asiat. Pieni yritys, jossa on yksi työpaikka, yksi vieras työntekijä, tai sellainen yritys, jolla on sata vierasta työntekijää, ovat aivan erilaisessa asemassa. Kun tuo yksi työntekijä on pois töistä, silloin 100 prosenttia on pois töistä, ja tämä tarkoittaisi isossa yrityksessä, että kaikki sata olisivat pois töistä. Silloinhan on lakkotilanne päällä. Eli kuitenkin arjessa kohdataan asiat eri lailla.

Täällä sosialidemokraatit kyselivät tätä, että jos tämä kilpailukyypaketti ei mene eduskunnasta läpi, niin mitä sitten. Itse asiassa jatkan vähän tätä kysymystä myöskin omalta kohdaltani: kun meillä on kaoottinen tilanne siinä vaiheessa, niin voidaanko silloin ajatella niin, että tätä paikallista sopimista voitaisiin lisätä sitten enemmän kuin nyt on ajateltu?

19.37 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on nyt kuunneltu puoli vuotta tai vähän enemmänkin sitä, kun vasemmisto-oppositio hokee muun muassa sanaa pakkolaki. Nyt kuitenkin on niin, että ne työpaikat, mitä tämä hallitus yrittää saada takaisin, hyvin suurelta osin hävisivät sosialidemokraattisen työministerin kauden aikana. Työmiestä on määritelmällisesti semmoinen mies, jolla on töitä. Niitä työpaikkoja täytyisi saada lisää. Nyt tässä mietitään keinoja, miten niitä työpaikkoja saataisiin lisää. Tähän mennessä en ole kuullut ensimmäistäkään esitystä sosialidemokraateilta yhdenkään tuottavan työpaikan aikaansaannista. Olisikohan tämä se ilta, kun kuulen sosialidemokraateilta ensimmäisen esityksen tuottavasta — siis kannattavasta työpaikasta — ei sellaisesta työpaikasta, jonka veronmaksajat kustantavat, vaan sellaisesta, joka tuottaa positiivisia verotuloja. Milloin kuulen tällaisen esityksen? Onko muuta kuin suunsoitto tästä asiasta, onko takki tosiaan näin tyhjä, vai tuleeeko niitä esityksiä?

19.38 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin me olemme erittäin vakavien asioiden äärellä, ja tästä syystä nyt täytyy sanoa, esimerkiksi edustaja Elo ja sitten myös edustaja Mäkelä, että on jotenkin harmillista, että on tällainen ylimielinen käsitys pakkolaista, jossa kohdennetaan säästöt nimenomaan naisvaltaisten julkisten alojen pienipalkkaisiin ihmisiin, ja että me suhtautuisimme asioihin kevyesti. Nämä ovat erittäin isoja, vakavia kysymyksiä näitten alojen sekä näitten ihmisten osalta.

Sitten, ministeri Lindström, valitettavasti tämä rautalankamalli ei nyt oikein tullut perille asti. 30 miljardin euron puute viennistä ei voi olla peruste sille, että näitä säästöjä toteutetaan, nimenomaan näitä, jotka kohdistuvat kotimaiseen kysyntään, työhyvinvoinnin heikentämiseen, ja siltä osin vaikuttaa siltä, että hallituksella ei ole tällä hetkellä selkeää linjaa siihen, miten osaamista pitäisi vahvistaa tai sitten miten näiden leikkausten (Puhemies koputtaa) vaikutus suhteessa (Puhemies koputtaa) ventiin paranisi.

19.39 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin uusi ilmastopuolitus antaa toivoa Suomelle ja koko maailmalle, mutta tavoitteet ovat entistä kunnianhimoisempia. Se, että maailma ei lämpenisi yli 1,5 astetta, vaatisi myös meil-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tä energia- ja ilmastostrategian päivitystä. Edustaja Myller kysyikin jo konkretian perään koskien esimerkiksi biotaloutta, digitalisaatiota ja cleantechiä, mutta yksi asia on se, että ympäristöystävällisten valintojen pitäisi olla kuluttajille mahdollisimman helppoja ja myös kannattavia. Jos esimerkiksi asukas asentaa katolleen aurinkopaneeleja ja syöttääkin ylijäämäistä sähköä verkkoon, niin miksi Suomessa asukas ei saa kompensatiota tähän sähkön markkinahinnan mukaan? Miksi Suomessa ei ole käytössä tällaista nettolaskutusta, niin kuin monessa muussa maassa on, ja mitä hallitus tekee asian edistämiseksi?

19.40 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Kun edustaja Rinne hyvin luontevasti käyttää pakkolaki-sanontaa, niin hän selvästi kaipaa aikaa, jolloin olivat todelliset pakkolait täällä. Suomen eduskuntaa, korkeinta päättäjää, nöyryytettiin olan takaa, kun työmarkkinat toivat tänne päätettäväksi sopimukset, joista ei voinut pilkkuakaan muuttaa. Täytyy olla tyytyväinen, että nykyeduskunta rohkenee — siitä pitää olla vähän ylpeäkin — lausua oman käsityksensä siitä, miten Suomen tukala asema tässä voidaan korjata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministereitten vastaus. Ensiksikö ministeri Lindström? Olkaa hyvä, enintään 5 minuuttia.

19.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jos aloittaisin näistä kotouttamisasiista, joihin jäi vastaamatta tuossa ensimmäisen kerran aikana. Ylipäätään tästä maahanmuuttajien tai turvapaikanhakijoiden, jotka saavat sen oleskeluluvan, kotouttamisestahan tässä on kysymys.

Miten poistetaan esteet yrittämiselle, kysyi edustaja Biaudet ja otti esimerkiksi hygieniapassit. Yksi ongelma on muun muassa nämä pankkitilit. Hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin tämän asian suhteen. (Eva Biaudet: Se on kestänyt aika monta vuotta jo!) — Kyllä, mutta meillä nyt ihan konkretiaa paperilla. (Eva Biaudet: Erinomaista!) — Ylipäätään nämä normitalkoot — en itse ajattele niin, että tässä täytyisi jotenkin ajatella, että totta kai näille maahanmuuttajille tai oleskeluluvan saajille, turvapaikanhakijoille on tämä kielikoulutus, joka sitten tietenkin hieman poikkeaa täällä jo olevista ihmisistä, mutta että tässä luotaisiin jotain tavallaan erityistä heille. Kyllä, sitäkin tehdään, mutta samalla siitä voivat hyötyä sitten kyllä ihan täällä olevat suomalaiset työttömät, jos heillä on halua yrittää. Kun me luomme järjestelmiä, niin niitä järjestelmiä voivat käyttää sekä täällä olevat työttömät että sitten nämä turvapaikanhakijat.

Täällä edustaja Mykkänen kysyi myös näistä yrittämisen esteistä ja siitä, miten saadaan nämä ihmiset paremmin työn varteen kiinni. On mietitty tätä koulutussopimusvaihtoehtoa, että sieltä voisi jälleen kerran löytyä keino. Se ei ole tarkoitettu pelkästään näille maahanmuuttajille vaan kaikille. Sitten on kausityö. Me olemme miettineet siinä sitä, kuten olen aikaisemminkin puhunut, että sen sijaan, että tänne tulevat ihmiset tuolta Aasiasta keräämään marjoja, voisiko tämä olla ensimmäinen tämmöinen työ, josta saa palkkaa, kun täällä on näitä ihmisiä. Se voisi olla yksi. Tämä kaikki lähtee ihan siitä, että kun me sitä osaamista kartoitamme ja kysymme, onko yrittämisen halua, niin me tiedämme silloin, mihinkä me niitä ihmisiä koetamme suunnata.

Täällä edustaja Kankaanniemi nosti esille tämän slummiutumisen ynnä muun, että ihmiset kaikki menevät samaan paikkaan. Mehän emme voi sitä estää siinä vaiheessa, kun he saavat sen oleskeluluvan, mutta jotta tämä menisi mahdollisimman luontevasti ja meillä on se tieto siitä osaamisesta ja yrittämisen halusta, niin koetetaan nyt ohjata niitä ihmisiä sem-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

moisille alueille, missä on kyseisestä osaamisesta tai yrittämisestä pulaa, mutta pakottaa emme tietenkään voi.

Sitten täällä olivat nämä yksityisen työnvälityksen, julkisen työnvälityksen roolit, joihin edustaja Virolainen kiinnitti huomiota, joista edustaja Filatov kysyi. Tässä ei tietenkään ole kyse siitä, että näitä laitettaisiin vastakkain vaan että ne seurustelevat keskenään, toinen täydentää toista. Varmasti siinä on paljon tekemistä ja paljon petrattavaa.

Edustaja Pirttilahti kyseli tästä kuntakokeilusta, nopeutetusta aikataulusta. Kuten ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, me teemme tämän päätöksen ensi vuoden alussa liittyen siihen asiaan, lähdetäänkö tähän vai eikö tähän lähdetä.

Sitten edustaja Andersson uudisti kysymyksensä liittyen palkkatukeen ja starttirahaan käytännön toimista. No se raha tulee ministeriöstä sinne alueelle, ja päätökset tehdään sitten siellä elyissä, te-keskuksissa, ja kyllä se sana on se vaikuttavuus. Kun olen näiden molempien, elyjen ja te-keskusten, ely-puolen, e-puolen, johtoa tavannut, niin kyllä siellä on ymmärrys siitä, mitkä ovat vaikuttavia toimenpiteitä. Siellä tehdään ratkaisut, siellä ohjataan sitä rahaa niihin vaikuttaviin toimenpiteisiin. Siellä on se osaaminen.

Edustaja Lehto kysyi tästä työpajatoiminnasta liittyen palkkatukeen ja siihen, että yt-neuvottelujen aikana ei voisi sitten palkata näitä ihmisiä tai käyttää tämmöisessä, miten nämä linjaukset menevät. Tämä on tietysti semmoinen asia, mikä täytyy vakavasti katsoa läpi, koska voi olla, että joskus on ihan järjettömiä syitä, joskus perusteltuja syitä sille, että jos on yt-neuvottelut, niin siihen kyseiseen työhön ei voi ihmistä palkata vaan johonkin toiseen työhön, ja joskus toinen työ ei mitenkään liity siihen kyseiseen työhön, niin että kyllähän siinä järjeistämistä tarvitaan. Tämä on tietenkin semmoinen iso juttu.

Edustaja Jarva nosti tämän ansiosidonnaisen turvan käytön laajentamisen. Se on siis menossa niin, että siellä TEMissä ei ajatella nyt sillä lailla, että se olisi pelkästään johonkin starttirahaan, palkkatukeen vaan muun muassa tähän itsensä työllistämiseen, vaan kaikkeen me tarvitsemme uusia keinoja. Tätä nyt rohkeasti mietitään, mihin kaikkeen sitä voidaan käyttää.

Valitan, että tässä menee vähän kiireesti tuo kello, mutta koetan vastata sitten, jos vielä mahdollisuus tulee, yksityiskohtaisemmin näihin kysymyksiin, jotka jäivät vastaamatta, muun muassa paikallisen sopimiseen. Ehkä siitä seuraavalla kerralla.

19.46 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Filatovin puheenvuorosta. Se oli hyvin mielenkiintoinen, ja erityisen mielenkiintoista on kysyä, kannatatteko te fiskaalista devalvaatiota, kun viittasitte eräisiin tutkimuslaitoksiin. Tätähän muun muassa Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla on ehdottanut ja kannattanut. Sillä olisi omat hyvät puolensa nopean kustannuskilpailukyvyn korjaamisen näkökulmasta, mutta toisaalta fiskaalinen devalvaatio, johon sisältyy arvonlisäveron nosto tai vastaava toimenpide, on tulonjaon näkökulmasta epäoikeudenmukaisempi kuin hallituksen esittämä lakipaketti. Se kohdistuisi pitkälle eläkeläisiin, opiskelijoihin ja työttömiin, ei niinkään työikäyviin, johtuen juuri siitä, että siihen sisältyisi yleensä kulutusverojen tai tässä tapauksessa alv:n nosto.

Kuten edustaja Terho totesi omassa puheenvuorossaan — toistan — me pyrimme yhteiskuntasopimukseen tai laajaan työmarkkina- ja talousratkaisuun, kutsuttiinpa sitä kummalla nimellä tahansa, koska se on ripein, kestävin ja samalla oikeudenmukaisin tapa parantaa työllisyyttä, pelastaa työpaikkoja ja luoda uusia työpaikkoja. Mutta siihen ei riitä valitettavasti ehkä pelkästään hallituksen vahva poliittinen tahtotila, vaan se on kiinni ennen

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kaikkea siitä, pystyvätkö työnantajat ja toisaalta palkansaajat asiasta keskenään sopimaan. Sen takia on tärkeä jatkaa sitkeästi kannustamista siihen, että ei, ei, ei -linjan sijaan ratkaisuhakuiset ja neuvottelukykyiset voimat sekä palkansaajaliikkeessä että työnantajien puolella saisivat vahvemman aseman ja kykenisivät istumaan keskenään neuvottelupöytään ja sopimaan palkkamaltista sekä kilpailukykyä korjaavista toimenpiteistä. Tämä olisi isänmaan kannalta selvästi parempi vaihtoehto kuin mikään muu vaihtoehto.

Edustajat Juhantalo, Hautala, Hoskonen, Östman ja Elo, ehkä eräät muutkin, kysyivät viennin edistämisestä ja erityisesti idän suunnasta, varsinkin Venäjästä. Tähän me panostamme todella vahvasti. Team Finland on saanut uuden kotimaan palvelumallin, joka lähtee asiakaslähtöisyydestä ja siitä, että toimitaan yhden luukun periaatteella eli suomalainen pk-yritys saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdeltä luukulta, oli kyse sitten viennin edistämisestä taikka rahoituksen hakemisesta. Samalla Finpron ja ulkoministeriön kaupallisen edustuksen resursseja lisätään painopistealueilla, kuten Afrikassa, mihin edustaja Kalmari viittasi, varsinkin Aasian suunnalla ja myöskin Pohjois-Amerikassa, samoin kuin eräissä osissa varsinkin eteläistä Lähi-itää.

Lupaen, että jos oppositio tekee ensi vuonna vähemmän välikysymyksiä, niin käytän varmasti enemmän aikaa ja energiaa vienninedistämismatkoihin, joita olen tehnyt jo tämän syksyn aikana. Mutta olen viettänyt aika paljon aikaa täällä teidän kanssanne välikysymyksiin vastaamiseen, ja se on aina sitten jostain poissa, saattaa olla pois myöskin viennin edistämisestä. Ministeri Toivakka kävi vastikään Iranissa, veti kaikkien aikojen suurinta, laajinta bisnesdelegaatiota. Se on hyvä esimerkki siitä, että meidän tulee liikkua nyt nopeasti ja pyrkiä pääsemään näille nyt avautuville Iranin markkinoille. Osaltani olin Arabiemiirikunnissa vastikään, ja teimme siellä paljon työtä cleantechin ja terveystalouden alojen viennin edistämiseksi.

Edustaja Juhantalo viittasi Venäjään, Venäjän vientiin, ja tältä osin totean, että kun puhutaan Suomen ja Venäjän poliittisista ja taloudellisista suhteista, meillä on eri arvopohja Venäjän kanssa, mutta sama raideleveys. Me olemme osa Euroopan unionia, ajamme oikeusvaltiota ja demokratiaa, emme hyväksy voimapolitiikkaa, mutta samalla hoidamme arkiset käytännön asiat, kuten kaupankäynnin ja taloudellisen yhteistyön ja energiayhteistyön edistämisen, niin normaalisti kuin on mahdollista myöskin näissä oloissa. Kun edustaja Hoskonen kysyi omista yhteyksistäni venäläisiin ministereihin, niin olen pitänyt säännöllisesti yhteyttä aikaisemmin, sitten komissaariaikana komission varapuheenjohtajana ja nyt ministerinä venäläisiin kollegoihini ministeritasolla tai varapääministerin tasolla. (Puhemies koputtaa) Valtiovalta osaltaan edistää vientiä ja on tehnyt, kuten edustaja Juhantalo totesi, käytännöllisen ratkaisun siinä, että toimimme ennen kaikkea Suomalais-Venäläisen kauppakamarin kautta, jolla on parhaat yhteydet suomalaiseen pk-yrityskenttään ja pitkä kokemus viennin edistämisestä Venäjälle.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten siirrymme ainakin joksikin aikaa puhujalistaan.

19.52 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallintoalaan kuuluu kotouttaminen. Se on jatkossa entistäkin haasteellisempaa johtuen tästä kansainvaelluksesta. Turvapaikanhakijoiden määrän massiivinen kasvu edellyttää toimenpiteitä myös jatkossa, siinä vaiheessa, kun osa saa oleskeluluvan. Kunnat ovat helisemässä, ja muun muassa Kuntaliiton tämänsykyisen raportin mukaan kunnille maksettavat kor-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vaukset ovat täysin riittämättömät. Ei kannata ihmetellä, miksi kuntapaikkoja ei tahdo löytyä. Kotouttamisen sijaan kotiuttaminen voi olla enemmänkin ajankohtaista, sillä turvapaikkahakemuksia raukeaa yllättävän suuri määrä, toivottavasti jatkossa entistä enemmän. Tähän kotiuttamiseen olisi nyt syytä panostaa.

Sitten liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenenä kiinnitän huomiota myös Kimolan kanavan kunnostamiseen. Toin tämän eilen jo esille LVM:n alan käsittelyssä, mutta tätä pitää korostaa. Tämä jos jokin mahdollistaa matkailun ja muun elinkeinotoiminnan kasvamisen Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson alueella. Toimintamahdollisuuksien luominen on erinomaista elinkeinopolitiikkaa, ja tämä on malliesimerkki siitä.

19.54 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 talousarviossa Tekesin avustusvaltuuksia leikataan 129 miljoonaa. Tekesin leikkausten vaikutuksena Suomeen jää vuositasolla syntymättä 200 uutta tuotetta ja samalla vähenevät yritysten panokset tki-toimintaan. Näin ollen nämä negatiiviset vaikutukset kertautuvat. Tekesin toiminta on ollut erittäin vaikuttavaa, ja Tekes on ollut mukana 65 prosentissa merkittävistä suomalaisista innovaatioista. Tekesin rahoittamien yritysten liikevaihto ja työpaikat kasvoivat enemmän kuin muilla yrityksillä, ja yritykset ovat olleet tyytyväisiä Tekesin toimintaan. Esimerkiksi Supercellin Ilkka Paananen on todennut julkisuudessa, että "ilman Tekesin lainaa me ei oltaisi olemassa". Hallituksen kärkihankerahat ovat hieman silmänkääntötemppe, sillä Tekes joutuu leikkaamaan pitkälti samoilta aloilta, joihin hallitus panostaa kärkihankkeilla. Lopputuloksena Tekes panostaa sekä digitalisaatioon, cleantechiin että biotalouteen vähemmän kuin aiemmin. Elinkeinotuet voivat olla joko taloutta uudistavia tai säilyttäviä, ja Tekesin rahoitus on nimenomaan taloutta uudistavaa rahoitusta, ja sillä vaikutetaan pitkäjänteisesti yritysten kilpailukykyyn säilymiseen ja paranemiseen ja uusien tuotteiden ja työpaikkojen syntyyn.

Säilyttävät elinkeinotuet sen sijaan antavat yrityksille lyhytaikaista kilpailuetua ilman kannustinta uusiutua ja kehittää kilpailukykyä. Säilyttävätkin tuet ovat joskus perusteltuja, mutta hallituksen ratkaisu esimerkiksi alentaa kaivosten maksamaa sähköveroa samalla, kun Tekesin uutta luovaa ja taloutta uudistavaa tukea leikataan, on mielestäni lyhytnäköinen. Viime hallituskaudella kaivokset siirrettiin alennetusta sähköveroluokasta normaalin sähköveron piiriin. Ajatuksena oli kannustaa kaivoksia kehittämään energiatehokkaita ratkaisuja ja samalla kerätä valtiolle verotuloja. Kaivosten nostamisen normaalin sähköveron piiriin voi katsoa olevan valtion perimää korvausta kansallisvarallisuutemme hyväksikäytöstä tilanteessa, jossa Suomessa ei ole varsinaista kaivosveroa. Nyt hallitus laskee kaivokset takaisin alennetun sähköveron piiriin eli antaa kädenojennuksen kaivosyrityksille. Kustannus tästä on veronmaksajille 27 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2017 lähtien. Samalla leikataan valtava määrä taloutta uudistavaa ja uutta työtä ja kasvua luovaa tutkimus-, tuotekehitys- ja koulutusrahoitusta. Onkin pakko kysyä, onko tässä mitään järkeä ja onko tämä kestävää tulevaisuuspolitiikkaa.

Julkisuudesta ollaan saatu lukea huolestuttavia uutisia ja suunnitelmia Tekesin alueellistamisesta, ja tästä kysyinkin ministeriltä mutta en saanut vielä vastausta. Tähän asti Tekesin rahoituspäätökset on tehty valtakunnallisesti niin, että kaikille hankkeille on samat kriteerit riippumatta siitä, missäpäin Suomea ne ovat. Tavoitteena ja periaatteena on ollut käyttää verorahat mahdollisimman tehokkaasti, ja kansainvälisesti tunnettu ilmiö onkin, että menestyvä innovaatiotoiminta keskittyy monialaisiin kasvukeskuksiin. Suomessa tällaisia keskuksia ovat erityisesti pääkaupunkiseutu, Tampere, Oulu ja Turku. Jos hallitus to-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

della suunnittelee Tekesin rahojen alueellistamista, niin vaarana on, että syntyy tilanne, että rahat eivät synny kaikista parhaisiin hankkeisiin vaan jotkut hyvät hankkeet jäävät rahoittamatta ja joillekin huonoille hankkeille saatetaan pelkän sijainnin vuoksi antaa rahoitusta. Tähän meillä ei ole varaa varsinkaan tilanteessa, jossa Tekesin rahoitus kokonaisuudessaan pienenee. Me tarvitsemme erilaisia aluekehitysrahoitusinstrumentteja, mutta en näe, että Tekesin tki-rahoitus olisi tähän oikea instrumentti. Toivoisinkin, että ministeri voisi tätä kommentoida.

Mutta lopuksi haluan vielä todeta siitä, että ensi vuoden aikana valmistellaan uusi energia- ja ilmastostrategia, ja on erittäin hyvä ja tarpeellista, että se laitetaan liikkeelle. Toivottavasti valmistelussa on riittävän korkea kunnianhimon taso ja otetaan huomioon tämä Pariisin ilmastopöytäkirja. Toivottavasti tässä uudessa strategiassa otetaan erityisesti huomioon energian pientuotannon mahdollistaminen ja tukeminen sekä energiatehokkuustoimenpiteiden ja älykkäiden energiajärjestelmien rakentaminen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä yhteydessä informaatioksi, kun täällä on jonkin verran käyty kysymässä, miten tämä ilta nyt etenee: Me viemme tämän puhujalistan loppuun, ja mahdollisesti on aina sitten debattia siinä välillä. Sitten me siirrymme aamulla käsitellyssä järjestyksessä, eli seuraavaksi mennään ulkoministeriön eli 24 pääluokka, sitten 29 ja sitten 33, eli hyvä huomenta kaikille!

19.59 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkinen käytti edellä erittäin hyvän puheenvuoron siitä, mikä vaikutus Tekesin määrärahojen leikkauksella on Suomen tutkimukseen, Suomen yrittäjyyteen ja sitä kautta vientimahdollisuuteen ja Suomen mahdollisuuksiin nousta tästä talousahdingosta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on epäonnistunut aktiivisessa työvoimapolitiikassa, sillä kesällä lopuivat tukityöllistämisen määrärahat täysin. Starttirahat lopuivat kesken, eivätkä yrittäjäksi aikovat voineet perustaa yritystä. Uudellamaalla ely-keskuksesta ei saanut starttirahojä yrityksille kesästä pitkälle syksyyn, ja mikä häpeällisintä, vammaisten osalta työllistymistukien jako lopetettiin ensimmäisenä, kun viimeisiä vähäiä varoja priorisoitiin. Syksyn vähäinen lisätalousarvio työllisyydenhoitoon kattoi vain murto-osan koko maan tarpeista. Työllistymistä on hoidettu pienemmällä liekillä kuin mitä kasvanut työttömyys edellyttää. Esimerkiksi Espoossa pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut 50 prosenttia vuodessa. Meillä ei ole enää varaa siihen, että työllistämismäärärahat loppuvat kesken. Peräänkuulutan ensi vuodelle tarkempaa seurantaa ja nopeampaa reagointia tarvittaessa lisätalousarvioin.

Pienyrittäjyyden edellytysten parantaminen on olennaista työllisyyden kannalta. Tehdään pienyrittäjän velvoitteita ja byrokratiaa karsivia uudistuksia. Madalletaan riskiä työllistää. Koeaika pienyrityksissä tulee nostaa puoleen vuoteen, ja tarvitaan tukea yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

Nuorisotyöttömyyden nujertaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme. On todella valitettavaa, että hallitus lopettaa nuorisotakuun ja heikentää nuorten työpajatoiminnan ja et-sivän nuorisotyön rahoitusta. Toisaalta uusiakin konsteja tarvitaan. Moni nuori haluaa oppisopimuskoulutusta, mutta sitä on vaikea löytää. Saksan alhainen nuorisotyöttömyys on osin oppisopimusjärjestelmän ansiota. Siellä yrityksille on helppoa ja edullista ottaa nuoria koulutettavaksi, ja pääosin nuoret työllistyvät yritykseen koulutusjakson jälkeen. Op-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

pisopimusjärjestelmä on uudistettava sellaiseksi, että siitä tulee varteenotettava koulutusmuoto ja väylä työelämään.

Työelämän rakenteelliset uudistukset ovat nyt elintärkeitä Suomelle. Tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista ja paikallista sopimista pienyrityksiin, jotta kaikki voivat luottaa siihen, että Suomessa menestyy työllä ja yrittämisellä. On hyvä, että kolmikantainen työryhmä selvittää paikallisen sopimisen edistämistä ja henkilöstön asemaa.

Toinen keskeinen asia, jota pitäisi edistää, on työpankkikokeilun laajentaminen ja vakiinaistaminen. Työpankin kautta yritykset voivat työllistää osatyökykyisiä ja pitkäaikaisyöttömiä riskittä. Moni saa näin väylän työelämään ja mahdollisuuden saada pysyvä työpaikka.

Kolmanneksi, työttömäksi jääneellä tulee olla mahdollisuus ryhtyä yrittäjäksi. Se tarkoittaa sitä, että työttömyyskorvausta voisi käyttää starttirahana. Toivon, että tämä uudistus pannaan pikaisesti toimeen.

Osa-aikatyön edistäminen on myös keskeistä, sillä esimerkiksi Ruotsissa korkean työllisyyden on taannut osa-aikatyö. Monet pienten lasten vanhemmat haluaisivat tehdä osa-aikatyötä, mutta hallituksen rajaukset päivähoitoon heikentävät osa-aikatyönteon mahdollisuuksia sekä työttömien työllistämismahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on paras lääke silppuuntuneeseen työelämään. Perustulo kannustaa yrittämään ja tekee kaiken työnteon kannattavaksi. On tärkeää, että perustulokokeilu saataisiin pian käyntiin. Nyt toimeen ja tekoihin!

20.03 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestäväen kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja tietysti myös sosiaaliturvan rahoitus. Tämä tasapainottaminen on käynnistetty välittömästi. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen taitetaan vaalikauden loppuun mennessä ja velaksi eläminen lopetetaan suunnitellusti vuonna 2021 muistaen, että sosialidemokraattisen valtiovarainministerin aikana vuonna 2011 tavoitteeksi otettiin tähän vuoteen mennessä velkaantumisen lopettaminen. Se ei silloin onnistunut, mutta sinänsä tavoite on edelleen kuranntti, ja siihen pitää päästä. Minusta on hienoa, että tässä tilanteessa kuitenkin linjaksi on otettu, että kokonaisveroaste ei saa vaalikauden aikana nousta.

Edustaja Karimäki, valtiovarainvaliokunnan perussuomalaisien ja muiden hallituspuolueiden jäsenet lisäsivät 4 miljoonaa euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön. Näin ollenhan kokonaistuki säilyy kutakuinkin entisellään tästä vaikeasta taloustilanteesta riippumatta. Tästä huolimatta tietysti voi sanoa, että työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan määrärahojen yhteissummasta, 2,9 miljardia euroa, vähennystä on 648 miljoonaa euroa. Ei käy kieltäminen, että vähennys on merkittävä. Kuitenkin näen, että Suomen talouden tilannetta on mahdollista korjata nimenomaan vain yritysten toimintaedellytyksiä parantamalla, yrittäjyyteen kannustamalla ja sääntelyjä ja normeja purkamalla. Tähänhän on lähdetty esimerkiksi kauppojen aukioloaikojen vapauttamisella. Minun mielestäni onkin ilahduttavaa nähdä, että työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoista nimenomaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikan osuus on 32 prosenttia ja työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan 26. Tämä on selvä arvovalinta, kun oppositio usein näistä kysyy.

Luettelen toisaalta seuraavassa erinomaisia aloitteita, mitä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta löytyy: Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimet — niillä vahvistetaan kilpailukykyä ja talouden kasvua. Yritysten edellytyksiä hyödyntää globaalien arvoverkosto-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

jen luomia mahdollisuuksia parannetaan biotaloudessa puhtaissa ratkaisuissa. Erityisesti rahoitetaan aloittavia, uusia liiketoimintoja harjoittavia yrityksiä. Täälläkin tässä keskustelussa tämä hyvin nostettiin esille.

Itse suhtaudun positiivisesti Team Finland -kasvuohjelmaan, ja se myös tukee nyt tämän myötä bio- ja digitalouden sekä puhtaiden ratkaisujen kärkihankkeiden päämääriä kansainvälistymisen, viennin sekä ulkomaisten investointien edistämisessä. Kuten vastauspuheenvuorossa otin esille, toivon, että hallitus on ennakkoluuloton kauppasuhteiden kehittämisessä erityisesti Aasian suuntaan, näin Kiina- ja Japani-ystävyyssryhmien jäsenenä. Onneksi nykyisen hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on edistää vientiä, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymistä ja kaupankäyntiä Aasian maiden kanssa. Pitää tietysti paikkansa, että esimerkiksi Japani on ollut jo vuosia hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, on eräänlainen paperitiikeri tällä hetkellä taloudellisesti, mutta kuitenkin Kiinan kaltaiset maat vetävät edelleen maailmantaloutta, ja uskon, että se tässä vahvasti jatkuu.

Erityisen suuri mahdollisuus Suomelle onkin Aasian infrastruktuuri- ja investointipankki AIIB, jonka perustamiseen Suomi lähti ensimmäisten mukaan, ja se oli hyvä asia. Kehittyvässä Aasiassa on valtava tarve infrastruktuuri-investoinneille. Se voi tukea nimenomaan Suomen kaltaisen pienen maan kauppapoliittisia tavoitteita ja vientiteollisuutta. Olenkin itse tekemässä tällä hetkellä raporttia tästä AIIB:stä eli siitä, miten Suomen kaltaisen pienen maan voi sitä hyödyntää. Meillä on kuitenkin hyvin vahva osaaminen esimerkiksi, jos ajatellaan logistiikka-alan yrityksiä tai rakennusalan yrityksiä, ja hyvä maine. Pieni maa pärjää juuri sillä laadulla, hyvällä maineella, ja mitä olen jutellut esimerkiksi kiinalaisten yritysedustajien ja sitten myös heidän kauppapoliittisten edustajiensa kanssa, niin tämä maine on kyllä tiedossa. Tämän raportin tietysti haluan sitten myös meidän hyvälle työ- ja oikeusministeri Lindströmille ja elinkeinoministeri Rehnille aikanaan luovuttaa, ja ehkä sieltä jonkinlaisia ajatuksia voi sitten jatkolle tulla.

Mutta näen, että Suomen perinteinen linja, eli että viennistä eletään, on edelleen ajankohtainen, ja uskon, että siinä olisi vielä enemmän mahdollisuuksia kuin tähän mennessä on pystytty edes ennakoimaan. Yksi mielenkiintoinen avaushan tuli Ruotsin suurlähetystöltä eli junayhteys saariston kautta Tukholmaan Helsingistä. Tällaisia avauksia me nimenomaan kaipaamme, hyvin rohkeita uusia avauksia. Niitä toivon myös oppositiolta.

20.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain selkeyttää tätä tilannetta liittyen nuorisotakuurahoitukseen. Eli tästä alkuperäisestä vuosittaisesta 60 miljoonasta TEMin hallinnonalalla ei tosiaankaan ole mitään jäljellä enää ensi vuonna. Siellä se vähennys on 30 miljoonaa, ja OKM:n puolella ensi vuonna oltiin vähentämässä etsivästä nuorisotyöstä ja nuorten työpajatoiminnasta noin 6 miljoonaa, mistä valtiovarainvaliokunta palautti 3,75 miljoonaa. Eli tämä valtiovarainvaliokunnan lisäämä määräraha ei paikkaa niitä leikkauksia, mitä etsivään nuorisotyöhön ja työpajatoimintaan tuli. (Jari Mälykoski: Juuri näin!)

20.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomen työllisyystilanne on vakava. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa edelleen ja työttömyysjaksot pitenevät. Juuri tällaisessa tilanteessa hallitukselta tarvittaisiin monipuolisia työllisyyttä ja työllistämistä tukevia toimenpiteitä. Työttömyyden pitkittyminen pienentää todennäköisyyttä työllistyä, ja se kasvattaa riskiä ajautua pysyvään huono-osaisuuteen ja syrjäytymiseen. Onkin erittäin

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

huolestuttavaa, että yhä suurempi osa työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömyys on lisäksi laajentunut nyt myös sellaisiin väestöryhmiin, jotka aiemmin olivat siltä melko hyvin suojassa.

Hallitukselta kaivattaisiin nyt ripeitä ja tehokkaita toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi. Hallitus luottaa edelleen järeäpäisesti pakkolakipakettiinsa, vaikka sen toteutuminen ja myös sen vaikutukset ovat hyvin epävarmoja. Palkkoja leikkaamalla voidaan kyllä pienentää työvoimakustannuksia, mutta samalla heikennetään ostovoimaa ja kotimaista kysyntää. On toiveajattelua, että pakkolait kannustaisivat yrityksiä investoimaan sellaisessa mitataavassa, että työllisyysongelma niillä ratkeaisi. Yksipuolisen sanelupolitiikan sijaan hallituksen tulisi jatkossakin pyrkiä tukemaan yhdessä sopimisen politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Erityinen huoli kohdistuu nuoriin. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on yhteensä jo 45 000. Myös nuorten työttömyysjaksot ovat hiukan pidentyneet, joskin valtaosa niistä edelleen päättyy alle kolmessa kuukaudessa. Lyhyistä työttömyysjaksoista on kiittäminen nuorisotakuuta, jolla on vahvistettu nuorten osaamista ja työllistämistä. Takuun tarkoituksena oli, että jokaiselle nuorelle tarjotaan joko työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka. Valitettavasti nyt tämä kokeilu loppuu, tämän hallituskauden aikana.

Nuorten työllisyyden tukeen ja syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet ennalta ehkäisemään syrjäytymistä. Esimerkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan, todettiin valiokunnassamme. Varsinkin tällaisina aikoina hallituksen tulisi tehdä kaikkensa, että jokainen nuori saisi itselleen toisen asteen tutkinnon ja voisi sitä kautta lähteä rakentamaan elämänsä eteenpäin. Nyt nuorisotakuuta ollaan kuitenkin ajamassa alas. Samaan aikaan hallitus myös vähentää rajusti ammatillisen koulutuksen rahoitusta, mikä tulee näkymään suoraan aloituspaikkojen vähenemisenä. Aivan kuin tämä ei vielä riittäisi, hallitus leikkaa myös työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitusta. Etsivällä nuorisotyöllä tavoitettiin viime vuonna lähes 25 000 nuorta. Tämä on ilmeisesti hallituksen mielestä liian vähän, koska se vähentää siitä rahoitusta.

Toimintaedellytyksiä viedään toisin sanoen paitsi nuorten koulutuksesta ja työllistämisestä myös niistä syrjäytymistä ehkäisevistä palveluista, joilla on tähän saakka voitu tukea koulutuksen ja työvoiman ulkopuolelle pudonneita nuoria. Tämä on järjenvastaista, varsinkin taloudellisesti vaikeina aikoina, jolloin heikommien koulutetuille on tavallistakin vähemmän tarjota töitä. Tämä on todellinen karhunpalvelus Suomen nuorille ja maan tulevaisuudelle. Syrjäytymisestä aiheutuu nykyisin jo pelkästään kasvaneiden sosiaaliturvamenojen ja vähentyneiden verotulojen vuoksi joka vuosi vähintään 600 miljoonan euron kustannukset. Ne miljoonat, mitä hallitus näillä lyhytnäköisillä toimillaan nyt säästää, on äkkiä kulutettu huono-osaisuuden ja syrjäytymisen kasvaneisiin kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien vaihtoehdossa näitä haitallisia leikkauksia ei tehdä. Sen sijaan olemme ehdottaneet useita keinoja työllisyyden parantamiseksi ja vinnin edistämiseksi ilman että kotimarkkinoita ajetaan ahtaalle. Esimerkiksi työllistämistielillä aktivoitaisiin työttömiä työnhakuun ja samalla madallettaisiin työnantajan kynnystä työttömän palkkaamiseen. Korjausinvestointeihin, liikennehankkeisiin ja asuntorakentamiseen kannustamalla luotaisiin uusia työpaikkoja ja pienennettäisiin korjausvelkaa. SDP:n yrittäjäpaketti sisältää kymmenen ehdotusta, joilla tuettaisiin yritysten rahoitusta ja varsinkin pienten yritysten kasvua. (Puhemies koputtaa) Tässä on todellisia vaihtoehtoja hallituksen ajamille työelämän heikennyksille.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Andersson ja sen jälkeen ministerit, sopimassaan järjestyksessä.

20.15 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Työllisyysmäärärahojen riittämättömyys on yksi keskeisimpiä kipukohtia hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä työ- ja elinkeinoministeriön osalta. Aiheesta on käyty keskustelua jokaisen lisätalousarvion yhteydessä syksyn mittaan, mutta sitä on selvästi syytä jatkaa.

Työvoimapolitiisessa keskustelussa on hyvin paljon selkeyttämisen varaa. Ensimmäinen selvennettävä asia on koko työvoimapolitiikan tarkoitus. Aktiivisen työvoimapolitiikan tarkoitus on ylläpitää ihmisten työkykyä ja elämänhallintaa ja sitä kautta edesauttaa työllistymistä. Työllistävien toimenpiteiden kautta on mahdollista pitää ihmisten työttömyysjaksot lyhyinä ja sitä kautta edesauttaa työllistymistä tulevaisuudessa. Siksi työvoimapolitiikka on äärimmäisen tärkeää erityisesti aikana, jolloin työttömyys on kovassa kasvussa. Jos tätä ei tehdä, ihmisten työttömyysjaksot pitenevät ja moni voi jäädä pitkäaikaistyöttömäksi. Pitkäaikaistyöttömyys onkin yksi suomalaisten työmarkkinoiden suurimmista rakenteellisista ongelmista. 90-luvun laman jälkeen työttömyys jäi pysyvästi korkeammalle tasolle ja moni ei työllistynyt enää uudestaan lainkaan. Tämä rakenneongelma tulee niin inhimillisesti kuin kansantaloudellisestikin erittäin kalliiksi.

Aktiiviseen työvoimapolitiikkaan liittyy kuitenkin monia ongelmia ja epäkohtia. Ei ole oikeudenmukaista eikä vaikuttavaa työvoimapolitiikkaa, että patistetaan ihmisiä kurssseille, joista heille ei ole mitään hyötyä, tai teetetään työttömillä palkatonta työtä tukien menettämisen uhallä. Tutkimuskirjallisuuden valossa kaikista tehokkainta on panostaminen työllistämisseteleiden kaltaisiin palkkatukimuotoihin, jotka mahdollistavat työnhakijalle kunnollisen palkan ja työnantajalle rahallisen korvauksen. Nuorille suunnattu Sanssi-kortti oli hyvä esimerkki tällaisesta työllistämissetelistä, mutta valitettavasti hallitus on ensi vuoden budjetissaan lopettamassa sen rahoitusta.

Työllistämistoimenpiteiden vaikuttavuuteen on haluttu kiinnittää huomiota, ja siksi onkin merkille pantavaa, että Suomessa painopiste kuitenkin viime vuosien aikana on ollut siirtymässä juuri palkattomiin toimenpiteisiin palkallisten sijaan. Palkattomiin toimenpiteisiin liittyy merkittäviä väärinkäytösongelmia, ja työnhakijan näkökulmasta ne harvemmin johtavat työpaikkaan.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna työllisyysmäärärahat olivat loppu suurimmassa osassa maata jo kesän alussa. Tässä salissa on hallituksen toimesta syytetty edellistä hallitusta ja sanottu, että määrärahat olivat riittämättömällä tasolla tämän vuoden budjetissa. Mutta miten edellinen hallitus olisi voinut ennakoida juuri, kuinka työttömyys tulee tässä maassa kehittymään? Siksi on äärimmäisen tärkeää, että työttömyyskehitykseen reagoidaan myös lisätalousarvioissa, ja sitä tämä hallitus ei ole halunnut tehdä. Kun määrärahat ovat loppu, ei palkkatuki- ja starttirahapäätöksiä ole mahdollista enää tehdä, jolloin työttömyysjaksot pitenevät. Suomessa on ensi vuodelle ennustettu korkeampi työttömyys kuin koskaan aikaisemmin 2000-luvun aikana, ja tästä huolimatta hallitus on valmis leikkaamaan työllisyysmäärärahoja jo tänä vuonna riittämättömästä tasosta. Arvoisat ministerit, minä en ymmärrä, miten te aiotte saada tämän yhtälön toimimaan.

Haluan lopuksi myös pöytäkirjaan korjata edustaja Zyskowiezin aiemmin debatissa esittämiä väitteitä puheistani. Kritisoin hallitusta sen suunnitelmista luoda Suomeen muualta muuttaneille erillinen sosiaaliturva, joka olisi alhaisemmalla tasolla kuin suomalaisten työttömien. Tämä ehdotus on eriarvoistava. Tämän lisäksi olisi mielestäni syytä tehdä sel-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

väksi, että niin työttömän suomalaisen kuin työttömän maahanmuuttajan sosiaaliturva jo tällä hetkellä on vastikkeellista siinä mielessä, että sen saaminen edellyttää osallistumista te-toimiston määräämiin toimenpiteisiin ja koulutuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, paikan päältä pari minuuttia.

20.19 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aikaisemmassa puheenvuorossani jäi vastaamatta täällä muutamassa puheenvuorossa esitetty kysymys liittyen Pariisin ilmast sopimukseen ja sen vaikutuksiin työllisyyteen ja kilpailukykyyn. Me olemme tänään yhdessä ministeri Rehnin kanssa TEMin joryssä, johtoryhmässä, antaneet viestiä, että tällainen vaikutusarviointi tehdään, ja se on työn alla. Tämä tietenkin kiinnostaa, mitkä ne vaikutukset ovat, ja vastaus siihen on se, että asiaa selvitetään nyt TEMin puolella.

Ylipäätään tästä koko keskustelusta: Meillä kaikilla on se sama huoli, työttömyys. Kei not ovat ehkä vähän erilaiset. Täällä on kovasti kritisoitu tätä hallituksen kilpailukyky pakettia, jota myös pakkolaiksi kutsutaan. Tämä ei nyt tietenkään ole ensimmäinen kerta, kun näin on käynyt.

Edustaja Kiljusen puheenvuoro: Hän ei vielä kukaan ymmärtänyt, mistä tässä on kysymys. En minä tätä sen selkeämmin voi sanoa kuin että jos meiltä puuttuu vientituloja 30 miljardia, niin miten ihmeessä me voisimme reagoida tähän puuttumatta myös näihin kipeisiin asioihin? Ja niille on olemassa vaihtoehto, sekin on kerrottu koko ajan. Jos työmarkkina järjestöt sopivat tämän asian, niin hyvin mielellämme vedämme nämä ikävät lait pois. Mutta se edellyttää sopimista.

Ylipäätään kiitos siitä, että tämä keskustelu kuitenkin on ollut rakentavaa, ja täällä on esitetty ihan hyviä vaihtoehtoja. Kuten olen aikaisemminkin sanonut, en halveksu mitään vaihtoehtoja.

Edustaja Karimäki puhui työttömyyskorvauksen käyttämisestä starttirahaan. Aivan, tätä hallitus on viemässä eteenpäin. Puhuitte työ- ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta. Kyllä, hallitus on viemässä eteenpäin muun muassa perustulokokeilua.

Ja ihan tähän loppuun: Edustaja Elon osaamista täytyy nyt laajentaa: Kun olen häntä tituleerannut kirjailija Eloksi, nyt hän on myös tutkija Elo. Eli otan mielelläni vastaan tämän raportin, kun se aikanaan valmistuu. — Kiitos.

20.22 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Tässä tuli useampia energiaan liittyviä puheenvuoroja jo aikaisemmillä kierroksilla, ja viitataan muun muassa edustaja Marinin, edustaja Mölsän ja edustaja Sarkkisen puheenvuoroihin. Näistä energiapolitiikan ja energiatalouden linjauksiin liittyvistä kysymyksistä monet — itse asiassa melkein kaikki — tullaan käsittelemään perusteellisesti äskettäin käynnistyneen kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä. Muun muassa energian pientuotantoon liittyvät, uusiutuvan energian tukijärjestelmän kehittämiseen liittyvät, samoin kuin energian ja sähkön huoltovarmuuteen liittyvät kysymykset ovat aivan tämän strategian valmistelun ja laatimisen keskiössä. Niihin tulemme palaamaan vielä monta kertaa tässä salissa ja muilla foorumeilla, kun käymme näitä kysymyksiä lävitse. Muun muassa energian huoltovarmuus, mihin edustaja Mölsä viittasi, on hyvin tärkeä kysymys. Meillä tällä hetkellä kotimainen sähkönkulutus ylittää kotimaisen sähköntuotannon noin viidenneksellä. Viime

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vuoden luku oli 22 prosenttia. Lyhyellä tähtäyksellä tämä ei ole iso ongelma johtuen siitä, että pohjoismainen sähkömarkkina toimii ja sähkönhinta on alhainen kaikkialla Euroopassa, myös Pohjoismaissa, mutta emme voi tuudittautua pitkän päälle sen varaan. Sen takia meidän tulee perusteellisesti miettiä ja sitten tehdä ratkaisuja sen suhteen, miten kykenemme varmistamaan energian ja sähköön huoltovarmuuden, ennen kuin Olkiluoto 3 valmistuu vuoteen 2019 mennessä ja aikanaan Fennovoima, Hanhikivi 1 suunnitellun mukaisesti vuonna 2024.

Koskien edustaja Marinin erittäin tärkeää kysymystä Pariisin kokouksen vaikutuksista energiapolitiikkaan, työllisyyteen ja kilpailukykyyn: Tämä on energialinjausten suhteen ennakoitu hallitusohjelman valmistelun yhteydessä eli siinä linjataan uusiutuvan energian osuudeksi yli 50 prosenttia ensi vuosikymmenellä, mikä on aivan linjassa Pariisin päätösten ja siihen perustuvan EU:n vuoteen 2030 tähtäävän energia- ja ilmastolinjauksen kanssa. Kaikkein haastavin kysymys tulee olemaan se, millä tavalla pystymme puolittamaan kotimaassa käytetyn öljyn (Puhemies koputtaa) ja miten kykenemme saavuttamaan hyvin kunnianhimoiset liikennepolttoainetavoitteet. Siihen myöskin tulemme palaamaan tämän strategian valmistelun yhteydessä. Hyvin tärkeää on se, minkä ministeri Lindström totesi, että olemme käynnistäneet intensiivisen vaikutusarvioinnin työllisyyden ja kilpailukyvyn näkökulmasta, koska yhtäältä Pariisin kokous avaa markkinoita cleantechille ja puhtaille ratkaisuille — hienoa, isot mahdollisuudet meille maailmanmarkkinoilla — mutta toisaalta se luo paineita myöskin suomalaiselle energiaintensiiviselle teollisuudelle, ja meidän pitää huolehtia siitä, että meille ei tule vaikeuksia (Puhemies koputtaa) työllisyyden kannalta, ja sen takia me tarvitsemme tässä myöskin vahvaa arviointia.

Arvoisa puhemies! — Tiedän, että arvostatte erityisesti aluepolitiikkaa, ja kun täällä kysyttiin Tekesin alueellistamisesta, niin haluaisin parilla lauseella vastata edustaja Sarkkiselle, koska tämä on tärkeä kysymys. — Me olemme tänään ministeri Lindströmin kanssa johtaneet TEMin johtoryhmää ja käsitelleet kysymystä aluehallintouudistuksesta. Siinä yhteydessä toteamme kantanamme sen, että aluehallintouudistuksella voidaan edistää Suomen talouskasvua määrittelemällä jokaiselle hallinnon tasolle sopiva rooli yritys- ja työllisyyspalvelujen hoitamisessa. (Puhemies koputtaa) Ely-keskusten, te-toimistojen ja maakuntien liittojen tehtävät on mahdollista siirtää lähes kokonaisuudessaan tuleville itsehallintoalueille. Toisaalta TEMin hallinnonalojen virastojen erät tehtävät on tarkoituksenmukaista hoitaa jatkossakin valtakunnallisesti, ja niitä ovat muun muassa energiatukiin, Tekesin innovaatorahoitukseen ja tuoteturvallisuuteen liittyvät (Puhemies koputtaa) tehtävät. Siis Tekes jatkaa valtakunnallisilla yleisillä kriteereillä (Puhemies koputtaa) innovaatio- ja tutkimusrahoituksen näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vaikka ministerin perustelut ajan ylitykselle olivat poikkeuksellisen hyvät, niin nyt aika kuitenkin on loppuun käytetty.

20.26 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Juuri ministerit poistuvat. Meinasin juuri kehua, että arvostan sitä, että ministerit ovat täällä paikalla ja osallistuvat tähän keskusteluun näin aktiivisesti.

Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinat ovat Suomessa murroksessa. Tarjolla oleva työ on vaihtamassa muotoaan, ammatillisuus ja koulutus korostuvat, ja Suomeen on syntymässä kokonaan uusia työaloja, ja vanhoja työaloja on hiljalleen poistumassa. Tässä tilantees-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

sa, jossa vanhat ajattelutavat eivät enää toimi, on oikein kysyä, miksi työmarkkinaosapuolet rakentavat poteroita, kun tulisi ratkaista, miten työn tarjonta ja tekijät kohtaisivat.

Tällä hetkellä meillä on avoinna keskimäärin 62 000 työpaikkaa, joihin ei löydy tekijöitä. Miten työllistymistä ja työpaikkojen syntymistä voidaan edistää? Miksi on työttömälle kannattavampaa olla ottamatta vastaan työtä kuin tehdä työtä? Vastausta tähän kysymykseen on etsitty monilla eri tutkimuksilla, niin Ruuhka-Suomessa kuin Kainuun korvessa. Hyviä vastauksia on myös löytynyt, mutta työmarkkinajärjestöt eivät löydä näistä sellaista yhteistä nimittäjää, jonka kanssa molemmat osapuolet voisivat kokea onnistuvansa tehtävässään. Tässä poteropelissä on lopulta vain yksi kärsijä ja häviäjä — hän on työtön. Siksi on oikein kysyä, onko tullut aika uudistaa koko työmarkkinajärjestelmä.

Tätä ihmettä odotellessa voisimme tehdä ainakin seuraavia asioita, ja totean, että vaikka ajatellaan, että opposition tehtävä on moittia, niin nyt en moiti vaan tuon rakentavia avauksia: Joustavuutta on lisättävä, niin palkkaamiseen kuin työttömyysturvaan. Yksi nopeimmin työpaikkoja lisäävä toimenpide on pienten ja keskisuurien yritysten työllistämisedellytyksien lisääminen kohdennetuilla tuilla ja oppisopimuskorvausten määrän nostaminen. Toinen merkittävä toimenpide on työttömyysturvan jatkuminen silloin, kun ottaa vastaan lyhytkestoisien työn. Kolmas toimi on työttömyysjonojen putsaaminen siten, että aktiivisesti siirretään työkyvyttömyyseläkkeelle jonottavat työhön kykenemättömät sairaat työkyvyttömyyseläkkeelle. Näin työttömyysjonoon jäisivät aktiiviset hakijat. Neljänneksi suurteollisuuden tukeminen olisi sidottava työllistämiseen Suomessa ja investointeihin Suomeen. Viidenneksi kolmannen sektorin potentiaali on otettava käyttöön yhtenä merkittävänä sosiaalisektorin työllistäjänä. On arvioitu, että kolmas sektori voisi tuoda jopa 50 000 uutta työpaikkaa, jos esimerkiksi kansalaisten lahjoitukset kolmannelle sektorille olisivat osittain verovähennyskelpoisia. Tämä olisi todella aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Näistä toimenpiteistä olisi voitava sopia mahdollisimman pian, sillä eivät kaikki työttömät halua pysyä työttöminä. Viime hallituskaudella hallitusohjelmassa oli Infra Oy:n perustaminen uusia isoja kansallisia investointeja käynnistämään. Arvoisilta ministereiltä, jotka juuri lähtivät, olisin kysynyt, onko tämä hanke edistymässä vai onko se haudattu kokonaan. Tämä hanke on siinä mielessä mielenkiintoinen, että juuri tässä tilanteessa, kun korot ovat negatiiviset ja Suomen lainanotto-kyky on hyvä, tällaisen erillisen Infra Oy:n perustamisen kautta valtio voisi toimia merkittävien isojen investointien käynnistäjänä, jolloin työtä syntyisi laajalti koko maahan ja erityisesti sellaisia investointeja, joiden vaikutukset voivat olla sataakin vuotta meidän inframme hyväksi.

Suomessa on työttöminä aktiivisia ihmisiä, jotka odottavat, että voisivat vastaanottaa työtä. Näitä esteitä tulisi aktiivisesti poistaa, ja näiden esteiden poistamiseen olisin tässä kohtaa panostanut enemmän rahaa kuin hallitus nyt tekee. Olen pahoillani siitä, että kun niin moneen muuhun asiaan laitettiin reilusti lisää rahaa, niin tässä on kyllä harjoitettu niukkuutta.

20.32 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalankin keskeiset huomioon otettavat asiat ovat tiivistettävissä kolmeen pointtiin: Ensinnäkin Suomi elää viennistä. Toiseksi vientiä on hyvin erilaista aina asiantuntijapalveluista teollisiin tuotteisiin. Ja kolmanneksi myös kotimarkkinat ovat luonnollisesti tärkeitä, mutta 5,5 miljoonan asukkaan maana emme pysty luomaan riittävästi liiketoimintaa ilman vahvaa vientiteollisuutta.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ruotsissa pk-yrityksillä on erittäin suuri, noin 50 prosentin osuus vientiteollisuudessa. Suomen pk-yritysten vastaava osuus on tästä noin puolet. Eduskunnan ja koko yhteiskunnan tulee toimia siten, että pk-yritysten mahdollisuudet toimia vientimarkkinoilla ovat nykyistä paremmat. Tätä tarkoitusta palvelevat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kansainvälistymisavustukset eri muodoissaan. Näitä hieman pystyttiin lisäämään budjettiesityksen eduskuntakäsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2016 budjettiin sisältyy menojen sopeutuksia vallitsevaan tilanteeseen, mutta samalla yhteiskunnan toimintaa tehostetaan vastaamaan paremmin kansainvälisen kilpailun vaatimuksia. Suomen viennin kannalta voidaan positiivisena merkinä pitää Pariisissa hyväksyttyä ilmastositimusta. Hallituksen tavoitteena on ollut kehittää cleantechiä ja biotaloutta. Pariisin sopimus antaa yrityksille mahdollisuuden myydä jo olemassa olevia sekä kärkihankkeiden myötä kehitettäviä tuotteita myös vientimarkkinoille. Tämä on ollut budjetissa työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteena, mahdollistaa uusien alojen ja vihreän talouden kehittyminen Suomessa vientituotteeksi. Hallituksen toimintaa arvostellaan, koska se toiminnallaan sopeuttaa menoja. Tämä on erittäin yksipuolinen näkemys. Arvosteluissa nostetaan hallitusohjelmasta yksittäisiä kohtia irti asiayhteydestä ja tätä kautta yritetään estää uudistamista ja pitäytyä vanhassa. Keskustelu keskittyy tarkoitushakuisesti sopeuttamisiin. Erilaisista työllisyyttä ja kansalaisten tasa-arvoa lisäävistä toimista vaietaan aktiivisesti.

Parasta työttömyyden hoitamista on tarjota ihmisille työtä. Nyt täytyy yrityksille luoda kasvun mahdollisuudet, jolloin saamme Suomeen uusia työpaikkoja. Maallamme ei ole mahdollisuutta, että jättäisimme taloutemme nykytilanteeseen ilman aktiivista toimintaa talouskasvun edistämiseksi. Myös hallitusohjelman yrittäjyyttä edistävien hyvien kirjausten toteuttamista pitäisi voida aikaistaa. Tarkoitan tällä niitä verokohtia, joita hallitusohjelmaan kirjattiin. Täällä on puhuttu myös siitä, että työttömyyskorvauksia pitäisi voida käyttää yritystoimintaan starttirahana. Näin tietysti voidaan nytkin jo tehdä, mutta ilmeisesti tarkoitetaan sitä, että ne pitäisi voida verovapaasti käyttää starttirahana.

Viime vaalikaudella SDP:n käsissä oli tulevaisuuden kannalta kolmen tärkeän salkun kokonaisuus: opetusministerin, valtiovarainministerin sekä työministerin. Toiminnan lopputulos on nyt nähtävissä. Ehkä tuolloin olisi voitu tehdä jotain toisin, varsinkin kun ensimmäiset euroalueen maat olivat jo ajautuneet erittäin vaikeaan talouskriisiin. Varmastikin olemme yhtä mieltä siitä, että emme halua maamme ja kansaamme siihen samaan talouskurimukseen, minkä monen muun EU-maan kansalaiset ovat joutuneet kokemaan. Aikaa ei ole hukattavaksi.

20.37 Joakim Strand r: Värderade talman! Talouspolitiikan keskeisimpiä tehtäviä on parantaa yrittämisedellytyksiä sekä panostaa uusiin kestäväen kasvun mahdollisuuksiin. Esimerkiksi sääntelyn ja normien purku on yksi esimerkki hallituksen tervetulleista pyrkimyksistä. Ja talousvaliokunnan jäsenenä voin todeta, että tavoite otetaan työssä aidosti ja konkreettisesti huomioon hyvässä yhteistyössä ja hyvässä hengessä yli puoluerajojen.

Olisi myös tärkeää, että hallituksen kaavaileman kattavan yhteiskuntasopimuksen rakentaminen vielä etenee. On kuitenkin tärkeä muistaa, että maamme taloutta ei käännetä kestäväälle kasvu-uralle minkä tahansa yrittämisen tai työn tekemisen kautta. On hyvä, mutta ei missään tapauksessa riitä, että rakennamme toisillemme asuntoja tai pilkomme naapurille puita.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Toivon vilpittömästi, että kaikki tässä maassa ymmärtävät korkean teollisen jalostusarvon sekä kasvaville markkinoille suuntautuvan viennin merkityksen ja potentiaalin maamme hyvinvoinnin rakentamisessa. Yksi uusi työpaikka korkean jalostusasteen vientiteollisuudessa luo automaattisesti useita muita uusia työpaikkoja alihankintaverkostossa, logistiikassa, palvelusektorilla ja niin edelleen. Julkiset tutkimus-, kehitys- sekä infrapanostukset on pääasiallisesti ohjattava sellaisille alueille ja aloille, joissa nimenomaan teollinen jalostusarvo ja vienti ovat korkeimmillaan ja joissa myös yritykset itse panostavat vahvasti tutkimukseen ja kehitykseen. Tai ehkä vastauksena tähän Tekes-keskusteluun: seurata, missä luodaan uutta rahaa viennin kautta ja teollisen jalostusarvon kautta. Sinne ehkä kannattaa suunnata sitä julkista rahaa poikimaan uutta.

Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit, jotka tuovat maahan miljardeja euroja ja työllistävät kymmeniätuhansia omassa ekosysteemissään, päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki. On koko maamme etu, että eri seutuja kehitetään niiden omista vahvuuksista lähtien. Vain täten voimme luoda kansainvälisesti kilpailukykyisiä keskittymiä, joiden kautta luodaan ja tuodaan uutta rahaa koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi.

Jag hoppas också att regeringen, trots nedskärningar i forskning och utveckling verkar för, och konkret stöder intensifierad samverkan mellan företag och högskolor inom i synnerhet sådana områden och inom sådana branscher där industrins förädlingsgrad är möjligast hög och där exporten riktas till i synnerhet växande marknader. På så sätt bidrar vi till att skapa förutsättningar för att generera nya resurser för upprätthållandet av välfärden i vårt land.

Tätä kautta koko Suomi varmasti nousee.

Luen tässä vielä RKP:n vaihtoehtobudjettiin pohjautuvan, valtiovarainvaliokunnan mietintöön 16/2015 sisältyvän vastalauseen 4. Näin voi ilmeisesti tehdä. Elikkä vastalauseen epäluottamuslause-ehdotus kuuluu näin: "Sipilän hallitus esittää hallituspuolueiden vaalilupauksista huolimatta massiivisia koulutukseen kohdistuvia leikkauksia. Hallituksen esittämät subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoitukset johtavat siihen, että lapsia perhetaustasta riippuen kohdellaan eriarvoisesti. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyille. Hallitus leikkaa myös valtavasti kehitysavusta. Leikkaukset laskevat kehitysavun häpeälliseen 0,35 prosenttiin bkt:sta, ja ne kohdistuvat suoraan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Kehitysapuleikkaukset vaarantavat myös Suomen maineen vastuullisena ja luotettavana kansainvälisenä toimijana. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

20.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Menossa oleva työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä pääluokka, koska jos tähän maahan halutaan uutta työtä ja toimeentuloa luoda, se tarkoittaa, että työ- ja elinkeinoministeriön puolella silloin tapahtuu hyviä asioita.

Ensimmäisenä asiana nostan esille ulkomaankaupan. Tämä maa ei nouse ilman vientikauppaa. Jokainen euro, mikä sieltä saadaan tähän maahan tulemaan, luo sitä kasvua, millä kotimarkkinat kehittyvät. Suurin piirtein se on puoliksi ulkomaankaupan ja kotimarkkinoiden osuus, mutta ulkomaankaupan ja ulkomailta saatavan valuuttatulon painoarvo tässä

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

korissa on ehdottomasti suurempi. Jos vienti ei lähde pyörimään, se tarkoittaa yhä piteneviä työttömien jonoja ja huonompaa elintasoja. Tämä on syytä muistaa.

Luin juuri lehdestä muutama tunti sitten, että Suomen pääministeri Juha Sipilä tapaa ensi vuoden puolella Venäjän presidentti Medvedevin. Tavoitteena on tietenkin kauppasuhteiden elvyttäminen, ja Venäjän-kaupan liikkeelle saanti on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Urho Kekkonen omana aikanaan opetti meille sen, että Venäjän-kaupalla maan elintaso nousee, ja edelleen siihen on meidän luottaminen. Se on totta, että nämä Euroopan unionin pakotteet ovat edelleen voimassa, mutta meidän on pidettävä huoli siitä huolimatta siitä, että jonakin päivänä markkinat lähtevät vetämään. Sitä päivää ei vielä ole näköpiirissä, mutta ennen kaikkea kauppasuhteet on pidettävä kunnossa ja myös suhteet itään aina. (Timo Heinonen: Tukeeko keskusta pakotteita?) — Totta kai, minähän sanoin, arvoisa edustajakollega Heinonen, minähän totesin, että pakotteet ovat voimassa, mutta jonain päivänä nekin helpottavat. En tiedä sitä päivää, mutta toivon, että jonain päivänä se tapahtuu.

Energiapolitiikka on sitten toinen asia, jossa Suomella on paljon vielä tekemistä ja olemme paljon toki tehneet: suomalainen energiatekniikka, voimalatekniikka, esimerkiksi Suomessa hyvä kattilateollisuus, joka tuottaa erinomaisia chp-kattiloita, jotka tuottavat Suomeen sekä lämpöä että sähköä yhtä aikaa. Tästä energiantuotantomuodosta meidän on pidettävä kiinni kaikin keinoin. Se on Suomen kannalta paras vaihtoehto. Se on edullinen, se on taloudellinen ja ennen kaikkea puhdasta energiaa. Silloin käytetään puuta ja turvetta, ja se on semmoinen koktaili, joka on aivan ylitsekäymättömän hyvä.

Toivoisin kuitenkin, että kun Pariisin ilmastokokouksen tavoitteita lähdetään viemään eteenpäin, tähän maahan otettaisiin myös jäljellä olevat vesivoimavarat, mitkä ovat järkeviä, rakennettaisiin nekin loppuun, koska ei ole mitään järkeä jättää niiden jo valjastettujen vesistöjen rakentamista kesken. Keskustelun Vuotoksen altaastakin pitää olla edelleen ajankohtainen, koska minun mielestäni ei ole järkeä laskea sitä vettä tulvimaan Rovaniemen kaupunkiin, kun se voitaisiin yhtä hyvin valjastaa ja hoitaa se homma kotiin. Mutta suomalainen tapa on aina yleensä ollut pilata näitä omia mahdollisuuksia. Tässä suomalaiset ovat onnistuneet kohtuullisen hyvin. Toivon, että järki tässä asiassa voittaa ja pystymme tuottamaan enemmän kotimaista energiaa.

Kolmantena aiheena sitten biotalous tietenkin. Suomalaisessa metsässä on se noin 35 miljoonan motin hakkuureservi, joka vuosittain voitaisiin hyödyntää. Osa siitä menee tietenkin selluteollisuuteen, osa menee sahoille, mutta siitä riittää myös sopivasti panoksia energiantuotantoon. Jokainen sellutehdas itsessään on erinomainen energiantuotantolaitos, elikkä kun sellutehdas rakennetaan, kuten Äänekoskelle tapahtuu, toivon mukaan myös Kuopioon, toivon mukaan myös Kemijärvelle, se tarkoittaa, että tuotamme samalla sekä sähköä että kaukolämpöä edullisesti ja puhtaasti.

Arvoisa herra puhemies! Vielä nostan esille kaivosalan. Meillä on valtavia, suuria maaperän rikkauksia Suomen kallioperässä, kallioperässä, joka tunnetaan Suomessa kaikista parhaiten maailmassa. Geologian tutkimuskeskuksen satavuotisen tutkimustyön ansiosta meillä perustieto geologiastamme on hyvä, mutta tässä asiassa ovat suomalaiset omat mahdollisuudet pilanneet aika tehokkaasti, kun yksikään suomalainen suuryhtiö ei toimi kaivosalalla tänä päivänä. Esimerkiksi Sodankylässä Sakatin kaivoksen valtaus on amerikkalaisella yhtiöllä, ja sen valtavan malmilöydöksen, mikä sieltä on tehty, arvo on mittaamattoman suuri, todennäköisesti suurempi kuin Outokumpu osakeyhtiön aikanaan Outokummussa löytämän kuparimalmion arvo oli. Eli tässä asiassa suomalaisille pitää antaa pitkä miinus. Suomalaisten on omaa kallioperää pystyttävä hyödyntämään kansalaisten eduksi

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

paremmin. Se, että myymme kaiken ulkomaille ja annamme ulkomaisten tulla tänne investoimaan vapaasti, on totta kai vapaan Euroopan malli, näin pitää toimia, mutta miksi emme itse ole siinä mukana? Valtion pitää olla tässä aktiivisempi.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tämä kaikki edellyttää, että väylät on saatava kuntoon. Tiet, radat ja vesitiet on otettava käyttöön. Vesiteiden surkeaa tilannetta Suomessa en voi muuta kuin ihmetellä. Miksi me emme osaa hyödyntää maailman halvinta kuljetusmuotoa, joka on sitä paitsi maailman puhtain kuljetustapa? Meillä on tekniikkaa, meillä on osaamista, mutta mistä se on kiinni? Taitaa olla tämä sama tiukkapipoisuus, mikä meitä niin monessa muussa asiassa vaivaa.

Ja sitten tämä valokuituverkko, mistä kerran jo vastauspuheenvuorossa mainitsin: Tähän maahan pitää saada maan kattavat nopeat laajakaistayhteydet niin, että valokuitu rakennetaan kaikkialle tähän maahan. Ilman valokuituverkkoa, nopeita laajakaistayhteyksiä, yksikään yritys ei toimi kunnolla, se on ihan itsestäänselvyys. Jopa nykyaikainen maatila, jossa on esimerkiksi robottilypsykoneet, vaatii aina valokuituverkon.

20.46 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin jatkaa keskustelua siitä, mistä äskenkin jo puhuin tässä debattikeskustelussa, eli energia- ja ilmastopolitiikasta. Pariisin ilmastokokousta todella voidaan pitää historiallisena sen laajuuden ja eri kansakuntien sitoutumisen ja myös näiden kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden näkökulmasta. Energia- ja ilmastopoliittinen käännekohta siitä toki tulee vasta siinä vaiheessa, kun nämä kunnianhimoiset tavoitteet toivottavasti laitetaan käytäntöön ja toivottavasti myös mahdollisimman pian.

Kuten aikaisemmin mainitsin, tällä hetkellä Suomessa valmistellaan uutta energia- ja ilmastostrategiaa, joka on tarkoitus tuoda vuonna 2016 eduskunnalle keskusteltavaksi selontekona, ja tästä aikaisemmin kysyinkin jo ministeri Rehniltä ja sain häneltä hyvän vastauksen tähän. Olisin halunnut kiittää ministeriä — valitettavasti hän joutui jo poistumaan salista — ja haluaisin oikeastaan vielä jatkaa tästäkin aiheesta. Silloin aikaisemmin kun viime kaudella tehtiin tällainen energia- ja ilmastotiekartta vuoteen 2050, siihenhän asetettiin tällainen parlamentaarinen energia- ja ilmastokomitea tekemään sitä työtä. Koska tämä on kysymys, joka yhdistää niin hallitus- kuin oppositiopuolueita, tämä on kysymys, joka jatkuu yli vaalikausien, niin sen takia on ihan valtavan tärkeää, että saadaan mahdollisimman laajasti eri puolueet mukaan tekemään tätä työtä. Epävirallisesti puolueiden välillä työtä tehdään jo. Eduskuntaan on perustettu energiaremonttiryhmä, jossa on eri puolueista jäseniä, ja sitä kautta pyrimme edistämään sitä, että tähän maahan saadaan kunnianhimoista ja myös käytäntöön lopulta pantavaa energia- ja ilmastopolitiikkaa. Ja tämä on hyvä aloitus, mutta toki ei riittävä, ja sen takia todella toivon, että myös tämän uuden energia- ja ilmastostrategian osalta saataisiin parlamentaarinen työ käyntiin.

Mitä nytten tämän puitteissa meidän pitäisi tehdä, millä tavalla me voisimme hyödyntää tämän Pariisin ilmastokokouksen mahdollisuudet ja toisaalta vastata myös niihin tavoitteisiin, mitä sieltä eri maille asetettiin? Tietenkin meidän pitää nähdä nämä asiat ennen kaikkea Suomelle isoina mahdollisuuksina, mahdollisuuksina niin Suomen elinkeinopolitiikalle kuin viennille. Tämä voi olla meille merkittävä asia siinä, millä tavalla Suomeen luodaan uutta elinkeinotoimintaa, millä tavalla yritykset saavat luotua tuotteita maailmanmarkkinoille. Ja näillehän tulee olemaan kova kysyntä nyt, jos näitä Pariisin ilmastokokouksen tavoitteita toden teolla halutaan laittaa täytäntöön.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Tämä tarkoittaa paitsi uusiutuvan energian teknologioita ja uusiutuvia energioita, yhtä lailla myös sähkön varastointi- ja siirtoteknologioiden kehittämistä, mutta näiden lisäksi myös tietenkin energiansäästöteknologioiden kehittämistä ja ylipäänsä energiansäästöön panostamista, eli en puhuisi vain tästä energiantuotannosta vaan myös energiansäästöstä ja siitä, mitä tällä saralla on mahdollista saavuttaa. Tietenkin rakentaminen, niin uudisrakentaminen kuin korjausrakentaminen, on tässä merkittävässä roolissa, ja olisin vastaavasti ministeriltä halunnut kysyä, millä tavoin Suomessa aiotaan tämän puolen asioita laittaa voimaan ja miten myös tämä energiansäästöpuoli tulee tähän kokonaisuuteen mahdollisimman hyvin mukaan.

Sitten tästä hallituksen politiikasta laajemmin, mistä täällä aikaisemmin on keskusteltu ja mitä keskustelua tänään myöhemmin jatketaan: Sinänsä on kurjaa, että politiikka on sillä tavalla ristiriitaista, että toisaalta halutaan tehdä esimerkiksi tämä energia- ja ilmastostrategia ja katsotaan että tämä avaa meille uusia mahdollisuuksia elinkeinopolitiikan suuntaan, viennin suuntaan, mikä on hyvä asia, mutta toisaalta samaan aikaan hallitus on leikkaamassa koulutuksesta, tutkimuksesta, innovaatiotoiminnasta merkittäviä määriä rahoitusta. Minun on vähän vaikea nähdä, millä tavalla tämä yhtälö oikein aiotaan toteuttaa, kun samaan aikaan kun meidän pitäisi kehittää uutta ja vastata näihin uusiin haasteisiin ja myös mahdollisuuksiin, me syömme tätä pohjaa, jonka avulla meidän pitäisi tätä uutta elinkeinopohjaa sitten rakentaa. Eli näen, että tässä kyllä hallituksen politiikka on monessa suhteessa ristiriitaista, ja toivoisin, että nämä koulutusleikkaukset ja säästöt nähtäisiin myös tämän energia- ja ilmastopolitiikan näkökulmasta siten, että olisi rohkeutta tässä vaikeassa taloustilanteessakin panostaa nimenomaan koulutukseen, tutkimukseen, innovaatiotoimintaan, koska tätä me tarvitsemme, jotta me voimme sitten konkreettisesti näitä Pariisin ilmastopöytäkirjan edellyttämiä (Puhemies koputtaa) tavoitteita toteuttaa.

20.52 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön sektorilla toimivat alat ovat niitä meidän kasvuun tähtääviä aloja, ja kaikki, mitä siellä tehdään, viittaa meidän hyvinvointiin ja siihen kasvuun, kaikkeen siihen, millä me saamme tätä maata taas paremmin jaloille. Me tarvitsemme yrittäjyyttä, ilman yrityksiä meillä ei voi olla työntekijöitä, ja jos ei meillä tätä kokonaisuutta ole, niin ei meille myöskään verotuloja tule, millä me sitä kakkua pystymme tässä yhteiskunnassa kasvattamaan.

Me tarvitsemme toimia tässä yhteiskunnassa, että me voimme yrittäjyyden edellytyksiä perustaa. On erittäin valitettavaa, että monesta, monesta yrityksestä huolimatta yhteiskuntasopimusta ei eteenpäin saatu, ja täytyy sanoa, että kyllä työmarkkinajärjestöjen toiminta tuntuu äärimmäisen vastuuttomalta tässä tilanteessa, missä tällä hetkellä ollaan. Kummallakaan puolella ei nyt olla pulmusia tässä asiassa, mutta kyllä tämä AKT:n toiminta kuvastaa sitä vastuuttomuutta, kerta kaikkiaan sitä omaa napaan katsomista, mitä nyt ei tarvittaisi. Se, että vielä AKT:lle omastakin porukasta kritiikkiä tuli ja tälle kritiikin antajalle, pohjoispohjalaiselle luottamusmiehelle, annetaan potkut siitä hyvästä, että hän osoittaa myötuntoa pienipalkkaisia hoitajia kohtaan, menee kyllä ainakin minun ymmärryksen yli.

Herra puhemies! No, mitä sitten pitää tehdä, että päästään eteenpäin? Ei hallitus voi jäädä tuleen makaamaan, kyllä on tehtävä ratkaisuja, ja ne varmasti ovat kipeitäkin ratkaisuja, ja joudutaan sitten puuttumaan tähän näillä kilpailukykykypaketeilla. On sopeutettava meidän talouttamme, on tehtävä niitä ikäviä leikkauksia ja niin edelleen, jotta tätä taloutta tasapainoon saataisiin. On muistettava, että meillä on 100 miljardia euroa velkaa tämän vaalikauden... Taitaa nyt olla jo niillä hilkuilla, että ollaan sen yli, ja ensi vuonnakin otetaan yli

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

5 miljardia euroa velkaa, ja kaikkihan me ymmärrämme, että ei näin voi mennä vuodesta toiseen. Me olemme eläneet yli varojemme nyt jo ainakin kahdeksan vuoden ajan, ja jos me emme tätä saa kääntymään nyt lähivuosina, niin meillä tulee äärimmäisen suuret ongelmat euroalueen sisällä. Suomen Pankki on tehnyt omia laskelmiaan: me olemme Kreikan kanssa investointien suhteen siellä Euroopan häntäpäässä, ja senkin vuoksi meidän on saatava yritykset uskomaan siihen, että tänne maahan halutaan investoida, tänne maahan halutaan tehdä kasvua.

Herra puhemies! Mistä kasvua on saatavissa? Meillä on äärimmäisen hyvät luonnonvarat tässä maassa. Biotalous, mikä meillä on hallituksen kärkihankkeenakin, on edellytyksiä kyllä tämän maan hyvinvoinnin kasvuun, kotimaisessa energiassa, bioenergiassa. Metsien paremmalla käytöllä löytyy kasvua bioenergiaan, puurakentamiseen, parempaan jalostamiseen meidän luonnonvaroitamme, metsävaroitamme, on polttoaineiden tekoa ja niin edelleen. Me tarvitsemme sitä, mitä meillä metsässä on. Me puhumme energiasta, ja me tarvitsemme meidän luonnonvaroitamme turvetta siihen tukipolttoaineeksi. Pääasia kaikessa on se, että me pääsemme pienempään tuontien energiaan, että me pääsemme öljyn kulutusta laskemaan, että me pääsemme kivihiilestä eroon. Ne ovat niitä kunnianhimoisia tavoitteita, joita meidän pitää jyrkästi ajaa eteenpäin.

Herra puhemies! Sieltä omalta alueelta, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen rajalta, tulevana, kyllä katson hyvin suurella lämmöllä sitä investointia, joka Äänekoskelle on tulossa. Sillä on aivan valtavat hyödyt, mahdollisuudet, mitä se antaa. Sen hyvinvoinnin säde on laaja. Se kerää puuta yli 5 miljoonaa kuutiota 150 kilometrin säteeltä ja 1,5 miljoonaa kuutiota myös kauempaa. Se tarkoittaa sitä, että jotta se puu saadaan liikkeelle myös sinne Äänekoskelle, tarvitaan toimiva infra. Perustienpidon pitää olla kunnossa, että se puu saadaan sieltä pienten teiden varresta sinne Äänekoskelle tai muihin jatkojalostuslaitoksiin perille, sen tiestön pitää olla kunnossa, mutta me tarvitsemme myös toimivaa rautatietä. Sen takia näihin pitää kiinnittää entistä enemmän huomiota. On kaksi erityistä hanketta: valtatie 18, Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan välinen tieliikenneyhteys, sekä Haapamäen rata. Näillä molemmilla on tulevaisuutta, jos näin halutaan tehdä. — Kiitos.

20.57 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Täällä on pidetty tänään laadukkaita puheenvuoroja, ja tuossa edustaja Kanerva kannusti minua myös sellaiseen, joten pyritään siihen.

Oikeusministerin ja kauppa- ja teollisuusministeri Rehnin alustuksien pohjalta on käyty vakavaa keskustelua Suomen työllisyydestä, maahanmuuttoa on sivuttu, on työttömyyspolitiikkaa, on hankkeita, biotaloutta. Näihin muutamiin kohtiin haluan myös omassa puheenvuorossani kiinnittää huomiota.

Jo aiemmin mainitsin Kimolan kanavan hyvänä työllisyshankkeena Päijät-Hämeen—Kymenlaakson alueelle. Edustaja Savola äsken toi esille metsäteollisuuden isot hankkeet Äänekoskella. Ne vaikuttavat myös Etelä-Suomeen. Tuollaisella isolla teollisuushankkeella on hyvin laajat vaikutukset, ja tiestön osuus, rautateiden, maanteiden osuus, jotta puu saadaan liikkeelle, nousee erittäin suureen rooliin. Myös Kuusankoskella vihitään tammi-kuussa uusi sellutehdas, ja sitä kautta kaikki tällaiset merkittävät liikenne- ja infrahankkeet ovat tärkeitä. Uusiutuvan energian ministeri Rehn monessa otteessa otti puheessaan esille, ja uusiutuvan energian mahdollisuuksiin myös uskon. Meillä on omilla alueillamme myös niissä myönteisiä hankkeita, ja toivon, että ministerit omissa ministeriöissään ajavat näitä ja saadaan biotaloutta liikkeelle.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Ilmastonmuutosasioissa päästiin Pariisissa viikonlopun aikana hyvään sopimukseen, ja ilmastonmuutosta pitäisi tapahtua myös täällä Suomessa. Jotta Suomi saadaan kuntoon, täytyy Suomessakin palata sopimusten teille. Yhteinen sopimus työmarkkinajärjestöjen kesken olisi minusta äärimmäisen tärkeää tässä asiassa, ja ilmastonmuutosta toivoisin myös tänne työmarkkinapöytään. Täällä on moneen kertaan todettu, että pöydän molemmilla puolilla tarvitaan nyt asenteellisia muutoksia, ja tähän joukkoon myös itse haluan kuulua, niin että kehotankin järjestöjä tähän vakavasti suhtautumaan. Pariisissa osattiin sopia, ja siellä kaikki ottivat vastuuta mutta myös antoivat periksi joistain omista tavoitteistaan. Tämä voisi olla hyvä opetus myös suomalaisille neuvottelijoille tällä hetkellä omissa työmarkkinaneuvotteluissaan. Tässä vaiheessa puheenjohtaja Palolan avaus tuntuukin rohkaisevalta, ja uskon, että sillä on merkitystä.

Päivän mittaan puhuttiin paljon myös maahanmuutosta ja maahanmuuttajien työllistymisestä, ja edustaja Yanar käytti vahvan puheenvuoron maahanmuuttajien, turvapaikanhakijoiden ja perheenyhdistämisen puolesta. Se on todella tärkeä asia, mutta se on maahanmuuttopolitiikkaa ja useasti se sotketaan myös työllisyyspolitiikkaan. Suomessa minun mielestäni työperäinen maahanmuutto on kuitenkin aivan eri asia. Ihmiset, jotka lähtevät täällä maailmalta liikkeelle, tulevat Suomeen, hakevat työpaikkoja — se on sitä toivottavaa työperäistä maahanmuuttoa. He eivät lähde kotimaastaan epävakaita oloja pakoon, vaan tulevat tänne aidosti hakemaan työpaikkaa. Tälle porukalle ja yli 300 000 suomalaiselle työttömälle tämä maahanmuuttopolitiikan hoitaminen on suuri haaste, niin kuin täällä työministeri Lindström omassa puheenvuorossaan otti esille. Työperäinen maahanmuuttajahan ei tarvitse turvapaikkaa, hän ei tarvitse perheenyhdistämissopimusta eikä kotouttamisohjelmaa, vaan hän tulee aidosti samoille työmarkkinoille niin kuin allekirjoittanutkin, jos töitä hakee, samoin voi olla jonkin muun Euroopan valtion tai Afrikan valtion kansalainen. Tässä tahtoo useasti mennä nämä termit sekaisin ja sotketaan tämä maahanmuuttopolitiikka, mikä sinällensä omana asianaan on äärimmäisen tärkeä. Siinä luotan tällä hetkellä täysin ministeri Lindströmin ja ministeri Orvon tapaan hoitaa asiaa, ja heille isot kiitokset siitä. — Kiitos.

21.02 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa debattivaiheessa kyselin hieman vasemmisto-opposition ja sosialidemokraattien esityksestä siitä, miten niitä tuottavia työpaikkoja saataisiin lisää. En saanut siihen kysymykseen vastausta ainakaan edustaja Kiljuselta. Hän toi esille sosialidemokraattien yrittäjäpaketin. Luin sen paketin tuossa nopeasti läpi ja totesin, että se on pääasiassa sisämarkkinoitten kanssa näpertelyä, jossa oli ainoastaan yksi toimi, joka edes teoriassa voisi jotenkin edistää vientiä — eri asia, uskooko joku siihen, että se edistäisi vientiä.

Muuten tämä keskustelu on ollut sellaista kuin olisi dosentille puhunut, eli kun kysyt kysymyksen, et saa vastausta vaan saat uuden ongelman. Ja tämä uusi ongelma, jonka tuossa kuulin, oli toinen näistä mantroista, mitä oppositio tässä salissa on hokenut puoli vuotta sen pakkolain ohella, ja se mantra on naisvaltainen pienipalkkainen ala. Onko nyt niin, että sosialidemokraatteja ei niinkään kiinnosta miesten työllistyminen, kun jatkuvasti puhutaan siitä naisvaltaisesta alasta? Eikö miesten työllisyys olekaan tärkeää? Minun mielestäni se on tärkeää. Huolestuttaa suuresti miesten työttömyys, joka voi johtaa syrjäytymiseen ja ongelmiin. Erityisesti huolestuttaa suomalaisten miesten työttömyys.

Täällä sanotaan, että maahanmuuttajat tarvitsisi työllistää. Kuitenkin suurin osa maahanmuuttajista on jostain sattuneesta syystä miehiä, ja kun miehet ovat jo ennestään Suomes-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

sa työttömiä, niin miten nämä maahan tulevat miehet voisivat työllistyä, kun ovat huonommin koulutettuja ja huonompia kielitaidoltaan kuin suomalaiset miehet? (Anders Adlercreutz: Ei muuten pidä paikkaansa!) Eihän tässä asiassa ole mitään logiikkaa. Epäilen näitä kotouttamistoimia, ja sen puoleen antaisinkin tukeni edustaja Ronkaisen esittämälle kotiutukselle, eli kotiutuksen sijaan kotiuttamista. Se olisi prioriteetti.

Arvoisa puhemies! Paljon puhutaan näistä työllistämistä ja nuorisotakuista, mutta nehan ovat pohjimmiltaan vain veden kantamista kaivoon. Ne eivät ole menneinä vuosina auttaneet pysyvien työpaikkojen luomisessa — minkä takia ne auttaisivat nytkään sen paremmin? Edustaja Andersson puhui työllistämisrahoista ja niitten budjetoimisesta edellisen hallituksen toimesta. Kyllähän me kaikki tiedämme, että ne rahat aina budjetoidaan alibudjetoidusti ja sen jälkeen tehdään lisäbudjetteja niitten rahojen paikkaamiseksi. Ei edellisellä hallituksella tuntunut siihen olevan motiivia, että annetaan uudelle hallitukselle sitä kautta rahoja, vaan ne kaikki pitää kaivaa lisäbudjeteissa.

21.04 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin itse asiassa vastannut edustaja Mäkelälle jo aikaisemmin, jos olisin silloin saanut debattipuheenvuoron. Kun edustaja Mäkelä puhuu tuottavasta työstä ja viittaa siihen, että ikään kuin tällainen verovaroilla tehty työ eli verovaroista maksettu työ, julkisen sektorin työ, ei olisi tuottavaa työtä, niin täytyy vain ihmetellä, mihin oikein viittaatte. Meneeköhän teillä nyt kaksi termiä sekaisin eli tuottava työ ja tuotannollinen työ? Jos meillä ei olisi koulutusta, jos meillä ei olisi päivähoitoa, jos meillä ei olisi sosiaali- ja terveyspalveluita, niin ei meillä olisi tässä maassa muutakaan työtä. Eli yhteiskunta ei ole vain kapea siivu, kapea sektori, vaan yhteiskunta on kokonaisuus, johon kuuluu sekä julkinen työ että yksityinen työ, ja nämä tukevat toisiansa ja ovat välttämättömiä, jotta myös toinen työ voi toteutua. Eli tässä mielessä en kyllä missään nimessä ymmärrä edustaja Mäkelän viittauksia, ja toivottavasti (Puhemies koputtaa) tässä oli nyt teille vastaus, niin (Puhemies koputtaa) että ehkä opitte jotain.

21.06 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Oli tietysti erinomaista, että edustaja Mäkelä alentui nopeasti silmäilemään yrittäjäpaketin, jossa on kuitenkin 140 miljoonalla eurolla toimenpiteitä kaikenkokoisten yritysten aseman helpottamiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi. Viennin osalta olemme täällä nimenomaan saaneet toimia aikaan. Esitämme toimenpidettä viennin veturiverkostosta, jonka on tarkoitus vastata juuri siihen kohtalonkysymykseen eli siihen, miksi suomalaiset yritykset eivät saa isoja urakoita ulkomailta. Siinä on rakenteellisia ongelmia. Meillä on aikaisemmin, silloin kun Finpro on toiminut paremmin kuin nyt, ollut siinä parempi tilanne kuin nyt. En ymmärrä ollenkaan, miksi meidän rakentavaa esitystämme tällä tavalla vedetään alas, kun tämä on meidän yhteinen huolomme. Lisäksi vientiin (Puhemies koputtaa) on muitakin toimenpiteitä.

21.07 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että sosialidemokraateilta löytyy nyt erityispanostuksia myös yrittäjyyteen — tämä on meidän yhteinen tavoitteemme — ja siihen työllistämiseen, myös itsensä työllistämiseen, ei vain muitten, ja mielelläni kuulisin myös noita konkreettisia toimenpiteitä, kuinka työllistaminen olisi kannattavampaa. Kysehän on nimenomaan siitä, että tällä hetkellä yrittäjälle on liian riskipitoista palkkaaminen, (Välihuuto) erityisesti pienyrittäjälle, tämä on ihan yleisesti tiedossa oleva fakta.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Sitten kannustaisin myös siihen... Olisin mielelläni kuullut, kun ollaan huolissaan, ja aiheesta, siitä, että nämä niin sanotut pakkolait sitten koskisivat naisvaltaisia aloja erityisesti — se on ihan totta — että teittehän kaikkenne, että tämä yhteiskuntasopimus syntyy, jotta miesvaltaiset alat osallistuvat ennen kaikkea, ja kaikki alat, tähän meidän Suomen nostamiseen tästä vakavasta tilanteesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot edustajille Heinonen, Savola, Adlercreutz ja Harakka. Näillä mennään. — Edustaja Heinonen.

21.08 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tietysti kaikista parasta meidän työllisyydellemme tekisi se, että SDP antaisi työntekijäjärjestöille rauhan nyt sopia (Naurua) yhteiskuntasopimuksesta. Jollain tavalla jäin miettimään sitä, kun Linnan juhlia jälkikäteen katsoin ja Ylen selostaja esitteli Lauri Ihalaisen SAK:n kansanedustajaksi. (Naurua) Mietin, että taisi olla paha virhe, mutta kun nyt tätä keskustelua on täälläkin kuunnellut, niin aika monessa puheenvuorossa on tullut esille se, että kyllä SDP:llä on vahvasti sormet tässä pelissä, taikka ainakin annetaan ymmärtää, että jos olisitte tehneet näin, niin asia etenee. Olisi tärkeää, että saisimme vahvan poliittisen yhteisen tahdon sille, että tähän maahan syntyisi yhteiskuntasopimus. Se olisi kaikkien suomalaisten työntekijöiden ja ennen muuta työttömien etu. Se toisi tähän uusia työpaikkoja kasvun myötä.

21.09 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä se tietysti kummeksuttaa, että se viisaus on löytynyt nyt — viime kaudella oli valtiovarainministerin salkku, työministerin salkku. Siinä tilanteessahan me nyt olemme, mikä on jäänyt perintönä tästä, ja nyt on tehtävä korjaavia liikkeitä. Yhteiskuntasopimusta on yritetty nyt monta kertaa. Kaikkihan me toivomme, että se pääsisi syntymään. Mutta on se ihme ja kumma kuitenkin, että jopa ay-liikkeestä — vaikka sielläkin sitä nihkeyttä on ja AKT nyt on oma luku sinänsä — uudistumiskykyä löytyy enemmän tällä hetkellä kuin sitä löytyy SDP:stä. Täällä on totaalinen ei-linja kaikkeen, mitä hallitus on esittänyt. Me joudumme tekemään sopeutusta, me joudumme tekemään leikkauksia, meidän on pakko kääntää Suomen taloudellinen tila toiseen asentoon kuin missä se tällä hetkellä on. Kyllä minä vetoaisin myös SDP:hen: teillä on hyvät kontaktit sinne työmarkkinajärjestöjen työntekijäpuolelle — vaikuttakaa siellä, että me pääsemme tämän maan kehityksessä eteenpäin.

21.10 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja puhui maahanmuuttajien matalasta koulutustasosta. Tämä väärinkäsitys on syytä heti oikaista: ellei Suomen yleinen koulutustaso ole huomattavasti Ruotsin koulutustasoa korkeampi ja ellei maahanmuuttajien jakauma poikkea huomattavasti Ruotsin maahanmuuttajien jakaumasta, niin voin viitata ruotsalaiseen tutkimukseen, jonka mukaan maahanmuuttajien koulutustaso melkein kaikissa ikäluokissa on ruotsalaisten koulutustasoa korkeampi. (Teuvo Hakkarainen: Niin, kamelikuskaamisessa!)

21.11 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kyllä hallituksella on vastuu tulosopimusten onnistumisesta, niin kuin edellisilläkin hallituksilla on ollut, ja niillä on ollut kyllä huomattavasti parempi onnistumisprosentti. (Mikko Savolan välihuuto) Nykyhallitus on epäonnistunut laskutavasta riippuen kolmesta neljään kertaa, ja ei ole ehkä kovin rakenta-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vaa laittaa sitä SDP:n syyksi. Kyllä tämä on nyt teidän vastuullanne. Kantakaa se vastuu, kun teillä on se valtakin. Luokaa sellaiset olosuhteet, että sopimus voi syntyä. Se on teidän vastuullanne. Tietenkin vaihtoehtona voi olla se, että jatkatte nimittelyä ja syyttelyä, mutta silloin ette aivan tosissanne kysy, mikä on opposition vaihtoehto. Me olemme täällä salissa esittäneet runsaasti vaihtoehtoja.

Ja nyt mielelläni edustaja Jarvalle kerron SDP:n vaihtoehdosta lyhyesti yksinyrittäjien osalta: Suomessa on 170 000 yksinyrittäjää, ja silloin olisi aivan loistavaa, jos he palkkaisivat toisen, (Puhemies koputtaa) ulkopuolisen työntekijän. Siihen tarjoamme työntekijän palkkausvähennystä. Konkreettinen toimi.

21.12 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämmöinen asia, että täällä SDP puhuu työllisyyspaketeista ja yrittäjyyspaketeista: Kyllä se normaali yrittäminen lähtee siitä, kun luodaan edellytykset. Nythän on menty siihen, tämmöinen vasemmistolainen politiikka on tehnyt sen, että kaikki kate on syöty pois, sosialisoitu pois sieltä. Eivät tämmöiseen pääomat tule sijoittamaan, eivät ne sosialismiin sijoita, eivät varmasti. Ne lähtevät ainoastaan sinne, missä lähtee kakku kasvamaan. Sinne sijoitetaan rahaa, eikä siihen, että jaetaan sitä kakkua ja sanotaan, että tulepas nyt tänne kaveri, vaikka Eero Lehti, ja pistähän rahat tuohon, niin jaetaan ne pois. Eero Lehti sanoo, että pistetään rahapussi takataskuun, hän sijoittaa sen jonnekin muualle. Elikkä tästä sosialistisesta ajattelusta täytyy päästä eroon (Puhemies koputtaa) ja yrittäjyydelle luoda tilaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Myönnän vielä puheenvuorot tässä debatissa edustajille Marin, Mäkelä ja Pakkanen, ja sitten siirrymme puhujalistaan.

21.13 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että edustaja Heinosta hirvittää tämä tilanne, mihin hallitus on tämän maan ajanut hyvin lyhyessä ajassa. Me olemme olleet pitkään sopimussyhteiskunta, ja nyt näin nopeasti te olette tämän pitkän perinteen romuttaneet. Kaikki me tiedämme, että työmarkkinasopimuksen suurin este on hallituksen ajamat pakkolait ja se, että hallitus on mennyt ikään kuin työnantaja- ja työntekijäosapuolen väliin sillä tavalla, että se puolustaa vain työnantajaosapuolta, (Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!) ja sitten työntekijäosapuoli jää tästä kokonaan irti.

Ja edustaja Savolalle aikaisempaan väitteeseen, että Suomi velkaantuisi ja olisi tämän 100 miljardin rajan saavuttanut: Aikaisemminkin olen jo tässä salissa korjannut tämän väitteen, ja lainaan Valtiokonttorin apulaisjohtaja Mika Arolaa, joka selvensi asiaa, että tämä raja ei ole vielä ylittynyt, näin: "Velka lisääntyy aina, kun valtio ottaa lainaa, ja vähenee aina, kun valtio maksaa lainaa pois." Ymmärrän, että velkapopulismi on teille mukava tapa oikeuttaa näitä teidän kamalia päätöksiänne, mutta se ei ole minun mielestäni kauhean järkevä tapa hoitaa asioita.

21.14 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä työmarkkinoiden epäluottamus ja epäsopeus johtuu pitkälti siitä, että ay-liike vieläkin laskee pystyvän vaikutamaan demareitten kautta eikä ymmärrä tosiasioita tämän tilanteen suhteen, missä tämä maa on.

Sanon kommenttina siihen, mitä oli ensin, verotulot vai julkinen sektori: Meillä täytyy olla ensin verotuloja ennen kuin meillä voi olla julkinen sektori. Emme voi maksaa julkista sektoria ilman verotuloja, ja tällä hetkellä julkinen sektori on liian suuri vientiteollisuuden

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

kantokyvyn kannalta, ja sen ongelman kanssa me painimme. Sen lisäksi että on kyseenalaista, kiinnostaako SDP:tä miesten työllisyys, nyt alkaa näyttämään siltä, että on kyseenalaista, kiinnostaako heitä naisten yrittäjyys. Suomessa on paljon naisia pienyrittäjinä. Heitä pitäisi tukea, heidän mahdollisuuttaan työllistää ihmisiä, eikä alkaa täällä esimerkiksi torpedoimaan mitään liikeaikalakien kumoamisia, mitä vasemmisto-oppositio on tehnyt.

Kommenttina edustaja Adlercreutzille maahanmuuttajista: suomalainen maahanmuuttaja-aines ilmeisesti on huonompaa kuin Ruotsissa, koska Suomeen tulevat maahanmuuttajat Irakista ja Somaliasta eivät työllisty pitkilläkään kotouttamistoimenpiteillä.

21.15 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustajat oppositiosta ovat kertoneet, että täällä on pakkolaki. Eihän ole vielä mikään laki voimassa, elikkä Suomessa on edelleen mahdollisuus sopia työmarkkinajärjestöjen kesken, ja niin kuin tuolla omassa puheenvuorossani sanoin, olen huolissani, että kummallakaan puolella pöytää ei tällä hetkellä ymmärretä, että sopimus pitää saada aikaiseksi.

Olen edustaja Hakkaraisen kanssa täysin samaa mieltä, ettei suomalainen pienyrittäjä tarvitse välttämättä mitään isoja tukirahoja työllistääkseen, se tarvitsee hyvän, ammattitaitoisen henkilökunnan ja tuotteen, minkä se myy — ja sitten toisaalta se voi olla myös palvelu, mikä myydään — mutta eivät nämä firmat millään tukirahoilla pystyissä pysy. Ja sitten kysyisin opposition edustajilta: paljonko se teidän tukenne sille yrittäjälle on? Paljonko sitä niin sanottua ilmaista rahaa yrittäjille annetaan, että he työllistävät? Ne eivät ole aitoja työpaikkoja semmoiset, millä tukityöllistetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä debatissa aivan ehdottomasti viimeiset puheenvuorot ovat järjestyksessä edustajat Savola, Harakka ja Heinonen.

21.17 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Marinille: Kun syytätte hallitusta siitä, että ollaan sekoitettu työmarkkinat — pakkohan meillä on vaihtoehto olla. Jos eivät työmarkkinajärjestöt pysty sopimaan, niin pitäisikö meidän tumput suorina odottaa ja katsoa, kun tämä maa menee entistä syvemmälle. Pitäisikö meidän odottaa tumput suorina, että tämä maa menee entistä syvemmälle? Sitäkö SDP haluaa? Me joudumme tekemään toimia, mikäli työmarkkinajärjestöt, korporaatiot eivät pysty sopimaan asioista keskenään. Me emme katso tumput suorina niin kuin edellinen hallitus selvästi teki.

Valtionvelka: Pyydän nöyrimmästi anteeksi, jos me emme ole juuri sen 100 miljardin euron yläpuolella, mitä sanoin. Olen huomannut, että täällä on hyvin vaarallista sanoa lukuja, saatikka tuolta ministeriaitiosta, niin myöskin täältä. Ehkä se meidän velka on joku 96—98 miljardia euroa, noin 100 miljardia. Mutta lukujen sanominen tässä salissa on riskialtista. Pyydän sitä nöyrimmästi anteeksi.

21.18 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä nyt on todettava, että naisten yrittäjyys nimenomaan on myös SDP:n sydämen asiana. Suuri osa näistä yksinyrittäjistä, jotka äsken mainitsin, ovat naisia. Teidän budjetissanne taas ei ole mitään toimenpiteitä sen eteen, että yksinyrittäjyyttä — joka on kuitenkin yleistynyt työn muoto Suomessa — auttaisi. (Eduskunnasta: Ei pidä paikkansa!)

Olen kyllä samaa mieltä siitä, että kyllä näin on, että hallitus on vastuussa siitä, että tulosopimusneuvottelut käydään hyvässä hengessä, ja vastuussa siitä, jos ei kykene niitä aut-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tamaan. Edellisten hallitusten onnistuminen on ollut parempaa. Siitä esimerkkinä eläkesopimus, joka edellisen hallituksen kaudella saatiin aikaan ja joka on kansainvälisesti ainutlaatuinen. Siinä suomalaiset, kuten meillä kansalaisilla on tapana, tingimme omista lyhyen tähtäimen eduistamme kansantalouden eteen. Kyllä meillä palkansaajilla on tähän valmiutta, ja uskomme sopimukseen ja luottamukseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt olisi tilanne se, että hellämielisyiteni pakottaa minut myöntämään puheenvuoron edustaja Jarvalle, ja sitten edustaja Heinonen.

21.19 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt näistä yrittäjistä puhutaan ja naisyrittäjistä, joita itsekkin edustan, niin olette kai kuulleet, että hallitus esittää tätä 2 500:aa euroa yrittäjille, erityisesti naisyrittäjiä helpottamaan: kun heidän naispuolinen työntekijänsä yleensä näitä vauvoja saa ja joutuu jäämään töistä pois, niin saa tämän kertakorvauksen, (Timo Harakka: Vain pienyrittäjille!) joka on todella kiitetty vaihtoehto.

Sitten minä luin SDP:n yrittäjäpakettia tässä: Täällä on ensimmäisen työntekijän vähennys — ihan hyvä asia. Sitten meillä on sama tavoite. Ensimmäisen työntekijän palkkaamista yrityksiin tullaan helpottamaan hallituksen toimesta. (Eduskunnasta: Milloin?) Täällä on myöskin erilaisia tavoitteita. Minusta on hieno juttu, että täällä monessa asiassa tullaan helpottamaan, autetaan esimerkiksi taiteentekijää, tuottajaa, kasvatetaan liikevaihtoa, blaa blaa blaa, ja autetaan yksinyrittäjiä. Nyt kun sitten nämä itsensätyöllistävät saavat jatkossa paremmin keikkoja ja ottaa vastaan, he muuttuvat myös yrittäjiksi, ja myös toiminimiyrittäjälle laajennetaan nyt tämä työttömyysturva. Meillä on erittäin paljon hyviä samanlaisia tavoitteita täällä. Toivottavasti tuette hallituksen esityksiä, jotka vievät samaan pisteeseen kuin nämä teidän esityksenne.

21.20 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savola kysyi, mitä hallituksen pitäisi tehdä, pitäisikö seisoa tumput suorina. Ja sitten hän kysyi, millä tavalla muka hallitus on nyt estänyt tämän työmarkkinasopimuksen. Tässähän kävi niin, että työnantajaosapuoli EK käveli neuvotteluista ulos, vaikka se neuvottelutulos oli menossa siihen suuntaan, (Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!) että se olisi ollut Suomen kannalta erittäin hyvä. Mutta EK:lla ei ollut intressiä jatkaa neuvotteluita sen takia, että nähtiin, että tämä hallituksen pakkolakipaketti on ehkä mieluisampi. Eli sillä tavalla te olette estäneet neuvotteluita pääsemästä loppuun, neuvottelutulosta syntymästä, koska ei ole ollut toisella osapuolella, tässä tapauksessa työnantajaosapuolella, intressiä sopia, koska te ikään kuin toimitte siellä takana, backupina nämä teidän pakkolakinne. Eli siitä näkökulmasta nämä teidän pakkolakinne nimenomaan estävät nyt tätä sopimista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro.

21.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tosiasia, että työministeri Lauri Ihalaisen aikana tämän maan työttömyys paheni, ja nyt tämän uuden hallituksen on pakko toimia ja kantaa vastuuta. Ja sen takia pääministeri Juha Sipilä jo ennen kuin hänestä tuli pääministeri kävi ensimmäisen kierroksen yhteiskuntasopimukselta. Tämän jälkeen hän on useamman kerran käynyt neuvotteluja. Viimeisen kerran nämä

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

neuvottelut kaatuivat siihen, että AKT ei ollut valmis enää jatkamaan neuvotteluja eikä ole itse asiassa antanut yksiselitteistä vahvistusta sille, että jos tämä työelämäpaketti vedetään pois, olisivat silloinkaan valmiita jatkamaan näitä neuvotteluja.

Pääministeri Juha Sipilä sen sijaan on ilmoittanut, että hallitus pitää edelleen oven raolleen työmarkkinajärjestöille, jos he tuovat paketin, joka täyttää nämä tavoitteet, jotka nyt on pakko tehdä. Ja itse asiassa nyt, kun vielä sopimusvapautta vahvistetaan paikallisen sopimisen kautta, niin kyllä se tulee auttamaan ennen muuta näitä pieniäkin yrityksiä, joita täällä esille on nostettu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

21.23 Anders Adlercreutz r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Tämän illan aikana on puhuttu useaan otteeseen niin sanotuista pakkolaeista. En rabuloi niistä nyt sen enempää, mutta kerron niihin liittyvän lyhyen tarinan.

Keskustelin viime viikolla suuren suomalaisen pörssiyhtiön toimitusjohtajan kanssa. Hänen yrityksensä on merkittävä toimija vientimarkkinoilla. Mitä hän ajattelee nykyisestä tilanteesta? Hän sanoi kaipaavansa takaisin sopimusyhteiskuntaan, ennustettavaan, vakaaseen yhteiskuntaan. Tällä hetkellä hänen yrityksensä on huolissaan logistiikastaan. Hän pelkää, että toimitusvarmuus on uhattuna, ja etsii siksi kuumeisesti vaihtoehtoisia ratkaisuja. Tämän yrityksen kohdalla se tarkoittaa ulkomaisia kuljetusyrityksiä, koska suomalaiset ovat heille nykyisessä työmarkkinatilanteessa liian riskialttiita. Se tarkoittaa todennäköisesti venäläistä kalustoa ja venäläisiä satamia.

Tämä on äärimmäisen huolestuttava kehitys, ja se on seurausta nykyisestä työmarkkinatilanteesta, jossa sekä hallitus että työmarkkinajärjestöt ovat epäonnistuneet. Tämän yrityksen toimitusjohtaja toivoi hartaasti yhteiskuntasopimusta, ja niin toivon minäkin. En halua edes ajatella, mitä niin sanotun kilpailukykypaketin läpivieminen merkitsisi.

Toinen kysymys on sitten se, mikä on oikeasti tärkeää. Kuntasektorilla tilanne on toinen, mutta jos vientiyrityksen tuotteen hinnasta 20 prosenttia muodostuu palkoista, niin onko parin prosentin hinnanlasku tämän taistelun ja riskin arvoinen? En usko. Yritykset kaipaavat ennakoivuutta, sitä, että meillä olisi johdonmukaista politiikkaa ja selvät pelisäännöt verotuksen suhteen, sitä, että poukkoilu loppuisi ja voisimme katsoa tulevaisuuteen ja että yrityksillä olisi saatavilla koulutettua, pätevää työvoimaa. Mutta kaipaamme myös paikallista sopimista. Siinä tehtävässä toivon läsnä ja poissa oleville ministereille onnea.

Kannatan edustaja Strandin epäluottamuslause-ehdotusta.

21.25 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä edellinen puhuja sanoi yhteiskuntasopimuksesta, mutta minä kerron tuosta sosialismista, minkälainen se on. (Anders Adlercreutz: Siinä aasinsilta!) — Joo. — Nimittäin aikanaan oli hyvä, kun tämä kommunistinen sekatalousjärjestelmä vaikutti hyvin pitkälle tuolta Neuvostoliitosta meille. Yrittäjille heillä oli hyvä ratkaisu: montun laidalle ja sillä on selvä, sulla on ura siellä. SDP sitä vastoin tekee tämän asian pikkuisen toisella lailla, sieltä kauniitten kukkien ja lupausten ja paratiisin kautta, mutta lopputulos on aivan sama: montun laidalle. Sen takia täällä ei ole yrittäjyyttä, koska kaikki kate ja tämmöinen on syöty pois. Ei kukaan lähde yrittämään, jos ei jonkinlaista tulosta ole näköpiirissä. Nyt on tiedossa, että säätelytalous ja kaikki, mikä siihen kuuluu sekatalousjärjestelmässä, on edessä. Ei kukaan uskalla lähteä. Otetaan nyt

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vaikka se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen. Sen jälkeen alkaa byrokratia. Ei siihen uskalla lähteä. Tämä on purettava kaikki ja luotava edellytyksiä todelliseen yrittämiseen eikä tämmöiseen hömpötykseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus satsaa biotalouteen paljon, ja meillä on mahdollisuuksia täällä ympäri maata. Niin kuin Veikko Vennamo aikanaan sanoi: tämä maa on täynnä töitä, kun tehdään vain. Biotalouteen chp-voimalat on yksi esimerkki. Ne ovat voimaloita, joilla tuotetaan sähköä, lämpöä ja niin edelleen, ja sillä tavalla tulee hajautettua energiantuotantoa ja samalla niitä työpaikkoja, jotka ovat pysyviä. Tämä on todella hyvä, että hallitus on lähtenyt tähän, ja varmasti tulee tuloksia.

Viime kaudella oli muuten hyvä näyttö tästä SDP:n ja vihreitten ja näitten hallitusratkaisuista: Ympäristölaki tuli. Siitä tuli suunnattomat kustannukset teollisuudelle. No, työpaikkoja lähti pois. Oletettiin, että siitä tuli rahaa, mutta samalla sahattiin itseltä oksaa pois. Tuli turpeelle vero. Mitä tapahtui? Kivihiltä rupesi tulemaan tähän maahan. Kauppatase kääntyi negatiiviseksi ja niin edelleen, ja ruvettiin saastuttamaan. Nämä olivat hienoja ratkaisuja näennäisesti, mutta käytännössä tulos oli niin semmoinen kuin aloitin, että kukkien ja näitten kautta mentiin ja montun laidalle.

Arvoisa puhemies! Työministeri Lindström, jota on paljon parjattu — on muuten semmoinen työministeri, joka on ollut joskus töissäkin eikä vain puhunut työn tekemisestä ja lainsäädännöstä, hän on ollut töissäkin — on nyt aika mahdollottoman tilanteen edessä. On puhuttu maahanmuuttajien kotouttamisesta ja työllistamisestä, ja Lindström on sanonut, että hän tekee kaikkensa. Jos minä olisin Lindström, minä sanoisin, että niin minäkin tekisin. Mutta kun tuolta maailmalta tulevat nämä maahanmuuttajat ja siellä on opittu siihen, että naiset tekevät työt, niin nyt kun meille tulee miehiä, niin tämä on kaksinkertainen ongelma. Semmoiset työt tekemättömät miehet, jotka ovat teettäneet siellä lähtömaassa naisillaan työt, meidän pitäisi täällä työllistää. On ministerillä kyllä hommia, jos tämän ongelman ratkaisee.

Täällä muun muassa Hoskonen puhui muuten hyvin kaivosteollisuudesta. Meillä on vaikka kuinka paljon mahdollisuuksia täällä. Suomi on yksi maailman malmirikkaimpia maita. Mutta meillä on tämmöinen ympäristölaki ja kaiken maailman säädöksiä siellä. Jos viitasammakko menee sinne kalliolle, niin siihen ei muuten pora iske sen jälkeen, se on sen verran hyvin suojeltu se viitasammakko. Ja minä tiedän muuten kokemuksesta, että jos siihen poran laittaa siihen kallioon, niin se sammakko loikkii sinne vähän kauemmaksi. (Naurua) Ei siitä ole mitään harmia.

Arvoisa puhemies! — Kiitos.

21.31 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Vuosi 2015 on ollut ennätyksellinen, mittaushistorian lämpimin, ja on ollut eniten hiilidioksidia ilmakehässä. Maailma on jo liki asteen lämpimämpi kuin esiteolliseen aikaan. Korkeisiin lämpötiloihin liittyvät sääilmiöt — kuivuus, tulvat, maanvyörymät ja hirmumyrskyt — ovat planeetalla lisääntyneet. Niihin on sopeuduttava ja varauduttava ennakolta.

Pariisissa sovittu ilmastopöytäkirja antaa toivoa. Sopimus on solmittu vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, ja mukana on 195 maata. Maailman maat pyrkivät rajoittamaan ilmaston lämpenemisen alle kriittisenä pidetyn rajan eli 2 asteen. Mikäli mahdollista, lämpötilan nousu rajataan 1,5 asteeseen. Maat sitoutuvat vapaaehtoisin päästövähennyksiin ja sitoutuvat toimittamaan päästötietojaan avoimesti. Päästölupauksista keskustellaan viiden vuoden välein. Maat yrittävät kääntää päästönsä mahdollisimman nopeasti laskusuuntaan. Jo annet-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

tuja päästölupauksia tarkastellaan ensimmäisen kerran vuonna 2018. Pariisin päätöksessä teollisuusmaiden 100 miljardin dollarin vuosittaista ilmastorahoitusta kehitysmaille pidetään lähtötasona ja uutta rahamäärää pohditaan viimeistään 2025. Teollisuusmaat auttavat myös kehitysmaita niiden siirtymisessä vihreään teknologiaan sekä auttavat niitä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Pariisin jälkeen alkaakin todellinen työ, jossa määritellään sopimuksen yksityiskohdat.

Meillä Suomessakin on kirittävää. Nykyinen päästövähennystavoite, 40 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, ei riitä kattamaan edes 2 asteen tavoitetta. Päästöistä täytyy leikata yli puolet pois vuoteen 2030 mennessä. EU:ssa tarvitaan myös sitova välitavoite päästöjen vähentämiseksi vuodelle 2025. Nopea päästöjen vähentäminen turvaa ilmastoa ja luontoa hallitsemattomilta muutoksilta. Ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi koko ihmiskuntaan ja kaikkiin ekosysteemeihin, jos sitä ei torjuta kiireellisesti. Nyt kun maailma on herännyt ilmastonmuutoksen todellisuuteen, on valtava kysyntä puhtaalle, energiapihille teknologialle ja uusiutuvan energian innovaatioille.

Hallituksen leikkaukset tutkimuksesta, yliopistoilta ja Tekesiltä lyövät valitettavasti korville tätä tavoitetta. Myös perustutkimus on todella tärkeää. Monet uudet innovaatiot kumpuavat perustutkimuksen kautta selvinneistä luonnonilmiöistä. Aina emme edes tiedä, kuinka monen vuoden päässä mitattavat sovellukset ja hyödyt ovat. Siksi tieteenekijöille tulisi antaa enemmän työrauhaa eikä kuristaa luovuutta leikkauksin. 1,5 asteen tavoite vaatii tuekseen kunnianhimoiset toimet ja velvoitteet. Ensimmäiseksi on uudistettava ilmasto- ja energiastrategia kunnianhimoisemmaksi, leikattava ympäristölle haitallisia tukia ja edistettävä puhdasta teknologiaa sekä uusiutuvaa energiaa.

Arvoisa puhemies! Meidän on toimittava nyt. On kysymys niin paljosta: siitä, että lapsilla ja heidän lapsillaan on hyvä olla maapallolla, kaikille riittää ruokaa, on viljelykelpoista maata, luonnon monimuotoisuuden rapistuminen saadaan pysäytettyä, maailma ei kohtaaisi valtavaa ilmastopakolaisuutta, pienet saarivaltiot eivät hukkuisi veteen, meret eivät happamoituisi, kalat ja korallit selviäisivät, jääkarhut säästyisivät sukupuutolta, suomalaiset lapset voisivat rakentaa lumiukkoja.

Olemme ensimmäinen sukupolvi, joka kohtaa ilmastonmuutoksen vaikutuksen, ja myös viimeinen, joka voi tehdä asialle jotain.

21.36 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä on käyty värikästä keskustelua siitä, missä tilanteessa maamme on itse asiassa tänään, ja tässä keskustelussa nyt pääpaino on ollut työllisyyskysymyksissä. Niin kuin tuossa aiemmin todettiin, meillä työllisyys on pahentunut jo monta vuotta ja samaan aikaan talous on myös junnannut paikallaan tai ollut laskevalla trendillä. Nyt tuoreimmat tiedot Yhdysvalloista esimerkiksi kertovat, että korkoja ollaan nostamassa, ja samanlaisia signaaleja on myös Euroopasta, että talous on lähtemässä elpymään. Jos me jääme Suomessa ainoana tähän nollakasyvun kierteseen, niin tulokset voivat olla erittäin kohtalokkaita siinä vaiheessa, kun Euroopan keskuspankki kiristää taloutta. Eivät he jää siellä yksin odottamaan Suomea, jos me emme ole laittaneet omaa talouttamme kuntoon.

Niin kuin tuossa debatissa totesin, pääministeri Juha Sipilä on määrätietoisesti ottanut yhdeksi tärkeimmäksi tehtäväkseen tämän yhteiskuntasopimuksen aikaansaamisen. Se on kilpailukyypaketti, joka täyttää 5+5+5-mallin, ja tämä ensimmäinen 5 prosenttia tavoitellaan näillä yhteiskuntasopimuspaketin osilla. Tässä salissa on syytöksiä osoitettu hallitusta kohtaan, olen ymmärtänyt, että myös pääministeri Sipilää kohtaan. Kyllä ne ovat täysin

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vääriä syytöksiä. Sipilä on tälläkin hetkellä ilmoittanut, että ovi on edelleen raollaan yhteiskuntasopimukselle. Jos työmarkkinajärjestöt tuovat oman pakettinsa, niin hallitus on valmis sen hyväksymään.

Samaan aikaan me saamme lukea uutisia. Uskon, että esimerkiksi edustajakollega Alataloa harmittaa Nanson trikootehtaan ulosliputtaminen Suomesta. Siinä ei löytynyt kannaan tyyliin joustoa. Olisi pitänyt löytää joustoa siihen, että työtehtäviä oltaisiin voitu muuttaa. Ei löytynyt, ja näin ollen Nanson lähes satavuotinen joustava trikootoiminta siirtyy Suomesta pois. Se olisi ollut mahdollista ratkaista paikallisella sopimisella eli pienellä joustolla siinä vaiheessa, kun yrityksellä on vaikea tilanne, pienellä joustolla toiseen suuntaan ja jälleen toisessa tilanteessa toiseen suuntaan.

Hallitus on ottanutkin paikallisen sopimisen yhdeksi tärkeäksi tehtäväkseen. Nyt tätä paikallisen sopimisen järjestelmää ollaan valmistelemassa, ja ensi vuonna paikallinen sopiminen hyvin toteutettuna luo uusia työpaikkoja nimenomaan tässä ja nyt enemmän kuin mikään muu keino, eikä se vaadi lainkaan budjettipanoksia. Annetaan siis yritysten palkata ja ihmisten tehdä. Paikallinen sopiminen nostaa työllisyyttä kestäväällä tavalla pysyvästi. Mikään palkkatuki, jota täällä tänään on esillä pidetty, tai muu julkisrahoitteinen järjestely ei ikinä voi päästä lähellekään samaa vaikutusta. Sen takia tässäkin asiassa on tärkeää nyt edetä.

Arvoisa puhemies! Ajassa pitää elää, ja niin tämä hallitus elää myös työllisyysrahojen kanssa. Niin eli edellinenkin hallitus, ja sen takia työministeri Ihalaisen jäljiltä nyt rahat ovat loppu ja niitä on lisätty tämänkin hallituksen aikana.

Nyt tulen lopuksi siihen, mitä itse toivon, että meistä jokainen suomalainen tällaisena hetkenä ajattelee. Joulun lähestymässä, tulemme varmasti ostamaan ruokaa. Toivon, että jokainen harkitsee tarkkaan, mitä ruokaa ostaa. Joutsenlippuruoka työllistää: 15 euroa lisää suomalaisen ruokaan tuo 15 000 uutta työpaikkaa. Suomalaiset lahjat: jokainen voi miettiä nyt ostaessaan pieniä tai isompia lahjoja, onko tämä muka suomalainen brändi tai ihan suomalainen brändi, onko tuote tehty Suomessa, ja tehdä valintoja sen kautta.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että näiden joustojen kautta tulevaisuudessa Nanso, Arabia ja monet muut perinteiset hienot suomalaiset brändit voivat tehdä tuotteita jälleen Suomessa kilpailukykyiseen hintaan.

21.41 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen otti tuossa vähän aikaa sitten esille vesivoiman ja Vuotoksen altaan. Aivan oikein, vesivoimaa ei saa unohtaa, eli tätä on kehitettävä osana Suomen sähköntuotantoa. Tämä on saasteetonta, uusiutuvaa ja kotimaista. Vuotoksen ohella otetaan esille Kollajan allashanke, joka on yksi vaihtoehto vesivoiman tuotannossa. Tämä allashanke olisi erittäin tärkeä koko alueen työllisyydelle ja Pudasjärvelle erityisesti tulvasuojelun vuoksi. Tässä pitäisi ottaa huomioon kaikki alueen rakentaminen, teho ja ottaa hyöty niistä rakenteista, mitkä vielä ovat siellä hyödyntämättä.

Runsas tuulivoiman lisärakentaminen aiheuttaa entistä suuremman tarpeen myös säätövoimalle. Samalla me voimme vähentää säätövoimana käytettyä hiilivoimaa, mikä olisi tuon Pariisin hengen mukaista. Tässä taloudellisessa tilanteessa pitäisi tarkastella, voisiko tämän hankkeen toteuttaa pikaisella aikataululla siten, että rakentamisessa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman paljon paikallista työvoimaa sekä paikallisia yrityksiä, urakoitsijoita ja palveluita. Hyvin toteutettuna tämäkin hanke toisi mittavan piristysruiskeen koko aluetalouteen.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

21.42 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukyky ei ole heikentynyt siksi, että suomalaisilla on liikaa lomapäiviä. Suomen kilpailukyky on heikentynyt siksi, että tuotteet ja palvelut eivät mene kaupaksi maailmalla korkealla lisäarvolla. Viime vuosina Suomen viennin arvo on ollut selvästi alhaisempi kuin tuonnin arvo. Täältä menee tusinataravaa, ja tänne tulee korkean tietosisällön tuotteita. Se ei vastaa kuvaa korkean osaamisen ja huipputeknologian maasta. Ongelman ydin on se, että innovaatiot eivät muutu investoinneiksi.

Nyt haluan avoimesti pohtia, miksi yritykset eivät kasva ja investoi.

Yksi syy on tietenkin Euroopan pitkä ja sitkeä taantuma, joka on Suomessakin aiheuttanut kansantuotteella mitaten pahemman laman kuin 90-luvun alussa. Tämä on hyvä muistaa, kun puhutaan heikentyneestä työllisyydestä edellisten hallitusten aikana. Olemattoman kasvun kausi Euroopassa jatkuu jo seitsemättä vuotta. Jos kysyntä on lamassa, niin tarjontakin lamautuu.

Toinen syy on vähän monisyysempi. En uskaltaisi siitä ehkä puhua, jollen olisi itse ollut yrittäjänä 30 vuotta, joten en joka käänteessä kaipaa korulauseita yrittäjyyden ylistämiseksi. En myöskään loukkaannu, vaan ymmärrän oman vastuuni, jos yritystoiminta ei menesty. Toimialat ovat mullistuneet, eivätkä suomalaiset yritykset ole kyenneet uusiutumaan. Liiketoiminnan kyvyt ovat heikot, ja liikkeenjohdossa on puutteita. Parhaat yritykset pärjäävät suhdanteista huolimatta, mutta liian harva menestyy, uskaltaa ja kasvaa. Tähän miinäkään hallitus ei voi tietenkään suoraan puuttua, mutta ongelma pitää tiedostaa.

Innovaatioista ei tule investointeja. No, ratkaisu ei silloin ainakaan ole se, että hävitetään innovaatiot. Meidän ainoa toivomme on, että suomalaiset yritykset löytävät kannattavaa liiketoimintaa menestyvillä toimialoilla, joilla intellektuaalisen omaisuuden suoja luo kilpailuetua ja hinnoitteluvoima on korkea. Toimialoja ja toimintatapoja yhdistää yksi termi: Suomi menestyy osaamistaloudella.

Viimeksi tänään kävimme läpi koulutusleikkauksia, jotka heikentävät osaamisemme kilpailukykyä aivan taaperoikäisistä korkeakouluihin saakka. On uskomatonta, että tässä tilanteessa leikataan yliopistoilta 75 miljoonaa euroa ja että Helsingin yliopistossa yt-neuvotteluihin joutuu 1 200 ihmistä ja nimenomaan Aalto-yliopistossa, joka oli edelläkävijä yhdistäessään kauppatieteet, tekniset tieteet, taiteen ja designin, irtisanominen uhkaa 300:aa ihmistä. Samaan aikaan Tekesin valtuuksia leikataan 140 miljoonaa euroa, noin kolmannes. Leikkurissa on myös VTT, Valtion teknillinen tutkimuskeskus. Yhteiskunnan panos yritysten tutkimukseen ja tuotekehittelyyn on jo nyt OECD-maiden kolmanneksi pienin, alle 3 prosenttia. Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa ja yrittäjyyspaketissa huolehditaan suomalaisen tutkimuksen ja tuotekehittelyn tulevaisuudesta.

Kuulimme viimeksi tänään salissa, että hallitus aikoo päivittää innovaatiostrategian. Siis puoli vuotta on ehditty vatuloida, että jotakin päivitystä tarvittaisiin, samaan aikaan kun talous on vaikeuksissa. Oppositiojohtajana Juha Sipilä markkinoi monta vuotta miljardiluokan kasvurahastoa ratkaisuna Suomen talouden ongelmiin. Missä se kasvurahasto nyt on? Sitä ei näy siellä keltaisessa kirjassa. Ehkä vuonna 2017 yritysrahoitukseen tarjotaan joi-tain ratkaisuja.

Tämä vatulointi ja vetkuttelu on tietenkin itsessään murheellista, mutta kiinnitän huomiota vielä toiseen ilmiöön, ja se on se, että hallitus haluaa tehdä kaikki ratkaisut alusta alkaen ja ihan itse, ikään kuin mitään ei koskaan aiemmin olisi tehnyt. Se luo ikiomia kärkihankkeita, ikiomia ohjelmia ja projekteja, vaikka meillä on jo — tai siis meillä oli jo — innovaatiojärjestelmä, joka herätti kateutta maailmalla. Niinpä ministeri Grahn-Laasonen on

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

hehkuttanut uutta hanketta, jonka nimi on Challenge Finland. Muuta siinä ei varmasti vielä olekaan kuin pelkkä nimi. Sen on tarkoitus tuoda korkeakouluja ja yrityksiä yhteen. Mutta ikävä kyllä tässä on samaan aikaan ajettu alas jo aiempi merkittävä hanke, strategisen huippuosaamisen keskittymät eli SHOKit, jotka yhdistivät tutkimusta ja liiketoimintaa monilla teknologian kärkialoilla. Hallitus lakkautti tämän pitkäjänteisen ja monialaisen yhteistyön, koska se haluaa tehdä kaiken itse, aloittaa alusta ja hukata näin kriittisiä vuosia juuri nyt.

Kilpailukyvyyn ongelma on osaamistalouden ongelma. Meidän täytyy ruokkia uskallusta. Meidän täytyy pystyä parempaan. (Puhemies koputtaa) Meillä ei ole aikaa hukattavana.

21.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ensin kommenttina edustaja Harakalle tästä yleisestä tahallisesta väärinymmärryksestä koskien tätä lomapäiväasiaa. Elikkä lomapäivät, jotka ovat julkisella sektorilla yksityissektoria runsaampia, ovat osa julkisen sektorin kustannuksia, joista on tingittävä toiselta puolen, kun samalla parannetaan yksityisen sektorin ja viennin kilpailukykyä esimerkiksi siitä saatavilla säästöillä.

Aiemmin otettiin esimerkki eläkeuudistuksesta hyvänä esimerkkinä, vaikka se itse asiassa onkin parhaita esimerkkejä huonosta esimerkistä siitä, miten SDP on vatuloinut tässä maassa ja harjoittanut jarrutuspolitiikkaa, jonka ei anneta enää tällä kaudella jatkaa. Eläkeikä olisi pitänyt nostaa jo kauan aikaa sitten, mutta SDP:n ollessa hallituksessa hanke vatuloitiin kolmikantaan, myöhästytettiin vuosilla ja osittain vesitettiin sisällöllisesti, niin että suuret ikäluokat pääsivät hyvälle eläkkeille, kun taas me nuoremmat maksamme elin-aikakertoimen muodossa koko hankkeen. Tämä on sitä pakkolainsäädäntöä, josta päätetään parlamentaarisen lainsäädännön ulkopuolella.

21.49 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onhan tämä tietenkin aika murheellista, että nyt teidän mielestänne tämä historiallinen, kansainvälisesti merkittävä eläkesopimus oli väärin sovittu. Voidaanko sopia näin, että sitten, kun hallituksella itsellään on esittää jokin vastaava Suomen kansantalouden pitkän aikavälin kilpailukyvyyn kannalta merkittävä säästötoimi, niin sen jälkeen voitte esittää arvostelua edellisen hallituksen toimista? Lisäksi huomautan sen, että julkisen sektorin lomapäivien lyhennyssuunnitelma on vain 0,1 prosenttia näistä kuuluisista 5+5+5-prosenteista. Se on taloudellisesti täysin mitätön ja osuu — en tiedä, onko edustaja Mäkelällä mitään sääliä — julkisen sektorin naisiin.

21.50 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Keskustelu on ollut sen verran mielenkiintoista, että oli pakko tulla vielä muutama asia ihan täältä sanomaan. Tämä tietynlainen pysähtyneisyyden aika ja hetki, joka tällä hetkellä Suomessa on, jossa kaikki aika kuluu tässä tämän pallon pallottelussa molemmin puolin pöytää, tämä pysähtyneisyys pitäisi nyt pysäyttää ja kaikkien pitäisi kyllä tunnistaa näitä tosiasioita, joiden keskellä ja edessä kansakuntamme on.

Tässä on muutama asia, jossa meillä on kunnia olla tässä Euroopan yhteisössä kansakuntana ensimmäisiä. Ensinnäkin me olemme Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Suomen syntyvyys on Euroopan alhaisimpia. Suomi on Euroopan nopeimmin velkaantuva kansa. Suomen työttömyyden kasvu on Euroopan nopeinta. Suomi on vähiten investoijia kiinnostava maa koko euroalueella. Nämä ovat niin hurjia tosiasioita, että tässä on aivan pakko näiden edessä kyllä myöntää, että meidän työmarkkinajärjestelmä molemmin puolin pöytää ei enää toimi.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

Tässä on, koska olen työ- ja tasa-arvovaliokunnan varajäsen ja istunut ahkerasti siellä kokouksissa, ollut mahdollisuus tavata molemmin puolin pöytää näitä edunajajia, niin EK:n puolelta kuin työntekijäpuolelta. Minä olen tehnyt havainnon, että kaikki käyvät samalla räätilillä. He ovat kertakaikkisen korkeakoulutettuja kavereita, he ovat täysin etään-tyneitä siitä, missä tuolla työpaikoilla oikeasti mennään. Heillä on korkeat palkat, 15 000 euroa kuussa palkkaa. He ovat kadottamassa sen, missä tässä maassa mennään. Meillä on nuori työnjanoineen sukupolvi, joka haluaisi tehdä työtä, purkaa sen esteitä ja niin edelleen.

Arvoisa puheenjohtaja! Tuossa eilen kuultiin tällainenkin uutinen, että Suomessa oli viime vuonna yli 100 laitonta lakkoo, Ruotsissa 6. Tätäkin voisi vähän miettiä, missä mennään. Ei tämä systeemi enää vaan tässä ajassa toimi.

Tällä hetkellä lähes kaikki työpaikat syntyvät pieniin mikroyrityksiin. Olen itse ollut yrittäjä. Minulla on ollut viisi yritystä. Kaksi niistä meni nurin laman aikana, yksi niistä lopetettiin vapaaehtoisesti, yksi jatkaa edelleen ihan normiyrityksenä, ja yksi näistä yrityksistä on Suomen johtava alansa yritys. Minä ymmärrän jotakin yrittämisestä ja samalla näen sen, että tässä maassa ei ole mikään niin hankalaa kuin aloittaa yritys, lopettaa yritys ja saada se pyörimään siinä välillä. Sinulla on niin valtavia erilaisia yrittämiseen liittyviä velvoitteita, ennen kuin olet saanut yhtään konetta kaupaksi. Tämä maa on oikein yrittäjän painajainen. Ja vaikka istun oppositiossa, niin minä sanon vaan, että nyt kun hallitus yrittää tehdä jotakin, niin mielelläni suon sille tilaisuuden yrittää. Katsotaan sitten parin kolmen vuoden päästä, missä mennään. Mutta tämä tilanne, joka meillä nyt on, ei ainakaan edistä mitään. Minä nostan hattua kaikille niille yrittäjille, jotka tässä tilanteessa edelleen uskovat yrittämiseen ja palkkaavat lisää väkeä, vaikka tulevaisuus näyttää siltä miltä näyttää.

Ja vielä haluan, arvoisa puhemies, antaa vähän kunniaa meidän nuorelle uudelle sukupolvelle, jossa yrittäjyys on arvossaan. On ollut hieno kuunnella näitä uusia multimiljonääriyrittäjiä, alle kolmekymppisiä kavereita. Kun heiltä kysyttiin, miten he käyttävät rahaa, niin he hymyilivät: ai niin kuin että rahaa, niin tosiaan, minä unohdin, että minulla on rahaa, no, viime viikolla sijoitin kaverin yritykseen miljoonan, kun minusta sillä oli hyvä idea. Ne maksavat veronsa tänne. Ne eivät pohdi, mihin ne saisivat rahat laitettua niin, ettei Suomi koskaan hyötyisi niistä. Minun mielestä tälle sukupolvelle pitää luoda edellytyksiä.

Eiköhän tässä ollut kaikki. — Kiitoksia.

21.54 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä edellisen puheenvuoroa jatkaen: tämä on juuri se, mihin Sipilän hallitus tähtää. Hallituksen tavoitteena on nostaa kilpailukykyä viennin vahvistamisen kautta ja parantaa kotimarkkinoilla olevien yritysten toimintaedellytyksiä. Erilaisten normien purkaminen nimenomaan tulee helpottamaan niin työllistämistä kuin myös yrittäjän jokapäiväistä arkea.

Myös hallitusohjelmassa linjattu veropolitiikka tukee yrittämistä ja työllisyyttä. Yhteisöverokanta pidetään kilpailukykyisellä tasolla ja pienten yritysten maksuperusteinen arvonlisäveron tilitys mahdollistetaan. Erityisesti minua ilahduttaa perintöveron kevennys, joka helpottaa perheyriksien jatkomahdollisuuksia. Yrityksen siirtyminen sukupolvelta toiselle antaa mahdollisuuden kehittyä tasaisesti ja koota vähitellen kasvun rakennusaineita. Perintöveron kevennyksen myötä yrittäjäpuolelle annetaan mahdollisuus kehittää toimintaa, investoida ja palkata lisää työntekijöitä ja ennen kaikkea säilyttää entiset työpaikat.

Näistä investoinneista oli puhetta myös aikaisemmin. En tiedä, onko tilanne muuttunut sitten dramaattisempaan suuntaan. Itselläni on se tieto, että Suomeen investoidaan toiseksi

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vähiten Euroopassa, Kreikan jälkeen. Se paljon kertoo tällä hetkellä meidän suosiosta investoijien suhteen. 70 prosenttia teollisuusyrityksistä on harkinnut siirtävänsä tuotantoaan ulkomaille. Tämä on todella hälyttävää.

Yrittäjän toimintamahdollisuuksien parantamisesta sitten kunnissa tapahtuvaan työllistämiseen. On erittäin hyvä, että hallitus on miettinyt keskuudessaan sitä, että nämä työvoimahallinnon palvelut siirrettäisiin näistä tehottomasti toimivista te-toimistoista kuntiin, koska nimenomaan työvoimahallinnon palvelut ovat mitä suurimmassa määrin työnhakijoiden ja työnantajien lähipalvelua, ja tällä hetkellä tätä palvelua ei saa riittävän nopeasti, käytännössä joskus lainkaan. Tässä on tärkeä tehtävä näillä uusilla kunnilla, jotka syntyvät tässä maakuntauudistuksessa.

21.56 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Yksi näkökulma vielä jäi tuossa sanomatta. Kun aikanaan oma yritykseni meni konkurssiin, niin se oli valtava häpeä, vaikka minulla ei ollut mitään syytä siihen itselläni, ne olivat olosuhteet silloin 90-luvun laman aikana, kun kaikki asiakkaat vain katosivat ympäriltä. Mutta tilanne oli se, että naapurit lakkasivat puhumasta minulle, minä olin kuin joku suurrikollinen, kun yritys oli mennyt nurin. Minun piti paljon miettiä sitä, mikä tämä koko konkurssin ajatus lainsäädännössä on. Lopulta sitten vapautin itseni toteamalla, että konkurssi ei ole rikos, se on laillinen mahdollisuus päättää kannattamaton toiminta.

Näistä nuorista, uusista sarjayrittäjistä, niin kuin he itseään kutsuvat, eräs 27-vuotias kaveri kertoi, että hänellä on 18 yritystä, että viitti hän on parhaillaan lopettamassa, mutta sitten hänellä on tuolla kyllä uusia yrityksiä tulossa. Minun mielestäni tätä asennetta pitää nyt rohkaista.

21.58 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Me emme täällä Suomessa pysty kilpailemaan halpatuotantomaiden kanssa samasta tuotannosta, mutta me olemme onnistuneet teknologian tasossa ja me olemme onnistuneet tekemään hyviä, laadukkaita tuotteita. Meillä on ollut korkeatasoista tutkimusta. Esimerkiksi viime laman aikana silloinen hallitus teki viisaasti, kun panosti tutkimukseen ja koulutukseen, vaikka silloinkin kaikesta muusta piti leikata.

Kun tutkimuksesta ja korkeakoulutuksesta on viime vuosien aikana jo leikattu, niin valitettavasti Suomen tieteen taso ja julkaisujen taso on jo laskenut. Jos vertaamme Suomen yliopistoja huippuyliopistoihin, kuten Zürichin ETH:hon, niin merkittävän suuri ero on siinä, kuinka suuria ovat tutkimustiimit, kuinka paljon on työntekijöitä, kuinka paljon voidaan hankkia reagenssejä ja laitteistoja. Me olemme aivan eri sarjassa resurssien ja lähtökohtien suhteen.

Arvoisa rouva puhemies! Budjettileikkausten vaikutukset Tekesin avustuksiin ovat mit-tavan suuret. Tekesin rahoituksesta 85 prosenttia osuu kärkihankkeiden teemoihin. Tutkimusrahoituksen supistuminen vaikuttaa vakavasti resursseihin, joilla edistetään kärkihankkeiden alojen tutkimusta ja kehitystä Suomessa. Rahoituksen väheneminen vaikuttaa vuosittain Biotalous ja puhtaat ratkaisut -hankkeeseen. Siltä vähenee 25 miljoonaa euroa. Digitaalisuuden edistäminen: Tekesin määrärahoista vähenee 45 miljoonaa euroa. Hyvinvointi ja terveys: sieltäkin vähennetään peräti 11 miljoonaa euroa. Tämä kaikki ilmenee Tekesin Näkökulma kärkihankkeisiin -julkaisussa, johon kehotan hallituspuolueen jäseniä ja ministereitä tutustumaan.

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

22.00 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn mielelläni edustaja Laukkanen viisaisiin loppupäätelmiin siitä suomalaisesta nousevasta yrittäjäpolvesta, joka on paitasi uskalias myöskin isänmaallinen. Sattumoisin SDP:n vaihtoehtobudjetissa mainitaan yritys nimeltä Supercell ja todetaan, että Supercellin perustajat kertovat maksavansa mielellään veroina takaisin osan menestyksestään, joka on myös yhteiskunnan tuen ansiota. Tämä on hyvä muistaa, koska siis tämä viittaa Tekesiin, jolla on ollut merkittävä rooli tämänkin yhtiön mahdollistajana ja siinä, että on Suomeen luotu 2 miljardin euron liikevaihdon peliala. Nämä Tekesin sijoitukset ovat parhaita sijoituksia, ja siksi on täysin käsittämätöntä, että Tekesin valtuuksista leikataan 140 miljoonaa euroa.

22.01 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin, niin kuin edustaja Harakka sanoi, että melkein ainoa hallituksen toiminta, mitä EK esimerkiksi on kritisoinut, on juuri näihin koulutuksiin ja tukiin varatut rahat. He ihmettelevät, miten Suomella on varaa tähän, koska se tulee meille kalliiksi. Olin tällaisessa nuorten yrittäjien kohtaamisessa, ja täytyy sanoa, että harvoin olen ajanut niin liekeissä kohti kotia kuin tuosta tapaamisesta. Siellä oli innostuneita ihmisiä, ja kun heiltä sitten kysyttiin näitä esteitä, mikä on Suomessa heille kaikista suurin este tällä hetkellä, niin nämä seitsemän kaveria, jotka siinä paneelissa olivat mukana, alkoivat yhdessä nauramaan ja kaikki yhteen ääneen sanoivat: heidän suurin esteensä on Suomen valtio. No niin, siinä sitä ollaan. Mikä ihme meitä vaivaa, kun me emme näe näitä asioita? Onko tosiaan niin, että eduskuntavaaleihin pitää laittaa ikäraja, että vain alle kolmekymppiset saavat asettua ehdolle vaaleissa, kun tuntuu, että nämä rakenteet ovat niin jäykkiä, koko tämä ajatusmaailma, jossa me elämme, on niin menneessä maailmassa tällä hetkellä, että se on lähes pelottavaa?

22.02 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua. Nimenomaan tämä peliala on ollut tärkeä toimija. Itse olen toiminut Kajaanin ammattikorkeakoulussa pelialan korkeakoulutuspuolella yrittäjyysvalmentajana, siellä koordinaattorina myöskin yrityshautomossa. Se on ihan totta — Harakka ja Laukkanen viittasivat näihin nuoriin yrittäjiin — että erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia tällaisiin nuorten yrittäjien yhteisöihin, joissa he tukevat toisiaan, ja siihen, että yrittäjillä hahmottuu koko ajan nuorella polvella enemmän se, että sinun ei tarvitse osata itse kaikkea vaan yhteistyössä tehdään asioita. Se on ihan totta, että tämä byrokratia koetaan myöskin siellä nuorella polvella nimienomaan estävänä. Siellä on sekä kustannustekijöitä että sitten ihan käytännön toiminnan esteitä, niitä järjettömyyksiä, joihin nyt sitten pyrimme tässä normien purussa.

Ennen kaikkea: toki koulutukseen ja sitten näihin investointipuolen rahoituksiin tulee leikkauksia, niin kuin joka ikiseen sektoriin valtion puolella joudutaan nyt tekemään, mutta tärkeintä olisi tämä mahdollistaminen ja tämä yhteistyön tekeminen ja se, että työmarkkinoiden kanssa sitä oppimista pitää tapahtua paljon enemmän jatkossa varsinkin ammatillisella puolella.

22.04 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Tässä mentiin semmoiseen aiheeseen, että on pakko vielä kommentoida, vaikka ulkopolitiikkakin jo vähän kuumottaa. Pelialaa olen pitänyt yhtenä teemana vaaleissa, jo 2011 eduskuntavaaleissa, ja edelleen katson, että se on hyvin ajankohtainen esimerkki tällaisesta uudesta luovasta alasta, joka tarvitsee jonkin verran valtion tukea. Toisaalta siinä on tämä puoli, että nämä nuoret yrittäjät, siis voittopuolisesti nuoret yrittäjät, niin kuin useimmat yrittäjät vähän missä tahansa länsimaissa, näke-

Pöytäkirja PTK 83/2015 vp

vät, että valtio on enemmän tiellä kuin auttamassa. Mutta kuitenkin näen, että valtion roolikin siinä on tärkeä. Näen, että tässä on edustaja Harakalla ihan aiheellinen huoli, mutta toisaalta jos pitää positiivisia asioita hakea, niin työvoiman tarveharkintaahan ei kokonaan poisteta mutta siinä hallitusohjelmassa linjattiin hyvin, että tällaisilla aloilla kuin esimerkiksi peliala helpotetaan myös näitten erityisosaajien rekrytointia ulkomailta, koska tosi-asia on se, että vaikka nämä yritykset kuinka ovat isänmaallisia, haluaisivat palkata Suomesta osaavia ihmisiä, niin ei täältä yksinkertaisesti maailmanosaajia riitä lukumäärällisesti riittävästi, joten joutuu sitten palkkaamaan muualta, ja tätä kyllä hallitus helpottaa.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

5. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan tilisäännön muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2015 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 17/2015 vp

Mietinnön pöydällepano

Puhemies Maria Lohela: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle 17.12.2015 pidettävään täysistuntoon.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö pantiin pöydälle 17.12.2015 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 17.12.2015 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen